

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA POWIATU KRAŚNICKIEGO
NA LATA 2025-2028
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2029-2030**

Wykonawca:
Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja
43-450 Ustroń ul. Sikorskiego 10
tel. +48 512 110 314; fax (33) 487 63 98
biuro@eko-precyzja.eu

Spis treści

Spis treści	3
1. Wykaz skrótów	5
2. Wstęp.....	6
2.1. Cel i zakres opracowania	6
2.2. Podstawy prawne	7
2.3. Charakterystyka powiatu kraśnickiego	8
2.3.1. Położenie	8
2.3.2. Budowa geologiczna	11
2.3.3. Warunki klimatyczne.....	14
2.3.4. Demografia	19
3. Założenia Programu ochrony środowiska	22
3.1. Dokumenty międzynarodowe	22
3.2. Dokumenty krajowe	24
3.3. Dokumenty wojewódzkie	30
4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	35
5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu kraśnickiego	37
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	37
5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza.....	37
5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu kraśnickiego	40
5.1.3 Jakość powietrza	54
5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)	62
5.1.5. Zagadnienia horyzontalne	67
5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska	68
5.1.7. Analiza SWOT	69
5.2. Zagrożenia hałasem	70
5.2.1. Stan wyjściowy	70
5.2.2. Źródła hałasu.....	70
5.2.3. Monitoring poziomu hałasu	74
5.2.4. Zagadnienia horyzontalne	77
5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska	78
5.2.6. Analiza SWOT	78
5.3. Pola elektromagnetyczne	79
5.3.1. Stan wyjściowy	79
5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego.....	81
5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego	86
5.3.4. Zagadnienia horyzontalne	89
5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska	90
5.3.6. Analiza SWOT	90
5.4. Gospodarowanie wodami	91
5.4.1. Wody powierzchniowe	91
5.4.2. Obszary zagrożone powodzią	95
5.4.3. Obszary zagrożone suszą	97
5.4.4. Jakość wód powierzchniowych	101
5.4.5. Wody podziemne	107
5.4.6. Jakość wód podziemnych.....	113
5.4.7. Zagadnienia horyzontalne	114
5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska	115
5.4.9. Analiza SWOT	115
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa	116
5.5.1. Zaopatrzenie w wodę	116
5.5.2. Odprowadzanie ścieków.....	122
5.5.3. Zagadnienia horyzontalne	129
5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska	130

5.5.5. Analiza SWOT	130
5.6. Zasoby geologiczne.....	131
5.6.1. Przepisy prawne	131
5.6.2. Stan aktualny.....	132
5.6.3. Zagadnienia horyzontalne	139
5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska	140
5.6.5. Analiza SWOT	140
5.7. Gleby	141
5.7.1. Stan aktualny	141
5.7.2. Zagadnienia horyzontalne	150
5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska	150
5.7.4. Analiza SWOT	151
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	152
5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi	152
5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu kraśnickiego	153
5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów	164
5.8.4. Zagadnienia horyzontalne	166
5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska	167
5.8.6. Analiza SWOT	167
5.9. Zasoby przyrodnicze	168
5.9.1. Formy ochrony przyrody.....	168
5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni	189
5.9.3. Korytarze ekologiczne	190
5.9.4. Zagadnienia horyzontalne	192
5.9.5. Tendencje zmian stanu środowiska	193
5.9.6. Analiza SWOT	194
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami	195
5.10.1. Stan aktualny	195
5.10.2. Działania kontrolne	196
5.10.3. Zagadnienia horyzontalne	196
5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska	196
5.10.5. Analiza SWOT	197
6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska	198
7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego	207
8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego	210
9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie	213
9.1. Wyznaczone cele i zadania	213
9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu kraśnickiego	215
9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu kraśnickiego wraz z ich finansowaniem	230
9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	236
10. System realizacji Programu Ochrony Środowiska	255
10.1. Współpraca z interesariuszami	256
10.2. Edukacja ekologiczna	257
10.3. Sprawozdawczość	265
10.4. Monitoring realizacji Programu	266
10.5. Źródła finansowania	270
Spis tabel	275
Spis rysunków	276

1. Wykaz skrótów

Analiza SWOT	Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
CRFOP	Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPD	Jednolita część wód podziemnych
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
MRP	Mapy Ryzyka Powodziowego
MZP	Mapy Zagrożenia Powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSChR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUG	Okręgowy Urząd Górniczy
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEM	Pola elektromagnetyczne
PGL LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
PoliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POP	Program Ochrony Powietrza
POŚ	Program Ochrony Środowiska
ppk	punkt pomiarowo-kontrolny
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSG	Polska Spółka Gazownictwa
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PWP	Pozwolenie Wodno-Prawne
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RIPOK	Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RWMŚ	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Marszałkowski Województwa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
wod-kan	Wodno-kanalizacyjne
ZDR	Zakłady Dużego Ryzyka
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
ZDW	Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZZR	Zakłady Zwiększonego Ryzyka

2. Wstęp

2.1. Cel i zakres opracowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu kraśnickiego. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska na terenie powiatu kraśnickiego w odniesieniu m.in. do ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę działań/przedsięwzięć, jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu kraśnickiego.

Poprzedni POŚ pn. „Program ochrony środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do 2027 roku” został przyjęty Uchwałą nr XLIII-321/2022 Rady Powiatu w Kraśniku z dnia 26 stycznia 2022 roku.

2.2. Podstawy prawne

Obowiązek wykonania Programu ochrony środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.)¹, a w szczególności:

„Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Art. 18. 2. Z wykonania Programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego tworzony jest w celu realizacji polityki ochrony środowiska na szczeblu powiatowym.

Dokument został opracowany w oparciu o *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych Programów Ochrony Środowiska* [Ministerstwo Środowiska, 2015 r.] wraz z zaktualizowanymi załącznikami z 2020 r.

¹ Z uwzględnieniem zapisów ustaw zmieniających, w tym Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 1101).

2.3. Charakterystyka powiatu kraśnickiego

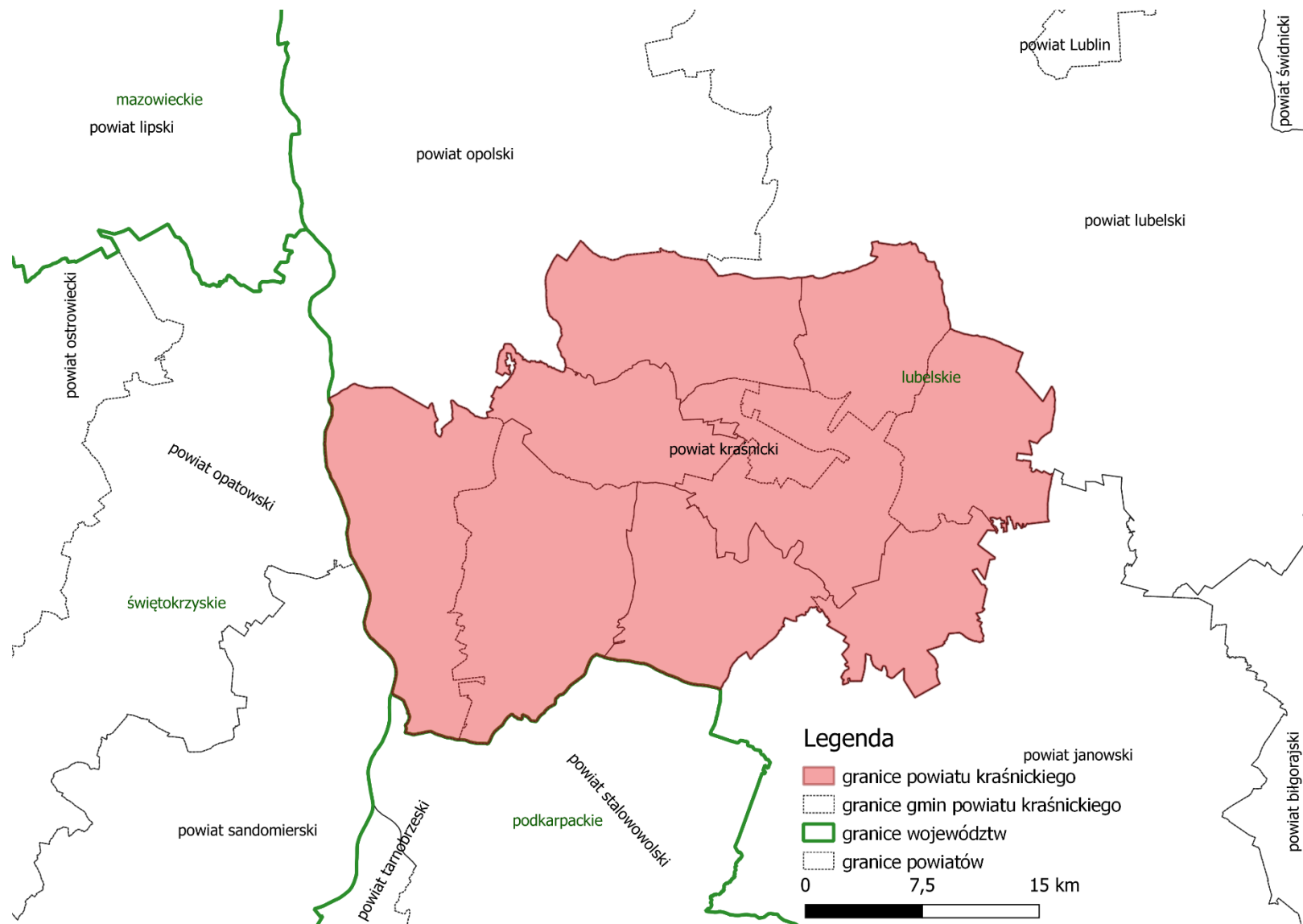
2.3.1. Położenie

Powiat kraśnicki położony jest w południowo – zachodniej części województwa lubelskiego na Roztoczu Zachodnim oraz na Wzniesieniach Urzędowskich i jest jednym z 24 powiatów w województwie lubelskim. Obszar powiatu wynosi 1 005,3 km², co stanowi 5% powierzchni województwa.

Powiat kraśnicki graniczy z powiatami: na północy z powiatem opolskim, na zachodzie z lubelskim, od południa z powiatem janowskim i stalowowolskim, natomiast od zachodu z powiatami: sandomierskim oraz opatowskim. Zachodnia granica powiatu kraśnickiego stanowi jednocześnie granicę województwa lubelskiego z województwem świętokrzyskim, a część południowej granicy – granicę z województwem podkarpackim.

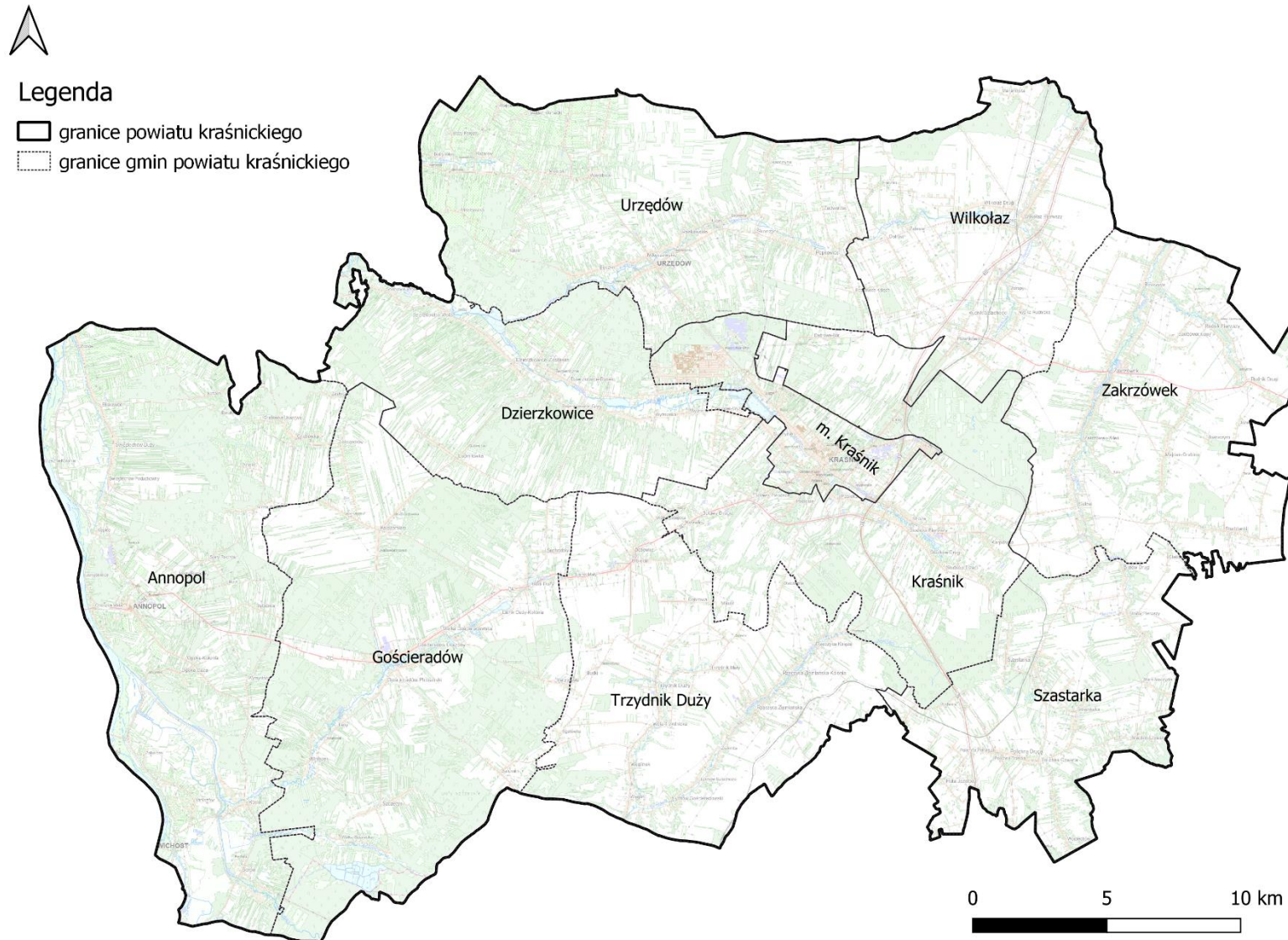
W skład administracyjny powiatu wchodzi 10 gmin:

- Annopol – gmina miejsko – wiejska;
- Dzierzkowice – gmina wiejska;
- Gościeradów – gmina wiejska;
- Kraśnik – gmina wiejska;
- Kraśnik – gmina miejska;
- Szastarka – gmina wiejska;
- Trzydnik Duży – gmina wiejska;
- Urzędów – gmina miejsko - wiejska;
- Wilkołaz – gmina wiejska;
- Zakrzówek – gmina wiejska.

Rysunek 1. Położenie powiatu na tle województw

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 2. Powiat kraśnicki w podziale na gminy
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

2.3.2. Budowa geologiczna²

Omawiany obszar pod względem geologicznym położony jest w obrębie Rowu Lubelsko–Lwowskiego i Podniesienia Radomsko–Kraśnickiego. Rów Lubelsko-Lwowski wypełniony jest utworami karbonu, które tworzą wychodnie na erozyjnej powierzchni podjurajskiej. Jednakże omawiany rejon trzeba uznać za pozabilansowy ze względu na dużą głębokość zalegania warstw węgla (poniżej 1000 m) oraz niewielką ich miąższość.

W stropie paleozoicznego podłoża zalega seria osadów mezozoicznych. Są to zalegające prawie poziomo lub łagodnie pofałdowane piaskowce, margle, wapienie i dolomity jury oraz wapienie, margle, opoki, gezy i kreda pisząca. Seria utworów mezozoicznych pocięta jest licznymi uskokami o amplitudzie nieprzekraczającej 100 m. W profilu utworów paleozoiczno-mezozoicznych brak jest utworów permu i triasu.

Osady kredy górnej występują na całym omawianym obszarze. Osiągają one duże miąższości w granicach 800-1000 m. wykształcone są w postaci opok, wapieni i margli.

Osady trzeciorzędu zachowały się jedynie szczątkowo w postaci izolowanych płatów. Są to mioceńskie osady strefy przybrzeżnej i płytkowodne, wykształcone w postaci: piaskowców, wapieni detrytycznych, wapieni rafowych, margli i ilów, osiagające miąższość do 20-25 m.

Utwory najmłodsze, powierzchniowe, reprezentowane są głównie przez osady czwartorzędowe, które zalegają nieciągłą warstwą na zerodowanym, starszym podłożu – głównie na utworach węglanowych kredy górnej. Miąższość osadów czwartorzędowych jest bardzo zróżnicowana i ściśle związana z deniwelacjami starszego podłoża – waha się od kilku do kilkudziesięciu metrów. Większe miąższości tych utworów występują jedynie w dolinach rzek: Wyżnicy, Urzędówki i Bystrzycy oraz w ich rozgałęzionej sieci bocznych dolin. Są to plejstocieńskie osady facji lodowcowych, wodnolodowcowych, rzecznych i eolicznych, należące do stadiałów lub faz poszczególnych zlodowaceń.

Najstarszy czwartorzęd reprezentują preglacjalne osady piaszczysto-żwirowe oraz bruk, powyżej których zalegają żwiry i glina zwałowa z dużą ilością gruzu i otoczków skał kredowych zlodowacenia południowopolskiego.

Zlodowacenie środkowopolskie to osady występujące w formie płatów i wykształcone w postaci piasków i żwirów wodnolodowcowych o miąższości dochodzącej do 8-10 m.

Osady zlodowacenia północnopolskiego pokrywają znaczną część omawianego obszaru. Reprezentowane są one przez piaski, mułki rzeczne i rzeczno-teryglacjalne tarasów nadzalewowych. Są one częściowo zerodowane i lokalnie przykryte młodszymi piaskami deluwialnymi wynoszonymi z bocznych dolin. Miąższość piasków tarasowych jest dość zmienna i dochodzi do 15 m.

Najbardziej charakterystycznymi i rozpowszechnionymi osadami okresu zlodowacenia północnopolskiego są lessy. Ich miąższość miejscami przekracza 10 m. Na omawianym obszarze stwierdzono również występowanie lessów piaszczystych i piasków pyłowych lessopodobnych.

Z osadów, których wieku nie można jednoznacznie określić, należy wymienić piaski deluwialne, które są bardzo pospolite na omawianym terenie. Wypełniają one doliny i lokalne

² Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2016–2019 z perspektywą do 2023 roku

depresje. W dolinach Wyżnicy, Urzędówki i Bystrzycy piaski deluwialne maskują osady rzeczne, z którymi się zazębiają. Tworzyły się one zarówno w plejstocenie jak i w holocenie.

Piaski eoliczne na omawianym obszarze występują w okolicy Kraśnika. Obejmują one dużą część lasów kraśnickich. Piaski te leżą na różnych osadach maskując budowę geologiczną terenu. Piaski eoliczne w wydmach znane są tylko z okolic Pułankowic, gdzie zaznaczają się w postaci niewielkich wzgórz.

Według fizyczno–geograficznej regionalizacji wg prof. Solona (2018 r.) powiat kraśnicki umiejscowiony jest w następujących jednostkach:³

- megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa;
 - prowincja – Wyżyny Polskie;
 - podprowincja – Wyżyna Lubelsko-Lwowska;
 - makroregion – Wyżyna Lubelska;
 - mezoregion – Wzniesienie Urzędowskie;
 - mezoregion – Małopolski Przełom Wisły;
 - mezoregion – Wyniosłość Giełczewska;
 - makroregion – Rostocze;
 - mezoregion – Rostocze Zachodnie.
- megaregion – Karpaty, Podkarpackie i Nizina Panońska;
 - prowincja – Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym;
 - podprowincja – Podkarpacie Północne;
 - makroregion – Kotlina Sandomierska;
 - mezoregion – Nizina Nadwiślańska;
 - mezoregion – Równina Biłgorajska.

³ Źródło: <https://ios.edu.pl/aktualnosci/nowy-podzial-fizycznogeograficzny-polski/>

Legenda

--- granice gmin powiatu kraśnickiego

— granice powiatu kraśnickiego

Mezoregiony

Małopolski Przełom Wisły

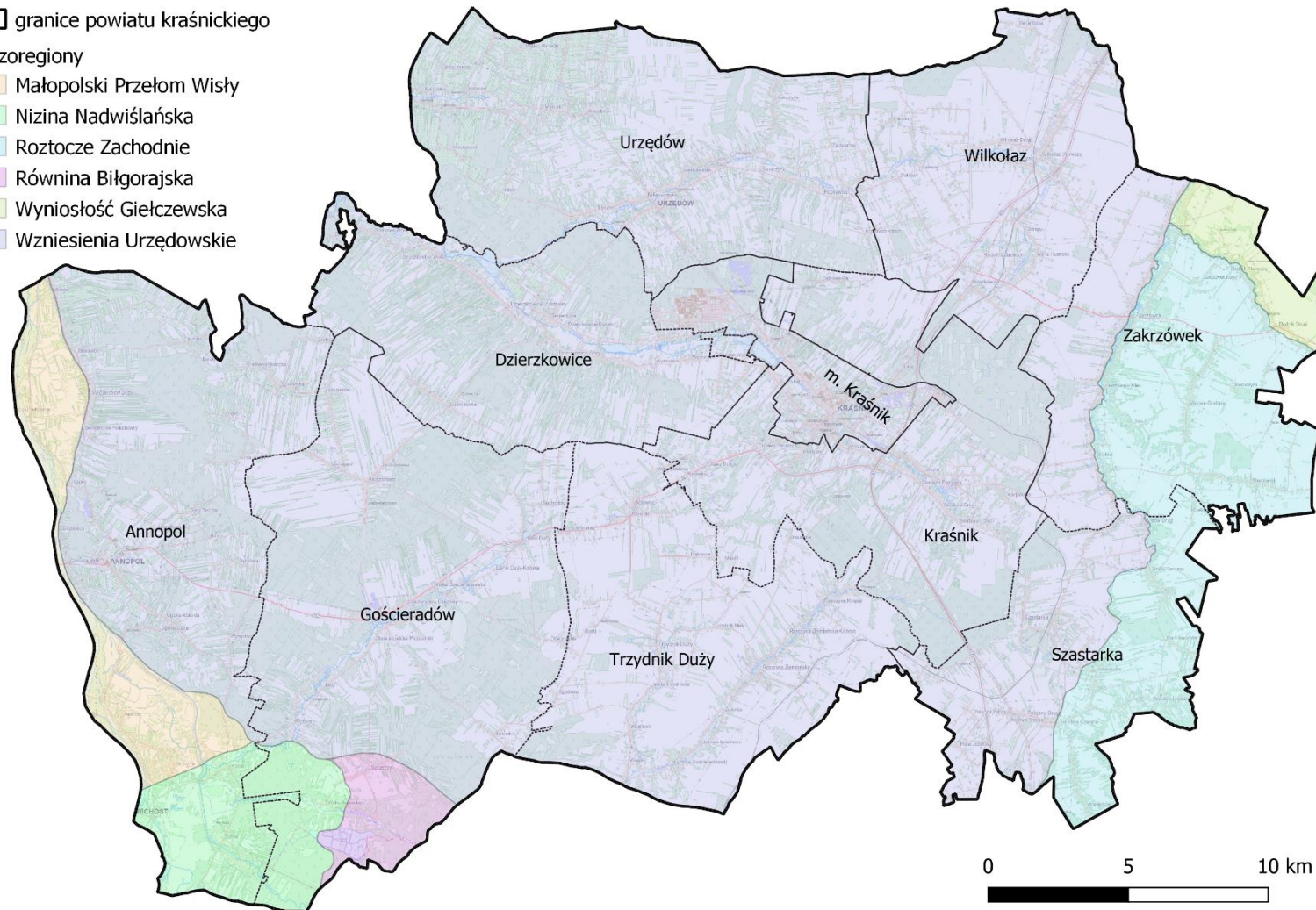
Nizina Nadwiślańska

Roztocze Zachodnie

Równina Biłgorajska

Wyniosłość Giełczewska

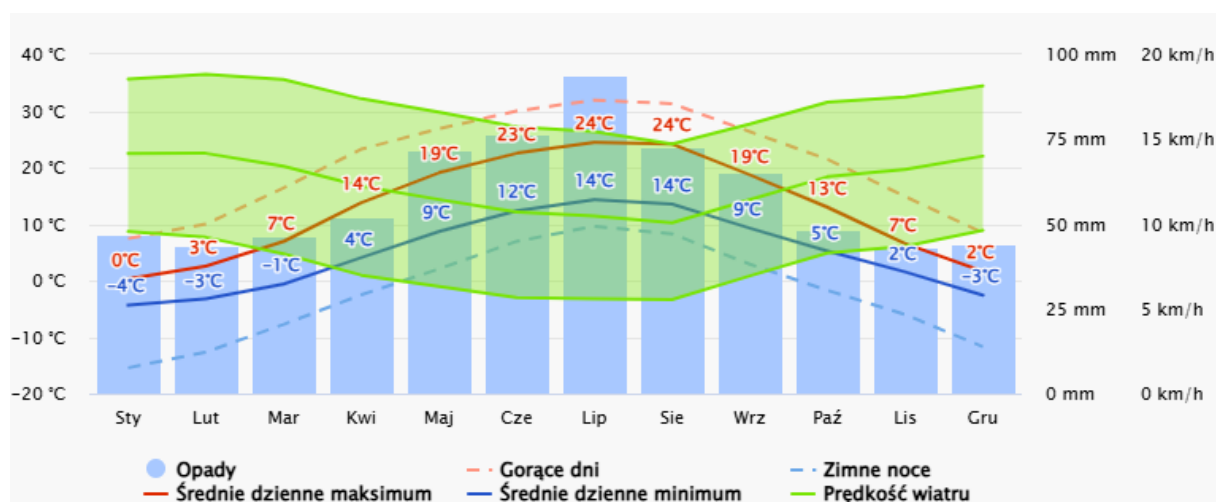
Wzniesienia Urzędowskie

Rysunek 3. Położenie powiatu kraśnickiego na tle mezoregionów
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

2.3.3. Warunki klimatyczne

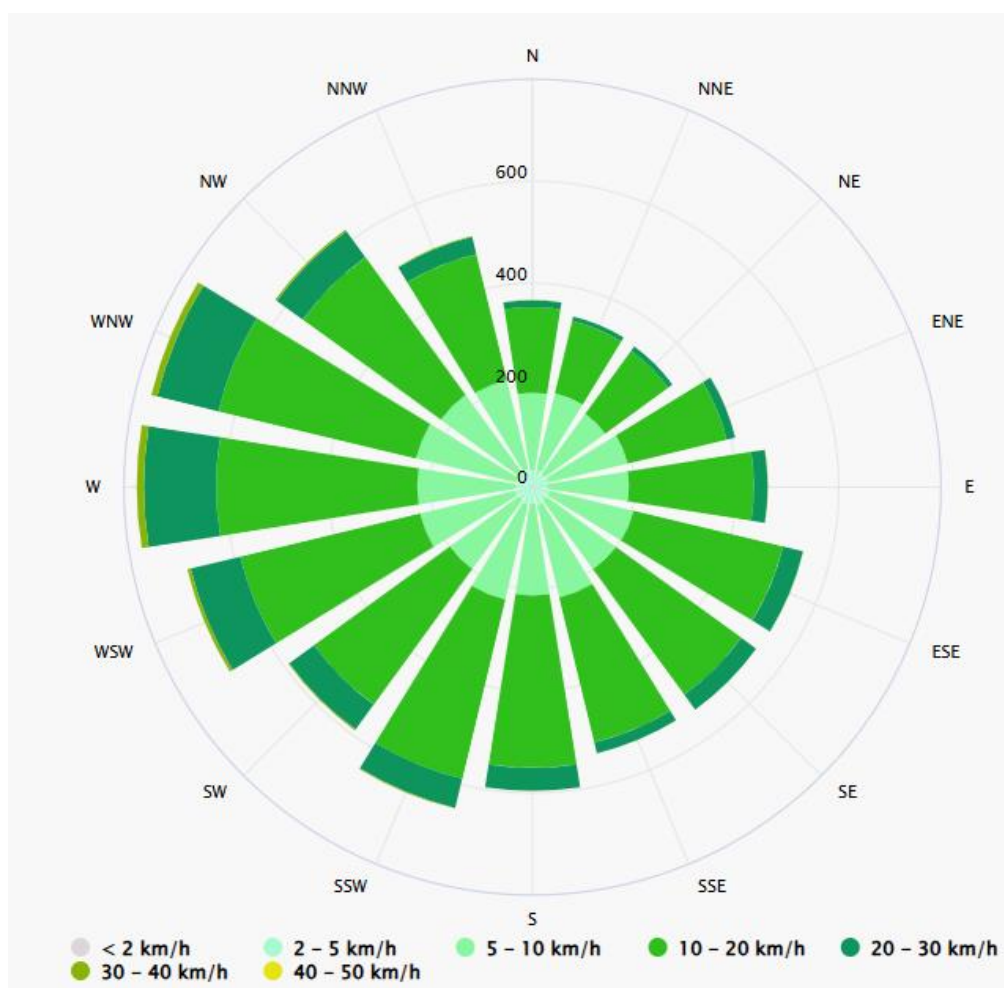
Klimat obszaru powiatu Kraśnickiego został zaliczony do dzielnicy klimatycznej Lubelsko-Chełmskiej. Charakteryzuje się ona znacznymi sumami rocznych opadów atmosferycznych 500-600 mm (najmniejsze opady notowane są w styczniu i marcu 25-30 mm, największe w lipcu - 88 mm), najwyższymi liczbami dni z opadami gradowymi (10-18 dni w roku) oraz najwyższymi wartościami usłonecznienia względnego w okresie letnim (45%-50%) przy niewielkich wartościach parowania wody (840-900 mm w roku). Klimat obszaru Powiatu Kraśnickiego kształtowany jest przez polarno-morskie i polarnokontynentalne masy powietrza. Powietrze arktyczne napływa rzadko, najczęściej w zimie i na wiosnę. Klimat lokalnie modyfikowany jest przez uwarunkowania fizjograficzne – rzeźbę terenu, głębokość zalegania wód gruntowych, szatę roślinną (głównie lasy). Obszar charakteryzuje się dużym nasłonecznieniem i wysokimi średnimi temperaturami rocznymi. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec o średniej temperaturze 18,4° C, a najzimniejszym styczeń z temperaturą –4,2° C; średnia roczna temperatura wynosi 7,7° C.⁴

Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu kraśnickiego

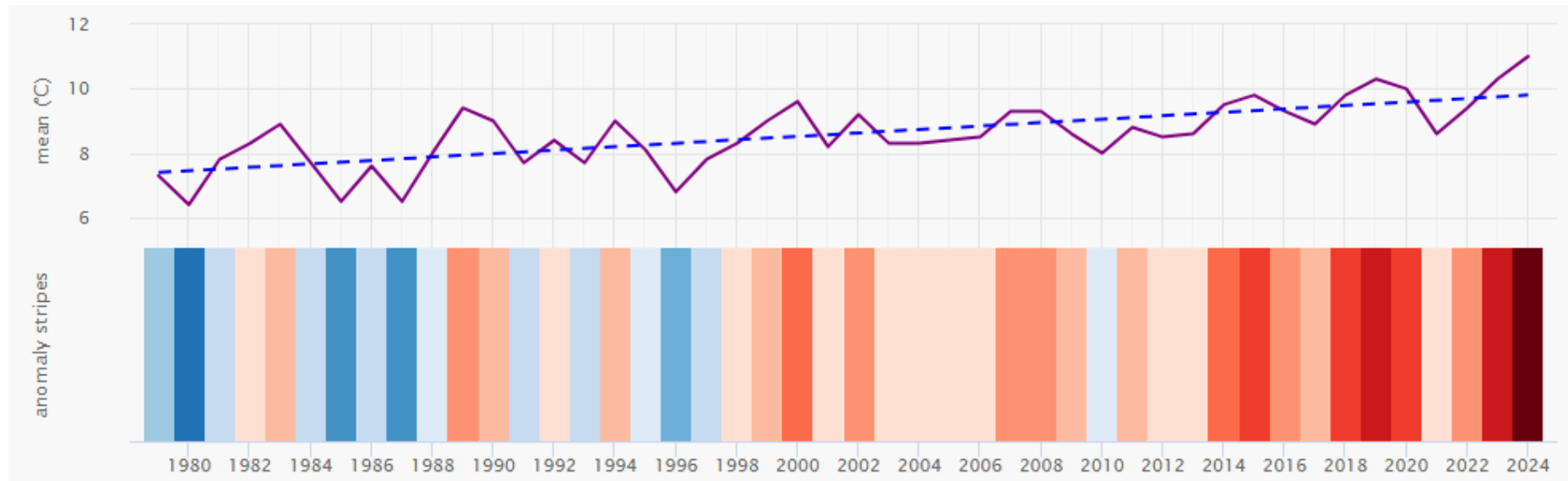
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 04.11.2025 r.]

⁴ Źródło: Program ochrony środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do 2027 roku

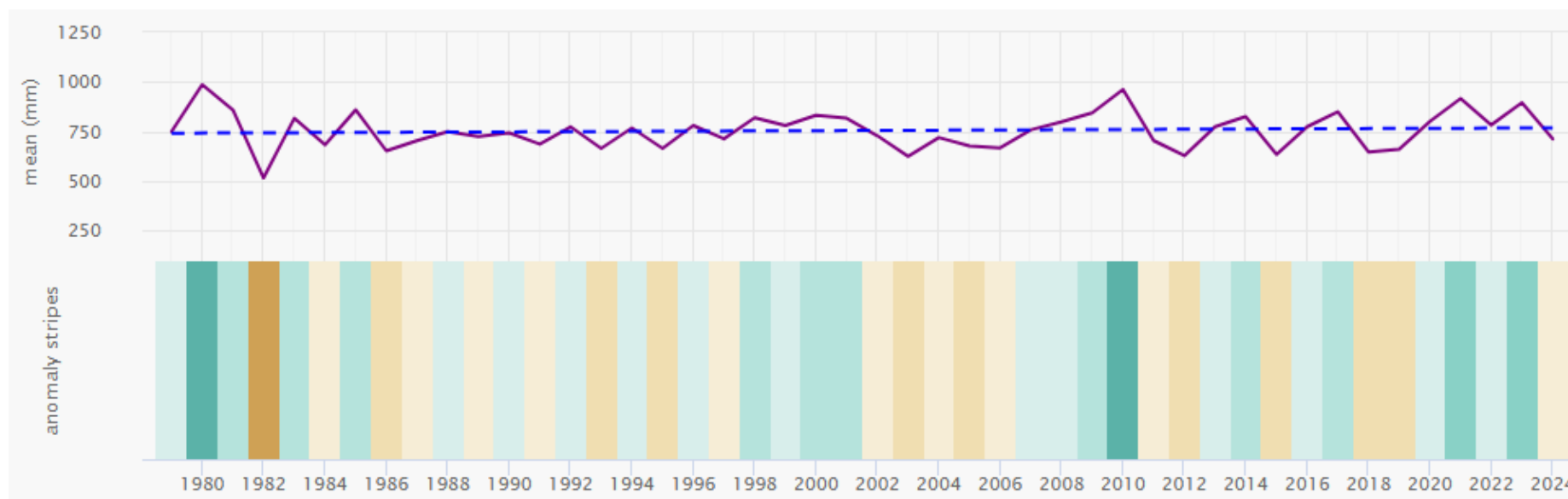
Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu kraśnickiego
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 27.10.2025 r.]

Poniższy wykres przedstawia szacunkową wartość średniej rocznej temperatury powiatu kraśnickiego. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, co oznacza, że trend temperatury jest dodatni i w powiecie robi się cieplej z powodu zmian klimatu.

Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 27.10.2025 r.]

Natomiast poniższy wykres przedstawia roczną zmianę opadów.

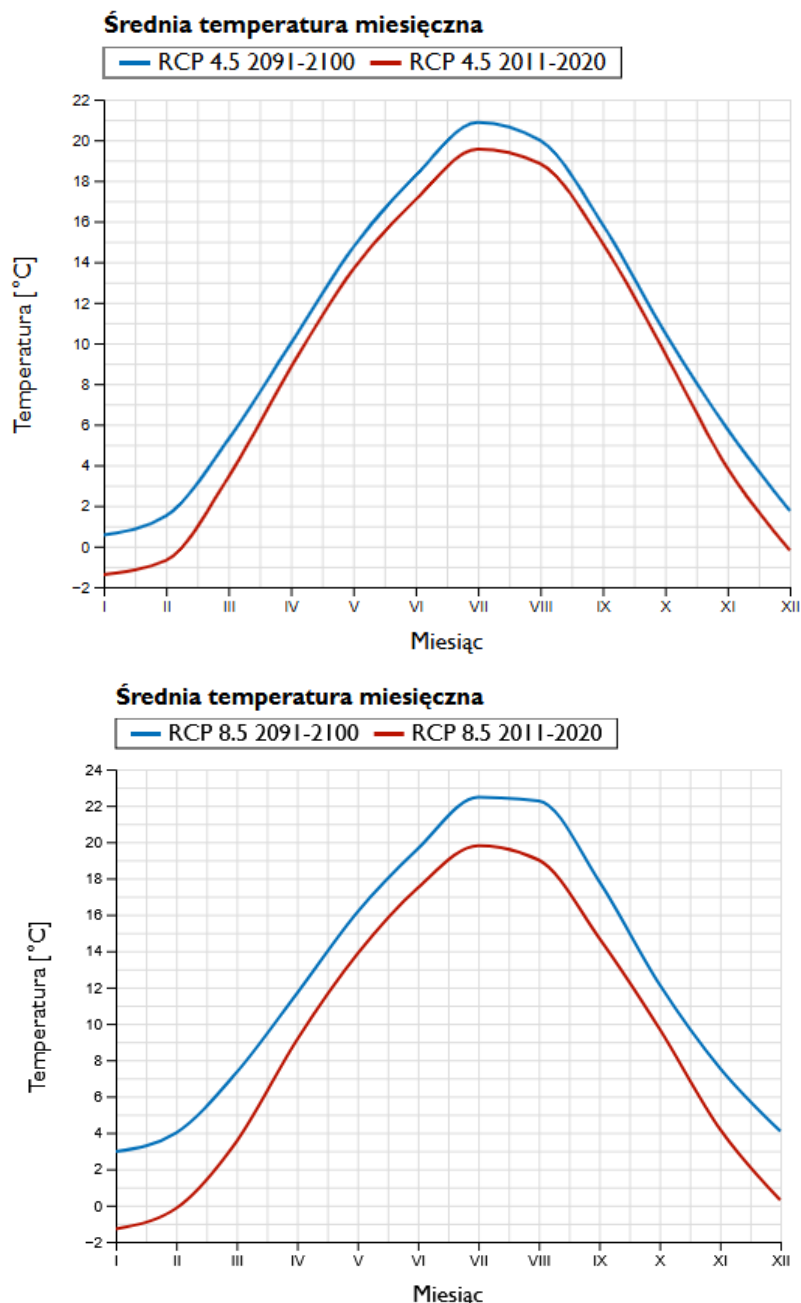

Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: www.meteoblue.com [data dostępu: 27.10.2025 r.]

Górny wykres przedstawia szacunkową średnią sumę opadów. Przerywana niebieska linia to liniowy trend zmian klimatycznych. Jeśli linia trendu biegnie w górę od lewej do prawej, to trend opadów jest pozytywny i w powiecie robi się coraz bardziej wilgotno z powodu zmian klimatu. Jeśli jest pozioma, to nie widać wyraźnego trendu, a jeśli spada, to warunki stają się z czasem coraz bardziej suche.

W dolnej części wykresu znajdują się tzw. paski opadów. Każdy kolorowy pasek reprezentuje sumę opadów w danym roku - zielony kolor oznacza lata bardziej wilgotne, a brązowy lata bardziej suche.

Poniższy rysunek przedstawia scenariusz zmiany klimatu w powiecie kraśnickim. Takie scenariusze są przewidywane przy obecnym tempie wzrostu emisji gazów cieplarnianych (RCP 4.5⁵ oraz RCP 8.5⁶). Zgodnie z wykresami, w styczniu średnia temperatura powietrza może wzrosnąć o ok. 2-4°C.

Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie kraśnickim
źródło: <https://klimada2.ios.gov.pl/klimat-scenariusze-portal/> [data dostępu: 04.11.2025 r.]

⁵ RCP 4.5 - Representative Concentration Pathways 4.5 [W/m²] Scenariusz zakładający wprowadzenie nowych technologii dla uzyskania wyższej niż obecnie redukcji emisji gazów cieplarnianych - w roku 2100 osiągnięcie koncentracji CO₂ nieprzekraczającej 580 ppm (względem 410 ppm w 2020 r.) oraz wymuszenia radiacyjnego 4.5 [W/m²]. Oznacza wzrost średniej temperatury Ziemi o 2.5°C względem epoki przedindustrialnej.

⁶ RCP 8.5 - Representative Concentration Pathways 8.5 [W/m²] Scenariusz zakładający utrzymanie aktualnego tempa wzrostu emisji gazów cieplarnianych, nazywany "business as usual" - w roku 2100 osiągnięcie koncentracji CO₂ na poziomie 1230 ppm (względem 410 ppm w 2020 r.) oraz wymuszenia radiacyjnego 8.5 [W/m²]. Oznacza wzrost średniej temperatury Ziemi o 4.5°C względem epoki przedindustrialnej.

Postępujące w ostatnich latach zmiany klimatu dotyczą przede wszystkim globalnego ocieplenia i wzrostu natężenia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Tendencje te wiążą się w dużej mierze z globalnym rozwojem gospodarczym. Społeczność międzynarodowa, w tym w szczególności Unia Europejska, podejmuje szereg działań w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym zmianom klimatu. Polska, jako członek Unii Europejskiej, również zobowiązuje się do podjęcia działań zapobiegających zmianom klimatu, w tym przede wszystkim dokonania transformacji przemysłu w kierunku obniżenia emisji tzw. gazów cieplarnianych, głównie dwutlenku węgla (CO₂).

Zmiany klimatu wywierają istotny wpływ na dostawy energii. Ograniczenie działalności elektrowni opartych na spalaniu węgla i przejście w kierunku zwiększenia udziału OZE w produkcji energii powoduje uzależnienie od ogólnie rozumianej pogody (np. siła wiatru i promieniowanie słoneczne). Uzależnienie to generuje wyzwania w zakresie ciągłości dostaw energii. W Polsce natomiast dominują wciąż elektrownie węglowe, które jednak także nie są odporne na nietypowe zjawiska pogodowe, w tym w szczególności na długotrwałe susze oraz na fale upałów. Związane jest to z procesem chłodzenia. Dodatkowo w okresach wyższych temperatur letnich wzrasta popyt na energię elektryczną ze względu na coraz większą liczbę użytkowanych energochłonnych urządzeń klimatyzacyjnych.

2.3.4. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2024 roku, liczba ludności na terenie powiatu kraśnickiego wynosiła 88 198 osób, z czego 45 433 osób stanowiły kobiety, a 42 765 osób to mężczyźni. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosiła 87,7 os/km².

Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu kraśnickiego

Ludność [os.]	
Liczba ludności ogółem	88 198
Liczba mężczyzn	42 765
Liczba kobiet	45 433
Wskaźnik ludności	
Ludność na 1 km ²	87,7
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-11,4
Wskaźnik urbanizacji	39,5
Współczynnik feminizacji [os.]	106
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem [%]	
W wieku przedprodukcyjnym	16,0
W wieku produkcyjnym	57,1
W wieku poprodukcyjnym	26,8

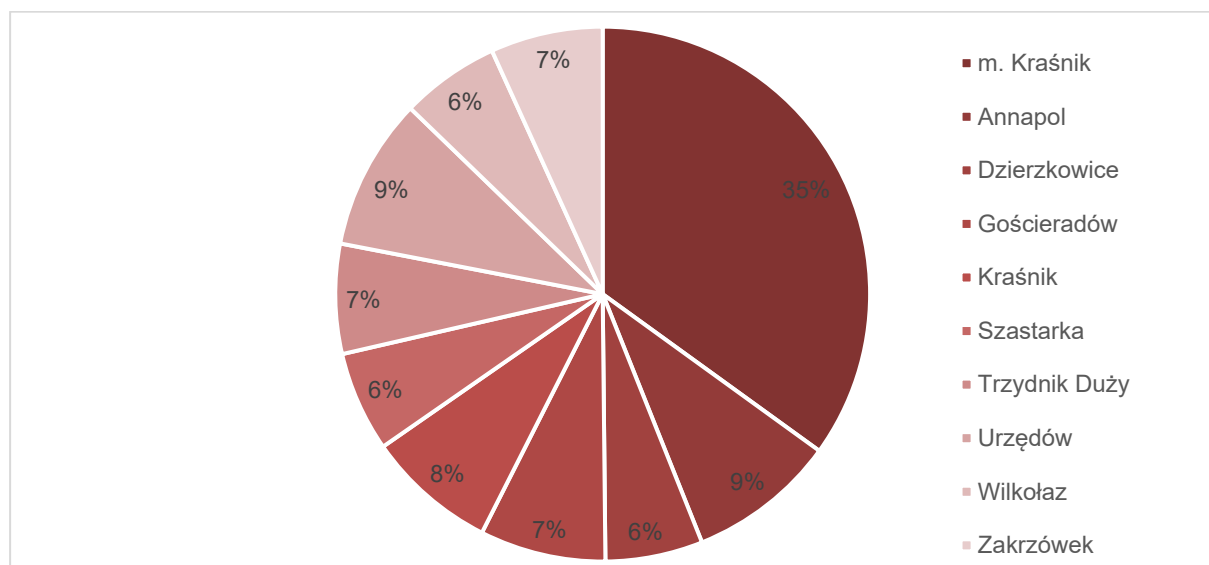
źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Tabela 2. Liczba ludności powiatu kraśnickiego w latach 2015-2024

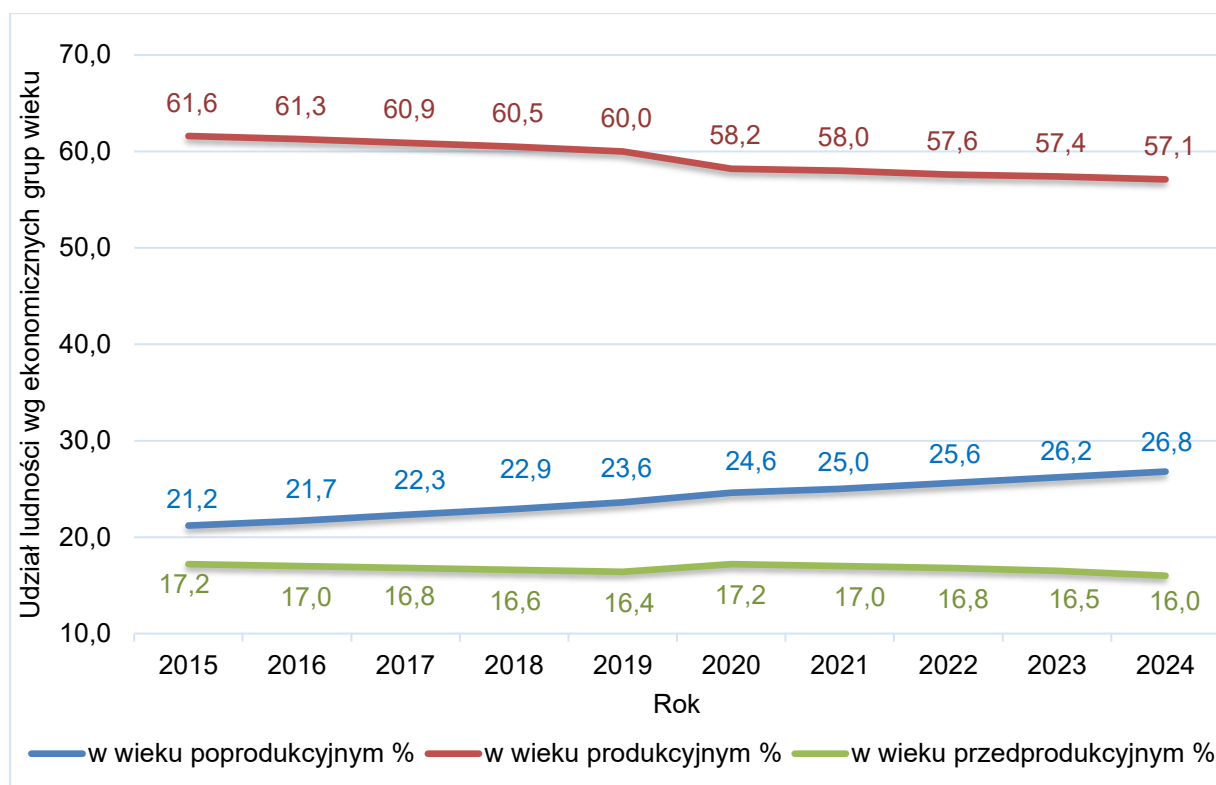
Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	97 569	47 516	50 053
2016	97 069	47 244	49 825
2017	96 574	46 963	49 611
2018	96 043	46 675	49 368
2019	95 348	46 331	49 017
2020	92 147	44 649	47 498
2021	91 004	44 106	46 898
2022	90 085	43 667	46 418
2023	89 215	43 234	45 981
2024	88 198	42 765	45 433

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Na poniższym rysunku przedstawiono udział ludności w poszczególnych gminach.

Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu kraśnickiego
źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.], opracowanie własne

Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem
źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.], opracowanie własne

Powyższy rysunek przedstawia udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem. Z powyższych zestawień wynika, że liczba ludności w ostatnich latach maleje. Zaobserwować można również wystąpienie procesu starzenia się społeczeństwa, przejawiającego się we wzrastającej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się takiej sytuacji będzie prowadzić do coraz większego obciążenia ekonomicznego grupy w wieku produkcyjnym.

3. Założenia Programu ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami europejskimi, krajowymi i wojewódzkimi.

3.1. Dokumenty międzynarodowe

3.1.1. Zrównoważona Europa 2030 - Polityka, strategia i przepisy UE dotyczące celów środowiskowych oraz celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 roku

Ramy klimatyczno-energetyczne do roku 2030 obejmują cele unijne i cele polityczne na okres od 2021 do 2030 r. Kluczowe cele na 2030 r.:

- co najmniej 55% redukcji emisji gazów cieplarnianych (od poziomów z 1990 r.).

Cel 55% emisji gazów cieplarnianych jest realizowany przez unijny system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcji emisji państw członkowskich oraz rozporządzenie w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. W ten sposób wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia celu 55%, zarówno poprzez redukcję emisji, jak i zwiększenie pochłaniania.

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu Komisja zaproponowała we wrześniu 2020 r. podniesienie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r., w tym emisji i pochłaniania, z 40% do co najmniej 55% w porównaniu z 1990 r. Komisja przyjrzała się działaniom wymagany we wszystkich sektorach, w tym zwiększonej efektywności energetycznej i energii odnawialnej, i rozpoczęła proces przygotowywania szczegółowych wniosków ustawodawczych do czerwca 2021 r. W celu wdrożenia i osiągnięcia zwiększonych ambicji. Umożliwi to UE przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu i realizację zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego poprzez aktualizację jej wkładu ustalonego na szczeblu krajowym.

3.1.2. Międzynarodowa ochrona środowiska – Globalny Program Działań Szczytu Ziemi: Agenda 21

Jeden z najważniejszych programów międzynarodowych dotyczących zrównoważonego rozwoju ludzkości i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Przewiduje on działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia, w których człowiek oddziałuje na środowisko.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka;
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast);
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom);
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych;
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi;
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi;
- powstrzymanie niszczenia lasów;

- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich;
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania);
- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy;
- edukacja ekologiczna.

Agenda stała się priorytetowym dokumentem dla formułowania celów wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju. W oparciu o przyjęte w niej zasady organizowane są międzynarodowe i europejskie systemy wspierania rozwoju.

3.1.3. Dyrektywa Rady nr 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (dyrektywa OOS)

Dyrektywa nr 85/337/EWG dotyczy oceny oddziaływania wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko. Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskim (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.1.4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (dyrektywa SOOŚ)

Celem Dyrektywy nr 2001/42/WE „jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania stałego rozwoju, poprzez zapewnienie, że zgodnie z niniejszą dyrektywą dokonywana jest ocena wpływu na środowisko niektórych planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko”.

3.1.5. Pozostałe dokumenty o międzynarodowej randze

Innymi dokumentami o międzynarodowej randze i charakterze przestrzennym, stanowiącymi podstawę do formułowania celów ochrony środowiska w programach krajowych są konwencje międzynarodowe, sygnowane przez stronę polską, m.in.: Konwencja Ramsarska o obszarach wodno-błotnych z 1971 r. ze zmianami w Paryżu (1982 r.) i Regina (1987 r.), Konwencja Genewska w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 1979 r. wraz z II protokołem siarkowym z 1994 r. (Oslo), Konwencja Berneńska o ochronie dzikiej fauny i flory europejskiej oraz ich siedlisk naturalnych z 1979 r., Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową z 1987 r. wraz

z poprawkami londyńskim (1990 r.), wiedeńskimi (1992 r.), Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Rio de Janeiro, 1992 r., Konwencja ONZ o ochronie różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro, 1992 r. Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z Kioto, 1997 r. wraz z Protokołem.

3.2. Dokumenty krajowe

3.2.1. Polityka ekologiczna państwa 2030

W systemie dokumentów strategicznych PEP2030 stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Cele szczegółowe PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych będzie wspierana przez cele horyzontalne.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód;
- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;
- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb;
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska.

Kierunki interwencji:

- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu;
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa;
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT.

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Kierunki interwencji:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.

Cel szczegółowy IV: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa.

Kierunki interwencji:

Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Cel szczegółowy V: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Kierunki interwencji:

Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

3.2.2. Strategia Produktyności 2030

Uchwała nr 154 Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia "Strategii produktywności 2030"

Cel główny Strategii Produktyności: Progresywny, zrównoważony i inkluzywny wzrost produktywności oparty na wykorzystaniu wiedzy oraz nowych technologii, zwłaszcza cyfrowych

- Obszar I. Zasoby naturalne:
 - Cel szczegółowy: Wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
 - Cel szczegółowy: Wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce.

3.2.3. Strategia „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030”

Strategia jest dokumentem, którego głównym celem jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce, który wpisuje się w działania realizujące cel szczegółowy III SOR: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

3.2.4. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030"

Uchwała nr 193 Rady Ministrów z dnia 17 października 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030"

1. Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska
 - Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
 - Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.

3.2.5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku"

- Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
- Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.2.6. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”.

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

- Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,

2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa

a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego

- Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obroną;
- Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa;
- Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa;
- Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

3.2.7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030"

1) Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;

2) Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

3.2.8. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Uchwała Nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej

Poprawa stanu zdrowia obywateli zależy przede wszystkim od zmian w stylu życia i środowiska, które mają wpływ na powstawanie wielu chorób. Konieczne jest m.in. wykorzystanie w większym stopniu nowych technologii i rozwiązań organizacyjnych ograniczających negatywne oddziaływanie smogu czy środków transportu, zwłaszcza wykorzystujących napęd oparty na spalaniu produktów pochodzących z ropy naftowej.

3.2.9. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Uchwała Nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030"

1. Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.2. Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej:
 - 1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej.

3.2.10. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

2 lutego 2021 r. Rada Ministrów na posiedzeniu przyjęła uchwałę dotyczącą Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. (PEP 2040). Dokument jest mapą drogową rozwoju sektora energetycznego w Polsce. Celem polityki energetycznej państwa jest: bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe:

1. Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych
 - a. Projekt strategiczny 1: Transformacja regionów węglowych;
2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej:
 - a. Projekt strategiczny 2: Rynek mocy;
 - b. Projekt strategiczny 3: Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych;
3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych:
 - a. Projekt strategiczny 3A: Budowa Baltic Pipe;
 - b. Projekt strategiczny 3B: Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego;
4. Rozwój rynków energii:
 - a. Projekt strategiczny 4A: Wdrażanie Planu działania (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej);
 - b. Projekt strategiczny 4B: Hub gazowy;
 - c. Projekt strategiczny 4C: Rozwój elektromobilności;
5. Wdrożenie energetyki jądrowej:
 - a. Projekt strategiczny 5: Program polskiej energetyki jądrowej;
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii:
 - a. Projekt strategiczny 6: Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej;
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji:
 - a. Projekt strategiczny 7: Rozwój ciepłownictwa systemowego;
8. Poprawa efektywności energetycznej:
 - a. Projekt strategiczny 8: Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

3.2.11. Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Uchwała Nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028

Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji:

- 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów;

- 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności;
- 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - a. 55% dla roku 2025,
 - b. 60% dla roku 2030,
 - c. 65% dla roku 2035;
- 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - a. do 30% w roku 2025,
 - b. do 20% w roku 2030,
 - c. do 10% w roku 2035;
- 5) zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”;
- 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;
- 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów;
- 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- 10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- 11) ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

3.2.12. Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008) stanowi podstawę do opracowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów, których celem będzie przerwanie powiązania pomiędzy wzrostem gospodarczym a wytwarzaniem odpadów mających wpływ na środowisko. W Krajowym programie zapobiegania powstawaniu odpadów wyznaczono następujące cele strategiczne:

Cele ilościowe w odniesieniu do ogólnej masy wytwarzanych odpadów:

1. utrzymanie wzrostu gospodarczego przy całkowitej masie wytwarzanych odpadów na stałym poziomie,
2. ograniczenie obciążenia PKB odpadami.

Cele ilościowe w odniesieniu do priorytetowych strumieni odpadów:

- cel: ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do wielkości produkcji,
- cel: ograniczenie masy wytworzonych odpadów w stosunku do ilości wyprodukowanej energii,
- cel: ograniczanie uciążliwości dla środowiska odpadów poprzez wzrost liczby wytwarzanych w Polsce produktów objętych ekoznakowaniem,
- cel: zmniejszenie ilości zbieranych zmieszanych odpadów komunalnych,
- cel: zmniejszenie masy odpadów opakowaniowych w stosunku do masy produktów,

- cel: ograniczenie marnotrawienia żywności,
- cel: wzrost ponownego użycia, m.in. poprzez stworzenie sieci wymiany i napraw sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz zbierania i przygotowanie ZSEE do ponownego użycia.

Cele jakościowe

W odniesieniu do produktów i produkcji: ograniczanie oddziaływania na środowisko na etapie wydobywania surowców produkcji i surowców, logistyki konsumpcji, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia stosowania szkodliwych substancji.

3.2.13. Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)

Dokument strategiczny Ministra Klimatu i Środowiska pn. „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r., które będą nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim będą określać nowe kierunki działań w tym obszarze.

Dokument ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu.

Celem głównym aKPOP jest pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość.

3.2.14. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030

Minister Aktywów Państwowych w dniu 30 grudnia 2019 r. przekazał do Komisji Europejskiej Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, wypełniając tym samym obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013.

Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:

- 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005,

- 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w transporcie,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie,
- wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007,
- redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej.

3.2.15. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.Urz. WE L 135 z 30.05.1991 r., str. 40-52, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 002, str. 26) zgodnie z określonymi w negocjacjach i zapisanymi w Traktacie Akcesyjnym terminami i okresami przejściowymi. W rozmowach przedakcesyjnych wynegocjowane zostały bowiem dostosowawcze okresy przejściowe na wprowadzenie przepisów ww. dyrektywy do końca 2015 r. Dlatego też, aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację w taki sposób, aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Program ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r. KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie. W 2022 r. Rada Ministrów przyjęła VI aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

3.3. Dokumenty wojewódzkie

3.3.1. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego 2030

Uchwała Nr LIII/759/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 grudnia 2023 roku w sprawie uchwalenia „Programu ochrony środowiska województwa lubelskiego 2030”

- Ochrona klimatu i jakość powietrza (OKJP)
 - OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu
 - OKJP.II. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu
- Zagrożenia hałasem (ZH)
 - ZH.I. Ochrona przed hałasem
- Pola elektromagnetyczne (PEM)
 - PEM.I. Monitorowanie i utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożenia ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
- Gospodarowanie wodami (GW)
 - GW I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych
 - GW.II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą
- Gospodarka wodnościekowa (GWS)
 - GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnościekowej
- Zasoby geologiczne (ZG)
 - ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

- Gleby (GL)
 - GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)
 - GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa lubelskiego
- Zasoby przyrodnicze (ZP)
 - ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowych
 - ZP.II. Zwiększenie lesistości
- Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)
 - PAP.I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii

3.3.2. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Uchwała Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Ważnymi aspektami w kontekście zachowania walorów środowiska są:

- ograniczenie wykorzystania zasobów nieodnawialnych;
- popularyzacja idei gospodarki obiegu zamkniętego;
- wielowymiarowa transformacja sektora wydobywczego.

3.3.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Uchwała Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 roku

Przyjęte w PZPWL kierunki działań w zakresie środowiska przyrodniczego obejmują:

W odniesieniu do gospodarowania zasobami naturalnymi:

- Kierunek 1. Racjonalne gospodarowanie ograniczonymi zasobami wód śródlądowych (powierzchniowych i podziemnych);
- Kierunek 2. Gospodarowanie złożami kopalin;
- Kierunek 3. Gospodarowanie zasobami glebowymi i leśnymi;
- Kierunek 4. Gospodarowanie zasobami uzdrowiskowymi;
- Kierunek 5. Gospodarowanie zasobami przyrodniczymi parków narodowych;
- Kierunek 6. Gospodarowanie w przestrzeni krajobrazowej.

W odniesieniu do ochrony przyrody i kształtowania środowiska:

- Kierunek 1. Ochrona i kształtowanie Krajowego Systemu Obszarów Chronionych;
- Kierunek 2. Zapewnienie spójności i ciągłości przestrzeni przyrodniczej;
- Kierunek 3. Ochrona walorów przyrody ożywionej;
- Kierunek 4. Ochrona przyrody nieożywionej.

W odniesieniu do odporności środowiska:

- Kierunek 1. Zwiększanie odporności środowiska na zagrożenia naturalne (ekstremalne).

W odniesieniu do poprawy jakości środowiska PZPWL:

- Kierunek 1. Poprawa warunków aerosanitarnych;
- Kierunek 2. Poprawa warunków hydrosanitarnych;
- Kierunek 3. Poprawa klimatu akustycznego i ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych;
- Kierunek 4. Rewaloryzacja obszarów o zdegradowanym środowisku przyrodniczym.

3.3.4. Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz docelowego benzo(a)pirenu” w zakresie pyłu PM_{2,5} (faza II) i benzo(a)pirenu

Uchwała nr XLIX/716/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 czerwca 2023 r.

3.3.5. Program ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz docelowego benzo(a)pirenu”

Uchwała nr XVII/291/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lipca 2020 r.

3.3.6. „Uchwała antysmogowa”

Uchwała Nr XXIII/388/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 19 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

3.3.7. Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego

Uchwała nr III/44/2024 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 19 czerwca 2024 r.

3.3.8. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028

Uchwała nr X/142/2025 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie uchwalenia „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028”

Podstawowym celem długoterminowym jest zmniejszanie negatywnych skutków wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Konsekwencją takiego postępowania będzie stopniowe wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym.

Racjonalne postępowanie z odpadami komunalnymi powinno być oparte o następujące zasady:

- nie wytwarzaj odpadów,
- jeśli je wytworzyłeś, spróbuj wykorzystać ponownie,
- jeśli to jest niemożliwe, przetwórz,
- jeśli nie możesz przetworzyć, wykorzystaj energetycznie,
- jeśli i to jest niemożliwe, unieszkodliwiaj.

W ramach niniejszego rozdziału określono cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym cele ilościowe związane z ZPO oraz wymaganymi poziomami recyklingu oraz maksymalnymi poziomami składowania. Oprócz celów w zakresie odpadów komunalnych przedstawiono je również dla odpadów powstających z produktów, odpadów

niebezpiecznych i innych. Głównymi celami dla odpadów powstających z produktów jest wdrażanie rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) oraz wprowadzenie systemu kaucyjnego na odpady opakowaniowe.

W ramach WPGO 2028 wyznaczono następujące cele dla województwa lubelskiego:

- Intensywne wdrażanie ZPO oraz redukcja ilości powstających odpadów;
- Realizacja zadań mających na celu wsparcie działań związanych z ponownym użyciem produktów;
- Ciągłe zwiększanie świadomości ogólnospołecznej związanej z zapobieganiem powstawaniu oraz postępowaniem z odpadami;
- Osiągnięcie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomach wynoszących kolejno 55%, 60% oraz 65% w latach 2025, 2030 oraz 2035;
- Ciągła minimalizacja odpadów trafiających na składowisko do poziomów wynoszących kolejno 30%, 20% oraz 10% w latach 2025, 2030 oraz 2035;
- Propagowanie tzw. „kompostowania u źródła” przez mieszkańców, mającego bezpośrednie przełożenie na osiągnięcie poziomu recyklingu;
- Realizacja selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów żywienia;
- Zwiększenie redystrybuowanych nadwyżek żywności;
- Wzrost świadomości ogólnospołecznej dotyczącej selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami;
- Redukcja udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odbieranych od mieszkańców;
- Wzrost jakości zbieranych odpadów w sposób selektywny, mający bezpośredni wpływ na proces recyklingu;
- Redukcja liczby powstających tzw. „dzikich składowisk”;
- Utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.;
- Dążenie do osiągnięcia orientacyjnego ogólnounijnego celu zmniejszenia ilości odpadów żywności o 30% do 2025 r. i o 50% do roku 2030;
- Ograniczenie całkowitej ilości wytwarzanych odpadów oraz redukcja o 50% ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, zgodnie z Planem działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby;
- Ograniczenie ilości odpadów wytwarzanych w Polsce w stosunku do PKB;
- Wzrost recyklingu odpadów odzieży i tekstyliów w związku z wprowadzeniem obowiązku segregowania tego rodzaju odpadów od 1 stycznia 2025 r.

3.3.9. Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2023-2032

Uchwała nr XLIV/659/2023 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 12 stycznia 2023 r.

Do głównych celów PROGRAMU należy:

- usunięcie (demontaż, rozbiórka, pakowanie, transport) i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja i likwidacja emisji włókien azbestowych do powietrza na terenie województwa lubelskiego,
- ograniczenie szkodliwego oddziaływania użytkowanego na terenie województwa azbestu na zdrowie ludzi i na środowisko.

Do celów szczegółowych należy:

- wskazanie procedur z zakresu postępowania z wyrobami zawierającymi azbest w tym dla osób fizycznych, osób prawnych, jednostek organizacyjnych, w których określone będą obowiązki inwentaryzacji i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest, które wynikają z tytułu własności, użytkowania lub zarządzania obiektami zabudowanymi tymi wyrobami oraz obowiązki bezpiecznego demontażu, rozbiórki wyrobów zawierających azbest, opakowania, transportu i unieszkodliwiania odpadów azbestowych,
- wsparcie (organizacyjne, finansowe) mieszkańców województwa i podległych jednostek samorządu terytorialnego w realizacji usuwania wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa,
- identyfikacja dostępnych źródeł finansowania oraz zaprogramowania wsparcia finansowego przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest i odpadów azbestowych.

4. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu. Według założeń, przedstawionych w niniejszym dokumencie, realizacja Programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Opracowanie, jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Sporządzony *Program* zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu kraśnickiego, źródła jego zanieczyszczeń, analizę SWOT, propozycje oraz opis celów i zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) Starosta Powiatu Kraśnickiego co 2 lata przedstawia Radzie Powiatu Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w powiecie kraśnickim w odniesieniu m.in. do ochrony klimatu i jakości powietrza, zagrożeń hałasem, pola elektromagnetycznego, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, gleb, gospodarki odpadami, zasobów przyrodniczych, zagrożeń poważnymi awariami, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego umożliwiającą tym samym identyfikację obszarów problemowych. Identyfikacja potrzeb powiatu w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów średniookresowych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie powiatu kraśnickiego.

W niniejszym opracowaniu opisano stan środowiska na terenie powiatu kraśnickiego. Wyznaczono w tym zakresie następujące obszary interwencji, w których uwzględniono stan aktualny, identyfikujący zagrożenia i źródła zanieczyszczeń środowiska:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza;
- Zagrożenia hałasem;
- Pola elektromagnetyczne;
- Gospodarowanie wodami;
- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Gleby;

- Zasoby geologiczne;
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- Zasoby przyrodnicze;
- Zagrożenia poważnymi awariami.

Na podstawie stanu środowiska przeprowadzono analizę SWOT. Analiza SWOT jest narzędziem służącym do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń (w przypadku niniejszego opracowania – środowiska). Od tych elementów pochodzi jej nazwa: **S** – strenghts (silne strony); **W** – weaknesses (słabe strony); **O** – opportunities (szanse), **T** – threats (zagrożenia). W przypadku badań środowiska przyrodniczego analiza polega na określeniu słabych i silnych stron poszczególnych elementów środowiska także szans oraz zagrożeń tworzonych przez czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne.

Na ich podstawie wyznaczono cele i kierunki interwencji, a także strategię ich realizacji na poziomie powiatu. Narzędziem pomocniczym w realizacji założonych celów są zadania przedstawione w rozdziale 9. *Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie*. Wyznaczone zadania są spójne z planowanymi inwestycjami powiatu kraśnickiego.

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu. Z tego powodu w rozdziale 10. *System realizacji Programu Ochrony Środowiska*, sformułowano zasady zarządzania środowiskiem, które stanowią podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. W tym celu w rozdziale 9. *Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie* przedstawiono potencjalne źródła finansowania wyznaczonych zadań.

5. Ocena stanu środowiska na terenie powiatu kraśnickiego

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Źródła zanieczyszczeń powietrza

Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić:⁷

- A. ze względu na pochodzenie,
- B. ze względu na to w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji,
- C. ze względu na postać w jakiej zostały uwolnione do atmosfery.

A. Źródła zanieczyszczeń powietrza możemy podzielić ze względu na pochodzenie na:

1) Źródła pochodzenia naturalnego:

- bagna (metan CH₄, dwutlenek węgla CO₂, siarkowodór H₂S, amoniak NH₃),
- pożary lasów (dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla-CO, pył),
- gleby i skały ulegające erozji,
- wyładowania atmosferyczne (tlenki azotu NO_x),
- bakterie i inne organizmy (metan CH₄),
- roślinność i grzyby (pyłki, zarodniki).

2) Źródła pochodzenia antropogenicznego:

Większość zanieczyszczeń powietrza jest związana z działalnością człowieka. Antropogeniczne źródła można podzielić na różne kategorie w zależności od przyjętych kryteriów. Jednym z nich jest podział wg sektorów gospodarki, gdzie wyróżniamy cztery podstawowe kategorie:

- energetyczne – na które składają się procesy wydobywania (kopalnie, szyby wiertnicze) i spalania paliw,
- przemysłowe – przemysł ciężki (przeróbka ropy naftowej, hutnictwo, cementownie, przemysł chemii organicznej), metalurgiczny, produkcja i stosowanie rozpuszczalników, przemysł spożywczy, przemysł farmaceutyczny i inne,
- komunikacyjne – transport lądowy (samochodowy, kolejowy, powietrzny) i wodny,
- komunalno-bytowe – paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, zagospodarowywanie odpadów (składowiska odpadów, oczyszczalnie).

B. Podział źródeł ze względu na to, w jaki sposób następuje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń ze źródeł emisji:

- 1) punktowe (emisja z pojedynczych źródeł, najczęściej z wysokich kominów),
- 2) liniowe (np. szlaki komunikacyjne),
- 3) powierzchniowe (emisja z wielu różnorodnych źródeł, np. z obszarów zamieszkałych). Do źródeł powierzchniowych zalicza się źródła powodujące tzw. „niską emisję” – emisję pyłów i gazów do atmosfery z emitorów znajdujących się na wysokości do 40 m.

⁷ Źródło: <https://www.niebieskiatmoludek.pl/strefa-wiedzy/zrodla-zanieczyszczen-powietrza/>

C. Zanieczyszczenia powietrza ze względu na postać, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery można podzielić na:

- 1) zanieczyszczenia pierwotne, które występują w powietrzu w takiej postaci, w jakiej zostały uwolnione do atmosfery,
- 2) zanieczyszczenia wtórne, będące produktami przemian fizycznych i reakcji chemicznych, zachodzących między składnikami atmosfery i jej zanieczyszczeniem (produkty tych reakcji są niekiedy bardziej szkodliwe od zanieczyszczeń pierwotnych) oraz pyłami uniesionymi ponownie do atmosfery po wcześniejszym osadzeniu na powierzchni ziemi.

Skład powietrza w troposferze cały czas się zmienia. Niektóre substancje znajdujące się w powietrzu są wysoce reaktywne tzn. mają większą skłonność do wchodzenia w reakcję z innymi substancjami w celu tworzenia nowych związków. Wówczas mogą się utworzyć tzw. zanieczyszczenia wtórne, które są szkodliwe dla naszego zdrowia i środowiska. Katalizatorem, który sprzyja procesom reakcji chemicznej lub je wywołuje, jest ciepło, w tym ciepło wytwarzane przez Słońce. Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Podstawowe rodzaje zanieczyszczeń powietrza wraz z ich źródłami zgromadzono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu
B(a)P	spalanie paliw, produkt uboczny spalania drewna i odpadów oraz produkcji koksu i stali
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne
NO _x (suma tlenków azotu)	spalanie paliw w wysokich temperaturach
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania
O ₃ (ozon troposferyczny)	powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu (NO _x) i lotnych związków organicznych (LZO) pod wpływem promieniowania słonecznego; może również występować w wyniku transportu ozonu ze stratosfery
Dioksyiny	spalanie odpadów, spalanie materii organicznej
WWA	spalanie paliw kopalnych (węgiel, ropa naftowa, torf), dymy z zakładów przemysłowych i domowych kotłowni, spaliny samochodowe i ścieranie opon, duże awarie w przemyśle naftowym

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://polskialarmsmogowy.pl/zdrowie/wplyw-na-zdrowie-pm10-pm2-5-bap-wwa/>, <https://www.concawe.eu/wp-content/uploads/2017/09/Polish-Jakosc-powietrza-wprowadzenie.pdf>

Zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją mogą być powodem wielu negatywnych skutków dla środowiska oraz żywych organizmów.

Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych

Zanieczyszczenia	Skutki dla środowiska i żywych organizmów
Pył zawieszony	PM – czyli pył zawieszony są to cząstki unoszące się w powietrzu, między innymi sól morską, tzw. czarny węgiel (głównie drobiny węgla w czystej postaci), pył oraz skroplone cząstki niektórych substancji chemicznych. W zależności od rozmiaru tych cząstek wyróżnić można: PM _{2.5} – cząstki o średnicy do 2,5 µm, czyli do 2,5 tysięcznych milimetra. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) uważa PM _{2.5} za najbardziej szkodliwe dla człowieka zanieczyszczenie atmosferyczne. Do jego negatywnych skutków na organizm człowieka można zaliczyć choroby układu krążenia (miażdżyca) i układu oddechowego (podrażnienie naskórka i śluzówki, zapalenie górnych dróg oddechowych, choroby alergiczne, astma, nowotwory płuc, gardła i krtani) oraz skrócenie średniej długości życia nawet o 8 miesięcy. Średnioroczne dopuszczalne stężenie PM _{2.5} ustalono na poziomie 20 µg/m ³ (od 2020 roku). Wcześniej (do 2020 roku) dawka ta była wyższa o 5 µg/m ³ . PM ₁₀ – to cząstki o średnicy do 10 µm, będące mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych zawierających substancje toksyczne (m.in. benzo(a)piren, metale ciężkie oraz dioksyny i furany). Podobnie jak PM _{2.5} wpływają one niekorzystnie na układy oddechowy i krążenia, mogą powodować m.in. problemy z oddychaniem, zapalenie płuc i zapalenie oskrzeli. Dopuszczalna dzienna dawka tego zanieczyszczenia to 50 µg/m ³ (nie może zostać przekroczona więcej niż 35 razy w roku), a średnioroczna – 40 µg/m ³ .
B(a)P	Benzo(a)piren powoduje raka płuc, problemy z oddychaniem oraz podrażnienie oczu, nosa i gardła. Jego stężenie w powietrzu nie powinno przekraczać 1 ng/m ³ (czyli 0,001 µg/m ³).
Dwutlenek siarki	Dwutlenek siarki, powstający podczas spalania paliw, ma negatywny wpływ na błony śluzowe układu oddechowego oraz powoduje zmniejszenie wydolności dróg oddechowych.
Tlenki azotu	Tlenki azotu powodują zwiększenie się podatności na infekcje układu oddechowego, zwiększa prawdopodobieństwo ataków astmatycznych oraz uszkodza komórki układu immunologicznego w płucach.
Dioksyny	Dioksyny kumulują się w organizmie wpływając negatywnie na odpowiedź immunologiczną organizmu. W dużych stężeniach mogą wywoływać choroby dermatologiczne takie jak trądzik chlorowy.
Tlenek węgla	Tlenek węgla ma negatywny wpływ na układ naczyniowo-sercowy człowieka. Przenikając do układu krwionośnego łączy się z hemoglobiną tworząc karboksyhemoglobinę, która nie jest zdolna do przenoszenia tlenu. Kontakt z dużym stężeniem tlenu węgla może spowodować śmierć, natomiast dłuższa ekspozycja ma wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zawału serca oraz hamuje odpowiedź immunologiczną organizmu.
Ozon	Ozon w górnych warstwach atmosfery jest gazem niezbędnym do przetrwania życia, natomiast w warstwach dolnych cechuje się negatywnym wpływem na żywe organizmy. Atakuje on komórki błony śluzowej wyściełające drogi oddechowe, płuca oraz oskrzela a także zmniejsza odporność na infekcje.
WWA	Najpowszechniej występującymi wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi są benzo(a)piren oraz naftalen. Długotrwałe narażenie na WWA może powodować występowanie nowotworów, chorób oczu, nerek oraz wątroby a także zmniejszają odpowiedź immunologiczną organizmu. Do najbardziej narażonych tkanek organizmu ludzkiego należą: nabłonek, szpik kostny, jądra i tkanki układu chłonnego.

źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://ideologia.pl/przyczyny-i-skutki-zanieczyszczenia-powietrza/>

5.1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego występujące na terenie powiatu kraśnickiego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie lubelskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również ich napływ z obszaru Polski oraz Europy.

Za zanieczyszczenie powietrza na terenie województwa lubelskiego odpowiedzialny jest głównie sektor bytowo-komunalny, który odpowiada za największą emisję benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Głównym źródłem zanieczyszczeń jest emisja z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi („niska” emisja). W odniesieniu do całego kraju emisja komunalno-bytowa w województwie lubelskim stanowi odpowiednio 6,8% pyłu zawieszonego PM₁₀, 6,9% pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz 6,5% benzo(a)pirenu.

Ważnym źródłem emisji w województwie lubelskim jest transport samochodowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych.⁸

1) Zanieczyszczenia z sektora energetycznego

Spalanie paliw kopalnych (węgiel kamienny, gaz ziemny, olej lekki) i produkcja energii stanowi jeden z najbardziej niekorzystnych dla środowiska rodzajów działalności człowieka. Wynika to zarówno z ogromnej ilości użytkowanej energii, jak i z istoty przemian energetycznych, którym energia musi być poddawana w celu dostosowania do potrzeb odbiorców.⁹

System ciepłowniczy

Na terenie powiatu kraśnickiego zaopatrzenie w ciepło odbywa się za pomocą:

- kotłowni indywidualnych i lokalnych,
- źródeł indywidualnych (piece gazowe, węglowe i ogrzewanie elektryczne),
- sieci ciepłowniczej (tylko na terenie miasta Kraśnik).

Zgodnie z danymi GUS na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonuje 83 kotłowni a długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wynosi 25,2 km (stan na dzień 31.12.2024 r.).

⁸ Źródło: Stan środowiska w województwie lubelskim raport 2024, GIOŚ, Lublin, 2024

⁹ Źródło: <https://www.eea.europa.eu/pl/publications/sygnaly-eea-2017-ksztaltowanie-przyszlosci>

Tabela 5. Podstawowe dane dotyczące sieci ciepłowniczej na terenie powiatu kraśnickiego

Wskaźnik	Jednostka	Rok			
		2021	2022	2023	2024
kotłownie ogółem	szt.	59	61	60	83
długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej	km	25,1	22,2	25,2	25,2
długość przyłączy do budynków	km	12,8	14,3	12,9	12,9
Sprzedaż energii ciepłej w ciągu roku ogółem	Gj	200 946	186 518	192 767	186 016

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2024 r. [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Na terenie miasta Kraśnik zbiorowym dostawcą ciepła jest Veolia Wschód. Sieć ciepłownicza w Kraśniku zasilana jest przez dwa źródła ciepła:

- źródło nr 1 – Ciepłowni zlokalizowanej przy ul. Obwodowej 5 w dzielnicy Lubelskiej Kraśnika, wyposażonej w dwa kotły parowe: WR-5/M o mocy 8 MW każdy Rok budowy 1975, modernizacja w 2004 roku. Całkowita moc zainstalowana ciepłowni wynosi 16 MW.
- źródło nr 2 - Elektrociepłowni zlokalizowanej przy ul. Fabrycznej 6 w dzielnicy Fabrycznej Kraśnika, o łącznej osiągalnej mocy ciepłej 54,4 MW, mocy elektrycznej 6 MW, produkującej energię w skojarzeniu (jednoczesnym wytwarzaniu ciepła i energii elektrycznej tzw. kogeneracji) wyposażonej w:
 - jeden kocioł parowy OR-32 o mocy ciepłej 21,2 MW – rok budowy 1954, na którym dodatkowo zainstalowano wodny kocioł odzysknicowy WU 3,0, o mocy ciepłej 3 MW – rok budowy 2007;
 - dwa kotły parowe OSR-25, o osiągalnej mocy ciepłej 16,6 MW każdy, rok budowy 1955, przy czym na jednym z kotłów zainstalowano wodny kocioł odzysknicowy WU 1,4, o mocy ciepłej 1,4 MW – rok budowy 2008;
 - turbina przeciwprężna TP 6/4 z generatorem GT2-6-06 o mocy elektrycznej 6 MW z roku 1989.¹⁰

System gazowniczy

Operatorem oraz właścicielem infrastruktury gazowej jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. – Oddział Zakład Gazowniczy w Lublinie. Zgazyfikowane są wszystkie gminy w powiecie kraśnickim.

W poniższej tabeli przedstawiono poziom zgazyfikowania gmin powiatu kraśnickiego.

Tabela 6. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie kraśnickim

Lp.	Gmina	Korzystający z instalacji gazowych w % ogółu ludności [%]			
		Rok			
		2021	2022	2023	2024
1.	m. Kraśnik	96,6	96,6	96,0	96,4
2.	Annopol	29,0	27,4	29,5	29,7

¹⁰ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kraśnik na lata 2025-2030

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Gmina	Korzystający z instalacji gazowych w % ogółu ludności [%]			
		Rok			
		2021	2022	2023	2024
3.	Dzierzkowice	70,3	70,1	70,3	71,0
4.	Gościeradów	39,1	39,2	40,3	40,8
5.	Kraśnik	70,3	70,5	71,4	71,3
6.	Szastarka	0,9	1,0	1,0	1,0
7.	Trzydnik Duży	59,3	59,6	60,5	60,9
8.	Urzędów	70,0	70,1	71,0	71,3
9.	Wilkołaz	76,1	76,8	78,0	77,7
10.	Zakrzówek	1,1	1,1	1,2	4,3
POWIAT KRAŚNICKI		64,2	62,3	62,6	64,9

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2024 r. [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Tabela 7. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu kraśnickiego

Wskaźnik	Jednostka	Rok		
		2022	2023	2024
Długość czynnej sieci ogółem	m	712 551	713 132	729 048
długość czynnej sieci przesyłowej	m	44 663	44 663	44 663
długość czynnej sieci dystrybucyjnej	m	667 888	668 469	684 385
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	13 086	13 223	13 492
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	12 336	12 412	12 553
odbiorcy gazu	gosp.	18 873	19 246	19 328
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem	szt.	6 980	6 984	7 056
zużycie gazu przez gospodarstwa domowe	MWh	104 213,5	100 856,8	102 082,7

źródło: GUS, stan na dzień 31.12.2024 r. [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Przesyłowe sieci gazowe wysokiego ciśnienia obsługiwane są przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.

2) Zanieczyszczenia z sektora przemysłowego

Emisja przemysłowa związana jest ze źródłami punktowymi, pochodzącymi z zakładów przemysłowych, głównie z procesów spalania paliw w celach energetycznych oraz procesów technologicznych.

W poniższej tabeli zestawiono aktualne pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza wydane przez Starostę Kraśnickiego.

Tabela 8. Aktualne pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza wydane przez Starostę Kraśnickiego dot. powiatu kraśnickiego

Lp	Adresat decyzji	Znak i data decyzji	Okres obowiązywania/położenie instalacji	Uwagi
1.	TN Polska Sp. z o.o. ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik	11.07.2025 r. Śr.6224.11.2025	do 06.07.2035 r. ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik, na działce nr ewid. 162/30, obręb Północ, miasto Kraśnik	
2.	PBI WMB Sp. z o. o., ul. Błonie 8, 27-600 Sandomierz,	01.04.2025 r. Śr.6224.5.2025	do 31.03.2035 r. ul. Kolejowej 10 E w Kraśniku. na działce nr 84/8 obręb Stacja Kolejowa, miasto Kraśnik	
3.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno– Wdrożeniowe „NABOR” Grażyna Naborczyk, ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik	15.07.2024 r. Śr.6224.6.2024	do 14.07.2034 r. ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik nr ewid.: 162/54, obręb Północ, miasto Kraśnik).	
4.	Wytwórni Mas Bitumicznych (WOD- BUD) eksploatowanej w Kraśniku, ul. Graniczna 3, 23-204 Kraśnik	23.07.2024 r. Śr.6224.7.2024 Zmiana decyzji z dnia 12.05.2021 r., Śr.6224.6.3.2021	Do 12.05.2031 r. ul. Graniczna 3, 23-204 Kraśnik, na działkach numer: 686/1, 687/1, 687/2, 686/2, 693, 694/2, 695/2, obręb Wschód, miasto Kraśnik	
5.	CEMEX Polska Sp. z o.o. ul. Krakowiaków 46, 02- 255 Warszawa	15.03.2024 r. Śr.6224.5.2024	Do 31.12.2028 r. Cemex Polska Wytwórnia Betonu Towarowego przy ulicy Partyzantów 64, 23-250 Urzędów	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp	Adresat decyzji	Znak i data decyzji	Okres obowiązywania/położenie instalacji	Uwagi
6.	Veolia Wchód Sp. z o.o. w Zamościu, ul. Hrubieszowska 173, 22-400 Zamość,	10.01.2024 r. Śr.6224.5.2023 Zmiana z dnia 25.03.2022 r., znak: Śr.6224.2.3.2022, z dnia 12.10.2022 r., znak: Śr.6224.6.2022	ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik na działkach o nr ewid. 162/72, 162/141, 162/142 obręb Północ, miasto Kraśnik,	
7.	Veolia Wchód Sp. z o.o. w Zamościu, ul. Hrubieszowska 173, 22-400 Zamość	15.01.2024 r. Śr.6224.6.2023 Zmiana z dnia 27.10.2016 r., znak: Śr.6224.11.2016	ul. Obwodowa 5, 23-200 Kraśnik	
8.	Veolia Wchód Sp. z o.o. w Zamościu, ul. Hrubieszowska 173, 22-400 Zamość	12.10.2022 r. Śr.6224.6.2022 Zmiana z dnia 25.03.2022 r., znak: Śr.6224.2.3.2022	Do 01.05.2032 r. ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik na działkach o nr ewid. 162/72, 162/141, 162/142 obręb Północ, miasto Kraśnik	
9.	Veolia Wchód Sp. z o.o. w Zamościu, ul. Hrubieszowska 173, 22-400 Zamość	25.03.2022 r. Śr.6224.2.3.2022	Do 01.05.2032 r. ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik na działkach o nr ewid. 162/72, 162/73 obręb Północ, miasto Kraśnik	
10.	Erkado Sp. z o.o. Gościeradów Folwark Osiedle POM 8, 23-275 Gościeradów	07.06.2022 r. Śr.6224.4.5.2022	Do 06.06.2032 r. Gościeradów Folwark Osiedle POM 8, 23-275 Gościeradów Na działkach 52/28, 52/30, 52/33, 52/35, 52/41, 52/45, 52/46, 52/47, 52/48, 52/49, 52/50, 52/51, 52/52, 52/53, 53/4, 38/3 Gościeradów Folwark	
11.	PBI Beton Sp. z o.o. ul. Błonie 8, 27-600 Sandomierz	05.10.2021 r. Śr.6224.8.4.2021	Do 05.10.2031 r. ul. Kolejowa 10E, 23-200 Kraśnik na działce nr 84/, obręb Stacja Kolejowa miasta Kraśnik	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp	Adresat decyzji	Znak i data decyzji	Okres obowiązywania/położenie instalacji	Uwagi
12.	WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik	4.05.2021 Śr.6224.6.3.2021	Do 12.05.2031 r. ul. Graniczna 3, 23-204 Kraśnik, na działkach numer: 686/1, 687/1, 687/2, 686/2, 693, 694/2, 695/2, obręb Wschód, miasto Kraśnik,	
13.	AGRO-POLI Sp. z o.o. ul. Brzozowa 4, 23-206 Stróża	11.06.2021 r. Śr.6224.5.4.2021	Do 11.06.2031 r. Na dz. 198/2, 198/3, 198/50 obręb Stróża Kolonia	
14.	Zakłady Poligraficzne Anny i Janusza Genejów, ul. Kolejowa 14, 23-200 Kraśnik	24.09.2020 Śr.6224.4.4.2020	Do 24.09.2030 r. Pasieka 84 Na działkach 331/3, 331/4, 610/1, 828/4, 642/5, 793/5, 330/1, 793/4, 842/6, 641/2, 331/1, 828/3	
15.	T.B. Fruit Polska Sp. z o.o. S.K.A. ul. Sandomierska 109, 27-620 Dwikozy	27.05.2020 r. Śr.6224.2.4.2020	Do 27.05.2030 r. Annopol ul. Przemysłowa 2 na działkach 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/27, 1/32, 1/43, 1/47, 1/48, 1/49, 1/50, 1/56, 1/57, obręb Annopol, Annopol.	
16.	Gumet Sz. Geneja Sp. J. ul. Kolejowa 12, 23-200 Kraśnik	10.04.2018 r. Śr.6224.4.1.2018	do 10.04.2028 r. ul. Kolejowa 12	
17.	Zakłady Poligraficzne Anny i Janusza Genejów AJG Janusz Geneja 23-200 Kraśnik, ul. Kolejowa 14	Śr.6224.3.2018 z 04.04.2018 r.	do 04.04.2028 r. ul. Kolejowa 14 23-200 Kraśnik	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp	Adresat decyzji	Znak i data decyzji	Okres obowiązywania/położenie instalacji	Uwagi
18.	„FAMET” S.A. ul. Szkolna 15 47-225 Kędzierzyn Koźle	Śr.6224.2.2018 z 16.04.2018 r.	do 16.04.2028 r. Zakład Produkcyjny nr 5 ul. Puławska 15 23-235 Annopol Działki 1/17, 1/18, 1/25 obręb Annopol, Annopol	
19.	„TN Polska Sp. z o.o. ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik	02.03.2018 r. Śr.6224.1.2018	Zmiana nazwy z „Tsubaki-Hoover Polska” ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik	
20.	„AMIR” Zakład Produkcji Mebli Sołtys Mirosław Wilkołaz Pierwszy 203, 23-212 Wilkołaz	05.02.2019 r. Śr.6224.9.3.2018	do 05.02.2029 r. Wilkołaz Pierwszy 203, 23-212 Wilkołaz Działka 540, Wilkołaz Pierwszy, Wilkołaz.	
21.	Mesko Sp. A. ul. Legionów 122 26-111 Skarżysko Kamienna	Śr.6224.1.2017 z 23.03.2017 r.	do 23.03.2027 r. ul. Fabryczna 6, Kraśnik	
22.	Strabag Sp. z o.o. ul. Parzniewska 10 05-800 Pruszków	07.07.2017 r. Śr.6224.2.2017	do 07.07.2027 r. ul. Obwodowa, Kraśnik	
23.	Erkado Zbigniew Kozłowski Gościeradów Folwark Osiedle POM 8 23-275 Gościeradów	20.09.2017 r. Śr.6224.6.2017	Gościeradów Folwark Osiedle POM 8 23-275 Gościeradów	
24.	„EKO-DROGPOL” A. Markowski i M. Markowska Sp. J., ul. Partyzantów 64, 23-250 Urzędów CEMEX Polska Sp. z o. o., ul. Łopuszańska 38D, 02-232 Warszawa	05.04.2016 r. Śr.6224.2.2016	do 05.11.2020 r. ul. Partyzantów 64, 23-250 Urzędów	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp	Adresat decyzji	Znak i data decyzji	Okres obowiązywania/położenie instalacji	Uwagi
25.	T.B Fruit Polska Spółka z o.o. S.K.A. ul. Sandomierska 109, 27-620 Dwikozy	05.05.2016 r. Śr.6224.3.2016	do 04.05.2026 r. ul. Puławska 60 23-235 Annopol	
26.	Veolia Wschód Sp.z o. o. ul. Hrubieszowska 173, 22-400 Zamość	Śr.6224.11.2016 z 27.10.2016 r.	do 01.11.2026 r. ul. Obwodowa 5, 23-204 Kraśnik	
27.	Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe S.A. ul. Kolejowa 6, 23-200 Kraśnik /zmiana na: PBI WMB Spółka z o. o. ul. Błonie 8, 27-600 Sandomierz	Śr.6224.3.2015 z 17.04.2015 r.	do 15.04.2025 r. ul. Kolejowa 10E, 23-200 Kraśnik	zmiana prowadzącego instalację Śr.6224.7.2015 z 10.08.2015 r. zmiana Śr.6224.6.2016 z 19.07.2016 r. zmiana Śr.6224.5.1.2018 z 01.08.2018 r.
28.	WOD-BUD Sp. z o. o. ul. Piłsudskiego 12/1 23-200 Kraśnik	08.06.2015 r. Śr.6224.5.2015	do 15.06.2025 r. ul. Graniczna 3 23-204 Kraśnik	zmiana Śr.6224.3.2017 dnia 01.08.2017 r.
29.	Tsubaki – Hoover Polska Sp. z o. o. ul. Fabryczna 6 23-204 Kraśnik zmiana na TN Polska Sp. z o. o. ul. Fabryczna 6 23-204 Kraśnik	07.07.2015 r. Śr.6224.6.2015	do 06.07.2025 r. ul. Fabryczna 6 23-204 Kraśnik	zmiana Śr.6224.1.2018 z dnia 02.03.2018 r.
30.	Zakrzowiak Sp. z o. o. ul. Ogrodowa 9, 23-213 Zakrzówek	Śr.6224.10.2015 z 09.10.2015 r.	do 09.10.2025 r. ul. Obwodowa 38, 23-204 Kraśnik	

źródło: Starostwo Powiatowe w Kraśniku

Marszałek Województwa Lubelskiego wydał następujące pozwolenia zintegrowane na terenie powiatu kraśnickiego:

- Cyclone Polska Sp. z o.o. znak: DŚ-III.7222.1.2019);
- Ekoland Polska S.A. (instalacja mbp), znak: RŚ-V.7222.9.2016;
- Ekoland Polska S.A. (składowisko nowe komunalne) znak: RŚ -V.7222.3.2016;
- Ekoland Polska S.A. (kompostownia), znak: DŚ-III.7222.7.2024;
- EKO-AZBEST Sp. z o.o. (składowisko nowe azbestowe), znak: RŚ-V.7222.4.2016;
- BSA Kraśnik Sp. z o.o. (składowisko azbestowe), znak: DŚ-III.7222.2.2023;
- WKW Sp. z o.o. Sp. k. Piaski - Zarzecze II (składowisko stare komunalne) znak RŚ-V.7222.63.2014;
- WKW Sp. z o.o. Sp. k. (składowisko stare azbestowe i stare niebezpieczne) znak: RŚ-V.7222.62.2014;
- Fereco Sp. z o.o. znak DŚ-III.7222.5.2024.

W poniższej tabeli przedstawiono emisję zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w latach 2021-2024 na terenie powiatu kraśnickiego.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Emisja \ Rok	2021	2022	2023	2024
Zanieczyszczenia gazowe				
ogółem [t/r]	42 324	38 874	31 698	33 603
ogółem (bez dwutlenku węgla) [t/r]	242	234	196	197
dwutlenek siarki [t/r]	105	104	81	92
tlenki azotu [t/r]	45	42	37	37
tlenek węgla [t/r]	43	40	33	34
dwutlenek węgla [t/r]	42 082	38 640	31 502	33 406
Zanieczyszczenia pyłowe				
ogółem [t/r]	17	15	13	12
ze spalania paliw [t/r]	6	6	5	4

źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.]

3) Zanieczyszczenia z sektora komunikacyjnego

System transportowy na terenie powiatu kraśnickiego obejmuje:

- transport samochodowy,
- transport kolejowy,
- komunikację publiczną.

Transport samochodowy

Negatywne oddziaływanie na środowisko szczególnie odczuwalne jest w pobliżu dróg charakteryzujących się znacznym natężeniem ruchu kołowego. Sektor transportu charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian, zarówno w zakresie liczby pojazdów poruszających się po drogach i jakości tych pojazdów. Jednocześnie na terenie powiatu

nieustannie poprawiany jest stan istniejącej infrastruktury poprzez szukanie nowych rozwiązań w po stronie infrastruktury drogowej.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym są:¹¹

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu oraz innych związków organicznych. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach oraz aktualny stan infrastruktury dróg spowodował, iż transport jest uciążliwy dla środowiska naturalnego. W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 – 77	76 – 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 – 8	2 – 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 – 5,5	0,5 – 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 – 12	1 – 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 – 10	0,01 – 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 – 0,8	0,0002 – 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 – 3	0,009 – 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 – 0,04	0,01 – 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 – 0,2	0,001 – 0,009	toksyczny

źródło: Jakubowski, J. (1976). Motoryzacja a środowisko. Warszawa: Wydawnictwo Komunikacji i Łączności

¹¹ Źródło: Strefy Czystego Transportu w polskich miastach Dlaczego potrzebujemy czystego powietrza?, 1. Transport jako źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, Warszawa 2023

Powiat kraśnicki posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć drogową, która składa się z:¹²

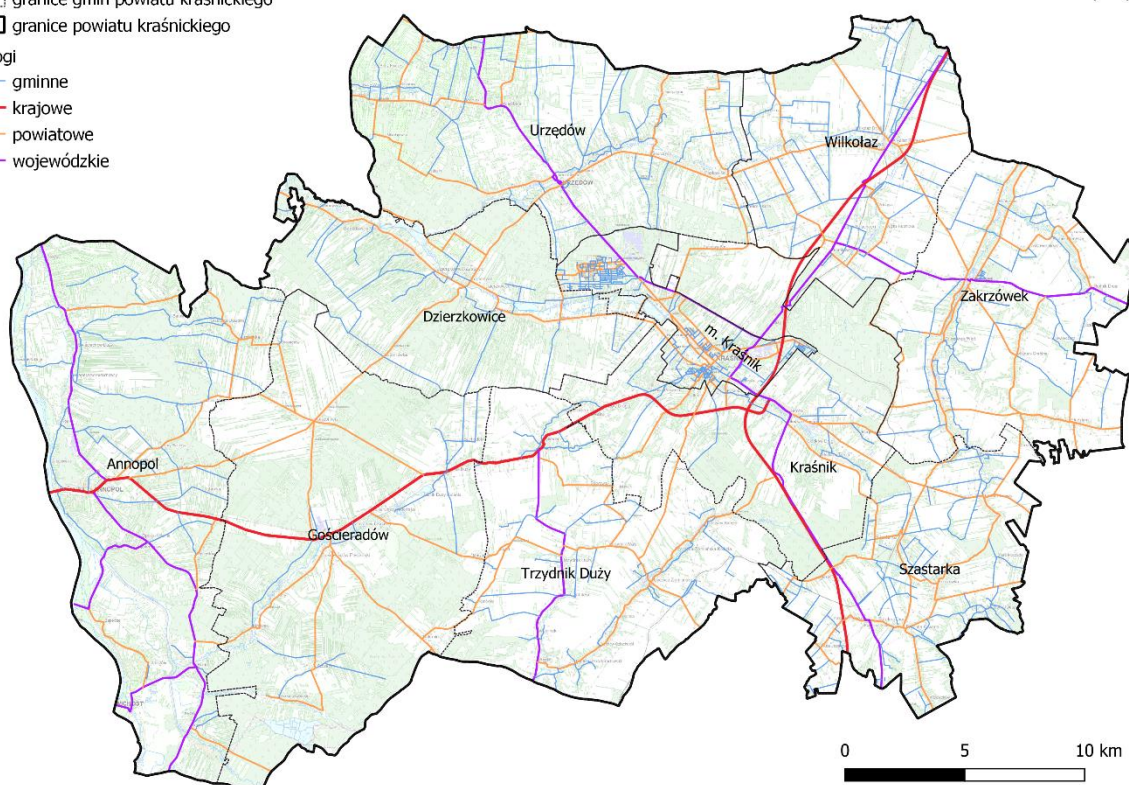
- dróg krajowych o łącznej długości 61,243 km:
 - ❖ nr 74 o długości 32,258 km;
 - ❖ nr S19 o długości 28,985 km;
- dróg wojewódzkich o łącznej długości 110,309 km:
 - ❖ nr 755 Ostrowiec Świętokrzyski - Ożarów (droga 79) Droga 74 - Zawichost (przerwanie ciągłości trasy przez rzekę Wisła; kursowanie promu uzależnione od uwarunkowań pogodowych) - Kosin (droga 854) o długości 4,456 km;
 - ❖ 759 (droga 777) - Piotrowice - rz. Wisła - Zabełcze - Opoka Duża (droga 854) o długości 5,215 km;
 - ❖ 824 Żyrzyn - Puławy - Opole Lubelskie - Józefów – Annopol o długości 10,778 km;
 - ❖ 833 Chodel – Kraśnik o długości 18,900 km;
 - ❖ 842 Rudnik Szlachecki - Wysokie - Krasnystaw o długości 12,955 km;
 - ❖ 848 Droga 2264L (Zemborzyce Tereszyńskie) - Niedzwica Duża - Kraśnik - Modliborzyce - Droga 74 (Borownica) o długości 32,778 km;
 - ❖ 854 Annopol - Kosin - Antoniów (przerwanie ciągłości trasy w m. Czekań przez przepływającą rzekę San) – Gorzyce o długości 14,273 km;
 - ❖ 855 Olbęcín - Zaklików - Stalowa Wola o długości 10,954 km;
- dróg powiatowych o łącznej długości 412,418 km, w tym na obszarze pozamiejskim 386,559 km, a na terenie miejskim 25,859 km;
- dróg gminnych;
- dróg wewnętrznych.

Legenda

- ▬ granice gmin powiatu kraśnickiego
- ▬ granice powiatu kraśnickiego

Drogi

- gminne
- krajowe
- powiatowe
- wojewódzkie

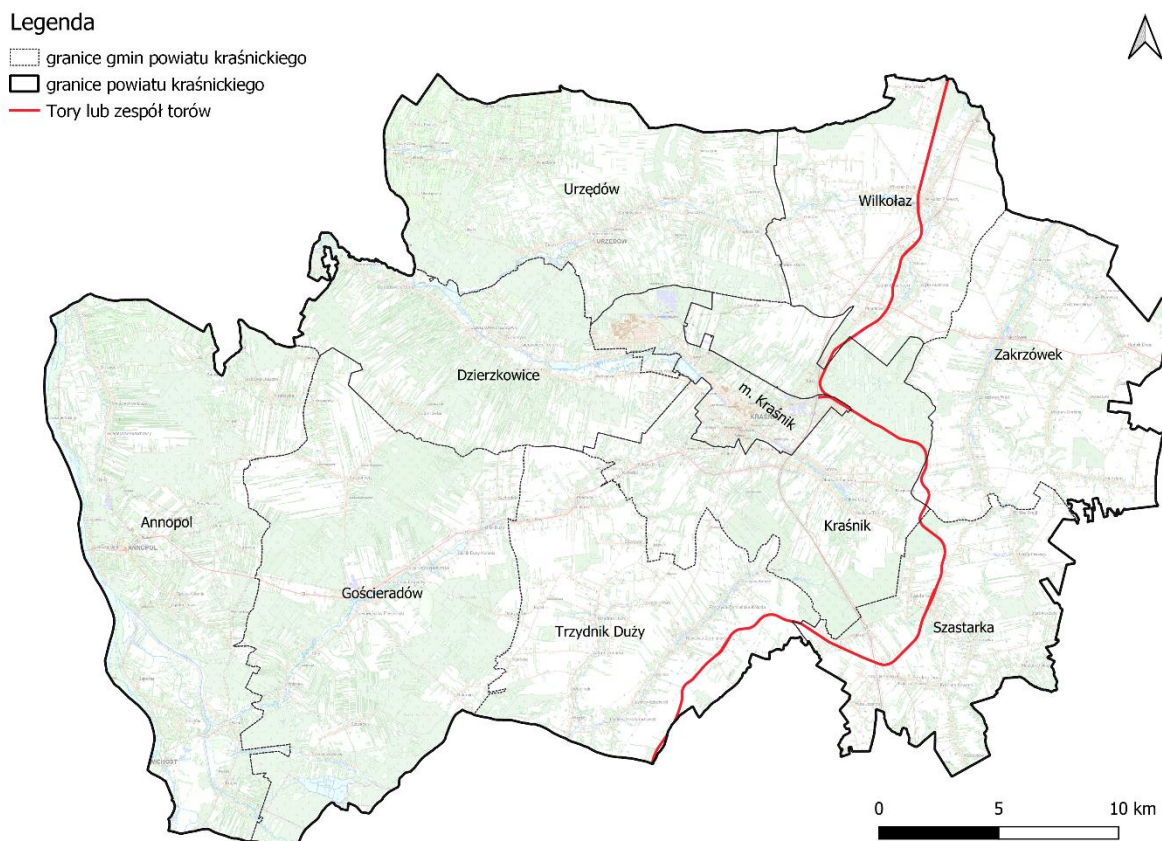

¹² Dane: GDDKiA, ZDW oraz ZDP

Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Transport kolejowy¹³

Na układ kolejowy powiatu kraśnickiego składa się linia kolejowa nr 68 relacji Lublin Główny – Przeworsk, przebiegająca przez teren powiatu i stanowiąca główny element infrastruktury kolejowej w regionie.

Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Komunikacja publiczna¹⁴

Zgodnie z danymi GUS, stan na dzień 31.12.2024 r., na terenie powiatu kraśnickiego zlokalizowanych było 714 przystanków autobusowych.

Zadania z zakresu transportu zbiorowego i komunikacji realizuje Wydział Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Kraśniku. Obecnie na terenie powiatu kraśnickiego regularne przewozy osób w krajowym transporcie drogowym wykonuje 11 przewoźników. Przedsiębiorcy realizują transport na podstawie zezwoleń udzielonych przez Starostę Kraśnickiego. W roku 2024 r. obowiązywało 17 zezwoleń na poszczególnych liniach komunikacyjnych regularnych i jedno zezwolenie na linii regularnej specjalnej.

Powiatowo–Gminny Związek Komunikacyjny Ziemi Kraśnickiej prowadził działalność w zakresie organizacji przewozów publicznej komunikacji zbiorowej o charakterze użyteczności publicznej od 1 stycznia 2024 r. do dnia 31.12.2024 r.:

¹³ Dane <https://mapa.plk-sa.pl/>

¹⁴ Źródło: Raport o stanie powiatu kraśnickiego za 2024 r.

- publiczny transport zbiorowy wykonywany był na 27 liniach komunikacyjnych, których trasy przebiegały przez teren Miasta Kraśnik, Gminy Kraśnik, Gminy Dzierzkowice, Gminy Urzędów;
- długość linii komunikacyjnych – 501 km, długość sieci komunikacyjnej – 173 km;
- operatorzy linii komunikacyjnych: MPK Sp. z o.o. (linie komunikacyjne o nr 0, 1, 2, 2A, 4, 4A, 5, 6, 7, 7A, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23), AR-TRANS A. Rozmuszcz (linie komunikacyjne o nr 8 i 12), VIA D. Krzysztoń (linie komunikacyjne o nr 3, 3A i 13).

Komunikacja publiczna opiera się na działalności Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Kraśniku Sp. z o. o. oraz prywatnych przewoźnikach.

Drogi dla rowerów

Szczegółowe dane odnośnie dróg rowerowych w powiecie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu kraśnickiego

Obszar	Rok			
	2021	2022	2023	2024
m. Kraśnik	15,6	15,7	15,7	16,7
Annopol	0,0	0,0	0,0	2,0
Urzędów	0,0	0,0	0,0	4,9
POWIAT KRAŚNICKI	15,6	15,7	15,7	23,6

źródło: GUS, stan na 31.12.2024 r. [stan na dzień 22.10.2025 r.]

4) Zanieczyszczenia z sektora komunalno-bytowego

Głównym źródłem tego rodzaju zanieczyszczeń powietrza może być:

- stosowanie paliw wysokoemisyjnych w starych, o niskiej sprawności urządzeniach grzewczych,
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- zły stan techniczny znacznej części kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych.

Zanieczyszczenia z tzw. niskiej emisji mają największy wpływ na stan jakości powietrza. Szczególny wzrost zanieczyszczeń z palenisk domowych odczuwany jest w sezonie grzewczym. Zjawisku sprzyja tzw. inwersja termiczna oraz niska temperatura powietrza i bezwietrzne dni. Wzrasta wtedy stężenie zanieczyszczeń głównie takich jak: B(a)P oraz pył zawieszony PM10 i PM2,5.

5) Inne zanieczyszczenia antropogeniczne tzw. emisja niezorganizowana¹⁵

Emisja niezorganizowana to przeciwieństwo do źródeł emisji zorganizowanej, których głównym kryterium klasyfikacji jest praktyczna możliwość kontroli emisji poprzez pomiary natężenia przepływu gazów odlotowych z procesu technologicznego (tzw. odgazów procesowych) i stężeń substancji w nich zawartych. Źródła, które według tego kryterium nie należą do źródeł emisji zorganizowanej, można podzielić na dwa rodzaje:

¹⁵ Źródło: <https://wszystkooemisjach.pl/69/emisja-niezorganizowana-dokumenty-referencyjne-bat>

- **emisje z nieszczelności:** emisje do środowiska powstające w wyniku stopniowej utraty szczelności elementów wyposażenia przeznaczonego do przesyłania cieczy lub gazów. Zazwyczaj emisja spowodowana jest nadciśnieniem w przewodach instalacji. Przykładem emisji lotnych mogą być wycieki z kołnierzy połączeniowych, pomp lub innych elementów wyposażenia oraz „wycieki” z urządzeń do magazynowania produktów gazowych lub ciekłych. Do emisji dochodzi w wyniku dyfuzji, z tego też względu emisję tę klasyfikuje się jako podgrupę rodzaju „emisje z dyfuzji”,
- **emisje powodowane dyfuzją:** emisje powstające w normalnych warunkach eksploatacji w wyniku bezpośredniego kontaktu substancji lotnych lub pyłących ze środowiskiem, w wyniku którego dochodzi do dyfundowania (samorzutnego przenikania) wykorzystywanych substancji do powietrza. Głównymi mechanizmami dyfuzji prowadzącej do emisji gazów jest parowanie i sublimacja, ale również w zakresie tej definicji zawiera się samorzutne uwalnianie pyłów powstających podczas niektórych operacji. Do kategorii tej zalicza się również wtórną emisję pyłów (porywanie pyłów), wywołaną erozją wietrzną.

Do emisji powodowanych dyfuzją należą następujące rodzaje źródeł:

- suszenie (suszenie masy, suszenie powierzchni po lakierowaniu lub drukowaniu),
- magazynowanie cieczy w zbiornikach bezciśnieniowych (lub z poduszką gazową) umożliwiające uwalnianie gazów znad magazynowanej cieczy do atmosfery w trakcie jej przechowywania lub podczas napełniania zbiornika, gdy opary są wypierane ze zbiornika w trakcie jego napełniania,
- magazynowanie „świeżych” produktów stałych, zawierających w swojej masie pozostałości procesowe, np. mocznika lub produktów niestabilnych chemicznie, umożliwiające częściowy rozkład, np. w wyniku hydrolizy,
- magazynowanie materiałów sypkich na otwartym terenie,
- transportu materiałów z wykorzystaniem przenośników, przesypów, ładowarek,
- emisje pośrednie, np. w wyniku nieszczelności układów chłodniczych w obszarze procesowym i przedostawania się zanieczyszczeń do układu chłodniczego, a następnie ich dyfuzję w trakcie odparowywania w wieżach chłodniczych lub chłodniach wentylatorowych,
- konserwacja maszyn z wykorzystaniem LZO (VOC).

Źródła emisji powodowanej dyfuzją mogą mieć następujący charakter:

- źródła punktowe (odpowietrzenia, układy oddechowe zbiorników, przesypy),
- źródła liniowe (transportery taśmowe),
- źródła powierzchniowe (otwarte zbiorniki, laguny i odstojniki, komory napowietrzania ścieków, hałdy magazynowe i place składowe),
- źródła przestrzenne (instalacje zlokalizowane poza budynkami).

5.1.3 Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa lubelskiego wyznaczono 2 strefy:

- aglomeracja lubelska – kod strefy PL0601;
- strefa lubelska – kod strefy PL0602 – do której należy powiat kraśnicki.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020. poz. 2279). Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/docelowych/celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2.5},
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O₃.

Rysunek 13. Podział województwa lubelskiego na strefy ochrony powietrza
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za rok 2024

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy - zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 - poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa D2 - poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Informacje odnośnie stref zanieczyszczeń w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny		
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego	C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy		
nie przekracza poziomu docelowego	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego		
poniżej poziomu celu długoterminowego	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego	D2	dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 18 stężeń 1-godz. $S_1 > 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	$S_{8\text{max}} \leq 10 \text{ mg}/\text{m}^3$	$S_{8\text{max}} > 10 \text{ mg}/\text{m}^3$
benzen	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$	więcej niż 35 stężeń 24-godz. $S_{24} > 50 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 40 \mu\text{g}/\text{m}^3$
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny - faza II*	rok	$S_a \leq 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa A1)	$S_a > 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (klasa C1)
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza I*	rok	$S_a \leq 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$
ołów	dopuszczalny	rok	$S_a \leq 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$	$S_a > 0,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$
arsen	docelowy	rok	$S_a \leq 6 \text{ ng}/\text{m}^3$	$S_a > 6 \text{ ng}/\text{m}^3$
kadm	docelowy	rok	$S_a \leq 5 \text{ ng}/\text{m}^3$	$S_a > 5 \text{ ng}/\text{m}^3$
nikiel	docelowy	rok	$S_a \leq 20 \text{ ng}/\text{m}^3$	$S_a > 20 \text{ ng}/\text{m}^3$
benzo(a)piren	docelowy	rok	$S_a \leq 1 \text{ ng}/\text{m}^3$	$S_a > 1 \text{ ng}/\text{m}^3$
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} > 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem $S_{8\text{max}_d} > 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:

S_a – stężenie średnie roczne, S_1 – stężenie 1-godzinne,

S_{24} – stężenie średnie dobowe,

$S_{8\text{max}}$ – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

$S_{8\text{max}_d}$ – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM10,

* kryteria klasyfikacji stref dla PM2,5:

faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),

faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim raport wojewódzki za rok 2024

Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	$S_{8max} \leq 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w ocenianym roku	$S_{8max} > 120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w ocenianym roku

Objaśnienia do tabeli:

S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim raport wojewódzki za rok 2024

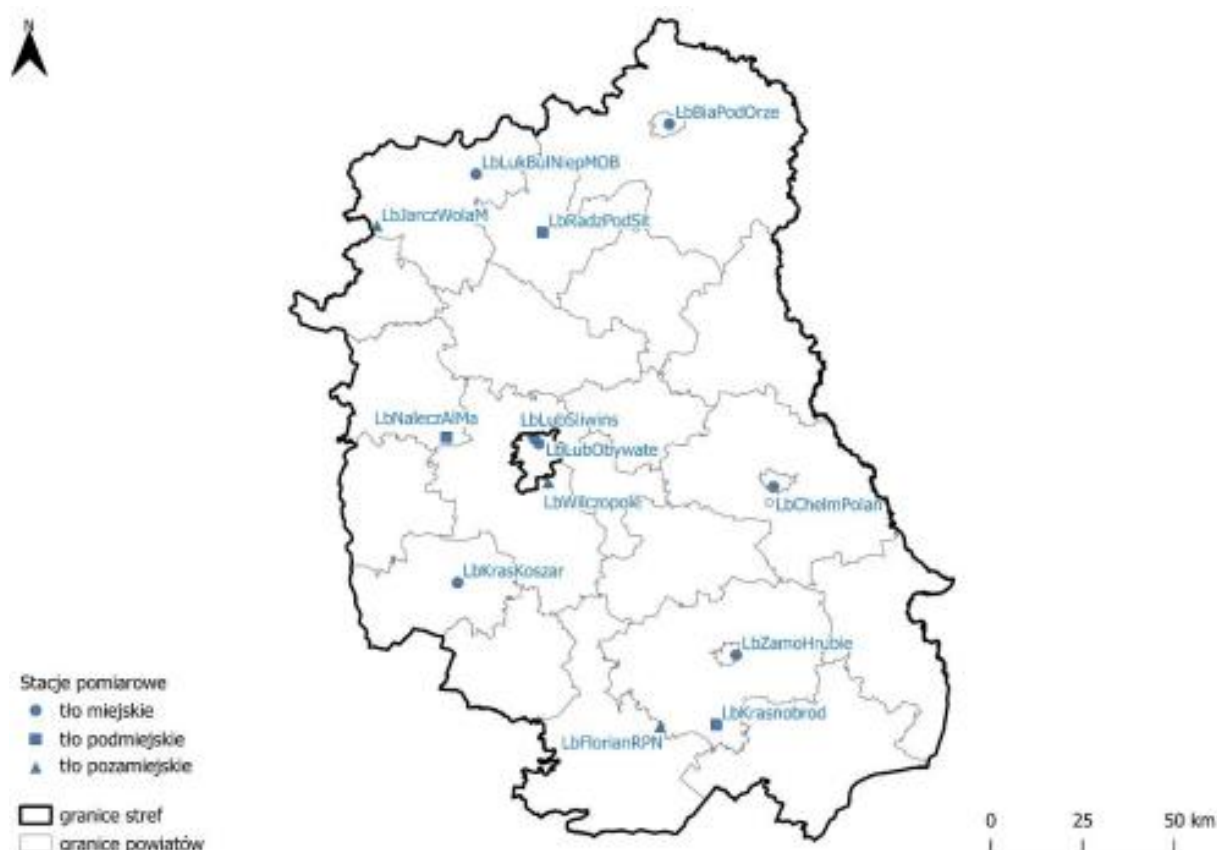
Roczna ocena została wykonana zgodnie z obowiązującymi zasadami, bazującymi na przepisach prawnych. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

W 2024 r. w ramach systemu PMS, na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało ogółem 13 stacji pomiarowych. Pomiary realizowane były przez:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – monitoring w wojewódzkiej sieci stacji pomiarowych, w ramach ogólnopolskiego systemu monitoringu powietrza – 11 stacji pomiarowych,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy – monitoring jakości powietrza dla potrzeb programów EMEP na 1 stacji w Jarczewie,
- Roztoczański Park Narodowy - monitoring jakości powietrza w ramach programu badawczopomiarowego Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Stacji Bazowej Roztocze na 1 stacji we Floriance.

Na terenie powiatu kraśnickiego w 2024 roku znajdował się jeden punkt pomiarowy w Kraśniku przy ul Koszarowej 10A.

Lokalizację stacji pomiarowych wykorzystanych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa lubelskiego
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za rok 2024

Osiągnięte w latach 2021-2024 klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w rocznych ocenach dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy lubelskiej

	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
2021	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C1
2022	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	C1
2023	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
2024	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

¹⁾ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

²⁾ Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, 3 strefa uzyskała klasę A.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

Na podstawie klasyfikacji stref województwa lubelskiego za rok 2024 stwierdzono potrzebę realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Strefa lubelska została zaliczona do klasy C.

W aglomeracji lubelskiej i strefie lubelskiej wykazano obszary przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu, strefy te uzyskały klasę D2.

Na przeważającym obszarze województwa lubelskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM10 metali: ołów, arsen, kadm i nikiel.

Największym problemem w skali województwa lubelskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Przekroczenie poziomu docelowego B(a)P w 2024 r. wystąpiło na 2 stacjach pomiarowych w województwie, zlokalizowanych w strefie lubelskiej. W porównaniu do roku poprzedniego, na terenie województwa wzrosły stężenia tego zanieczyszczenia. W dalszym ciągu istnieje problem z występowaniem wysokich stężeń benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w sezonie grzewczym, co wskazuje, że główną przyczyną podwyższonych stężeń jest „niska” emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków.

W ostatnim dziesięcioleciu obserwowana jest stopniowa poprawa jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia powietrza pyłem. Jednocześnie należy zauważyć, że w roku 2024 średnioroczne i dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 na terenie całego województwa wzrosły w stosunku do roku 2023.

Przeprowadzona ocena jakości powietrza wykazała brak przekroczeń w 2024 roku poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). W roku oceny stężenia tego zanieczyszczenia, podobnie jak pyłu zawieszonego PM10 utrzymywały się poniżej poziomu dopuszczalnego, pomimo niewielkiego wzrostu wartości stężeń w roku 2024 w porównaniu do roku poprzedniego.

W sezonie letnim rejestrowany był wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze, warunkami meteorologicznymi. W 2024 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na stacjach pomiarowych w województwie.

W latach 2021-2024 roku dla strefy lubelskiej przeprowadzono ocenę roczną pod kątem ochrony roślin. Klasy poszczególnych zanieczyszczeń przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie lubelskiej

	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO _x	O ₃
2021	A	A	A ¹⁾
2022	A	A	A ¹⁾
2023	A	A	A ¹⁾
2024	A	A	A ¹⁾

¹⁾Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa otrzymała klasę D2

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim, raport wojewódzki za lata 2021, 2022, 2023 oraz 2024

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w ostatnich latach pomiary jakości powietrza oraz wyniki obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenie w strefie lubelskiej stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Ocena stanu zanieczyszczenia powietrza na wskazanym obszarze obejmuje również modelowanie matematyczne jakości powietrza realizowane przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy IOŚ-PIB w Warszawie, realizowane dla obszaru całego kraju, w tym województwa lubelskiego. Modelowanie obejmuje pył zawieszony PM₁₀, pył zawieszony PM_{2,5}, benzo(a)piren, ozon, SO₂ i NO₂.

W poniższej tabeli przedstawiono wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu.

Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu kraśnickiego

Substancja	Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu kraśnickiego w 2024 r.	Poziom dopuszczalny/ docelowy ¹⁶
Dwutlenek azotu nr CAS 10102-44-0	Sa = 8-10 µg/m ³	40 µg/m ³
Dwutlenek siarki nr CAS 7446-09-5 ¹⁷	Sa = 3 µg/m ³ dla całego obszaru	20 µg/m ³
Pył zawieszony PM ₁₀	Sa = 16-23 µg/m ³	40 µg/m ³
Pył zawieszony PM _{2,5}	Sa = 9-12 µg/m ³	20 µg/m ³
Benzen nr CAS 71-43-2	Sa = 0,5-0,8 µg/m ³	5 µg/m ³
Ołów nr CAS 7439-92-1 ¹⁸	Sa = 0,002-0,003 µg/m ³	0,5 µg/m ³

źródło: Państwowy Monitoring Środowiska / Ekoinfonet

¹⁶ Dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz.U. 2021 poz. 845)

¹⁷ Poziom dopuszczalny jako wartość średnioroczna dla SO₂ jest określony w polskim prawie jedynie pod kątem ochrony roślin, co oznacza, że norma ta nie dotyczy stref będących aglomeracjami lub miastami, o których mowa w ustawie Prawo ochrony środowiska.

¹⁸ Stężenie oznaczone jako suma metalu i jego związków w pyłe zawieszonym PM₁₀

Zgodnie z powyższymi danymi na terenie powiatu kraśnickiego nie zanotowano przekroczeń wartości średniorocznych stężeń substancji w powietrzu.

5.1.4. Odnawialne Źródła Energii (OZE)

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych).¹⁹ Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.²⁰

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m³ osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m³ gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.²¹

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej.²² Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazier pensylwański, rdest sachaliński.

¹⁹ Źródło: Energia ze źródeł odnawialnych w 2015 r., Warszawa 2016, Główny Urząd Statystyczny

²⁰ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3520,pojecie.html>

²¹ Źródło: [https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/\\$file/Infos_51.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/3D66B00AC9EB43DDC1257567002E78FE/$file/Infos_51.pdf)

²² Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady WE nr 1099/2008

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu areалу upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha.²³

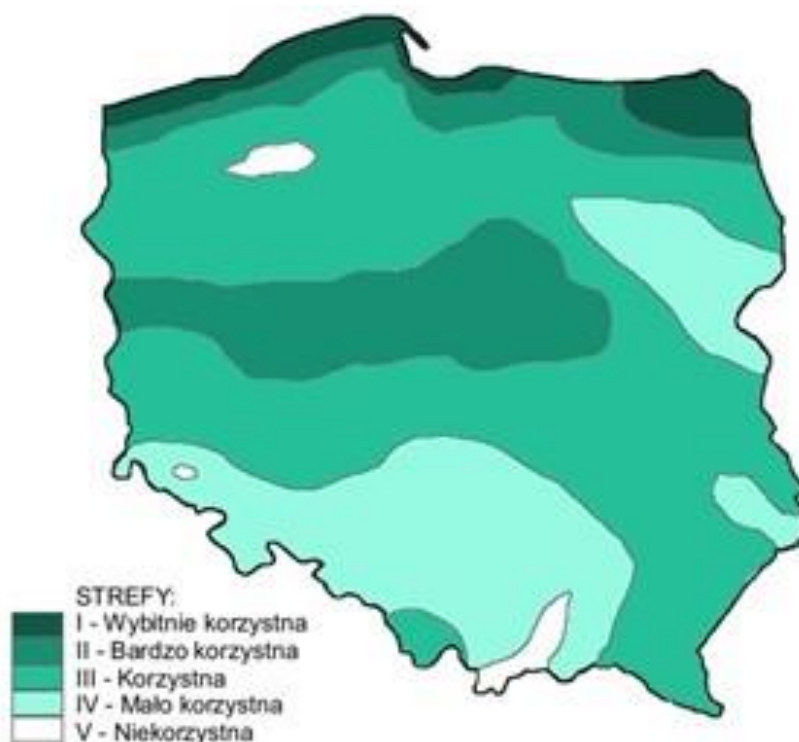
Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów.²⁴

Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, który przedstawia poniższy rysunek teren powiatu kraśnickiego leży w strefie III – korzystnej.

Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych
źródło: imgw.pl

Na terenie powiatu kraśnickiego nie funkcjonują turbiny wiatrowe.

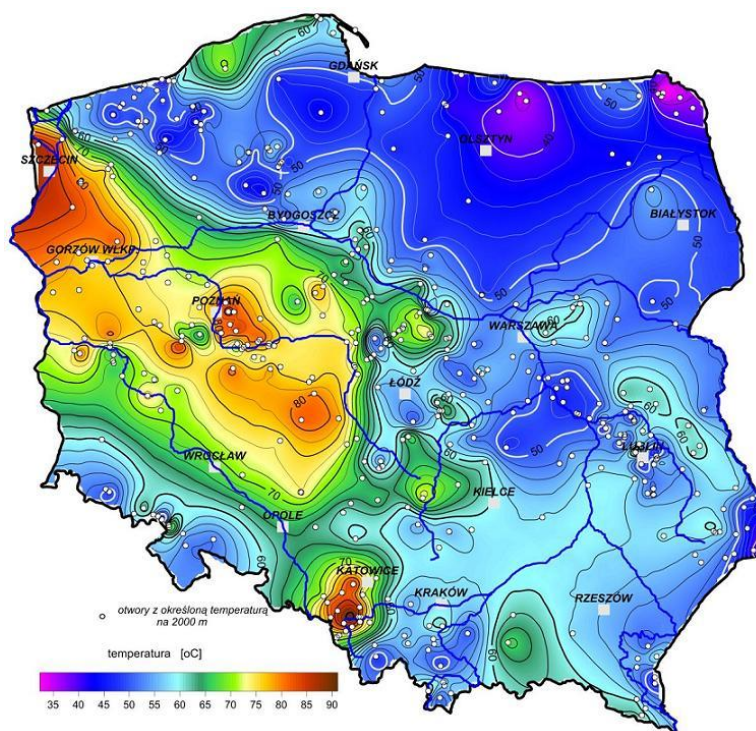
²³ Źródło: Ginalski Z. 2016. Substraty dla biogazowni rolniczych. DR O/Radom

²⁴ Źródło: <https://mae.com.pl/oferta-mae/baza-wiedzy/odnawialne-zrodla-energii/energia-sloneczna-2>

Energia geotermalna

Rozwój energetyki w Polsce, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju jest możliwy poprzez pozyskanie i wykorzystanie zasobów energii odnawialnej między innymi geoenergetyki, która wykorzystuje energię geotermiczną, a dokładniej jej część – energię geotermalną. Geoenergia jest energią pochodzącą z okresu kształtowania się planety, która została wzbogacona energią pochodzącą z rozpadów pierwiastków promieniotwórczych. Energia geotermalna jest niewyczerpalna, gdyż jest stale uzupełniana strumieniem ciepła z wnętrza ziemi o temperaturze ok. 6000°C. Energia geotermalna jest częścią energii geotermicznej i jest zawarta w wodach, parze wodnej oraz otaczających skałach. W warunkach geologicznych Polski energia geotermalna zakumulowana jest głównie w podziemnych zbiornikach geotermalnych w tzw. naturalnych basenach sedymentacyjno-strukturalnych, które wypełnione są wodami geotermalnymi o zróżnicowanych poziomach temperatury. Na terenie Polski wstępują tereny o temperaturze wód geotermalnych od 20 do ok 80-90°C. Możliwości wykorzystania wód geotermalnych zależą głównie od ich poziomu temperatury, wykorzystuje się je w ciepłownictwie na cele grzewcze oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej, ogrzewania pomieszczeń gospodarczych oraz upraw w gruncie.²⁵

Mapa rozkładu temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t. przedstawiona została poniżej.

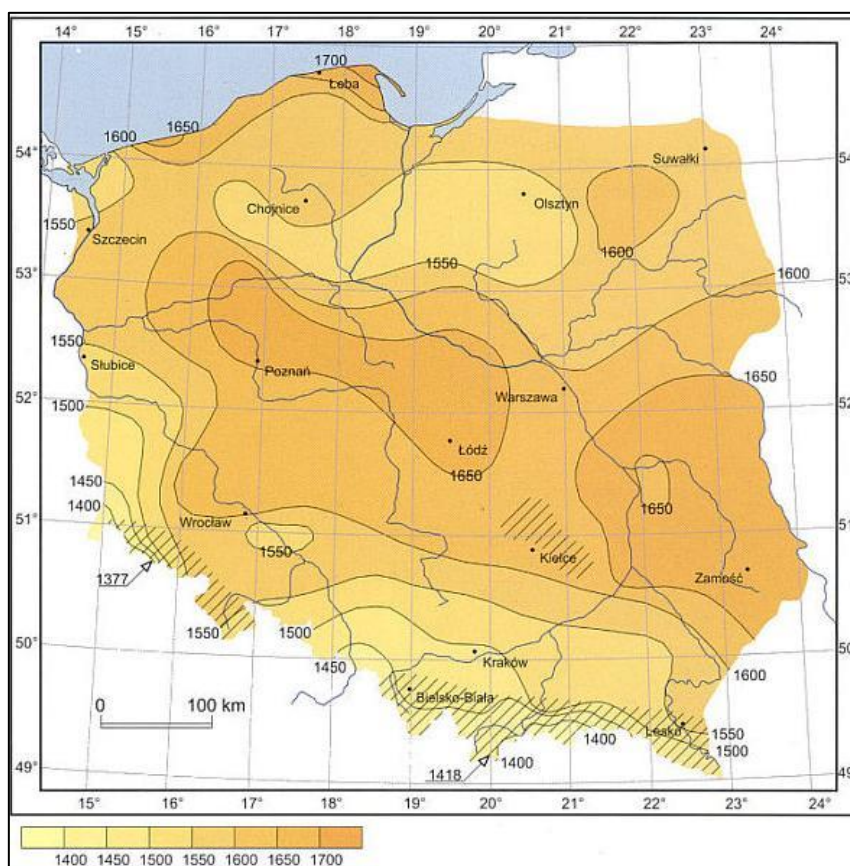
Rysunek 16. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu
źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

²⁵ Źródło: P. Kubski, "Przegląd zasobów i wykorzystania energii geotermalnej w Polsce Overview of resources and utilization of geothermal energy in Poland," pp. 14–16, 2012

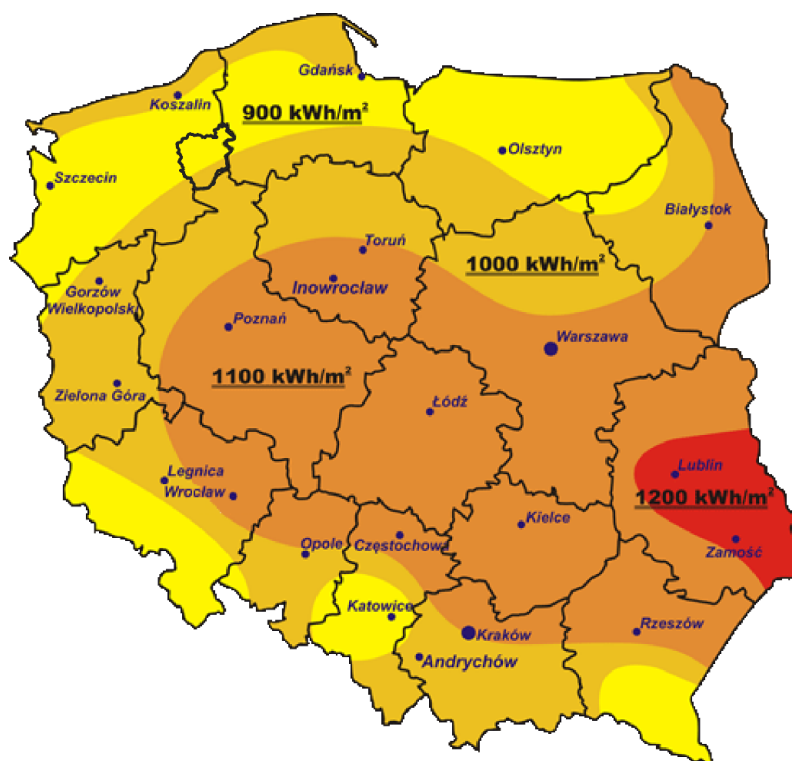
Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej itp. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.²⁶

Rysunek 17. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski
źródło: imgw.pl

²⁶ Źródło: Nowak W. i Stachel A., 2011. Kolektory słoneczne i panele fotowoltaiczne jako źródło energii w małych instalacjach ciepłych i elektroenergetycznych. Automatyka – Energetyka – Zakłócenia

Rysunek 18. Mapa nasłonecznienia Polski
źródło: cire.pl

Powiat kraśnicki zlokalizowany jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1100 kWh/m².

Jednostki terytorialne powiatu kraśnickiego są we własności następujących instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych:

- Gmina Gościeradów:
 - budynek Urzędu Gminy oraz budynek „Bazy”, Gościeradów Ukazowy 61;
 - Ośrodek Zdrowia w Liśniku Dużym, Liśnik Duży 89A;
 - Ośrodek Zdrowia w Księżomierzy, Księżomierz Gościeradowska 1;
 - Targowisko gminne „Mój Rynek”, Gościeradów Ukazowy 55C;
 - Dzienny Dom Senior+ w Salominie, Salomin 121;
 - Dom Ludowy w Wólce Szczeckiej, Wólka Szczeka 37;
- Gmina Kraśnik:
 - Ujęcie wody w Stróży – Kolonii;
 - budynek Urzędu Gminy Kraśnik, Kraśnik, ul. Kościuszki 24, 23-200 Kraśnik;
 - 5 instalacji na potrzeby placówek oświatowych;
- Gmina Szastarka:
 - budynek Urzędu Gminy w Szastarce;
- Gmina Urzędów:
 - Oczyszczalnia ścieków w m. Urzędów przy ul. Wodnej 76 o mocy 24,78 KW;
 - Ujęcie wody w m. Mikuszewskie o mocy 15,95 KW;
- Gmina Wilkołaz:
 - Ilość zamontowanych kolektorów 563 szt.;
- Miasto Kraśnik:
 - Miejska Biblioteka Publiczna o mocy 8,850 kW;

- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (obiekt krytej pływalni) o mocy 48,859 kW;
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Kraśniku o mocy 3,3 kW;
- Kraśnickie Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe o mocy 17 kW.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależy od spadku i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spadek to różnica wysokości poziomu wody na dwóch stanowiskach. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (np. turystyka).

5.1.5. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA 2.0 ²⁷ , w następnych latach warunki klimatyczne Polski zmieniają się. Przewidywane jest zwiększenie się temperatury powietrza. W miesiącach grudzień, styczeń, luty obserwowany jest największy wzrost średniej temperatury powietrza, zmniejszy się liczba dni z ujemną temperaturą. Porównując dekadę 2021-2030 z dekadą 2091-2100, średnia różnica temperatury w powiecie kraśnickim może się zwiększyć o nawet 2°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozproszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.
----------------------------	--

²⁷ Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie ochrony powietrza, można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie sieci przesyłowych oraz awarie w zakładach przemysłowych. Awaria instalacji przemysłowych lub przesyłowych może doprowadzić do uwolnienia dużych ilości lotnych związków chemicznych do powietrza. Substancje takie mogą cechować się negatywnym wpływem na organizmy żywe oraz środowisko naturalne. Zasięg skażenia po awarii przemysłowej jest zależny od lokalnych uwarunkowań terenowych, klimatu oraz pogody i w zależności od tych parametrów może pokryć bardzo duży obszar.
Działania edukacyjne	Jednym z najważniejszych zadań starostwa powiatowego jest zwiększanie świadomości ekologicznej ich mieszkańców – zwłaszcza tych dorosłych. Cel ten można osiągnąć poprzez organizowanie szkoleń oraz akcji edukacyjnych podejmujących tematykę zmian klimatu, sposobów minimalizowania ich skutków, ograniczania niskiej emisji oraz minimalizacji negatywnego wpływu na powietrze atmosferyczne.
Monitoring środowiska	Monitoring powietrza w województwie lubelskim prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie.

5.1.6. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez zanieczyszczone powietrze; - wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii; - coraz więcej podejmowanych działań mieszkańców związanych z poprawą jakości powietrza (wymiany kotłów, termomodernizacje); - wzrost odbiorców gazu; - rozwijająca się sieć ciepłownicza; - rozwój sieci rowerowej; - spadek emisji zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych;	występowanie zjawisk ekstremalnych takich jak intensywne opady deszczu oraz występowanie fal upałów i susz;

5.1.7. Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza z niskiej emisji. 2. Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji OZE. 3. Możliwość efektywnego wykorzystania energii słonecznej dzięki korzystnym warunkom naturalnym. 4. Funkcjonujący punkt pomiarowy, z którego wyniki są wykorzystywane w Rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa. 5. 64,9% mieszkańców korzysta z sieci gazowej.	1. Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. 2. Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie lubelskiej. 3. Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. 4. Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. 5. Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. 6. Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). 2. Modernizacja kotłowni opartych na spalaniu węgla, a także urządzeń przemysłowych emitujących zanieczyszczenia do powietrza. 3. Termomodernizacja budynków. 4. Rosnąca świadomość klimatyczna mieszkańców. 5. Realizacja programów wsparcia finansowego mieszkańców ze środków wojewódzkich, krajowych i unijnych. 6. Dostępność unijnych funduszy wsparcia dla instalacji OZE, rozwoju elektromobilności, adaptacji do zmian klimatu, likwidacji źródeł niskiej emisji oraz poprawy efektywności energetycznej budynków.	1. Zanieczyszczenie powietrza wynikające z tzw. niskiej emisji, w tym spalania odpadów komunalnych w piecach domowych. 2. Wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren powiatu. 3. Ograniczone zasoby finansowe, mogące hamować realizację inwestycji proekologicznych. 4. Zanieczyszczenia powietrza pochodzące spoza obszaru powiatu. 5. Zanieczyszczenia powietrza wynikające z działalności przemysłowej. 6. Wysokie ceny przyjaznych środowisku nośników energii. 7. Zmiany klimatyczne, prowadzące do ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak susze czy intensywne opady, wpływające na infrastrukturę i jakość życia.

5.2. Zagrożenia hałasem

5.2.1. Stan wyjściowy

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB $< L_{Aeq} < 62$ dB
- duża uciążliwość 63 dB $< L_{Aeq} < 70$ dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

5.2.2. Źródła hałasu

Hałas drogowy

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w poniższej tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz Programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;
 - L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,
- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
 - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na terenie powiatu kraśnickiego na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadujące zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie powiatu, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie kraśnickim w latach 2021-2024

Kategoria pojazdów	Lata			
	2021	2022	2023	2024
pojazdy samochodowe i ciągniki	89 461	91 559	94 009	73 940
samochody osobowe	59 758	61 002	62 588	48 968
motocykle ogółem	6 008	6 216	6 483	3 634
motocykle o pojemności silnika do 125 cm ³	2 371	2 486	2 610	1 359
autobusy ogółem	496	510	511	407
samochody ciężarowe	9 237	9 495	9 779	7 399
samochody ciężarowo - osobowe	114	119	117	100
samochody specjalne (łącznie z sanitarnymi)	523	534	550	512
ciągniki samochodowe	640	653	726	653
ciągniki siodłowe	639	652	725	652
ciągniki rolnicze	12 799	13 149	13 372	12 367
motorowery	3 840	3 900	3 995	3 828

źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Drogi dojazdowe i osiedlowe charakteryzuje duża zmienność natężenia ruchu w ciągu doby, ruch jest największy podczas dnia, a w czasie nocy spada znacząco. Charakteryzują się one także mniejszym udziałem pojazdów ciężkich. Stopień zagrożenia hałasem obszarów położonych wokół dróg jest zależny od struktury ruchu, rodzaju drogi, stanu i rodzaju nawierzchni, ale także ukształtowania terenu. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania.

Drogi krajowe są w następującym stanie technicznym, przedstawionym w tabeli poniżej.

Tabela 20. Ocena stanu dróg krajowych przebiegających przez powiat kraśnicki

OGÓLNA OCENA STANU		
Pożądany	65,970 km	73,1%
Ostrzegawczy	10,469 km	11,6%
Krytyczny	13,789 km	15,3%
DK74 - OGÓLNA OCENA STANU		
Pożądany	8,000 km	24,8%
Ostrzegawczy	10,469 km	32,5%

OGÓLNA OCENA STANU		
Krytyczny	13,789 km	42,7%
S19 - OGÓLNA OCENA STANU		
Pożądany	28,985 km	100,00%

źródło: GDDKiA w Lublinie, stan na dzień 31.12.2024 r.

Na terenie miasta Kraśnik wzdłuż drogi S19 znajdują się ekrany akustyczne, ich charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.²⁸

Tabela 21. Zestawienie ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych na terenie miasta Kraśnik

Lp.	Kmp	Kmk	Strona	Wysokość [m]	Wysokość wału [m]	Rodzaj zabezpieczenia	Rodzaj ekranu
1.	44,615	44,596	P	5,00	-	ekran	pochłaniający
2.	44,596	44,703	P	4,50	-	ekran	odbijający
3.	45,610	45,757	L	5,50	-	ekran	pochłaniający
4.	45,757	45,862	L	4,50	-	ekran	pochłaniający
5.	45,862	45,872	L	4,00	-	ekran	pochłaniający
6.	45,869	46,002	P	4,00	2,6	ekran na wale	pochłaniający
7.	46,251	46,636	P	4,00	-	ekran	pochłaniający
8.	47,136	47,375	L	5,00	-	ekran	pochłaniający, na wysokości obiektu ekran odbijający, zaciemniony
9.	47,163	47,405	P	5,50	-	ekran	pochłaniający, na wysokości obiektu ekran odbijający, zaciemniony

źródło: GDDKiA w Lublinie

Stan techniczny dróg wojewódzkich przedstawia się następująco: ok. 64,8 % stanowią drogi w stanach dobrym i ok. 35,2 % w stanie zadowalającym.

Zarówno wzdłuż dróg wojewódzkich jak i powiatowych brak jest zabezpieczeń akustycznych.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego klimatu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej wartości dopuszczalnej lub na tym poziomie oraz na zmniejszaniu poziomu hałasu do co najmniej dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. Do głównych działań zapobiegawczych należą przede wszystkim ekrany akustyczne, wały ziemne, ewentualnie pasy zieleni, lokalizowane w obszarze rozwiązań ochronnych. Do najczęstszych metod stosowanych w miejscu powstawania hałasu należą np. wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obręb dzielnic mieszkalnych poprzez budowę obwodnic, zakaz wjazdu pojazdów ciężarowych do centrów miast, stosowanie nawierzchni „cichych”, ogólna poprawa stanu nawierzchni dróg i ulic, zachęcanie kierowców do korzystania z transportu zbiorowego, budowa i promowanie urządzeń typu Park&Ride, kontrole prędkości, stosowanie środków uspokojenia ruchu w obrębie osiedli mieszkalnych.

²⁸ Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta Kraśnik na lata 2025-2030

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Starosta oraz Marszałek Województwa nie wydawali decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu na terenie powiatu kraśnickiego.

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy może być generowany wzdłuż odcinków szlakowych i mieć charakter lokalny.

Hałas lotniczy

Ten rodzaj uciążliwości akustycznych związany jest z funkcjonowaniem portów lotniczych, lotnisk sportowych, turystycznych czy wojskowych. Cechami charakterystycznymi hałasu lotniczego są: oddziaływanie na duże powierzchnie terenu, wysokie poziomy emisji hałasu wszystkich typów statków powietrznych zwłaszcza w operacjach startu i lądowania.²⁹

Na terenie powiatu brak jest ww. obiektów.

5.2.3. Monitoring poziomu hałasu

Pomiary hałasu środowiskowego prowadzone są w ramach:

- Państwowego Monitoringu Środowiska,
- działalności kontrolnej Inspekcji Ochrony Środowiska,
- realizacji obowiązków prawnych nałożonych na zakłady przemysłowe jak również na zarządzających drogami, liniami kolejowymi lub lotniskami.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, Programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni). Na terenie województwa lubelskiego niezmiennie od kilkunastu lat

²⁹ Źródło: https://www.krakow.wios.gov.pl/Press/publikacje/raporty/raport12/4_halas.pdf

decydujące znaczenie dla odczuwania uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją samochodową.

Na podstawie art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

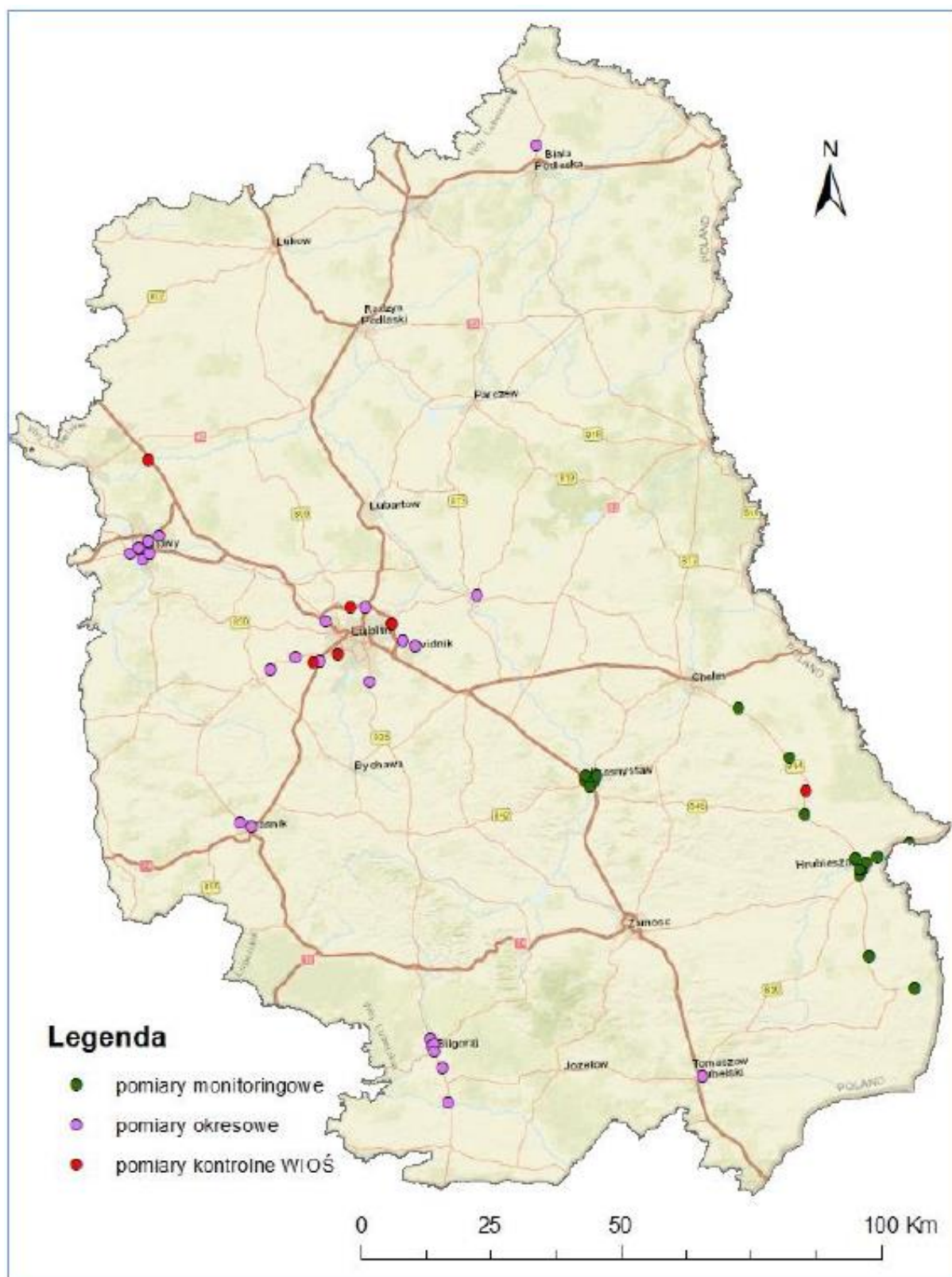
- o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N , z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;
- innych niż tereny, o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu L_{AeqD} , L_{AeqN} , L_{DWN} i L_N lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat. Stanowią podstawę oceny klimatu akustycznego, ich celem jest graficzne przedstawienie rozkładu pola akustycznego na danym obszarze. Opracowanie strategicznych map hałasu stanowi podstawę do sporządzenia Programów ochrony środowiska przed hałasem. Programy te mają na celu wskazanie odpowiednich działań naprawczych minimalizujących zagrożenie hałasem.

GIOŚ w ramach państwowego monitoringu środowiska w powiecie kraśnickim realizował tylko badania hałasu drogowego.

Pomiary wykonano w 2021 roku w miejscowości Kraśnik przy ul. Lubelskiej 110 (DW833) oraz przy ul. Urzędowskiej 252 (DW833).

Lokalizacja punktu pomiarowego hałasu przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 19. Pomiary hałasu drogowego prowadzone w 2021 r. na terenie województwa lubelskiego
źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie lubelskim w 2021 roku

W poniższej tabeli zestawiono wyniki pomiaru hałasu w Kraśniku w 2021 r.

Tabela 22. Wyniki pomiarów hałasu drogowego zrealizowanych przez zarządzających drogami w 2021 r. - pomiary w trybie art. 175 ust. 1 Poś - pomiary okresowe w Kraśniku w 2021 roku

Krajowy numer drogi	Nazwa punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne WGS84		Doba pomiaru	Czas odniesienia	L _{AeqT} [dB]	Wartość przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu
		długość	szerokość				
DW833	Kraśnik, ul. Urzędowska 252	22,2059	50,9417	18-10-2021	Dzień 16h	68,1	brak przekroczeń
				18-10-2021	Noc 8h	62,1	
DW833	Kraśnik, ul. Lubelska 110	22,2392	50,9284	18-10-2021	Dzień 16h	66,4	
				18-10-2021	Noc 8h	57,8	

źródło: Ocena stanu akustycznego środowiska w województwie lubelskim w 2021 roku

W trakcie pomiarów nie zanotowano przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

5.2.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła”.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie zagrożenia hałasem można zaliczyć wszelkiego rodzaju zdarzenia losowe powodujące nagłe zwiększenie emisji dźwięku.
Działania edukacyjne	Zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej zagrożenia nadmiernym poziomem hałasu w powietrzu, zwłaszcza przy nieustannie rosnącej ilości pojazdów mechanicznych, powinno być jednym z priorytetów jednostek samorządu terytorialnego. Ważnym krokiem w tym kierunku może być organizacja szkoleń dla mieszkańców powiatu, mających na celu propagowanie wiedzy na temat zagrożeń związanych z hałasem, niwelowania ich skutków oraz ustanawianie stref ciszy.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów dźwięku w województwie lubelskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotniska.

5.2.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń powodowanych przez hałas; - rozwój inwestycji drogowych; - rozwój infrastruktury i taboru cichych pojazdów elektrycznych	- dynamiczny przyrost liczby pojazdów i wzrost natężenia ruchu; - rozwój urbanizacji;

5.2.6. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu na terenie powiatu – remonty, modernizacje dróg. - Ekrany akustyczne wzdłuż drogi krajowej.	- Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. - Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg wojewódzkich. - Drogi wojewódzkie wymagające modernizacji.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Monitorowanie poziomów hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych z największym natężeniem ruchu. - Budowa ekranów akustycznych na obszarach narażonych na nadmierny poziom hałasu. - Dbanie o poprawny stan techniczny nawierzchni ciągów komunikacyjnych. - Dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia. - Realizacja strategii i Programów w zakresie ochrony środowiska przed hałasem oraz transportu (m.in. budowy obwodnic).	- Niedostateczny poziom środków finansowych oraz funduszy na inwestycje zmierzające do poprawy stanu środowiska akustycznego. - Rosnąca liczba pojazdów, zwiększająca natężenie ruchu drogowego. - Negatywny wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych na drogi. - Rozwój urbanizacji. - Dopuszczalne normy nie gwarantujące komfortu mieszkańców.

5.3. Pola elektromagnetyczne

5.3.1. Stan wyjściowy

Źródłami naturalnego pola elektromagnetycznego, w którym człowiek żyje „od zawsze”, są Ziemia (wytworząca w swoim jądrze pole magnetyczne), zjawiska atmosferyczne (związane z wyładowaniami elektrycznymi), Słońce (wytworzące promieniowanie w zakresie od podczerwieni do nadfioletu, w tym światło widzialne, jak również wiatr słoneczny), zjawiska kosmiczne oraz każda materia o temperaturze przekraczającej temperaturę zera bezwzględnego.³⁰

Człowiek wskutek rozwoju cywilizacyjnego rozpoczął wytwarzanie sztucznych źródeł pola elektromagnetycznego. Każde urządzenie zasilane energią elektryczną, czy to z sieci energetycznej, czy bateryjnie, wytwarza pole elektromagnetyczne. Sztuczne pole elektromagnetyczne może więc stanowić efekt zamierzony lub uboczny. Z wytwarzanym polem elektromagnetycznym mamy do czynienia w przypadku wszystkich urządzeń radiowych czy mikrofalowych. Należą do nich zarówno duże obiekty, takie jak nadawcze stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, jak również zdecydowanie mniejsze urządzenia, m.in. CB radio, radiotelefony wykorzystywane np. przez służby ratunkowe, telefony komórkowe, piloty do zdalnego sterowania (np. centralnym zamkiem w samochodzie lub bramą garażową), urządzenia do identyfikacji radiowej RFID, punkty dostępowe sieci Wi-Fi, telefony bezsznurowe DECT, urządzenia wyposażone w interfejs Bluetooth. Szczególny rodzaj urządzeń celowo wytwarzających pole elektromagnetyczne stanowią urządzenia stosowane w medycynie: do diagnozowania pacjentów oraz w fizykoterapii i rehabilitacji.³¹

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z powyższym ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone są w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448). Sposoby sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zestawione są w rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2022 poz. 2630).

³⁰ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

³¹ Źródło: Pole elektromagnetyczne a człowiek, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych przedstawiono w tabeli nr 23.³²

Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Parametr fizyczny		Składowa elektryczna E (V/m)	Składowa magnetyczna H (A/m)	Gęstość mocy S (W/m²)
Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego				
Lp.	1	2	3	4
1.	0 Hz	10000	2500	ND
2.	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3.	od 0,5 Hz do 50 Hz	10000	60	ND
4.	od 0,05 kHz do 1 Hz	ND	3 / f	ND
5.	od 1 kHz do 3 kHz	250 / f	5	ND
6.	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7.	od 0,15 MHz do 1 MHz	87	0,73 / f	ND
8.	od 1 MHz do 10 MHz	87 / f ^{0,5}	0,73 / f	ND
9.	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10.	od 400 MHz do 2000 MHz	1,375 x f ^{0,5}	0,0037 x f ^{0,5}	f / 200
11.	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

Oznaczenia:

f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego”. ND – nie dotyczy.

Objaśnienia:

Dopuszczalne poziomy podane w tabeli określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych. Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych emitowanych przez elektryczne urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach. Ocena oddziaływania pola elektromagnetycznego w środowisku pracy określona jest odrębnymi przepisami.

Dla miejsc dostępnych dla ludności rozumianych jako wszelkie miejsca, z wyjątkiem miejsc, do których dostęp ludności jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego, ustalane według istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości – parametry charakteryzujące oddziaływanie pola elektromagnetycznego na środowisko (kolumny 2, 3 i 4 w tabeli), reprezentują wartości graniczne natężenia pola elektrycznego i magnetycznego oraz gęstości mocy i odpowiadają:

wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego;

wartości równoważnej gęstości mocy S dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku.

Dla częstotliwości od 100 kHz do 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu 6 minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w każdym 6-minutowym okresie czasu. Dla częstotliwości wyższych niż 10 GHz wartości E₂, H₂ oraz S w tabeli należy uśredniać w ciągu t minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w dowolnym t-minutowym okresie czasu, gdzie $t = 68 / f^{1,05}$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w GHz. W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartości szczytowe natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H nie powinny przekraczać n-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli, przy czym:

w zakresie częstotliwości do 100 kHz: $n = 1,4$. Uwaga: Dla impulsów o czasie trwania t_p należy przyjąć częstotliwość równoważną obliczoną jako $f = 1/(2t_p)$.

w zakresie częstotliwości od 100 kHz do 10 MHz: $n = 10a$, gdzie $a = 0,176 + 0,665 \times \log(f/100)$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w kHz.

w zakresie częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz: $n = 32$.

³² Oba rozporządzenia zastąpiły rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów utrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 Nr 192 poz. 1883)

W przypadku ekspozycji krótkotrwałych, wywoływanych przez pola impulsowe, wartość szczytowa równoważnej gęstości mocy S w zakresie częstotliwości powyżej 10 MHz nie powinna przekraczać 1000-krotności odpowiednich poziomów odniesienia określonych w tabeli.

źródło: Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448)

5.3.2. Źródła promieniowania elektromagnetycznego

Na terenie powiatu kraśnickiego źródła promieniowania niejonizującego stanowią:³³

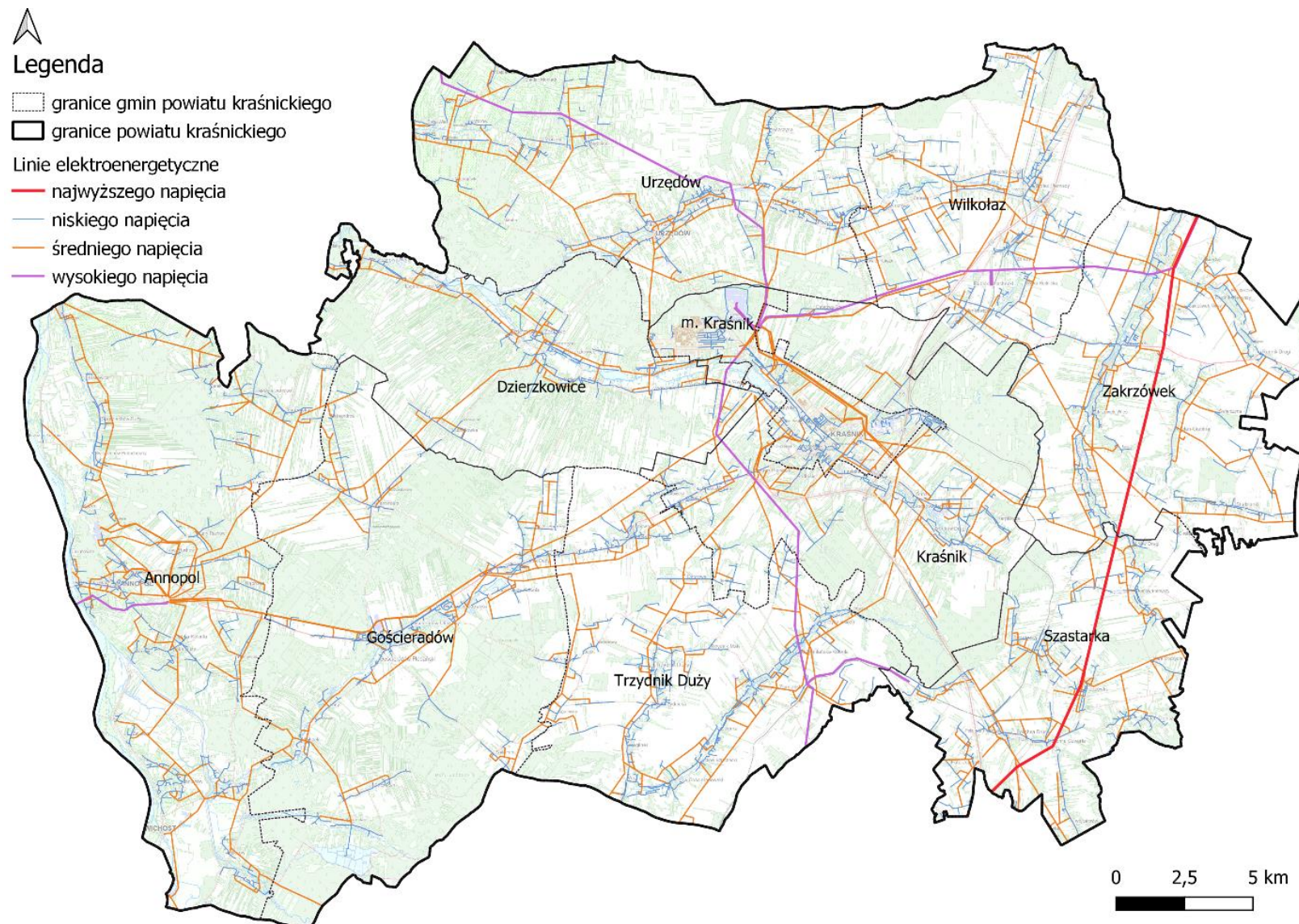
- linie i stacje elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Elektroenergetyka

Operatorem systemu elektroenergetycznego dystrybucyjnego na powiatu kraśnickiego jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin. Spółka jest odpowiedzialna za prowadzenie ruchu sieciowego na tym terenie, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci dystrybucyjnej, z zachowaniem wymaganej niezawodności dostarczania energii elektrycznej.

Układ linii elektroenergetycznych na terenie powiatu kraśnickiego przedstawiono na poniższym rysunku.

³³ Źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie lubelskim, GIOŚ, Lublin

Rysunek 20. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoportal.gov.pl

Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne

Instalacjami wytwarzającymi PEM są także stacje bazowe telefonii komórkowej, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne na terenie powiatu kraśnickiego

Lp.	Prowadzący instalację	Adresat	Identyfikator stacji w UKE
1.	Polkomtel Sp. z o.o.	Kraśnik, Kraśnik, ul. Krasieńskiego 1	BT12781
2.	P4 Sp. z o.o.	Bojanówka, dz. nr 271/4	KSK3303
3.	P4 Sp. z o.o.	Kraśnik, Fabryczna 6	KSK3302
4.	Orange Polska S.A.	Kraśnik, Fabryczna 6	86053N!
5.	Polkomtel Sp. z o.o.	Kraśnik, Fabryczna 6	BT11348
6.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A. właściciel stacji Orange Polska S.A.	KRAŚNIK, KSIĘDZA JERZEGO POPIELUSZKI 3	11908 (86901N!)
7.	Polkomtel Sp. z o.o.	Kraśnik, Kraśnik, ul. Krasieńskiego 1	BT12781
8.	Orange Polska S.A.	KRAŚNIK, PLAC WOLNOŚCI 8	86148N!
9.	T-Mobile Polska S.A. / Orange Polska S.A. właściciel stacji T-Mobile Polska S.A.	KRAŚNIK, PLAC WOLNOŚCI 8	27144 (86148N!)
10.	P4 Sp. z o.o.	Kraśnik, Ogrodowa 5, dz. nr. 693/5, 688/1	KSK3308
11.	P4 Sp. z o.o.	Urzędów, Urzędów, dz. nr 667/10	KSK4412
12.	Polkomtel Sp. z o.o.	Urzędów, dz. nr 667/10 obręb 0019 Wodna gm. Urzędów – miasto, pow. kraśnicki woj. lubelskie	BT14939
13.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	URZĘDÓW, WODNA	9366 (86903N!)
14.	Orange Polska S.A. T-Mobile Polska S.A.	OKRĘGLICA, OKRĘGLICA	86086N! 27357
15.	Polkomtel Sp. z o.o.	Terpentyna, Ujęcie wody dz. nr 158.	BT12073
16.	P4 Sp. z o.o.	Wyżnica-Kolonia, WYŻNICA-KOLONIA DZ.60/3	KSK3306
17.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	Wyżnica-Kolonia, WYŻNICA-KOLONIA DZ.60/3	11155 (86816N!)
18.	Polkomtel Sp. z o.o.	Wyżnica, Wyżnica-Kolonia 155 (dz. nr ewid. 60/1) 155	BT12387
19.	Orange Polska S.A.	POPKOWICE, 1062/6.	86969N!
20.	Polkomtel Sp. z o.o.	Zadworze, działka nr 792/3; Popkowice 1/a 792	BT12724
21.	P4 Sp. z o.o.	Urzędów, Popkowice 1a, dz. nr 792/3	KSK4414
22.	Polkomtel Sp. z o.o.	Splawy Pierwsze, ul.	BT12230

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

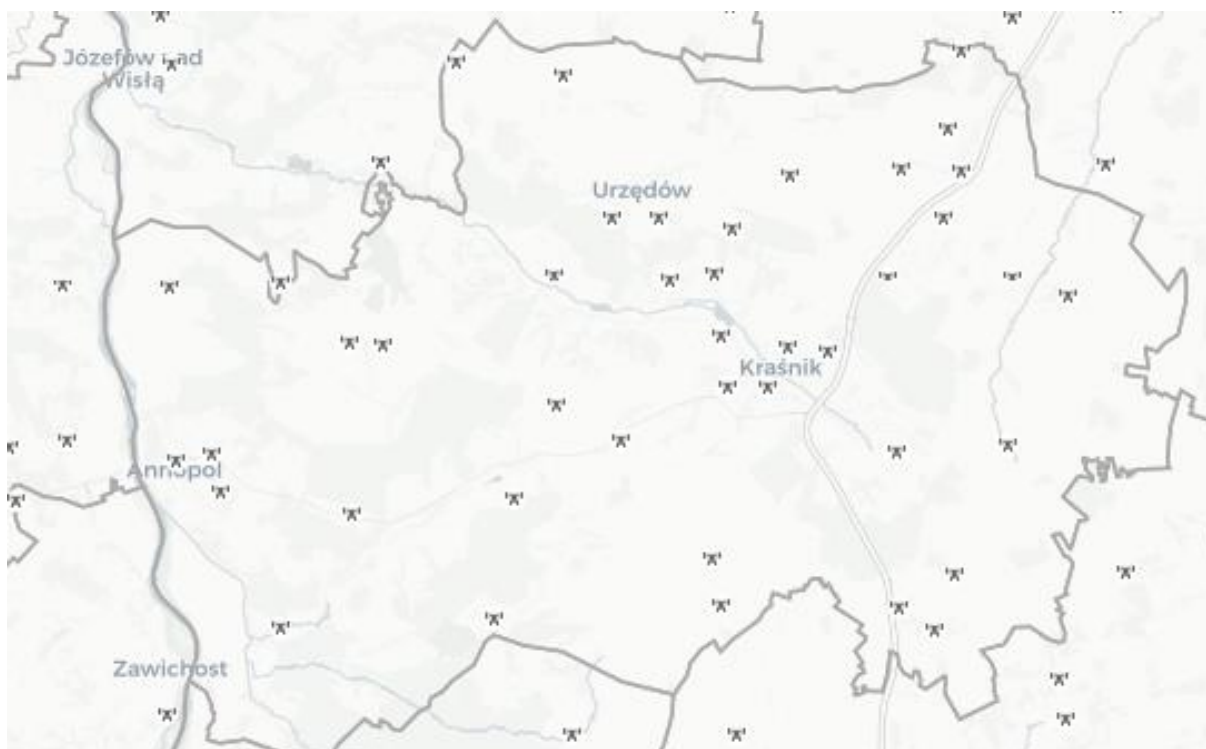
Lp.	Prowadzący instalację	Adresat	Identyfikator stacji w UKE
		Ostrowiecka 54	
23.	Orange Polska S.A.	KRAŚNIK, OBWODOWA 5	86047N!
24.	T-Mobile Polska S.A.	KRAŚNIK, OBWODOWA 5	27105
25.	P4 Sp. z o.o.	Kraśnik, Kolejowa 8A, dz. nr 71/4	KSK3307
26.	Polkomtel Sp. z o.o.	Olbięcin, Olbięcin, gm. Trzydnik Duży, działka nr 1061	BT12322
27.	P4 Sp. z o.o.	Olbięcin, dz. nr. 1061	KSK4457
28.	P4 Sp. z o.o.	Gościeradów, Liśnik Duży 172	KSK4456
29.	Orange Polska S.A.	LIŚNIK DUŻY, 172	86094N!
30.	T-Mobile Polska S.A. / Orange Polska S.A.	LIŚNIK DUŻY, 172	56128 (86094N!)
31.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	Gościeradów-Folwark, GOŚCIERADÓW-FOLWARK 93 DZ.246/1, Powiat kraśnicki, WOJ. LUBELSKIE	3200 (86951N!)
32.	T-Mobile Polska S.A.	GOŚCIERADÓW-FOLWARK, 246	86951N!
33.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	RZECZYCA ZIEMIAŃSKA	9333 (86904N!)
34.	P4 Sp. z o.o.	Kosin, dz. nr 1946	KSK4435
	P4 Sp. z o.o.	Rudnik Szlachecki, 23-212 RUDNIK SZLACHECKI dz. nr	KSK4421
35.	T-Mobile Polska S.A.	Rudnik Szlachecki, 23-212 RUDNIK SZLACHECKI dz. nr. 29/3	58008N!
36.	Polkomtel Sp. z o.o.	Pułankowice, działka nr 464/7 Pułankowice 5b, 23-212 Wilkołaz	BT12770
37.	T-Mobile Polska S.A.	Wilkołaz Trzeci, 92, 276/2	86317N!
38.	Orange Polska S.A.	Wilkołaz Trzeci, 92, 276/2	86317
39.	P4 Sp. z o.o.	Wilkołaz Drugi, dz. nr 792	KSK4422
40.	Orange Polska S.A.	WILKOŁAZ-STACJA KOLEJOWA, 951	86579N!
41.	Polkomtel Sp. z o.o.	Kraśnik, ul. Kolejowa 58; działka nr 59 58	BT12801
42.	Polkomtel Sp. z o.o.	Aleksandrów, Aleksandrów gm. Gościeradów, działka nr 57	BT10224
43.	Polkomtel Sp. z o.o.	Urzędów, ujęcie wody - Boby Księżę	BT12326
44.	Polkomtel Sp. z o.o.	Rzeczycza Ziemiańska, dz. 20922	BT12386
45.	Towerlink Poland Sp. z o.o.	ANNOPOL dz. 1031 Annopol.	BT12321
46.	Towerlink Poland Sp. z o.o.	23-206 Słodków Trzeci, dz. Nr 179/2,	BT12743

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Prowadzący instalację	Adresat	Identyfikator stacji w UKE
47.	Polkomtel Sp. z o.o.	Sulów, działka 1706	BT12782
48.	P4 Sp. z o.o.	Zakrzówek, Sienkiewicza 36	KSK4470
49.	Polkomtel Sp. z o.o.	Zakrzówek, stacja paliw nr 1503 w	BT11263
50.	Polkomtel Sp. z o.o.	Kraśnik, ul. Cegielniana 5	BT12764
51.	Orange Polska S.A.	Kraśnik, Kościuszki 27	86051N!
52.	P4 Sp. z o.o.	Terpentyna, 98	KSK4460
53.	Orange Polska S.A.	DZIERZKOWICE DZ. NR 176	86049N!
54.	T-Mobile Polska S.A.	DZIERZKOWICE DZ. NR 176	27110
55.	P4 Sp. z o.o.	Okręglica-Kolonia, dz. nr 198/2	KSK4410
56.	Orange Polska S.A.	BOBY, DZIAŁKA 39/11.	5714
57.	P4 Sp. z o.o.	Suchodoły, dz. nr 200	KSK4455
58.	Orange Polska S.A. T-Mobile Polska S.A.	TRZYDNIAK, DZIAŁKA NR 1049, DZIAŁKA NR 1049	2111 (86958N!)
59.	P4 Sp. z o.o.	Rzeczyca Ziemiańska, dz. 2092/2	KSK4450
60.	P4 Sp. z o.o.	Urzędów, Popkowice 1a, dz. nr 792/3	KSK4414
61.	Polkomtel Sp. z o.o.	Polichna, Posterunek Energetyczny Polichna I	BT12533
62.	Polkomtel Sp. z o.o.	Polichna, 23-325 Polichna, dz. nr ew. 243,	BT12972
63.	Orange Polska S.A.	POLICHNA II, NR 111.	3194
64.	P4 Sp. z o.o.	Polichna Druga, dz. nr 19 i 22	KSK4490
65.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	SŁODKÓW TRZECI, 768/2	86608 (86608N!)
66.	P4 Sp. z o.o.	Aleksandrów	KSK4440
67.	SALOMIN 122 DZ.449/3	Orange Polska S.A.	86409
68.	P4 Sp. z o.o.	Kosin, dz. nr 1946.	P4 Sp. z o.o.
69.	Orange Polska S.A.	ANNOPOL, TADEUSZA KOŚCIUSZKI 1.	2841
70.	P4 Sp. z o.o.	Annopol, Lubelska 65	KSK4402
71.	Orange Polska S.A. / T-Mobile Polska S.A.	ANNOPOL, TADEUSZA KOŚCIUSZKI 1	2841 (86954N!)
72.	Polkomtel Sp. z o.o.	Bliskowice, działka nr 712	BT12089

źródło: Starostwo Powiatowe w Kraśniku

Te, występujące na terenie powiatu kraśnickiego przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 21. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: <https://si2pem.gov.pl/> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Do Marszałka Województwa nie wpłynęły zgłoszenia dotyczące instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.³⁴

5.3.3. Monitoring poziomu pola elektromagnetycznego

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMS), a okresowe badania poziomów tych pól prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Podstawą prawną prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych jest art. 123 ustawy Poś oraz art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2024 poz. 425).

Podstawowym założeniem monitoringu PEM jest śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448). Minimalna wartość dopuszczalna poziomu PEM dla częstotliwości objętych monitoringiem (80 MHz-40GHz) wynosi 28 V/m.

³⁴ Stan na dzień 9.08.2025 r.

Badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach PMS, w sposób ujednolicony dla całego kraju, od roku 2008. W styczniu 2021 r. rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), wprowadziło nowe założenia monitoringu PEM.

Zgodnie z nowym rozporządzeniem na terenie każdego województwa punkty pomiarowe wyznacza się w dwuletnim cyklu pomiarowym dla stałej sieci monitoringu na obszarach miast oraz w czteroletnim cyklu pomiarowym dla monitoringu badawczego na terenach gmin wiejskich.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy;
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe;
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe;
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe (dodatkowo 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców).

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej.

Badania w zakresie monitoringu pól elektromagnetycznych (PEM) na terenie powiatu kraśnickiego realizowane były w 2022 r. w 7 punktach pomiarowych w ramach monitoringu badawczego.

Lokalizację punktów pomiarowych oraz wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 25. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych wraz z wynikiem pomiaru 2022 r. na terenie powiatu kraśnickiego

Gmina	Miejscowość	Ulica (jeśli dotyczy)	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Średnia arytmetyczna z pomiarów wykonanych we wszystkich punktach pomiarowych [V/m]
Trzydnik Duży	Rzeczycza Ziemiańska	Rzeczycza Ziemiańska 286A	22.204549	50.837681	L_2022_GW_20	*	0,36375
Wilkołaz	Wilkołaz - Stacja Kolejowa	Wilkołaz - Stacja Kolejowa 34	22.325409	50.984459	L_2022_GW_21	0,5	
Zakrzówek	Sulów	Sulów 175A	22.369933	50.89731	L_2022_GW_22	0,7	
Dzierzkowice	Terpentyna 170	ul. Lipowa	22.083526	50.959623	L_2022_GW_16	*	
Gościeradów	Suchodoły	Suchodoły 52	22.085744	50.903942	L_2022_GW_17	*	
Kraśnik	Splawy Pierwsze	ul. Ostrowiecka	22.196517	50.91612	L_2022_GW_18	*	
Szastarka	Polichna	Polichna Pierwsza 85	22.315335	50.821392	L_2022_GW_19	0,5	

* Wartości zmierzone poniżej dolnego progu oznaczalności sondy.

źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie lubelskim

Badania w zakresie monitoringu pól elektromagnetycznych (PEM) na terenie powiatu kraśnickiego realizowane były w 2022 r. i w 2024 r. w 4 punktach pomiarowych w ramach stałej sieci monitoringu. Lokalizację punktów pomiarowych oraz wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 26. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych na rok 2022 i 2024 na terenie powiatu kraśnickiego

Adres	Współrzędne geograficzne punktu pomiarowego		Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	
				2022	2024
Kraśnik, ul. Urzędowska 44 E	50.932194	22.221694	L_2022_D_1	0,7	<0,5
Kraśnik, Plac Wolności	50.921722	22.220861	L_2022_D_2	*	0,7
Urzędów, ul. Rynek 28	50.993962	22.144524	L_2022_E_10	0,7	0,5
Annopol, ul. Kościuszki 17	50.884217	21.858339	L_2022_E_9	0,6	<0,5

* Wartości zmierzone poniżej dolnego progu oznaczalności sondy

źródło: Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 i 2024 w województwie lubelskim

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448), pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wykonane w 2022 i 2024 roku na terenie powiatu kraśnickiego nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego.

5.3.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów, a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie PEM można zaliczyć wszelkiego rodzaju awarie urządzeń powodujące nadmierną emisję promieniowania mogącą negatywnie wpłynąć na środowisko oraz organizmy żywe.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz urządzeniami, które takie promieniowanie emitują.
Monitoring środowiska	Monitoring poziomów PEM w województwie lubelskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie.

5.3.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- utrzymujące się niskie wartości pól elektromagnetycznych; - stała weryfikacja zgłoszeń w zakresie eksploatacji instalacji wytwarzania pól elektromagnetycznych;	wzrastająca ilość urządzeń będących źródłami promieniowania elektromagnetycznego;

5.3.6. Analiza SWOT

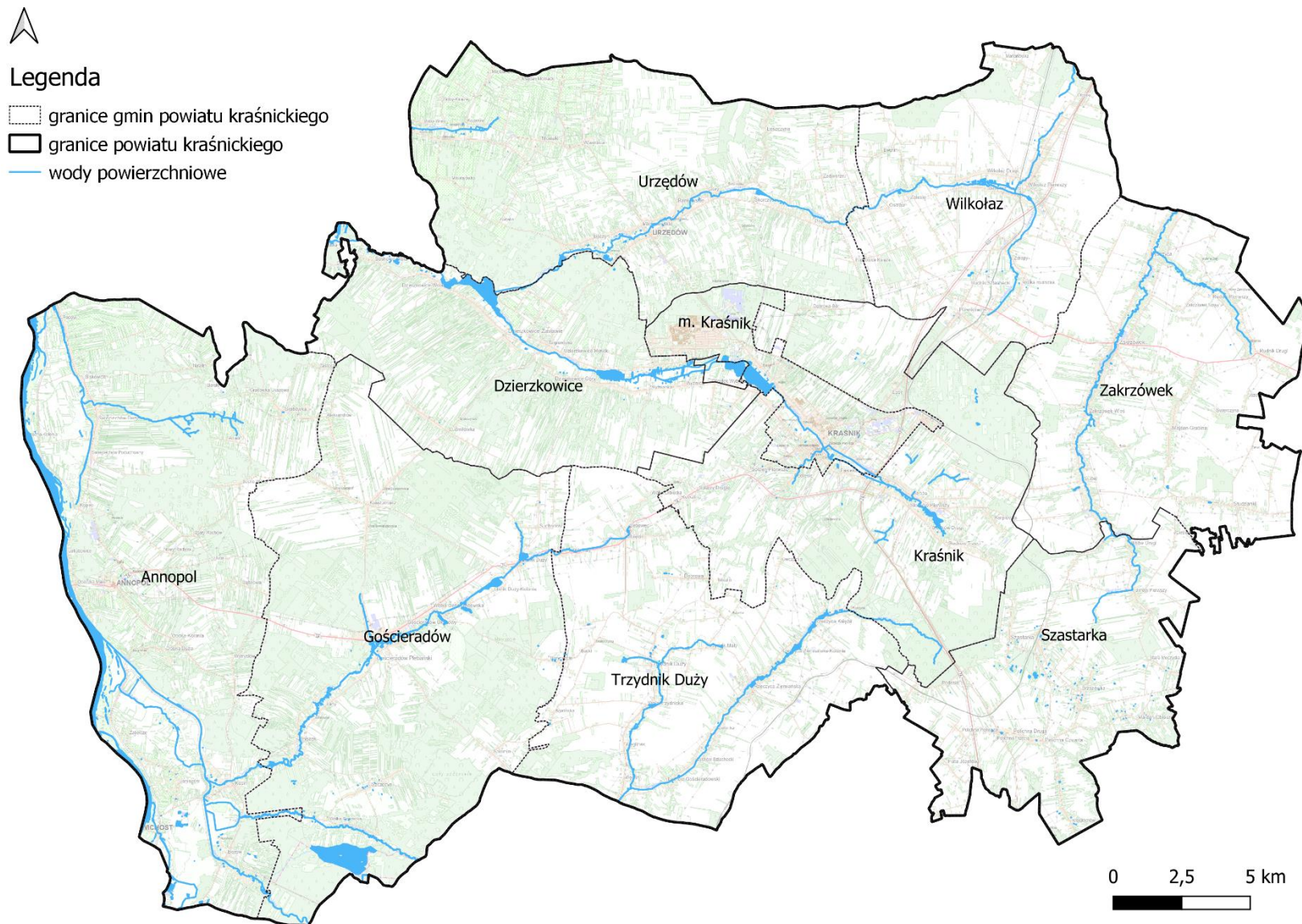
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Stąły monitoring poziomu pól elektromagnetycznych. - Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu.	- Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. - Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Stąła kontrola istniejących oraz planowanych inwestycji mogących emitować promieniowanie elektro-magnetyczne. - Rozwój monitoringu państwowego (także w zakresie promieniowania elektro-magnetycznego m.in. monitoring sieci 5G). - Uwzględnianie w dokumentach planistycznych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego w sposób jak najmniej negatywnie wpływający na mieszkańców.	- Wzmacnianie istniejących pól elektromagnetycznych przez nowe emitery. - Dynamiczny rozwój telekomunikacji oraz wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

5.4. Gospodarowanie wodami

5.4.1. Wody powierzchniowe

Powiat kraśnicki leży na obszarze Wisły, w regionie wodnym środkowym (północna część) oraz górnym (południowa część). Powiat nie posiada zbyt rozbudowanej sieci wód powierzchniowych.

Na poniższym rysunku przedstawiono układ hydrologiczny powiatu.

Rysunek 22. Wody powierzchniowe na tle powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

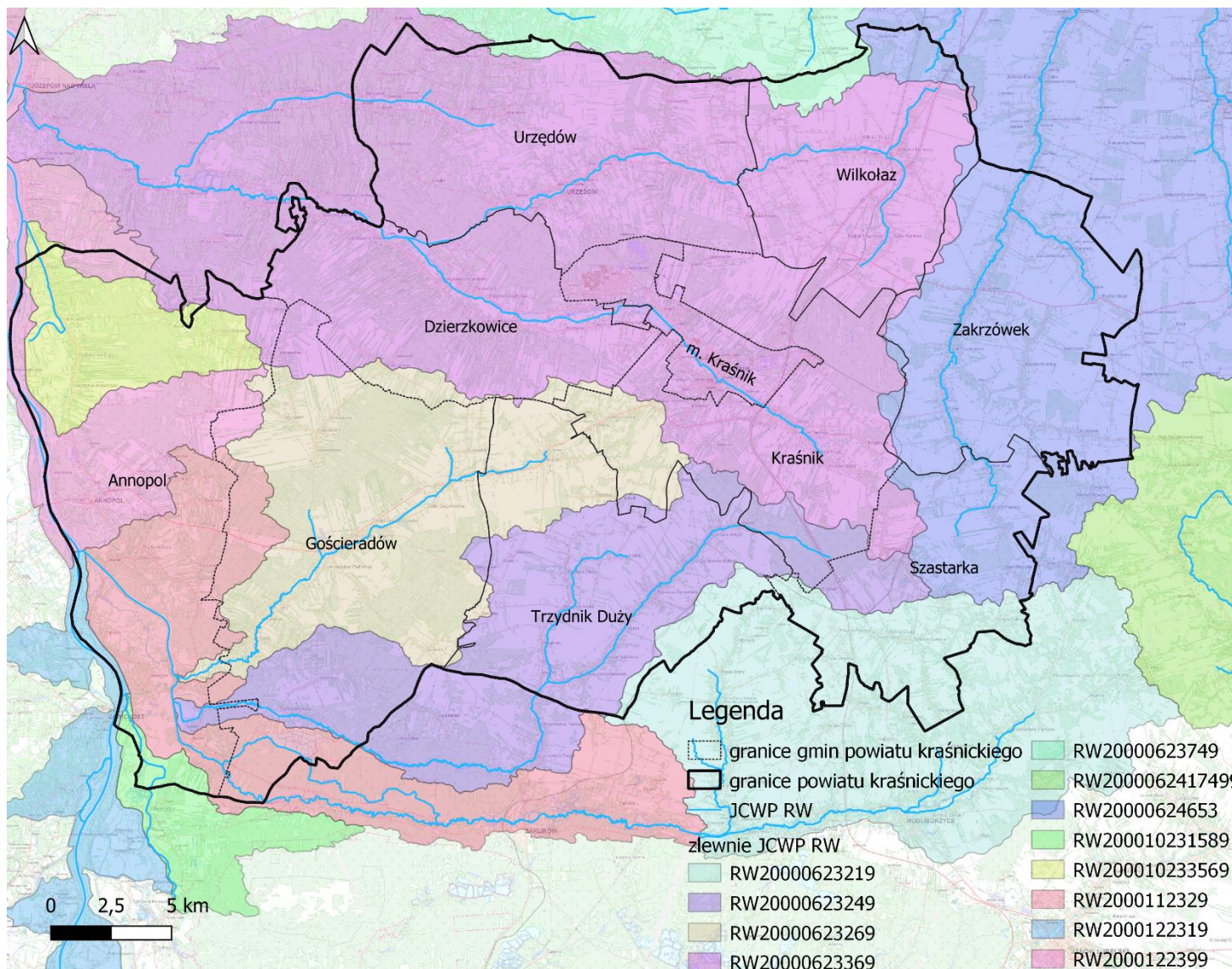
W poniższej tabeli zestawiono JCWP rzecznych i jeziornych, w obrębie których znajduje się powiat kraśnicki.

Tabela 27. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat kraśnicki

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP
JCWP rzeczne		
1.	RW20000624653	Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego
2.	RW2000122319	Wisła od Wisłoki do Sanny
3.	RW2000062417499	Pór
4.	RW20000623219	Sanna do Stanianki
5.	RW2000112329	Sanna od Stanianki do ujścia
6.	RW2000122399	Wisła od Sanny do Wieprza
7.	RW20000623369	Wyżnica
8.	RW20000623749	Chodelka
9.	RW200010233569	Łacha
10.	RW200010231589	Dopływ z Chwałowic
11.	RW20000623249	Karasiówka
12.	RW20000623269	Tuczyn

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>, dostęp: 22.10.2025 r.

Lokalizację ww. JCWP przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 23. JCWP rzeczne w zasięgu których znajduje się powiat kraśnicki
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.2. Obszary zagrożone powodzią

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 t.j.) powódź to: „czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych”.

Ze względu na źródło oraz mechanizmy powstania, powodzie występujące na obszarze Polski dzieli się na:

- powodzie rzeczne o mechanizmie naturalnego wezbrania,
- powodzie rzeczne powstałe w wyniku przelania lub zniszczenia obwałowań przeciwpowodziowych,
- powodzie rzeczne zimowe o mechanizmie zatorowym,
- powodzie opadowe, związane z zalaniem terenu wodami pochodzącymi bezpośrednio z opadów deszczu lub z topnienia śniegu,
- powodzie od wód podziemnych,
- powodzie od strony morza,
- powodzie powstałe w wyniku zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących.³⁵

Mapy zagrożenia powodziowego

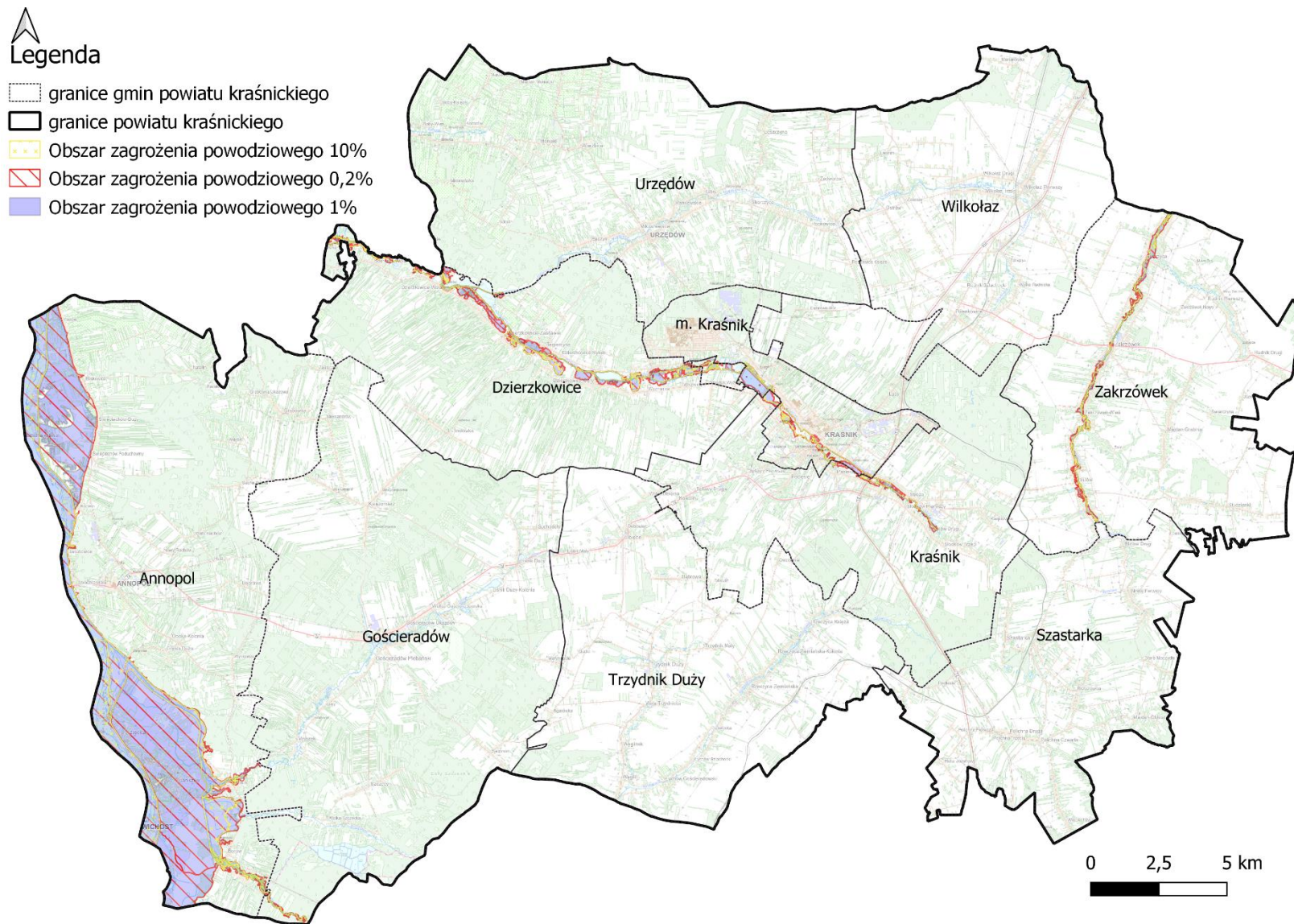
Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dawniej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:

1. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
2. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym:
 - a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
 - b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
 - c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
 - d) pas techniczny;
3. obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - a) wału przeciwpowodziowego,
 - b) wału przeciwsztormowego,
 - c) budowli piętrzącej.

Na poniższym rysunku przedstawiono fragmenty mapy zagrożenia powodziowego dla powiatu kraśnickiego.

³⁵

Źródło:
https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/resources/help/ISOK_Dokumentacja_uzytkownika_Hydroportal_v.1.00.pdf

Rysunek 24. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnianych przez PGW WP

5.4.3. Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Wyróżnia się następujące typy suszy:

- susza atmosferyczna – występuje, kiedy mamy do czynienia z deficytem opadów. Zwana również suszą meteorologiczną. Jest to pierwszy etap rozwoju zjawiska suszy. Pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak.
- susza rolnicza - pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana również suszą glebową. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.
- susza hydrologiczna - przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.
- susza hydrogeologiczna - susza definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.³⁶

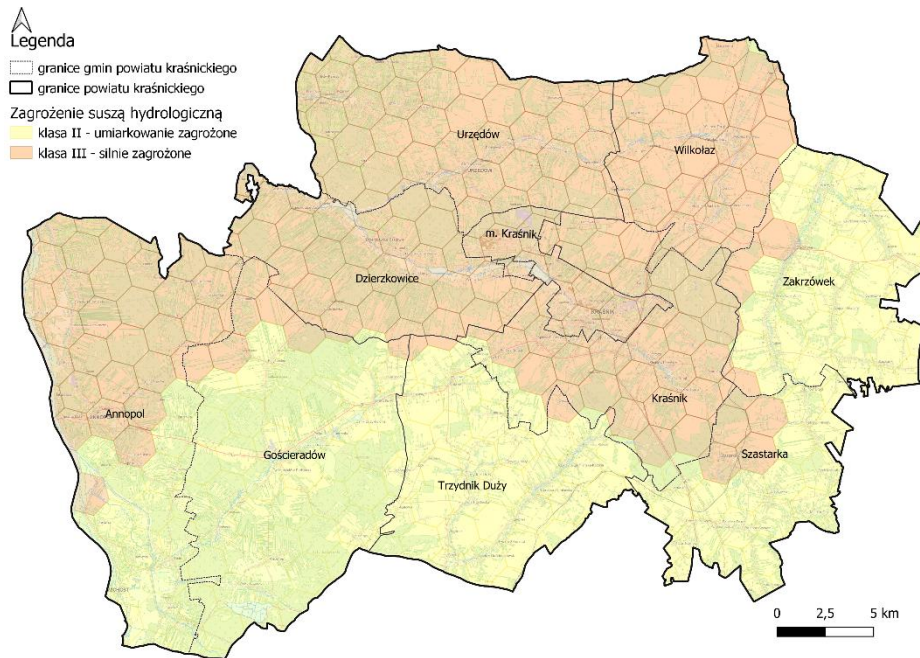
Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy.

W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest m.in. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

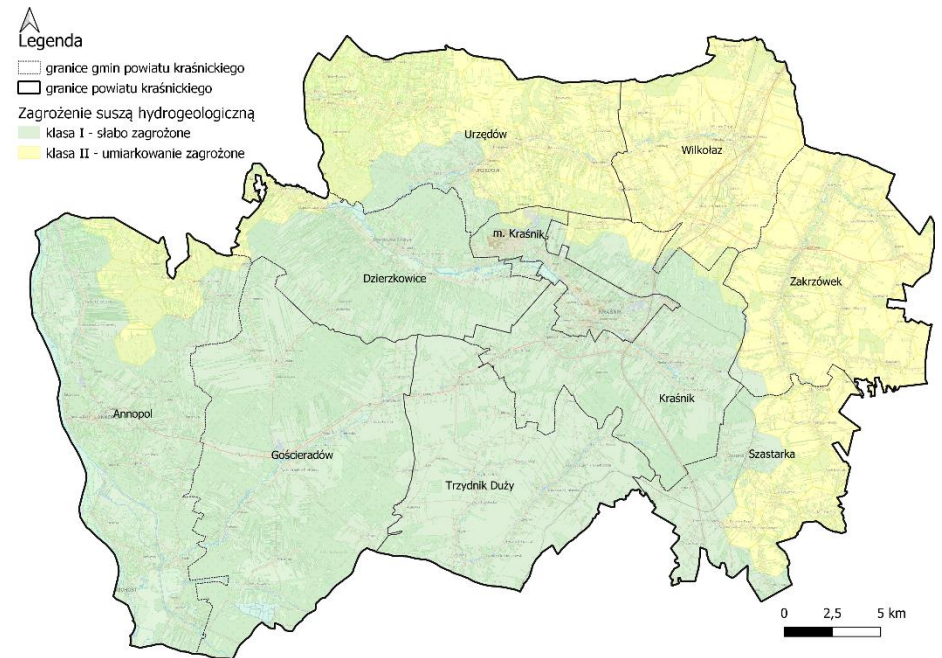
Dnia 15 lipca 2021 r. przyjęto Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 r. poz. 1615 z późn. zm.). Celem dokumentu jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Dzięki realizacji jego założeń możliwe będzie zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wody niezbędnej dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Realizacja działań zawartych w Planie przyczyni się do ograniczenia zjawiska suszy oraz minimalizowania skutków suszy. Wraz z planami gospodarowania wodami oraz planami zarządzania ryzykiem powodziowym stanowić będzie program przyczyniający się do zintegrowanej ochrony wód i gospodarki wodami. Jego celem jest zapewnienie dobrej jakości oraz wystarczającej ilości wód służących wszystkim działom gospodarki narodowej oraz środowisku naturalnemu. W ramach opracowania Planów zostanie dokonana identyfikacja i hierarchizacja obszarów zagrożonych wystąpieniem zjawiska suszy na poszczególnych obszarach dorzeczy, ocena potrzeb w zakresie ochrony przed suszą. Zostanie również opracowany zestaw działań mający na celu zapobieganie i łagodzenie skutków suszy na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę.

³⁶ Źródło: <https://www.gov.pl/web/susza/susza>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

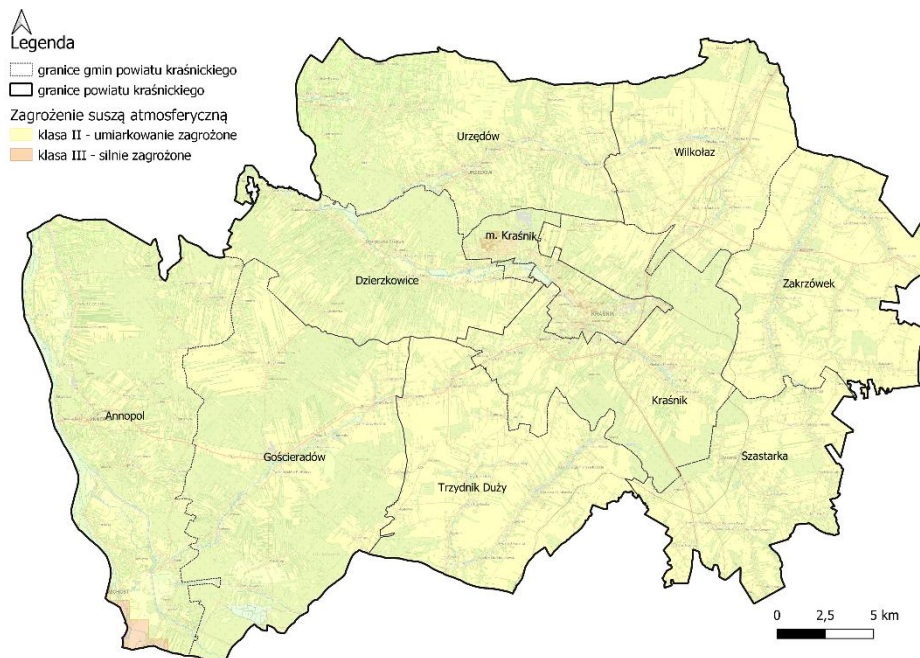

Rysunek 25. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

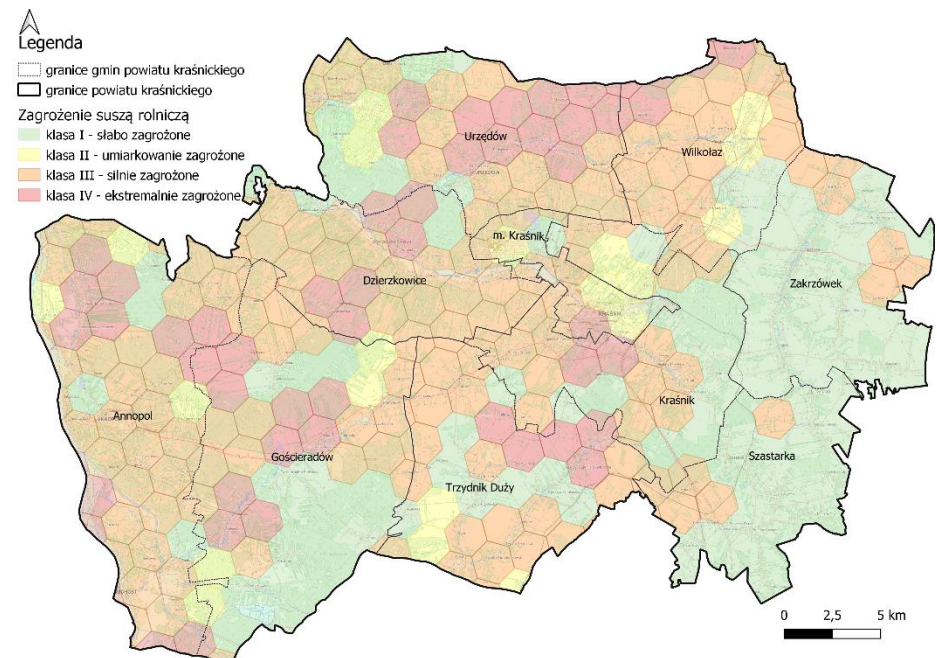

Rysunek 26. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

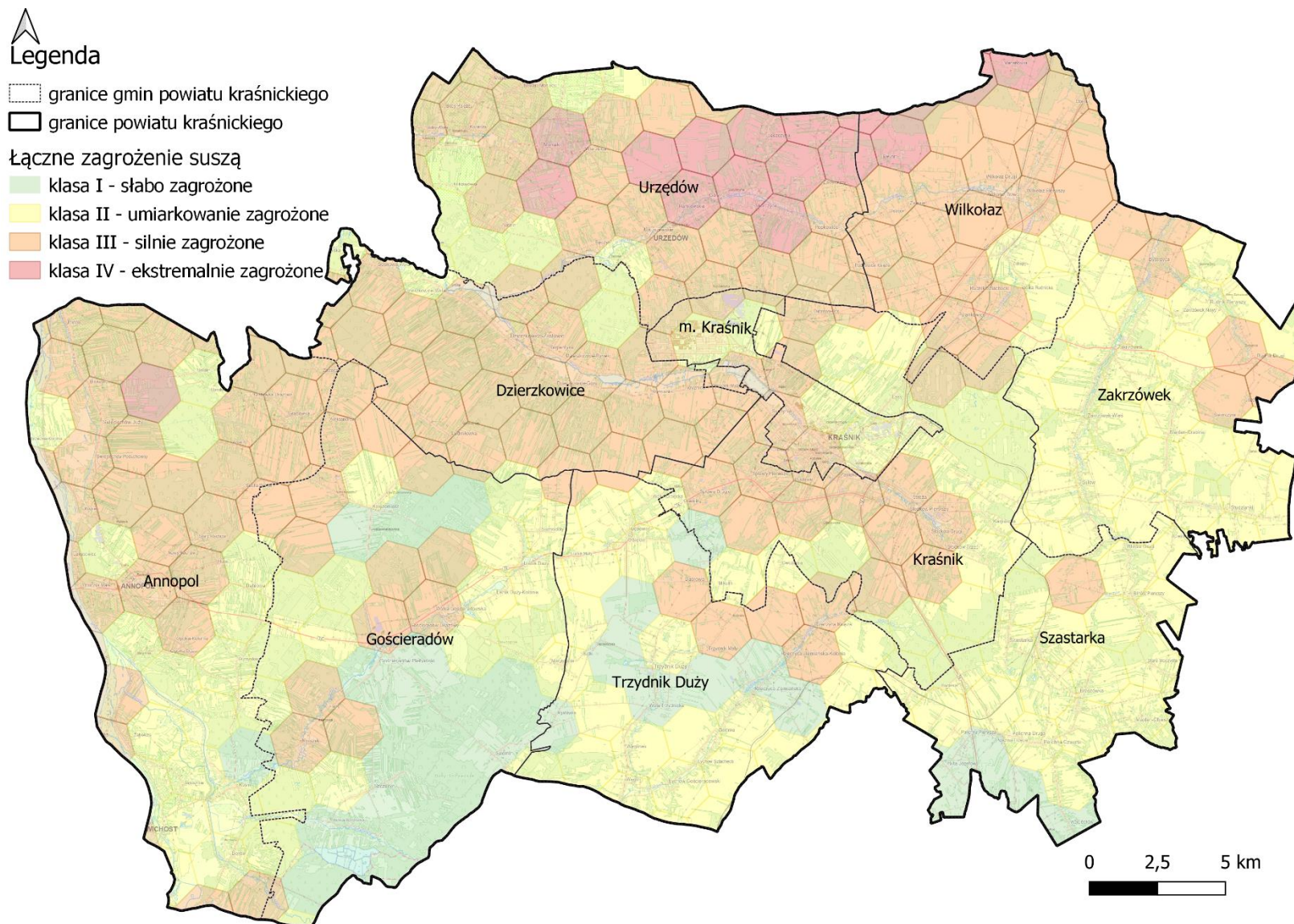
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Rysunek 27. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą rolniczą
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych:
<https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rysunek 29. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu kraśnickiego
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.4. Jakość wód powierzchniowych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez GIOŚ. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu m.in. pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne.

Podstawę prawną dokonanej klasyfikacji stanu wód stanowi Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Ocenę stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2019-2024 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu kraśnickiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Bystrzyca do zb. Zemborzyckiego	RW_wap	725.52	zły stan wód	brak klasyfikacji	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosforany]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Wisła od Wisłoki do Sanny	RwN	246.63	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IFPL, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisła w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisła w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Pór	RW_wap	588.12	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Sanna do Staniarki	RW_wap	195.61	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Sanna od Staniarki do ujścia	RzN	125.12	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Wisła od Sanny do Wieprza	RwN	375.25	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisła w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisła w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej)	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Wyżnica	RW_wap	507.82	umiarkowany stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Chodelka	RW_wap	573.28	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
Łacha	PNp	41.29	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MIR, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Dopływ z Chwałowic	PNp	31.19	słaby stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
Karasiówka	RW_wap	152.89	słaby stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa JCWP	Typ JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
						Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
Tuczyn	RW_wap	148.54	umiarkowany stan ekologiczny	brak klasyfikacji	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona

PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty;

RzN - Rzeka nizinna;

RW_wap - Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym

RwN - Wielka rzeka nizinna

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>, <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/> [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Na terenie powiatu kraśnickiego zidentyfikowano dwanaście jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), obejmujących głównie potoki i małe rzeki wyżynne na podłożu węglanowym (RW_wap), a także rzeki nizinne (RwN, RzN) i potoki nizinne (PNp). Analiza ich stanu wykazała, że wszystkie JCWP znajdują się w złym stanie ogólnym, co oznacza, że nie osiągają wymaganego przez Ramową Dyrektywę Wodną dobrego stanu wód.

Pod względem ekologicznym większość JCWP oceniono jako znajdujące się w słabym lub umiarkowanym stanie ekologicznym, przy czym tylko w pojedynczych przypadkach wskazano możliwość osiągnięcia dobrego stanu ekologicznego jako celu środowiskowego. W zakresie stanu chemicznego przeważają wody o stanie poniżej dobrego, a za główne przyczyny pogorszenia jakości uznano przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu, związków tributyllocyny, a także podwyższoną przewodność elektrolityczną i niekorzystne wartości wskaźników tlenowych. Jedynie cztery JCWP wykazują obecnie dobry stan chemiczny.

Dla wszystkich części wód określono cele środowiskowe, obejmujące przede wszystkim poprawę stanu ekologicznego oraz zapewnienie drożności cieków dla migracji ichtiofauny, w tym gatunków chronionych i o znaczeniu gospodarczym (np. jesiotr, troć wędrowną). Pomimo wyznaczonych działań naprawczych, wszystkie JCWP uznano za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych w wymaganym terminie.

Podsumowując, stan wód powierzchniowych w powiecie kraśnickim jest niezadowalający – dominują zły stan ogólny i słaby stan ekologiczny, co wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań naprawczych, w szczególności w zakresie ograniczenia dopływu zanieczyszczeń oraz przywrócenia ciągłości ekologicznej cieków.

5.4.5. Wody podziemne

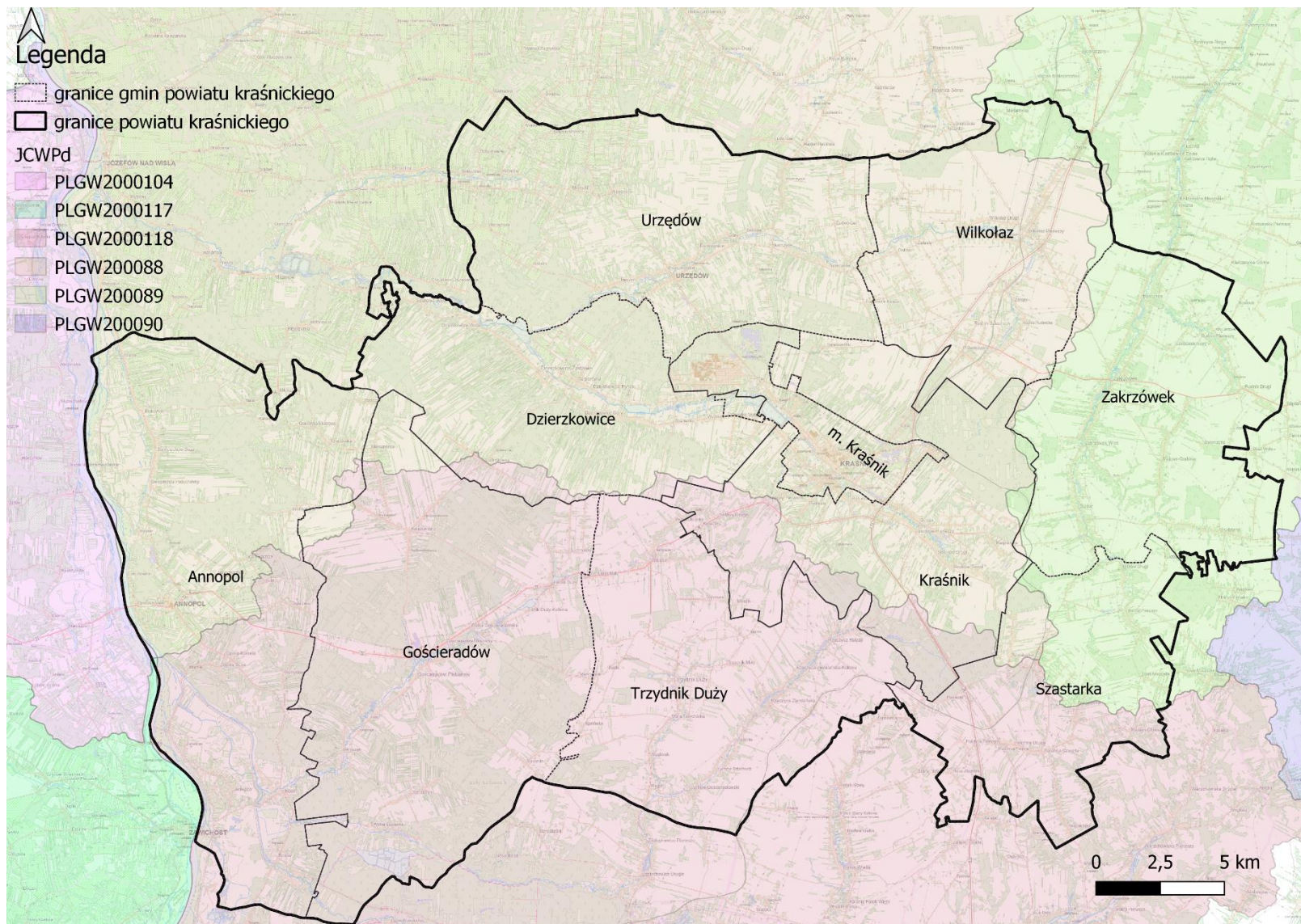
Powiat kraśnicki zlokalizowany jest na obszarze sześciu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), które krótko omówiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 29. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu kraśnickiego

Kod JCWPd	GW200088	GW200089	GW200090	GW2000104	GW2000117	GW2000118
Powierzchnia JCWPd [km ²]	2 180,14	1 319,30	4 912,12	249,23	518,15	733,41
Obszar dorzecza	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły	Wisły
Region wodny	Środkowej Wisły	Bugu	Bugu	Środkowej Wisły	Górnej-Zachodniej Wisły	Górnej-Wschodniej Wisły, Górnej-Zachodniej Wisły
Obszar bilansowy	Wisła od Sanu do Sanny (R), Wisła (P) od ujścia Sanny do ujścia Wieprza, Wisła (L) od ujścia Sanny do ujścia Kamiennej włącznie, Wisła (L) od ujścia Kamiennej do ujścia Radomki wyłącznie, Wieprz, Wisła (P) od Wieprza do Wilgi włącznie	Wisła od Sanu do Sanny (R), Wisła (P) od ujścia Sanny do ujścia Wieprza, Wieprz	San, Wisła od Sanu do Sanny (R), Wieprz, Bug graniczny (L) z Leśną i Pulwą	Wisła od Sanu do Sanny (K), Wisła (P) od ujścia Sanny do ujścia Wieprza, Wisła (L) od ujścia Sanny do ujścia Kamiennej włącznie, Wisła (L) od ujścia Kamiennej do ujścia Radomki wyłącznie	Wisła od Wisłoki do Sanu (K), Wisła od Wisłoki do Sanu (R), Wisła od Sanu do Sanny (K), Wisła od Sanu do Sanny (R), Wisła (P) od ujścia Sanny do ujścia Wieprza, Wisła (L) od ujścia Sanny do ujścia Kamiennej włącznie	Wisła od Wisłoki do Sanu (R), San, Wisła od Sanu do Sanny (K), Wisła od Sanu do Sanny (R), Wisła (P) od ujścia Sanny do ujścia Wieprza, Wieprz
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan chemiczny
	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy	dobry stan ilościowy
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona	niezagrożona

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe> [data dostępu: 22.10.2025 r.]

Rysunek 30. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat kraśnicki
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Teren powiatu kraśnickiego leży w na obszarze 3 głównych zbiorników wód podziemnych tj. GZWP: nr 405 Niecka radomska, nr 406 Zbiornik Niecka lubelska (Lublin), nr 425 Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów, których charakterystykę przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa GZWP	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów	Niecka Radomska
Powierzchnia zbiornika według Kleczkowskiego [km ²]	6 650	1 500	3200
Powierzchnia zbiornika według dokumentacji hydrogeologicznej (2016)	7 476,66	2 194	2925
Województwo	lubelskie, podkarpackie	podkarpackie	mazowieckie, świętokrzyskie
Powiat	biłgorajski, janowski, krasnostawski, kraśnicki , lubartowski, lubelski, m. Lublin, łęczyński, opolski, puławski, świdnicki, zamojski, stalowowolski	dębicki, mielecki, kolbuszowski, tarnobrzski, stalowowolski, niżański, leżajski, przeworski, łańcucki, rzeszowski, ropczycko-sędziszowski	m. Radom, radomski, zwoleński, lipski, kozienicki, szydlowiecki, ostrowiecki, opatowski, sandomierski, puławski
Numer JCWPd (wg podziału na 172 części)	75, 88, 89, 90, 118, 119, 120	118, 119, 120, 134, 135, 136, 153	99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 124, 127
Jednostka hydrogeologiczna wg Paczyńskiego, Sadurskiego (2007)	provincia Wisły: SZP – region górnej Wisły – subregion zapadliska przedkarpackiego, SŚWW – region środkowej Wisły – subregion wyżynny, SŚWN – region środkowej Wisły – subregion nizinny	provincia Wisły: SZP – region górnej Wisły – subregion zapadliska przedkarpackiego, SKZ – region górnej Wisły – subregion Karpat zewnętrznych	provincia Wisły: SŚWW – region środkowej Wisły – subregion wyżynny, SŚNW – region środkowej Wisły – subregion nizinny, SZP – region górnej Wisły – subregion zapadliska przedkarpackiego
Jednostka hydrogeologiczna wg Kleczkowskiego (1990a, b), zmieniona	pasmo zbiorników Wyżyn Polskich (GZWP w paśmie wyżyn)	pasmo zbiorników przedkarpackich	pasmo zbiorników Wyżyn Polskich (GZWP w paśmie wyżyn)
Zlewnia powierzchniowa (II rzędu wg MphP)	Wisły od Sanu do Wieprza, Wieprza, Sanu	Wisły do Sanu, Sanu, prawobrzeżna Wisły od Sanu do Wieprza	prawobrzeżna Wisły od Sanu do Wieprza, prawobrzeżna Wisły od Wieprza do Narwi

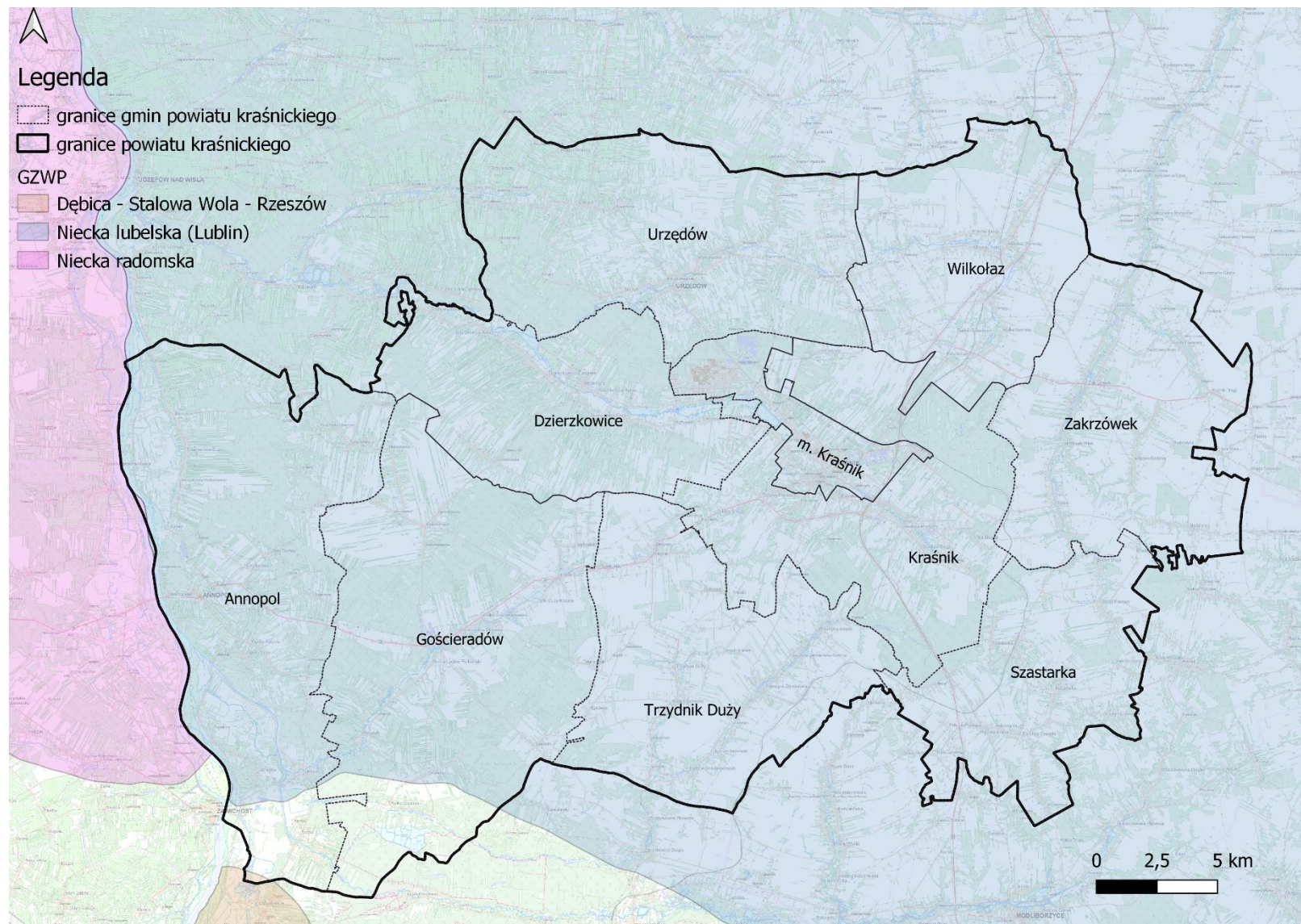
Nazwa GZWP	Zbiornik Niecka lubelska (Lublin)	Dębica – Stalowa Wola – Rzeszów	Niecka Radomska
Prowincja i makroregion fizycznogeograficzne wg Kondrackiego (2002)	Niż Środkowoeuropejski (31): Nizina Środkowomazowiecka (318.7), Nizina Południowopodlaska (318.9); Wyżyny Polskie (34): Wyżyna Lubelska (343.1), Roztocze (343.2); Karpaty i Podkarpacie (51-52): Kotlina Sandomierska (512.4-5); Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (84): Polesie Wołyńskie (845.3)	Karpaty i Podkarpacie (51-52): Kotlina Sandomierska (512.4-5), Pogórze Środkowobeskidzkie (513.6)	Niż Środkowoeuropejski (31): Nizina Środkowomazowiecka (318.7), Wzniesienia Południowomazowieckie (318.8); Wyżyny Polskie (34): Wyżyna Kielecka (342.3), Wyżyna Lubelska (343.1)
Typ zbiornika	porowo-szczelinowy	porowy	szczelinowy, porowo-szczelinowy
Stratygrafia	kreda górna	czwartorzęd	kreda górna
Klasa jakości wody*	I-III	I-III	na przeważającym obszarze II, lokalnie I, III
Wodoprzewodność [m^2/d]	200-500	100–200	na przeważającym obszarze 200–500, lokalnie 1500)
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [$m^3/d \times km^2$]	140,8	262,56	132,5
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m^3/d]	1 052 700	508 000	387 780
Podatność zbiornika na antropopresję	na przeważającym obszarze bardzo podatny, podatny, lokalnie średnio i mało podatny	bardzo podatny	od bardzo podatnego do średnio i mało podatnego

* Wg rozporządzenia MŚ z dnia 23 lipca 2008 r.

źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, 2017 r.

<https://geolog.pgi.gov.pl/>

Lokalizacje ww. zbiornika przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 31. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat kraśnicki
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.4.6. Jakość wód podziemnych

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Warunki, jakie musi spełnić stan chemiczny i ilościowy, aby określany był jako dobry znajdują się w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019 poz. 2148 z późn. zm.).

Systematycznie prowadzony jest monitoring wód podziemnych. Oceny wykonywane są co 4 lata.

Jak wynika z poniższej tabeli stan wód podziemnych na terenie powiatu kraśnickiego określany jest jako dobry.

Tabela 31. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu kraśnickiego

Nr JCWPd	Stan wód	Rok 2012	Rok 2016	Rok 2019	Rok 2022
88	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry
118	chemiczny	dobry	dobry	dobry	dobry
	Ilościowy	dobry	dobry	dobry	dobry

źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html> [data dostępu: 27.10.2025 r.]

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 t.j.) celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

5.4.7. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych. Zgodnie z projektem KLIMADA³⁷, rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są: – zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu; – powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych; – uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych; – rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym; – tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w zakresie gospodarowania wodami należą powódzie, podtopienia oraz susze. • <u>Zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie podtopieniami</u> MZP wskazuje, iż teren powiatu jest narażony na występowanie powodzi. • <u>Susza</u> Powiat kraśnicki jest narażony na występowanie suszy, w szczególności suszy hydrologicznej. Dużym zagrożeniem dla wód jest spływ zanieczyszczeń z powierzchni ziemi, nielegalne zrzuty ścieków.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarowania wodami powinny dotyczyć zagadnień takich jak: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód przed zanieczyszczeniami.

³⁷Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Monitoring środowiska	Monitoring wód powierzchniowych w województwie lubelskim prowadzony jest przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie. W ramach monitoringu prowadzone są badania wód rzecznych i jeziornych. Wykonawcą monitoringu wód podziemnych (chemicznego i ilościowego) jest Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PSH). Kontrolą sytuacji hydrologicznej zajmuje się również PGW WP Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej.
-----------------------	--

5.4.8. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych; - utrzymujący się dobry stan JCWPd;	- przeważający zły stan JCWP; - zmiany klimatyczne sprzyjające występowaniu suszy lub powodzi.

5.4.9. Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Stąły monitoring wód powierzchniowych i podziemnych. - Dobry stan ilościowy i jakościowy JCWPd.	- Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. - Brak oceny niektórych JCWP. - Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Poprawa retencji na terenie powiatu. - Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie i zgodne z przepisami prawa. - Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego użytkowania wód podziemnych. - Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, nowoczesnych technologii i gospodarki o obiegu zamkniętym.	- Podatność wód na zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego w całym powiecie. - Przedostawanie się do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z dzikich składowisk odpadów, nieszczelnych zbiorników bezodpływowych i kanalizacji. - Niedostosowanie do pojawiających się ekstremalnych zjawisk atmosferycznych (powodzi i suszy) oddziałujących na stan wód. - Splawy powierzchniowe, wymywanie nawozów i środków ochrony roślin z pól.

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu kraśnickiego działalnością z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zajmują się:

- Miasto Kraśnik, Gmina Kraśnik – Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.;
- Gmina Urzędów – Zakład Gospodarki Komunalnej w Urzędowie;
- Gmina Dzierzkowice - Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Dzierzkowicach;
- Gmina Annopol, Gmina Gościeradów, Gmina Kraśnik, Gmina Szastarka, Gmina Trzydnik Duży, Gmina Wilkołaz oraz Gmina Zakrzówek – siecią wodno-kanalizacyjną zarządzają Urzędy Gmin.

5.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej na terenie powiatu wg stanu na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 1 007,1 km i korzystało z niej 86,7% mieszkańców. Ogólną charakterystykę sieci wodociągowej funkcjonującej na terenie powiatu kraśnickiego zawarto w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 32. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu kraśnickiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina									
			m. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Szastarka	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km]	2021	956,7	104,3	155,0	59,6	56,4	56,8	92,9	109,9	105,0	102,2	114,6
	2022	958,1	105,4	155,0	59,6	56,4	56,8	92,9	109,9	105,3	102,2	114,6
	2023	964,1	105,4	160,9	59,6	56,4	56,8	93,0	109,9	105,3	102,2	114,6
	2024	1 007,1	105,7	170,8	59,6	56,4	89,6	93,0	109,9	105,3	102,2	114,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	18 144	2 982	2 532	1 464	858	1 640	1 535	1 801	2 261	1 189	1 882
	2022	18 557	3 008	2 552	1 689	865	1 672	1 535	1 876	2 269	1 202	1 889
	2023	18 682	3 026	2 570	1 713	871	1 687	1 545	1 876	2 275	1 221	1 898
	2024	18 697	3 042	2 577	1 715	875	1 718	1 547	1 799	2 286	1 236	1 902
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	2021	78 678	30 830	7 006	4 466	2 957	5 838	4 799	5 436	8 012	3 826	5 508
	2022	78 059	30 411	6 957	4 556	2 938	5 814	4 733	5 390	7 956	3 826	5 478
	2023	77 340	29 988	6 886	4 570	2 934	5 814	4 704	5 292	7 919	3 813	5 420
	2024	76 470	29 558	6 840	4 544	2 908	5 783	4 642	5 215	7 855	3 795	5 330
Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności [%]	2021	86,5	95,8	86,3	85,2	42,8	82,6	86,8	89,0	96,9	71,2	88,8
	2022	86,7	95,8	86,4	87,2	43,0	82,8	86,8	89,5	96,9	71,4	88,9
	2023	86,7	95,8	86,4	87,4	43,2	83,0	86,9	89,5	96,9	71,7	88,9
	2024	86,7	95,8	86,4	87,4	43,3	83,2	86,9	89,1	96,9	72,0	88,9

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina									
			m. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Szastarka	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	2021	30,5	32,1	24,0	29,8	10,8	26,3	21,5	28,9	46,4	17,7	57,8
	2022	30,1	28,2	24,6	34,9	11,9	29,0	22,7	30,6	46,3	18,7	58,1
	2023	29,0	28,0	23,8	30,1	11,1	29,2	21,4	27,4	48,5	19,6	50,9
	2024	30,5	28,9	24,8	30,4	11,6	30,2	23,2	26,8	49,5	20,1	61,4
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku [dam ³]	2021	8 964,7	1 209,0	215,7	4 912,2	1 089,1	206,9	127,3	181,0	403,3	105,5	514,7
	2022	9 174,3	1 237,5	213,1	5 062,7	1 095,4	219,9	130,9	188,0	401,1	112,9	512,8
	2023	8 884,9	1 136,7	206,1	4 946,2	1 088,4	216,4	120,4	167,8	415,9	118,7	468,3
	2024	8 990,1	1 182,3	211,6	4 914,0	1 094,0	224,5	131,1	161,2	417,8	122,2	531,4
Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%]	2021	1,1	7,4	-	-	0,6	-	-	-	1,7	-	-
	2022	1,8	12,0	-	-	0,5	-	-	-	1,7	-	-
	2023	0,8	5,4	-	-	0,5	-	-	-	1,7	-	-
	2024	1,0	6,9	-	-	0,5	-	-	-	1,4	-	-
Awaryje sieci wodociągowej [szt.]	2021	464	65	68	28	8	10	52	6	224	2	1
	2022	469	49	90	76	6	9	33	4	193	8	1
	2023	547	42	100	66	7	13	23	5	282	8	1
	2024	548	68	80	71	6	13	32	6	264	7	1

źródło: GUS [data dostępu: 22.10.2025 r.]

W poniższej tabeli zestawiono ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu kraśnickiego.

Tabela 33. Ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu kraśnickiego

Rodzaj ujęcia	Lokalizacja (adres)	Ilość studni	Wydajność
Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.			
podziemne	ul. Głęboka 27	6	$Q_{hmax}=500 \text{ m}^3/\text{h}$
podziemne	ul. Żwirki i Wigury 8	6	$Q_{hmax}=316,3 \text{ m}^3/\text{h}$
podziemne	ul. 3-go Maja	2	$Q_{hmax}=44 \text{ m}^3/\text{h}$
Gmina Gościeradów			
podziemne	Gościeradów Folwark Osiedle POM, dz. nr ew. 52/32 obręb Gościeradów Folwark	1	$Q=25,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=0,30 \text{ m}$
podziemne	Aleksandrów, dz. nr ew. 55 obręb Aleksandrów	2	Studnia nr 1: $Q=30,00 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=20,00 \text{ m}$ Studnia nr 2 (awaryjna): $Q=22,30 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=19,70 \text{ m}$
podziemne	Gościeradów Kolonia, dz. nr ew. 1064 obręb Gościeradów Plebański	2	$Q=15 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=7,00 \text{ m}$
podziemne	Suchodoły, dz. nr ew. 32 obręb Suchodoły	2	$Q=49,00 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=14,0 \text{ m}$
podziemne	Gościeradów Ukazowy, dz. nr ew. 747 obręb Gościeradów	1	$Q=5,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=0,8 \text{ m}$
podziemne	Wólka Gościeradowska, dz. nr ew. 5/35 obręb Wólka Gościeradowska	1	$Q=18,00 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=7,00 \text{ m}$
podziemne	Gościeradów Ukazowy 61, dz. nr ew. 745/3 obręb Gościeradów	1	$Q=4,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=0,3 \text{ m}$
Gmina Kraśnik			
podziemne	Stróża-Kolonia, ul. Dolna Dz. nr ewid 232/2	2	Średniodobowa wydajność ujęcia z pozwolenia wodnoprawnego (Q_{sr}) [$\text{m}^3/\text{dobę}$] wynosi 470, a rzeczywista 381,33
podziemne	Dąbrowa-Bór działka nr ewid 90/2 obręb geodezyjny 0003 Dąbrowa Bór	1	Średniodobowa wydajność ujęcia z pozwolenia wodnoprawnego (Q_{sr}) [$\text{m}^3/\text{dobę}$] wynosi 48, a rzeczywista 12,02
podziemne	Splawy Pierwsze działka nr ewid. 371/7 obręb geodezyjny 0001 Bojanówka	2	Średniodobowa wydajność ujęcia z pozwolenia wodnoprawnego (Q_{sr}) [$\text{m}^3/\text{dobę}$] wynosi 79,5 a rzeczywista 55,88

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Rodzaj ujęcia	Lokalizacja (adres)	Ilość studni	Wydajność
Gmina Szastarka			
podziemne	Blinów Pierwszy	2	Studnia nr 1 – QEKS=27m ³ /h s= 6m Studnia nr 2 QEKS 41,0m ³ /h s= 6,6m
podziemne	Majdan-Obleszcze	2	Studnia nr 1 – QEKS=15m ³ /h S= 18m Studnia nr 2 QEKS 22,8m ³ /h S= 24m
podziemne	Stare Moczydła	1	Studnia nr 1 – QEKS=47m ³ /h S= 7,2 m
podziemne	Polichna Pierwsza	2	Studnia nr 1 – QEKS=15m ³ /h S= 10,0m Studnia nr 2 QEKS 33m ³ /h S= 23m
podziemne	Szastarka	3	Studnia nr 1 QEKS=28,5 m ³ /h S= 23,5 m Studnia nr 2 QEKS 30,1m ³ /h S= 21m Studnia nr 3 QEKS 36,0 m ³ /h S= 21m
podziemne	Wojciechów -Kolonia	1	Studnia nr 1 – QEKS=4,5m ³ /h S= 15,0 m
Gmina Urzędów			
podziemne	Mikuszewskie	2	1 600 m ³ /d
podziemne	Boby Księżę	2	1 040 m ³ /d
podziemne	Natalin	1	200 m ³ /d
podziemne	Zadworze	2	650 m ³ /d
Gmina Wilkołaz			
podziemne	Zalesie	2	1211 m ³ /dobę
podziemne	Marianówka 14	1	58,12 m ³ /dobę
podziemne	Pułankowice	2	90 m ³ /dobę
Gmina Zakrzówek			
podziemne	Zakrzówek Wieś	2	1250 m ³
podziemne	Studzianki	2	248 m ³
Gmina Annopol ³⁸			

³⁸ Dane z Raportu o stanie gminy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

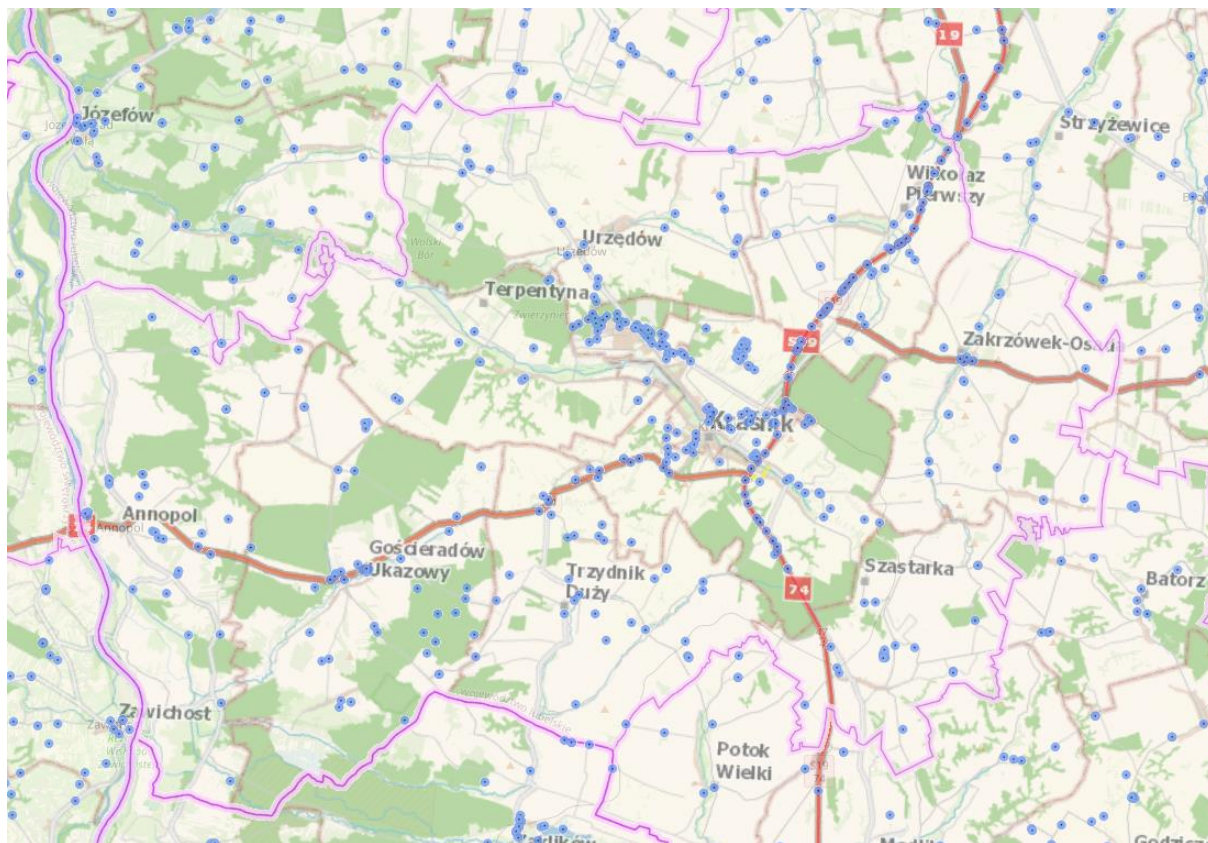
Rodzaj ujęcia	Lokalizacja (adres)	Ilość studni	Wydajność
b.d.	Ujęcie wody w Dąbrowie	b.d.	b.d.
	Ujęcie wody w Anielinie		
	Ujęcie wody w Grabówce		
	Ujęcie wody w Natalinie		
	Ujęcie wody w Opoczce		
	Ujęcie wody w Opoce		
	Ujęcie wody w Jakubowicach		
	Ujęcie wody w Zastoczu		
Gmina Dzierzkowice ³⁹			
podziemne	Ludmiłówka	b.d.	b.d.
podziemne	Krzywie		
podziemne	Wyżnica–Kolonja		
podziemne	Dzierzkowice–Góry		
Gmina Trzydnik Duży ⁴⁰			
podziemne	Owczarnia	b.d.	b.d.

źródło: dane udostępnione przez Przedsiębiorstwa oraz Gminy

Lokalizację obiektów hydrogeologicznych na terenie powiatu kraśnickiego przedstawia poniższy rysunek.

³⁹ Dane z Raportu o stanie gminy

⁴⁰ Dane z Programu Ochrony Środowiska

Rysunek 32. Obiekty hydrogeologiczne na tle powiatu kraśnickiego
źródło: <https://geolog.pgi.gov.pl/> [data dostępu: 14.11.2025 r.]

5.5.2. Odprowadzanie ścieków

Pod koniec 2024 roku łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu kraśnickiego wynosiła 306,7 km i korzystało z niej ok. 45,8% mieszkańców powiatu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu kraśnickiego

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina									
			m. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Szastarka	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	2021	267,6	80,4	17,2	28,3	6,0	36,6	0,0	0,0	32,4	0,0	66,7
	2022	287,5	99,6	17,7	28,3	6,0	36,8	0,0	0,0	32,4	0,0	66,7
	2023	301,9	99,6	17,7	28,3	6,0	51,2	0,0	0,0	32,4	0,0	66,7
	2024	306,7	99,7	17,7	28,3	6,0	55,9	0,0	0,0	32,4	0,0	66,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2021	5 831	2 766	194	608	111	654	0	0	590	0	908
	2022	5 959	2 865	207	608	112	663	0	0	593	0	911
	2023	6 269	3 054	209	608	112	776	0	0	593	0	9017
	2024	6 579	3 141	213	617	112	851	0	0	714	0	931
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	2021	1 408,4	984,3	56,0	43,1	16,5	135,1	0,0	0,0	62,0	0,0	111,4
	2022	1 496,6	1 089,1	50,0	47,8	23,4	125,3	0,0	0,0	61,2	0,0	99,8
	2023	1 538,2	1 104,3	55,7	46,3	22,6	138,5	0,0	0,0	61,7	0,0	109,1
	2024	1 458,5	987,7	57,4	46,0	24,8	158,6	0,0	0,0	80,0	0,0	104,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	2021	40713	28 282	2 096	2 113	504	2 489	0	0	2 211	0	3 018
	2022	40 367	27 971	2 088	2 105	502	2 490	0	0	2 206	0	3 005
	2023	40 344	27 754	2 067	2 107	500	2 722	0	0	2 214	0	2 980
	2024	40 412	27 427	2 050	2 112	494	2 847	0	0	2 531	0	2 951
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w %	2021	44,7	87,9	25,8	40,3	7,3	35,2	0	0	26,7	0	48,7
	2022	44,8	88,1	25,9	40,3	7,3	35,5	0	0	26,9	0	48,7

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Wskaźnik	Rok	Powiat	Gmina									
			m. Kraśnik	Annopol	Dzierzkowice	Gościeradów	Kraśnik	Szastarka	Trzydnik Duży	Urzędów	Wilkołaz	Zakrzówek
ogółu ludności	2023	45,2	88,7	25,9	40,3	7,4	38,8	0	0	27,1	0	48,9
	2024	45,8	88,9	25,9	40,6	7,3	41,0	0	0	31,2	0	49,2
Awaryje sieci kanalizacyjnej [szt.]	2021	125	0	4	51	3	4	0	0	62	0	1
	2022	106	0	5	36	3	3	0	0	58	0	1
	2023	194	0	6	94	4	4	0	0	85	0	1
	2024	142	2	3	35	5	3	0	0	93	0	1
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku [dam ³]	2021	1 432,0	1 084,0	56,0	43,0	21,0	71,0	0	0	54,0	0	103,0
	2022	1 439,0	1 090,0	56,0	46,0	26,0	70,0	0	0	57,0	0	94,0
	2023	1 467,0	1 104,0	57,0	45,0	29,0	74,0	0	0	57,0	0	101,0
	2024	1 481,0	1 097,0	57,0	48,0	31,0	85,0	0	0	59,0	0	104,0

źródło: GUS [data dostępu: 23.10.2025 r.]

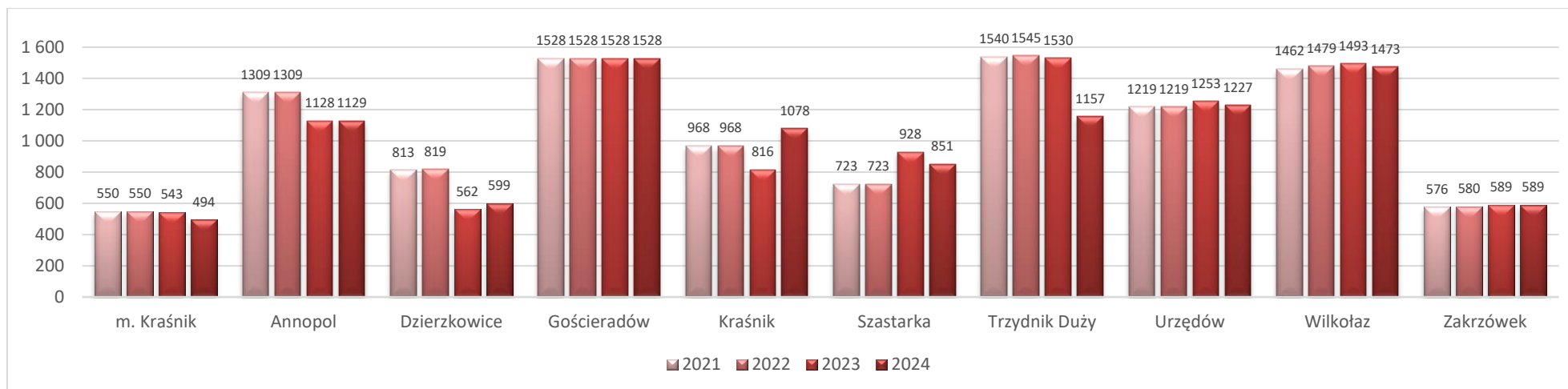
Ogółem, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2024 r., na terenie powiatu kraśnickiego zlokalizowanych jest 6 oczyszczalni biologicznych oraz 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ponadto, na terenie powiatu funkcjonuje oczyszczalnia przemysłowa (biologiczna).

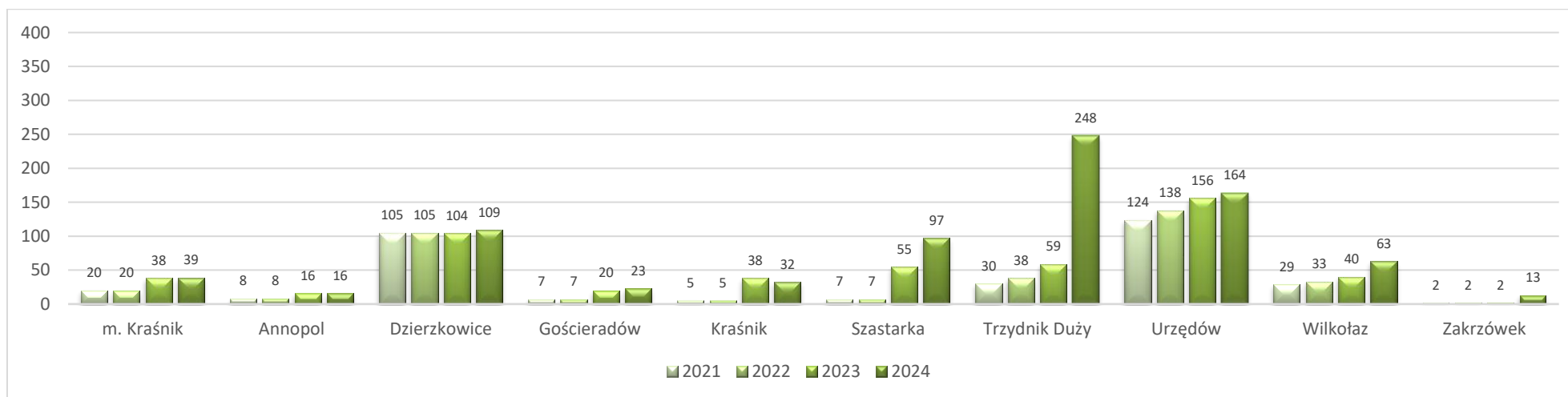
Na terenie powiatu kraśnickiego część mieszkańców korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Liczbę poszczególnych instalacji przedstawiono na poniższych wykresach.

Według danych GUS, w 2024 roku w powiecie zlokalizowanych było 10 125 zbiorników bezodpływowych oraz 804 przydomowych oczyszczalni ścieków. Największą liczbę zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków posiada gmina Trzydnik Duży.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Rysunek 33. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: GUS [data dostępu: 23.10.2025 r.]

Rysunek 34. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu kraśnickiego
źródło: GUS [data dostępu: 23.10.2025 r.]

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁴¹

Głównym celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków na terenie poszczególnych aglomeracji. W Programie wraz z aktualizacjami opracowane zostały szczegółowe potrzeby oraz działania dla aglomeracji o RLM>2 000 w zakresie rozbudowy systemów kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) (Dz.U. UE L z dnia 30 maja 1991 r.) warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi:

- I. Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze (art. 10 dyrektywy 91/271/EWG).
- II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy Prawo wodne i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych. W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów (art. 4 lub/i 5 dyrektywy 91/271/EWG).
- III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące przynajmniej 98 % poziom obsługi, przy czym pozostałe 2% niezbranego siecią kanalizacyjną ładunku nie może być większe niż 2 000 RLM. Ładunek niezbrany siecią musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji (art. 3 dyrektywy 91/271/EWG).

Zgodnie z wymogami prawa oraz interpretacją KE należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych. Dlatego w aglomeracjach ujętych w KPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego). Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, powinni korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków. Cały ładunek zanieczyszczeń powstających w aglomeracji powinien być doprowadzany do oczyszczalni obsługującej aglomerację albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków, a w uzasadnionych przypadkach usuwany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska. Każdy przypadek stosowania systemów indywidualnych do odprowadzania bądź odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu aglomeracji wymagać będzie szczegółowych wyjaśnień. W każdym przypadku jednak oczyszczalnie obsługujące aglomerację powinny być przystosowane do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji. Jednocześnie zgodnie z wymogami KE zastosowano hierarchię zgodności z artykułami 3, 4, 5 i 10 dyrektywy 91/271/EWG. Oznacza to, że jeżeli aglomeracja nie spełnia wymogu w zakresie ww. warunku wynikającego

⁴¹ Źródło: www.wody.gov.pl

z art. 3 dyrektywy 91/271/EWG, to uznaje się, że równocześnie nie spełnia pozostałych warunków dyrektywy.

W tabeli poniżej zebrano wszystkie aglomeracje występujące w powiecie kraśnickiego.

Tabela 35. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa aglomeracji	Gminy w aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z obowiązującą uchwałą	Liczba mieszkańców aglomeracji zameldowana na pobyt stały i czasowy na terenie aglomeracji	Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	Długość istniejącej sieci kanalizacyjnej ogółem (sanitarnej i ogólnospławnej) [km]
Kraśnik	Gmina Miejska Kraśnik, Gmina Wiejska Kraśnik	38 140	35 154	32 435	86,12
Annopol	Annopol	2 549	2 465	2 259	17
Urzędów	Urzędów	2 418	2 345	1 907	23,2
Bystrzyca	Zakrzówek	3 541	3 541	3 533	65,61

źródło: VI AKPOŚK Załącznik nr 3 za 2023 r.

5.5.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody wraz z zanieczyszczeniami z sieci kanalizacyjnej, zwiększa się ryzyko przerwania sieci elektrycznej oraz pracy pompowni. Fale upałów mogą powodować wzrost intensywności korozji, może wystąpić ryzyko pęknięcia rur na skutek osiadania terenu przez obniżenie poziomu wód gruntowych. Natomiast występowanie bardzo niskich temperatur może skutkować pękaniem rur, a także występowaniem zmniejszonej efektywności oczyszczania z powodu niskiej temperatury ścieków. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych. Aby zminimalizować efekty takich zjawisk należy brać je pod uwagę już na etapie planowania przedsięwzięć związanych z gospodarką wodno-ściekową.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można zaliczyć wszelkiego rodzaju nieszczelności i awarie sieci kanalizacyjnej powodujące zanieczyszczenie środowiska. Ponadto istnieje zagrożenie przedostania się ścieków przemysłowych do środowiska. Przyczyną mogą być awarie w zakładach przemysłowych oraz awarie podczas transportu ścieków. Przedostawanie się ścieków do środowiska może powodować przedostanie się szkodliwych substancji do gleb, a poprzez spływ powierzchniowy, również do wód. Zagrożenia związane z tymi procesami zostały opisane w rozdziale dotyczącym gospodarowania wodami. Awarie sieci wodociągowej mogą doprowadzić do skażenia wody pitnej co niesie za sobą bezpośrednie zagrożenie zdrowia ludności.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne na terenie powiatu powinny skupić się wokół zwiększenia świadomości mieszkańców na temat roli sieci wodno-kanalizacyjnych w ochronie wód oraz propagowaniu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.
Monitoring środowiska	Oceną jakości wód pitnych na terenie powiatu kraśnickiego zajmuje się Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. W celu wykonania takiej oceny wykorzystywane są wyniki próbek pobieranych i badanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, a także wyniki uzyskane przez producentów wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej. Badania jakości ścieków są natomiast prowadzone przez jednostki zarządzające oczyszczalniami ścieków oraz sieciami kanalizacyjnymi, a także przez wytwórców ścieków - w tym zakłady przemysłowe. Kontrolą przestrzegania reżimu jakości oczyszczanych ścieków zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

5.5.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- wzrost długości sieci wodociągowej; - wzrost długości sieci kanalizacyjnej;	- awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; - zużycie wody na 1 mieszkańca na podobnym poziomie;

5.5.5. Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Zadowalający stopień zwodociągowania powiatu – 86,7 %. - Zadowalający stopień skanalizowania powiatu – 45,8 %. - Prace związane z budową i modernizacją sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.	- Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. - Awaryjne sieci wod-kan. - Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Kontrola umów i dowodów potwierdzających korzystanie z usług asenizacyjnych. - Edukacja ekologiczna mieszkańców ze szczególnym naciskiem na zagadnienia dotyczące prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej. - Rozwój nowych technologii w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody). - Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie powiatu.	- Rozwój budownictwa jednorodzinnego, co wywołuje rosnący popyt na wodę pitną. - Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe. - Rozwój stref przemysłowych, co wywołuje coraz większe pobory wody. - Zmiany klimatu prowadzące do uszkodzenia infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową (sieci, oczyszczalni ścieków, ujęć wody do spożycia).

5.6. Zasoby geologiczne

5.6.1. Przepisy prawne

Zasady eksploatacji złóż surowców mineralnych zostały określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2024 poz. 1290 t.j. z późn. zm.). Zgodnie z art. 21 ww. ustawy „działalność w zakresie:

1. Poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin, o których mowa w art. 10 ust. 1, z wyłączeniem złóż węglowodorów
 - 1a. poszukiwania lub rozpoznawania kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla,
2. Wydobywania kopalin ze złóż,
 - 2a. Poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż,
3. Podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji,
4. Podziemnego składowania odpadów,
5. Podziemnego składowania dwutlenku węgla,

- może być wykonywana po uzyskaniu koncesji.

Art. 22 ww. ustawy opisuje, w jakich przypadkach stosownej koncesji udziela: Minister właściwy do spraw środowiska, Marszałek lub Starosta.

Uzyskanie koncesji nie jest konieczne w przypadku, gdy prowadzone działania służą zaspokojeniu potrzeb własnych osób fizycznych i spełniają odpowiednie warunki, gdyż zgodnie z „art. 4 ust. 1. ustawy przepisów działu III-VIII oraz art. 168-174 nie stosuje się do wydobywania piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopaliną, jeżeli jednocześnie wydobywanie:

1. będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych
2. nie będzie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym;
3. nie naruszy przeznaczenia nieruchomości.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy:

ten, kto zamierza podjąć wydobywanie, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany z 7-dniowym wyprzedzeniem na piśmie zawiadomić o tym właściwy organ nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz zamierzony czas ich wykonywania.

Art. 4 ust. 3 ustawy:

W przypadku naruszenia wymagań określonych w ust. 1 i 2, właściwy organ nadzoru górniczego, w drodze decyzji, ustala prowadzącemu taką działalność opłatę podwyższoną, o której mowa w art. 140 ust. 3 pkt 3.

5.6.2. Stan aktualny

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie powiatu kraśnickiego zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Tabela 36. Złóża kopalin występujące na terenie powiatu kraśnickiego

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
1.	FO	259	Annopol	Annopol	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	1 695,3500	fosforyty
2.	KD	688	Annopol	Annopol	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	13,6900	Kamienie łamane i boczne
3.	IB	7571	Boby	Urzędów	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,7800	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
4.	IB	6409	Bojanówka I	Kraśnik	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	1,0164	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
5.	IB	7572	Bojanówka SW	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,8011	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
6.	IB	6996	Bojanówka-Dół Kamienny	Kraśnik	[E] złoża zagospodarowane	2,1876	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
7.	IB	8598	Bojanówka-II	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,4400	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
8.	IB	8547	Bojanówka-Kamienny Dół II	Kraśnik, m. Kraśnik	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	2,9100	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
9.	IB	7557	Bojanówka-Zachód	Kraśnik	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	1,0875	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
10.	IB	6378	Borów dz.3651	Annopol	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,1920	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
11.	IB	7679	Borów I	Annopol	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,1097	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
12.	IB	16328	Borów II	Annopol	[T] złoża eksploatowane okresowo	1,5900	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
13.	KN	17564	Borów III	Annopol	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	0,8129	Piaski i żwiry
14.	KN	17552	Borów IV	Annopol	[M] złoża skreślone z bilansu zasobów	0,9080	Piaski i żwiry
15.	KN	17651	Borów V	Annopol	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	3,3597	Piaski i żwiry
16.	KN	19188	Borów VI	Annopol	[E] złoża zagospodarowane	1,9452	Piaski i żwiry
17.	KN	20688	Borów VII	Annopol	[R] złoża rozpoznane szczegółowo	1,3116	Piaski i żwiry

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
18.	KN	9076	Bystrzyca	Zakrzówek	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,6176	Piaski i żwiry
19.	IB	11554	Dąbrowa	Trzydnik Duży	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,3500	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
20.	KN	7714	Dąbrowa-Bór I	m. Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,0521	Piaski i żwiry
21.	FO	260	Gościeradów	Gościeradów	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	99 999,990 0	fosforyty
22.	MS	17049	Grabówka-Fosa	Annopol	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,5813	Surowce dla prac inżynierskich
23.	IB	5796	Janiszów	Annopol	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,2220	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
24.	IB	6906	Janiszów dz.561	Annopol	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,2800	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
25.	IB	6907	Janiszów dz.685-91	Annopol	[T] złożo eksploatowane okresowo	1,5253	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
26.	IB	7556	Karpiówka	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,4138	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
27.	KN	8632	Kol. Liśnik Duży	Gościeradów	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,5246	Piaski i żwiry
28.	IB	6995	Kolonia Spławy II	Kraśnik	[E] złożo zagospodarowane	0,4342	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
29.	IB	6994	Kolonia Spławy II-S	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,6952	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
30.	KN	10016	Kosin	Annopol	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	4,9400	Piaski i żwiry
31.	KN	11379	Kosin I	Annopol	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,9400	Piaski i żwiry
32.	IB	2125	Kraśnik III	Kraśnik, m. Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	10,8700	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
33.	IB	3095	Kraśnik IV	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	3,4478	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
34.	IB	2126	Kraśnik V w Słodkowie	m. Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	23,9600	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
35.	IB	7555	Kraśnik-Suchynia E	m. Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,7232	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
36.	IB	7554	Kraśnik-Suchynia W	m. Kraśnik	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,3300	Surowce ilaste ceramiki budowlanej

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
37.	KN	15938	Liśnik Duży	Gościeradów	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,5253	Piaski i żwiry
38.	KN	9245	Liśnik Duży Kolonia	Gościeradów	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,0610	Piaski i żwiry
39.	KN	18125	Liśnik Duży Kolonia I	Gościeradów	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,7164	Piaski i żwiry
40.	KN	19638	Liśnik Duży Kolonia II	Gościeradów	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	2,4950	Piaski i żwiry
41.	KN	7238	Majdan Grabina	Zakrzówek	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,6750	Piaski i żwiry
42.	KN	8633	Majdan Grabina II	Zakrzówek	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,4200	Piaski i żwiry
43.	KN	8634	Majdan Grabina III	Zakrzówek	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,5000	Piaski i żwiry
44.	KN	16792	Majdan Grabina IV	Zakrzówek	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,4790	Piaski i żwiry
45.	KN	19617	Majdan Grabina V	Zakrzówek	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,6737	Piaski i żwiry
46.	IB	7553	Niziny	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,0300	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
47.	IB	9380	Niziny – N	Kraśnik	[E] złożo zagospodarowane	1,9610	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
48.	IB	7154	Niziny – S	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	4,7360	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
49.	IB	7573	Niziny – SE	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,1200	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
50.	IB	7574	Niziny – W	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,8395	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
51.	IB	3235	Olbiecin	Trzydnik Duży	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,9000	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
52.	SB	3335	Opoka Duża	Annopol	[N] złożo o zasobach prognostycznych	99 999,990 0	Surowce bentonitowe
53.	IB	7551	Podlesie	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,8252	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
54.	IB	8073	Podlesie – Głęboka	Kraśnik	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,6794	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
55.	IB	7536	Podlesie N	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	3,0852	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
56.	IB	7575	Podlesie-S	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,3070	Surowce ilaste ceramiki budowlanej

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
57.	IB	2506	Polichna	Szastarka	[P] złożo rozpoznane wstępnie	76,6750	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
58.	IB	7099	Polichna I	Szastarka	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,1900	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
59.	WC	1882	Popów	Annopol, Józefów nad Wisłą	[P] złożo rozpoznane wstępnie	110,4500	Wapienie i margle przemysłu cementowego
60.	PC	2768	Rachów	Annopol, Gościeradów	[P] złożo rozpoznane wstępnie	74,3250	Piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej
61.	KN	8080	Rachów Stary	Annopol	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,4123	Piaski i żwiry
62.	KN	6803	Rachów Stary dz.73	Annopol	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,7500	Piaski i żwiry
63.	TO	9878	Rudnik I	Zakrzówek	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,8410	torfy
64.	TO	14642	Rudnik II	Zakrzówek	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,7627	torfy
65.	IB	8627	Słodków-Stróża	Kraśnik	[E] złożo zagospodarowane	0,3574	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
66.	IB	7538	Słodków I	Kraśnik	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,0000	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
67.	IB	8074	Słodków Ia	Kraśnik	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	0,1600	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
68.	IB	7953	Słodków III	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,0950	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
69.	IB	7954	Słodków III dz. 768-9, 785	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,4800	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
70.	IB	10629	Słodków IV	Kraśnik	[E] złożo zagospodarowane	1,0554	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
71.	KN	1433	Sosnowa Wola	Dzierzkowice, Józefów nad Wisłą	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	26,9280	Piaski i żwiry
72.	KN	7802	Sosnowa Wola II	Dzierzkowice	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,3306	Piaski i żwiry
73.	KN	9831	Sosnowa Wola III	Dzierzkowice	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,8874	Piaski i żwiry
74.	KN	10965	Sosnowa Wola IV	Dzierzkowice	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	1,9200	Piaski i żwiry
75.	KN	11378	Sosnowa Wola V	Dzierzkowice	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	0,8640	Piaski i żwiry

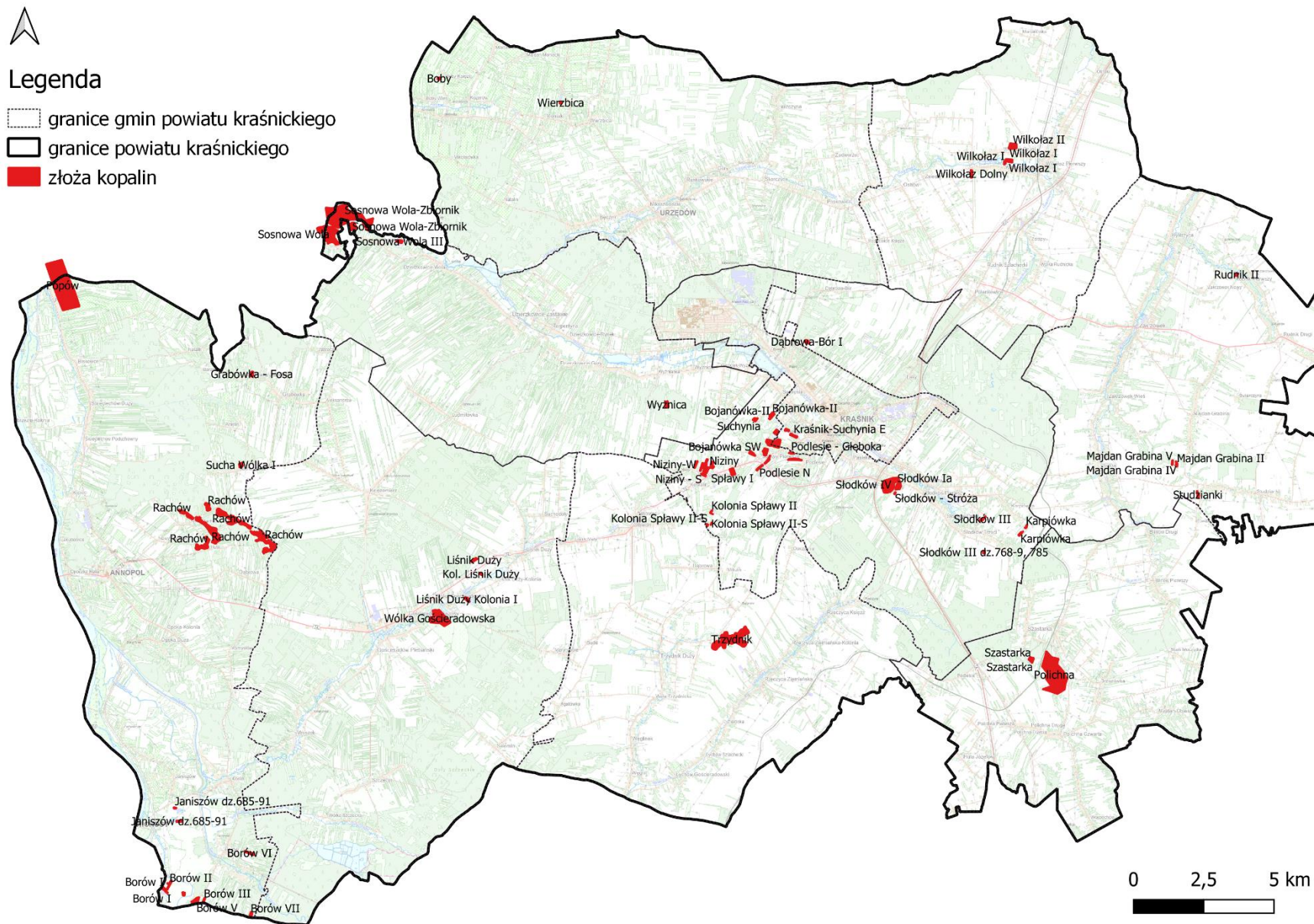
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Kod	ID	Nazwa złoża	Gmina	Stan zagospodarowania kop	Powierzchnia złoża [m ²]	Kopalina główna
76.	KN	1437	Sosnowa Wola-Zbiornik	Dzierzkowice, Józefów nad Wisłą	[P] złożo rozpoznane wstępnie	78,1100	Piaski i żwiry
77.	IB	7539	Splawy I	Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	3,4052	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
78.	KN	20680	Studzianki	Zakrzówek	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	13,6900	Piaski i żwiry
79.	KN	4237	Sucha Wólka	Annopol	[N] złożo o zasobach prognostycznych	99 999,990 0	Piaski i żwiry
80.	KN	11380	Sucha Wólka I	Annopol	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	1,8570	Piaski i żwiry
81.	IB	6879	Suchynia	Kraśnik	[E] złożo zagospodarowane	1,3766	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
82.	IB	11549	Suchynia II	m. Kraśnik	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,9468	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
83.	IB	8450	Szastarka	Szastarka	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	2,4900	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
84.	WB	472	Trzydnik	Trzydnik Duży	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	40,0000	Węgle brunatne
85.	IB	7533	Wierzbica	Urzędów	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	0,5400	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
86.	TO	15365	Wilkołaz	Wilkołaz	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	3,1900	torfy
87.	IB	8628	Wilkołaz Dolny	Wilkołaz	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	1,4900	Surowce ilaste ceramiki budowlanej
88.	TO	17455	Wilkołaz I	Wilkołaz	[T] złożo eksploatowane okresowo	3,1000	torfy
89.	W W	4746	Wilkołaz II	Wilkołaz	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	7,1700	Wapienie i margle przemysłu wapienniczego
90.	KN	13683	Wólka Gościerado wska	Gościeradów	[E] złożo zagospodarowane	21,2036	Piaski i żwiry
91.	KN	21486	Wólka Gościerado wska I	Gościeradów	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	15,2518	Piaski i żwiry
92.	IB	4584	Wyżnica	Dzierzkowice	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	2,4980	Surowce ilaste ceramiki budowlanej

źródło: geoportal.pgi.gov.pl, stan na dzień 23.10.2025 r., <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/index.jsf?conversationContext=3>

Na poniższej mapie przedstawiono lokalizację złóż kopalni na tle powiatu.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Rysunek 35. Lokalizacja złóż kopalin na terenie powiatu kraśnickiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

W roku 2024 prowadzono eksploatację na terenie powiatu z 7 złóż, które zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 37. Złóża znajdujące się na terenie powiatu kraśnickiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t] w 2024 roku
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
1.	Borów IV	65	-	2
2.	Borów VI	113	-	8
3.	Wólka Gościeradowska	2 146	1 631	251
4.	Borów IV	2	-	3
5.	Bojanówka-Dół Kamienny	40	-	2
6.	Kolonia Sławy II	7	-	1
7.	Słodków IV	58	-	1
SUMA				268

źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Łącznie, w roku 2024 wydobyto ponad 261 tys. ton piasków i żwirów, 3 tys. ton surowców dla prac inżynierskich oraz 4 tys. ton surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Zgodnie z danymi Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie aktualnie (stan na dzień 19.08.2025 r.) obowiązują 2 koncesje wydane przez Marszałka Województwa, zestawiono je w poniższej tabeli.

Tabela 38. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu kraśnickiego

Lp.	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Data obowiązywania
1.	WILKOŁAZ I	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	31.07.2026 r.
2.	WÓLKA GOŚCIERADOWSKA	Gospodarstwo Szklarniowe "Leonów" Sp. z o.o.	31.12.2040 r.

źródło: Urząd Marszałkowski, stan na dzień 19.08.2025 r.

Starosta Powiatu Kraśnickiego wydał następujące decyzje:

- Dla złoża Borów VI - Śr.6522.5.5.2015 – ważna do 31.12.2031 r.;
- Dla złoża Bojanówka-Dół Kamienny - Śr.6522.2.6.2014 - ważna do 31.12.2049 r.;
- Dla złoża Kolonia Sławy II - Gp.6522.6.6.2023 – ważna do 31.12.2043 r.
- Dla złoża Słodków IV - ŚR.7512-4k/2006 – ważna do 31.12.2050 r.

Dyrektor OUG w Lublinie prowadzi nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu kraśnickiego.

5.6.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają również wpływ na wydobycie surowców. Do negatywnego wpływu zmian klimatycznych na przemysł wydobywczy należą głównie ekstremalne warunki pogodowe – powodzie, wiatry huraganowe, ulewy, deszcze marznące oraz długotrwałe zaleganie pokrywy lodowej. Działania adaptacyjne w sektorze powinny być skupione wokół zagadnień związanych z: • technicznymi i organizacyjnymi sposobami dostosowania infrastruktury, • monitoringiem i wymianą informacji, • podjęciem niezbędnych badań naukowych, • prowadzeniem szkoleń i edukacji.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, w zakresie gospodarki kopalinami można zaliczyć nielegalne wydobycie zasobów naturalnych oraz szkody powstające podczas wydobycia surowców.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki zasobami geologicznymi powinny dotyczyć głównie uświadamiania mieszkańcom powiatu wagi wykorzystania surowców naturalnych oraz związanego w tym, możliwego realnego negatywnego wpływu na środowisko i mieszkańców.
Monitoring środowiska	Organy nadzoru górniczego, w granicach swojej właściwości, wykonują zadania określone w przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2024 poz. 1290 t.j. z późn. zm.). Zgodnie z art. 168 ww. organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie: 1. bezpieczeństwa i higieny pracy; 2. bezpieczeństwa pożarowego; 3. ratownictwa górniczego; 4. gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania; 5. ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie; 6. zapobiegania szkodom; 7. budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

5.6.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych;	- ingerencja w środowisko naturalne związana z eksploatacją surowców naturalnych; - część złóż została skreślona z bilansu zasobów; - ciągłe prowadzenie wydobywania kopalin;

5.6.5. Analiza SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Obecność na terenie powiatu udokumentowanych złóż surowców. - Systematycznie przeprowadzane kontrole zakładów górniczych.	Ingerencja w środowisko naturalne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych, co ma na celu minimalizację wpływu na stosunki wodne oraz środowisko gleby. - Zapotrzebowanie na surowce energetyczne.	- Potencjalne konflikty przestrzenne związane z występowaniem obszarów chronionych i cennych turystycznie. - Nielegalne wydobywanie surowców naturalnych.

5.7. Gleby

5.7.1. Stan aktualny

Właściwości gleb, stanowiące jeden z podstawowych komponentów środowiska przyrodniczego decydują o ich przydatności dla rolniczego wykorzystania. Lokalne warunki przyrodnicze powodują, że gleby Powiatu Kraśnickiego zaliczają się do dobrych i średnich, w znacznej mierze zaliczane do III klasy bonitacyjnej.

Wśród typów i podtypów gleb występujących na terenie Powiatu można wyróżnić następujące:

- gleby brunatne właściwe - powstały z utworów lessowych, pyłów ilastych, wapieni kredopodobnych i glin pylistych. Gleby te w górnej części profilu są kwaśne lub bardzo kwaśne, w spągu wykazują odczyn zbliżony do obojętnego. Są ubogie w przyswajalny fosfor, średnio zasobne lub ubogie w potas i średnio zasobne w magnez. Na ogół mają uregulowane stosunki wodne.
- gleby brunatne wylugowane - różnią się od gleb brunatnych właściwych właściwościami chemicznymi; są głębiej odwapnione, wykazują odczyn kwaśny lub słabo kwaśny. Powstały najczęściej z utworów lessowych, lessopodobnych i piasków gliniastych. Znaczna ich część powstała na stokach pod wpływem uprawy i zachodzących procesów erozji wodnej.
- gleby bielcowe - powstały na bazie piasku słabo gliniastego bądź piasku luźnego. Są to gleby okresowo za suche, kwaśne, ubogie w składniki pokarmowe. Zaliczono je do kompleksu żynnego słabego i bardzo słabego.
- gleby pseudobielcowe - stanowią stadium przejściowe pomiędzy glebami brunatnymi wylugowanymi i bielcowymi. Powstały z osadów piaskowych, lessowych bądź pyłowych. Mają przeważnie odczyn kwaśny i są ubogie w przyswajalny fosfor i potas oraz średnio zasobne w magnez (kompleks żynny dobry).
- rędziny - powstały na skałach węglanowych kredy górnej. Są to gleby płytkie o dużej zawartości rumoszu skalnego, należące do gleb wrażliwych na warunki wodne – w czasie niedoboru opadów są okresowo za suche, a przy nadmiarze opadów uplastyczniają się. Wyróżnia się: płytkie i średnio głębokie rędziny
- gleby torfowe i torfowo-murszowe - występują w szerszych dolinach rzecznych, gdzie w określonych warunkach zmian szybkości przepływu wody mogą przebiegać procesy glebotwórcze – proces torfotwórczy i aluwialno-deluwialny. Gleby te zajęte są przez użytki zielone. Są to gleby żyzne i urodzajne jednak trudne w użytkowaniu ze względu na okresową stagnację wód.
- mady - są to gleby o sporej zawartości próchnicy, odczynie zbliżonym do obojętnego, zasobne w łatwo przyswajalny fosfor i potas. Są one glebami wysokiej wartości produkcyjnej. Występują w dolinach rzecznych.

W granicach powiatu przeważają gleby wytworzone z lessów i z utworów lessopodobnych. Występują one na płatach lessowych obejmując obszar od Słodkowa do Sosnowej Woli i od Wilkołaza w stronę do Kluczkowic. Gleby te wykazują przeważnie cechy bielcowe, zaliczane są do II - III klasy bonitacyjnej. Na obszarach o większych spadkach występują gleby brunatne wylugowane, również zaliczane do wysokich klas bonitacyjnych. W południowo-zachodniej części powiatu (na skraju Kotliny Sandomierskiej) dominują gleby wykształcone z piasków luźnych i słabo gliniastych oraz piasków gliniastych. Gleby te zaliczane są do

najniższej VI klasy bonitacyjnej. Na południowo-wschodnich krańcach powiatu, gdzie na powierzchnię wychodzą skały węglanowe, wytworzyły się rędziny o podobnej klasie bonitacyjnej. W dolinach rzek: Wyżnicy, Urzędówki i Bystrzycy występują mady piaszczyste, w dolinie Wisły wytworzyły się mady lekkie, średnie i ciężkie. Dolinę Sanny pokrywają gleby torfowo - mułowe.

W Powiecie Kraśnickim większość gmin zawiera do 40% gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych. W gminach Urzędów, Dzierzkowice i Gościeradów odsetek tych gleb dochodzi do 60 %.

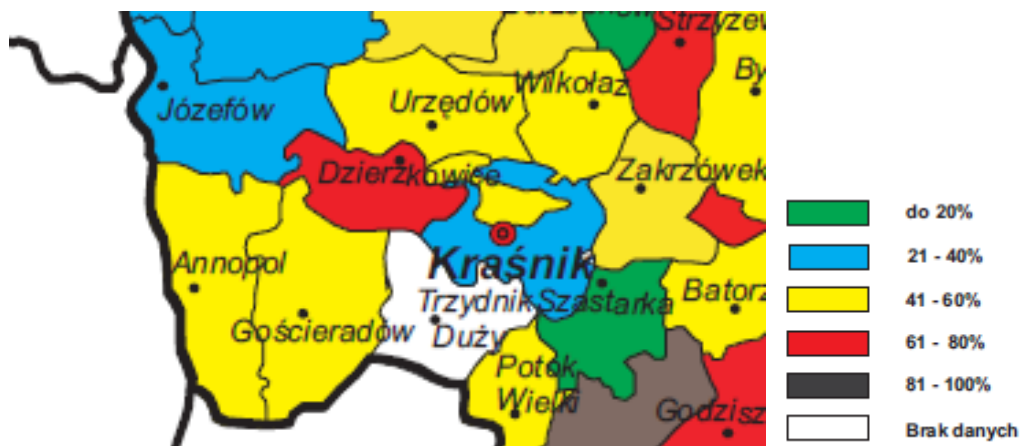
Rysunek 36. Odczyn gleb w Powiecie Kraśnickim
Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie

Większość gleb na terenie powiatu charakteryzuje się niską lub bardzo niską zawartością fosforu. W gminach Wilkołaz, Urzędów, Dzierzkowice, Gościeradów i Annopol odsetek takich gleb dochodzi do 60%. Do 40% takich gleb jest w gminie Zakrzówek i Kraśnik. W gminie Szastarka takich gleb jest do 20%.

Rysunek 37. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu
Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku zawartości potasu w glebach Powiatu Kraśnickiego. Większość gmin charakteryzuje się glebami o niskiej zawartości potasu. W gminie Dzierżkowice odsetek takich gleb sięga 80%. Najlepiej sytuacja wygląda w gminach Kraśnik i Szastarka, gdzie odsetek gleb ubogich w potas sięga odpowiednio 40 i 20%.

Rysunek 38. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu
Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie

W gminach Wilkołaz i Zakrzówek większość gleb (do 100%) jest ubogich w magnez. Trochę lepiej wygląda sytuacja w gminie Kraśnik (do 80% gleb ubogich w magnez) i gminach Urzędów i Gościeradów - do 60% takich gleb. Najmniej gleb ubogich w magnez jest w gminach Annopol, Dzierżkowice i Szastarka.

Rysunek 39. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu
Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie

W Powiecie Kraśnickim ogólnie 34,1% z całości gleb to gleby kwaśne, 42,2% to gleby o niskiej zawartości przyswajalnych form fosforu, 40,9% gleb to gleby o niskiej zawartości w przyswajalne formy potasu, 62,2% gleb Powiatu Kraśnickiego to gleby o niskiej zawartości w przyswajalne formy magnezu.

Brak informacji o właściwościach chemicznych i fizykochemicznych gleby prowadzi do różnego rodzaju błędów w agrotechnice. Dla właściwej gospodarki naturalnym zasobem, jakim jest ziemia, konieczne jest systematyczne monitorowanie jej właściwości i zapobieganie negatywnym skutkom działalności człowieka.

Powiat Kraśnicki jest typowym powiatem rolniczym ze specjalizacją w zakresie sadownictwa i produkcji owoców miękkich - malina. Rolnictwo na terenie powiatu bazuje na glebach dość wysokich klas bonitacyjnych, dlatego ma duże szanse dalszego rozwoju.

Monitoring Chemizmu Gleb Ornych⁴²

Gatunek gleby, który wynika z jej składu granulometrycznego, ma istotne znaczenie dla wielu fizycznych i chemicznych właściwości gleb, w tym odczynu, naturalnej zawartości zanieczyszczeń w glebie oraz pojemności sorpcyjnej gleb, wpływającej bezpośrednio na procesy migracji zanieczyszczeń w środowisku.

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM 231, 2006). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie. Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2020 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych.

Na terenie powiatu kraśnickiego w ramach sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowy: nr 393 w miejscowości Popkowice Księżę, w gminie Urzędów (współrzędne punktu pomiarowego: N 50.979444, E 22.248611).

Szczegółowe wyniki pomiarów z 2020 roku dla tego punktu pomiarowego przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 39. Wyniki badań monitoringu gleb na terenie powiatu kraśnickiego w 2020 r.

Uziarnienie	piasek (1-0,1 mm) (%)	8
	pył (0,1-0,02 mm) (%)	49
	części sypialne (< 0,02 mm) (%)	43
	ił koloidalny (< 0,002 mm) (%)	10
	piasek (2-0,05 mm) (%)	13
	pył (0,05-0,002 mm) (%)	77
	części sypialne (< 0,002 mm) (%)	10

⁴² Źródło: https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Właściwości sorpcyjne gleby	Hh (cmol/kg)	1,7
	Hw (cmol/kg)	0,07
	Alw (cmol/kg)	<0,0022
	Mg (cmol/kg)	0,82
	Na (cmol/kg)	<0,10
	T (cmol/kg)	13,9
	Ca (cmol/kg)	8,4
	K (cmol/kg)	0,32
	S (cmol/kg)	9,54
	V (cmol/kg)	68,63
Substancja organiczna gleby	próchnica (%)	2,7
	Corg (%)	1,57
	C:N	13,08
	Nogol (%)	0,12
Odczyn i węglany	CaCO ₃ (%)	0,02
	pH H ₂ O	7,1
	pH KCl	6,3
Zawartość pierwiastków przyswajalnych	P ₂ O ₅ (mg 100g)	8,9
	K ₂ O (mg 100g)	17,2
	Mg (mg 100g)	8,1
	S-SO ₄ (mg 100g)	2,2
Wielopierścienio węglowodory aromatyczne (WWA)	naftalen (µg/kg)	<25,0
	fenantren (µg/kg)	<25,0
	antracen (µg/kg)	<25,0
	fluoranten (µg/kg)	<25,0
	chryzen (µg/kg)	<25,0
	benzo(a)antracen (µg/kg)	<25,0
	benzo(a)piren (µg/kg)	<25,0
	benzo(a)fluoranten (µg/kg)	<25,0
	benzo(ghi)perylene (µg/kg)	<25,0
	fluoren (µg/kg)	<25,0
	piren (µg/kg)	<25,0
	benzo(b)fluoranten (µg/kg)	<25,0
	benzo(k)fluoranten (µg/kg)	<25,0
	dibenzo(a,h)antracen (µg/kg)	<25,0
	indeno(1,2,3-cd)piren (µg/kg)	<25,0
	suma WWA-9 (µg/kg)	<25,0
	suma WWA-13 (µg/kg)	<25,0

Całkowita zawartość makroelementów	S (%)	0,015
	Ca (%)	0,09
	Mg (%)	0,17
	K (%)	0,11
	Na (%)	0,004
	Al (%)	1,23
	Fe (%)	1,58
	P (%)	0,055
Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Mn (mg/kg)	329
	Cd (mg/kg)	<0,50
	Cu (mg/kg)	5,75
	Cr (mg/kg)	13,3
	Ni (mg/kg)	10
	Pb (mg/kg)	9,39
	Zn (mg/kg)	23,9
	Co (mg/kg)	4,91
	V (mg/kg)	17,2
	Li (mg/kg)	<10,00
	Be (mg/kg)	<2,00
	Ba (mg/kg)	51,2
	Sr (mg/kg)	24,9
	La (mg/kg)	17,2
	As (mg/kg)	3,34
	Hg (mg/kg)	<0,100
Pozostałe właściwości	radioaktywność (Bq/kg)	661
	przewodność (mS/m)	4,9
	zasolenie (mg KCl/100g)	13

źródło: RWMS w Lublinie/ https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/

Użytkowanie powierzchni ziemi

Podział terenu powiatu kraśnickiego według kierunków wykorzystania przedstawiono w poniższej tabeli. Aż 67,9% powierzchni stanowią grunty rolne.

Tabela 40. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu kraśnickiego

				Wartość [ha]
1. Grunty rolne	Użytki rolne	grunty orne	R	62 285,0611
		łąki trwałe	Ł	2 611,3914
		pastwiska trwałe	Ps	1 013,6639
		sady	S	2 826,3350
		grunty rolne zabudowane	Br	2 320,3050

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

				Wartość [ha]
		grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	Lzr	1 925,2426
		grunty pod stawami	Wsr	336,3511
		grunty pod rowami	W	109,4045
	Nieużytki		N	364,0096
	Razem			65 020,0689
2. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	las		Ls	20 435,0505
	grunty zadrzewione i zakrzewione		Lz	459,7153
	Razem			20 894,7658
3. Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe		B	1 470,5130
	tereny przemysłowe		Ba	227,1166
	inne tereny zabudowane		Bi	401,0334
	zurbanizowane tereny niezabud. lub w trakcie zabudowy		Bp	0,1431
	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe		Bz	87,2455
	użytki kopalne		K	6,3137
	Tereny komunikacyjne	drogi	dr	2 348,7860
		tereny kolejowe	Tk	164,627
		inne tereny komunikacyjne	Ti	2,6949
		grunty przezn. pod budowę dróg pub. lub linii kolejowych	Tp	165,3446
	Razem			4 873,8178
4. Grunty pod wodami	morskimi wewnętrznymi		Wm	-
	powierzchniowymi płynącymi		Wp	680,7913
	powierzchniowymi stojącymi		Ws	65,2283
	Razem			746,0196
5. Tereny różne			Tr	121,3847
6.Użytki ekologiczne			E	30,8709

źródło: Starostwo Powiatowe w Kraśniku, Geoportal Krajowy [data dostępu: 01.08.2025 r.]

W poniższej tabeli zestawiono informacje dot. gruntów przeznaczonych do rekultywacji i grunt zrehabilitowanych w danym roku.

Tabela 41. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu kraśnickiego

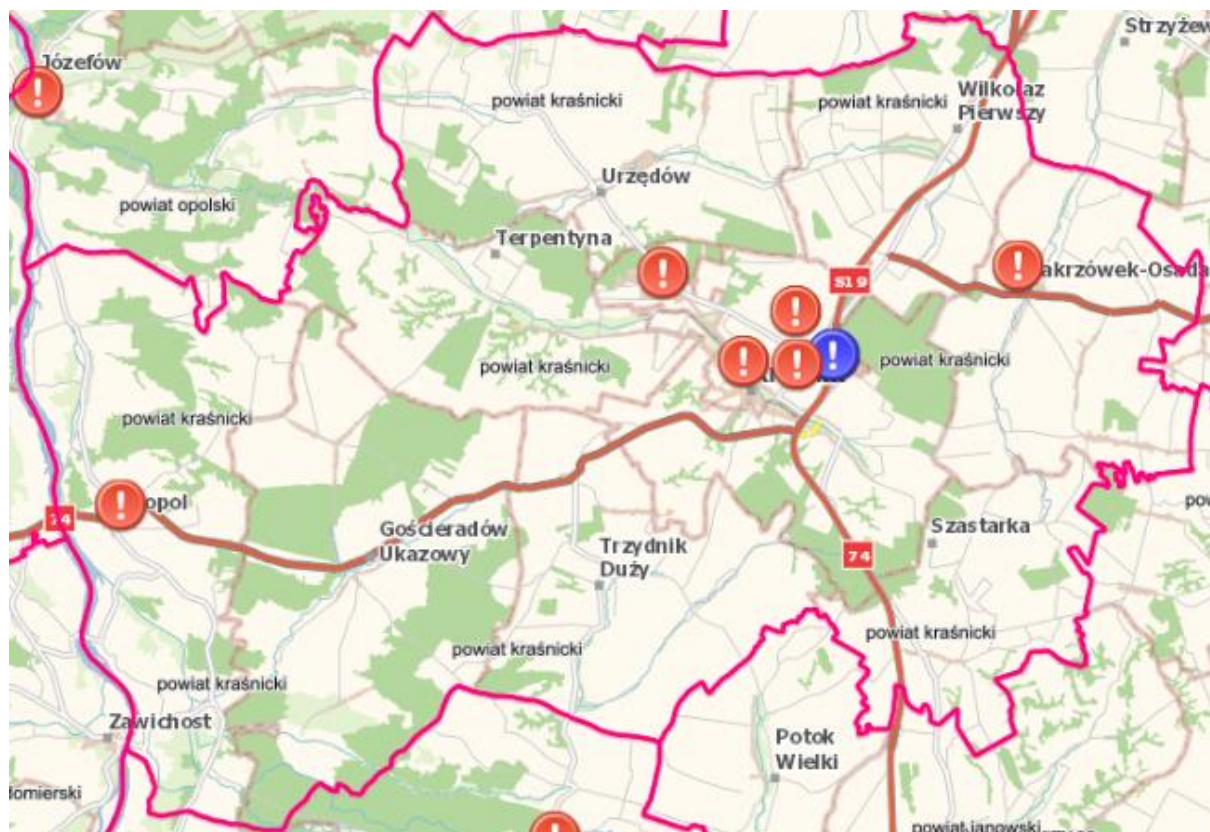
Wskaźnik	Jednostka a miary	Wartość			
		2021	2022	2023	2024
Grunty przeznaczone do rekultywacji					
Ogółem	ha	59,63	70,16	71,94	72,89
Zdewastowane	ha	59,63	70,16	71,94	72,89
Zdegradowane	ha	-	-	-	-
Grunty zrekultywowane w ciągu roku					
Zrekultywowane	ha	4,33	15,55	18,6	18,6
Zagospodarowane	ha	-	-	-	-
W tym na cele					
Rolne	ha	4,33	15,55	18,6	18,6
Leśne	ha	-	-	-	-

źródło: Starostwo Powiatowe w Kraśniku

Historyczne zanieczyszczenia środowiska

Zgodnie z art. 101a ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska zanieczyszczenie powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko w glebie lub w ziemi. Dopuszczalna zawartość w glebie i w ziemi substancji powodującej ryzyko oznacza zawartość, poniżej której żadna z funkcji pełnionych przez powierzchnię ziemi nie jest znacząco naruszona, z uwzględnieniem wpływu tej substancji na zdrowie ludzi i stan środowiska. Funkcję pełnioną przez powierzchnię ziemi ocenia się na podstawie jej faktycznego zagospodarowania i wykorzystania, chyba że inna funkcja wynika z planu zagospodarowania przestrzennego.

Na poniższym rysunku przedstawiono zgodnie z rejestrami historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi, o którym mowa w art. 101c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) oraz szkody w środowisku i szkód w środowisku, o którym mowa w art. 26a z dnia 13 kwietnia 2007 r. *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz.U. 2020 poz. 2187 t.j.)

Rysunek 40. Szkod w środowisku i zanieczyszczenia powierzchni w ziemi na tle powiatu kraśnickiego

źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> [data dostępu: 01.08.2025 r.]

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Ruchy masowe ziemi są jednymi z najbardziej rozpowszechnionych zjawisk powodujących katastrofy naturalne. Obejmują one różne procesy i zjawiska, których wspólną cechą jest niszczenie struktury skał i gruntu objawiające się jego wyraźnym przemieszczeniem i deformacją pod wpływem siły ciężkości. Ze względu na charakter i tempo procesu wyróżnia się zjawiska: osuwania, spełznięcia, odpadania, osiadania i ześlizgiwania się skał. Szybkość osuwania się ziemi jest różna i wynosi od kilku centymetrów do kilku metrów na sekundę. Osuwanie następuje nagle i niespodziewanie, albo jest poprzedzone pewnymi objawami, jak rysy, pęknięcia i szczeliny, otwierające się na granicy obszaru oderwania. Ze względu na wielkość wyróżnia się osuwiska małe, o powierzchni do 1 ha lub duże - powyżej 100 ha, a ze względu na jego głębokość (od powierzchni osuwiska do jego powierzchni odkłucia) płytkie - do 5 m, lub bardzo głębokie, dochodzące do kilkudziesięciu metrów miąższości. Częstym zjawiskiem jest odnawianie się osuwisk na tych samych obszarach.⁴³

W Polsce do głównych przyczyn powstawania osuwisk należą:

- budowa geologiczna i rzeźba terenu,
- opady atmosferyczne,
- działalność człowieka.

⁴³ Źródło: <https://www.gov.pl/web/klimat/osuwiska>

Na terenie powiatu na działkach nr 541, 539/2 obręb ewid.: 0011 (Ośrodek), miasto Kraśnik, pow. kraśnicki, woj. lubelskie, ze względu na przejawy spalania (zwłaszcza w północnej części) w rejonie skarpy wyznaczony został Teren Zagrożony Ruchami Masowymi. Karta Rejestracyjna Terenu Zagrożonego została wykonana i sfinansowana w ramach Projektu SOPO oraz została wprowadzona do bazy SOPO pod nr ID 24398.

5.7.2. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Efektom przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń gleb można zaliczyć brak stosowania tzw. „dobrych praktyk rolniczych”, awarie w zakładach przemysłowych, zanieczyszczenia powstające podczas ruchu komunikacyjnego, odprowadzanie ścieków do gleby oraz gromadzenie odpadów na dzikich wysypiskach.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące rolnictwa oraz zagospodarowania gleb powinny dotyczyć tematów takich jak dobre praktyki rolnicze, ochrona gleb, bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin, nawozów oraz ograniczanie erozji gleb. Szkolenia poruszające tematy rolnicze organizowane są przez Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Organizowane są tam szkolenia dla rolników obejmujące zagadnienia takie jak: nowe rozwiązania chroniące środowisko w gospodarstwach rolnych, pozyskiwaniu dofinansowań na wymianę źródeł ciepła, rolnictwa ekologicznego oraz tematykę rolnictwa przyjaznego środowisku. W szkoleniach tych mogą brać udział zainteresowani właściciele gospodarstw rolnych.
Monitoring środowiska	Monitoringiem jakości gleb zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Lublinie oraz Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

5.7.3. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• promocja rolnictwa ekologicznego; • szkolenie rolników przez ODR; • rekultywacja gleb.	• w dalszym ciągu występują grunty zdegradowane i zdewastowane; • zubażanie się warstwy glebowej przez intensywne wykorzystywanie rolnicze;

5.7.4. Analiza SWOT

G L E B Y	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Użytki rolne stanowiące dużą część obszaru powiatu.	1. Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i szkód w środowisku na terenie powiatu. 2. Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Zwiększenie świadomości ekologicznej rolników i mieszkańców. 2. Ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych. 3. Zalesianie gleb o niskim potencjale rolnym. 4. Przeciwdziałanie zakwaszeniu gleb poprzez wapnowanie. 5. Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych.	1. Nieprawidłowe praktyki rolnicze. 2. Degradacja gleb. 3. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną powierzchni ziemi. 4. Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów. 5. Przesuszanie gruntów spowodowane działalnością górniczą.

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Obecnie obowiązuje *Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028* przyjęty uchwałą nr X/142/2025 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 24 stycznia 2025 r. w sprawie uchwalenia „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028”.

Plany gospodarki odpadami opracowywane są dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej Unii Europejskiej. W przepisach krajowych obowiązków opracowania planu gospodarki odpadami wynika z art. 34 ustawy o odpadach. Plan Gospodarki Odpadami został opracowany zgodnie z polityką unijną, krajową i regionalną wpisując się w strategiczne dokumenty przyjęte na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Organy administracji publicznej opracowują plany gospodarki odpadami, które wspierają działania zmierzające do osiągnięcia celów i spełnienia wymagań wynikających z przepisów prawa Unii Europejskiej, w szczególności z:

- Dyrektywy 94/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (Dz. U. WE L 365 z 31.12.1994, str. 10, z późn. zm.; Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 13, str. 349);
- Dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. U. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz. U. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228);
- Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy (Dz. U. UE L 312 z 22.11.2008, str. 3).

Zgodnie z ustawą o odpadach, plany gospodarki odpadami sporządza się dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 17 Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) wprowadzono następującą hierarchię sposobów postępowania z odpadami:

1. zapobieganie powstawaniu odpadów,
2. przygotowanie do ponownego użycia,
3. recykling,
4. inne procesy odzysku,
5. unieszkodliwianie.

Zgodnie z ustawowo przyjętą hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zapobieganie ich powstaniu jest najlepszą praktyką zmierzającą do minimalizacji niekorzystnego oddziaływania odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, a co za tym idzie do zrównoważonego wykorzystania zasobów. Zapobieganie powstawaniu odpadów to zastosowanie odpowiednich środków, nim dana substancja, materiał lub produkt staną się odpadem, zatem powinno być ono ukierunkowane na kompleksową poprawę działalności gospodarczej, uwzględniającą efekty ekologiczne, ekonomiczne oraz społeczne.

Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonuje Zakład Zagospodarowania Odpadów w miejscowości Lasy przy ul. Jodłowej 79, 23-200 Kraśnik zarządzany przez EKOLAND POLSKA S.A.

5.8.2. Odpady wytwarzane na terenie powiatu kraśnickiego

Odpady komunalne

Odpady komunalne na terenie powiatu kraśnickiego powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (ośrodki zdrowia, szkoły) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych, zmiotki, odpady z placów targowych. Odpady komunalne odbierane są w postaci selektywnej oraz nieselektywnej.

Masę odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku oraz masę wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w powiecie w ostatnich latach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 42. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu kraśnickiego

Gmina	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku [Mg]				Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
m. Kraśnik	9 275,49	9 085,67	8 974,85	9 306,17	286	284	285	300
Annopol	1 640,14	1 527,12	1 469,90	1 647,15	200	189	183	207
Dzierzkowice	631,48	616,82	649,66	698,64	120	118	124	134
Gościeradów	936,78	884,19	908,82	946,39	134	129	133	140
Kraśnik	951,24	884,68	993,58	987,48	134	126	142	142
Szastarka	608,95	542,00	536,83	563,94	109	99	99	105
Trzydnik Duży	708,78	610,10	624,92	642,27	115	101	105	109
Urzędów	1 168,66	1 139,66	1 151,40	1 243,71	141	138	141	153
Wilkołaz	722,36	664,40	697,21	712,78	134	124	131	134
Zakrzówek	791,00	761,06	751,52	793,80	127	123	122	131
Powiat	17 434,88	16 715,70	16 758,69	17 542,33	190	185	187	198

źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Na terenie powiatu kraśnickiego można zauważyć zróżnicowanie w ilości wytwarzanych odpadów komunalnych zarówno pod względem całkowitej masy, jak i ilości przypadającej na jednego mieszkańca. Różnice te wynikają prawdopodobnie z odmiennych warunków demograficznych, stopnia urbanizacji, struktury gospodarki lokalnej, a także efektywności systemów zbiórki i segregacji odpadów.

Największą ilość odpadów komunalnych w całym okresie 2021–2024 wytwarza miasto Kraśnik, które odpowiada za ponad połowę całkowitej masy odpadów w powiecie. W 2024 roku wytworzono tam 9,3 tys. Mg odpadów, a przeciętnie na jednego mieszkańca

przypadało 300 kg, co stanowi najwyższą wartość w powiecie. Wynika to z miejskiego charakteru gminy, dużej liczby mieszkańców oraz rozwiniętej infrastruktury usługowej.

W gminach wiejskich wartości te są zdecydowanie niższe. Najmniejszą ilość odpadów na mieszkańca w 2024 roku odnotowano w gminach Szastarka (105 kg) oraz Trzydnik Duży (109 kg). Może to być związane z mniejszym natężeniem działalności gospodarczej, większym udziałem samodzielnego zagospodarowania odpadów (np. kompostowania), a także rozproszoną zabudową.

Na przestrzeni analizowanych lat w większości gmin widoczny jest umiarkowany wzrost ilości wytwarzanych odpadów oraz ich masy przypadającej na mieszkańca, szczególnie w roku 2024. Dla całego powiatu wskaźnik ten wzrósł z 190 kg na osobę w 2021 roku do 198 kg w 2024 roku, co może odzwierciedlać rosnące tempo konsumpcji i poprawę skuteczności ewidencji odpadów.

Masę odpadów zebranych selektywnie z podziałem na frakcje w latach 2021-2024 z terenu powiatu kraśnickiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 43. Masa odpadów zebranych selektywnie [Mg] w latach 2021-2024 z terenu powiatu kraśnickiego

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ogółem	Mg	6 430,02	6 375,78	6 561,47	7 072,93
	z gospodarstw domowych	Mg	6 082,10	6 096,27	6 288,02	6 704,32
	z innych źródeł*	Mg	347,92	279,51	273,45	368,61
papier i tektura	ogółem	Mg	739,85	580,85	599,23	674,39
	z gospodarstw domowych	Mg	574,79	453,20	450,00	513,73
	z innych źródeł*	Mg	165,06	127,65	149,23	160,66
szkło	ogółem	Mg	1 218,95	1 246,21	1 149,22	1 275,97
	z gospodarstw domowych	Mg	1 200,53	1 216,60	1 127,16	1 226,61
	z innych źródeł*	Mg	18,42	29,61	22,06	49,36
tworzywa sztuczne	ogółem	Mg	19,34	126,91	164,21	158,07
	z gospodarstw domowych	Mg	11,80	89,67	131,18	120,92
	z innych źródeł*	Mg	7,54	37,24	33,03	37,15
metale	ogółem	Mg	0,00	0,00	2,08	2,50
	z gospodarstw domowych	Mg	0,00	0,00	2,08	2,50
niebezpieczne	ogółem	Mg	0,08	1,02	1,01	2,11
	z gospodarstw domowych	Mg	0,08	0,79	1,01	2,11
	z innych źródeł*	Mg	0,00	0,23	0,00	0,00
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	ogółem	Mg	76,57	36,01	28,37	34,16
	z gospodarstw domowych	Mg	28,58	25,99	28,37	33,79
	z innych źródeł*	Mg	47,99	10,02	0,00	0,37
wielkogabarytowe	ogółem	Mg	947,78	892,84	1 060,68	1 230,65
	z gospodarstw domowych	Mg	927,88	865,28	1 040,04	1 170,07
	z innych źródeł*	Mg	19,90	27,56	20,64	60,58

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

		Jednostka	2021	2022	2023	2024
biodegradowalne	ogółem	Mg	1 623,08	1 863,28	1 928,70	1 915,63
	z gospodarstw domowych	Mg	1 585,20	1 831,60	1 897,42	1 884,28
	z innych źródeł*	Mg	37,88	31,68	31,28	31,35
baterie i akumulatory	ogółem	Mg	0,15	0,07	0,09	0,15
	z gospodarstw domowych	Mg	0,04	0,05	0,09	0,15
	z innych źródeł*	Mg	0,11	0,02	0,00	0,00
zmieszane odpady opakowaniowe	ogółem	Mg	130,58	59,29	23,83	36,44
	z gospodarstw domowych	Mg	130,58	59,29	23,02	21,78
	z innych źródeł*	Mg	0,00	0,00	0,81	14,66
pozostałe	ogółem	Mg	1 673,64	1 569,30	1 604,05	1 742,86
	z gospodarstw domowych	Mg	1 622,62	1 553,80	1 587,65	1 728,38
	z innych źródeł*	Mg	51,02	15,50	16,40	14,48
baterie i akumulatory niebezpieczne	ogółem	Mg	0,04	0,05	0,09	0,15
	z gospodarstw domowych	Mg	0,04	0,05	0,09	0,15
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	ogółem	Mg	53,48	25,59	18,49	21,64
	z gospodarstw domowych	Mg	18,61	18,16	18,49	21,48
	z innych źródeł*	Mg	34,87	7,43	0,00	0,16
ogółem		%	36,9	38,1	39,2	40,3
z gospodarstw domowych		%	40,1	42,1	42,9	44,1
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne		%	11,3	11,7	11,4	12,0
biodegradowalne		%	9,3	11,1	11,5	10,9

*usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji

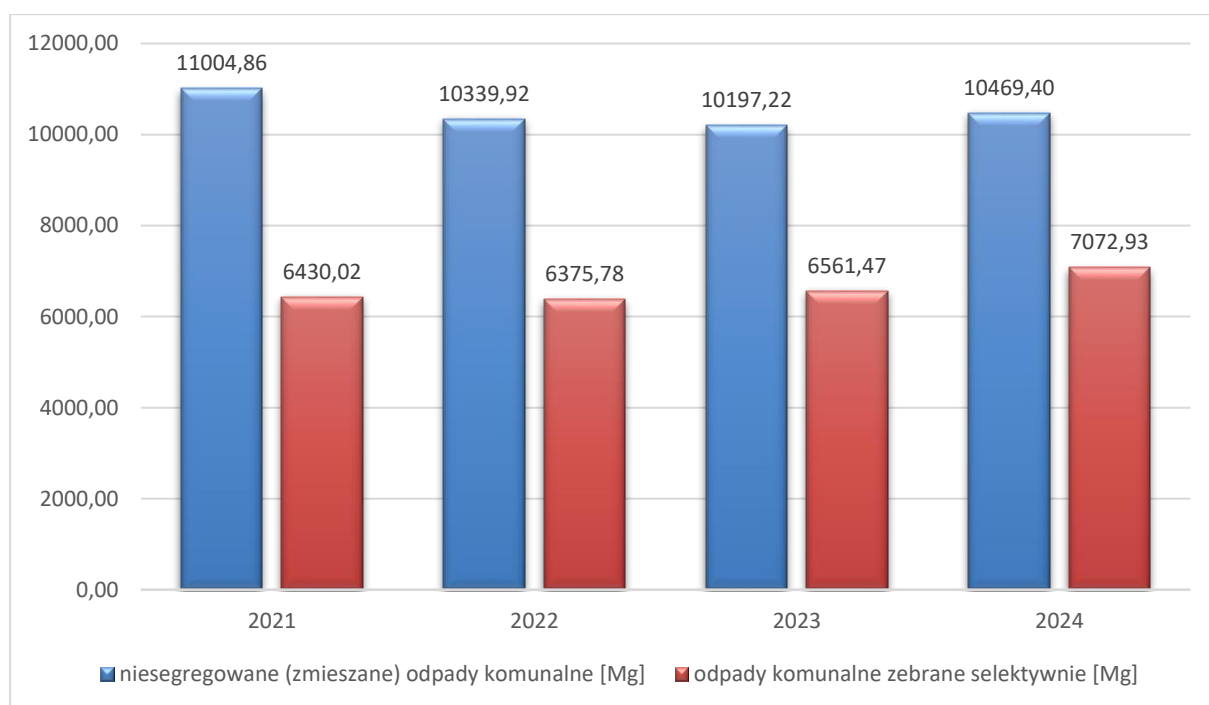
źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu kraśnickiego zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 44. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu kraśnickiego

	Jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	Mg	11 004,86	10 339,92	10 197,22	10 469,40
ogółem na 1 mieszkańca	kg	120,1	114,3	113,7	118,0
z gospodarstw domowych	Mg	9 101,88	8 379,20	8 371,02	8 512,98
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	99,3	92,6	93,3	96,0
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	Mg	1 902,98	1 960,72	1 826,20	1 956,42

źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Rysunek 41. Stosunek ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i odpadów zebranych selektywnie z terenu powiatu kraśnickiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS, [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Na terenie powiatu kraśnickiego obserwuje się spadek ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Jednocześnie odnotowano wzrost ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. Powyższe świadczy o poprawie świadomości ekologicznej mieszkańców, o doskonaleniu systemu selektywnej zbiórki a także skuteczności lokalnych systemów gospodarowania odpadami.

Zmniejszenie udziału frakcji zmieszanej pozwala na efektywniejsze wykorzystanie instalacji MBP, ogranicza koszty unieszkodliwiania i zbliża powiat do realizacji wymogów unijnych w zakresie recyklingu i ograniczenia składowania.

Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Na terenie powiatu funkcjonuje dziesięć Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK):

- Gmina Kraśnik: Kraśnik, ul. Obwodowa 7 (baza MPK);
- Miasto Kraśnik: ul. Obwodowa 7, 23-200 Kraśnik oraz ul. Graniczna 3, 23-210 Kraśnik;
- Gmina Gościeradów: Gościeradów, Ukazowy 61;
- Gmina Szastarka: Szastarka, ul. Lubelska 5;
- Gmina Urzędów: Urzędów, ul. Partyzantów 26;
- Gmina Wilkołaz: Wilkołaz, Zalesie 18A;
- Gmina Zakrzówek: Zakrzówek, ul. Żeromskiego (za Domem Handlowym);
- Gmina Annopol: Annopol, ul. Szkolna;
- Gmina Dzierzkowice: Dzierzkowice, ul. Terpentyna 1;
- Gmina Trzydnik Duży: na działce nr 593 (obok zakładu wulkanizacyjnego) w Trzydniku Dużym.

Poziomy recyklingu

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025 poz. 733 t.j.) gminy powiatu kraśnickiego były zobowiązane do osiągnięcia poziomów określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. 2016 poz. 2167)⁴⁴. Zgodnie z ówczesnym rozporządzeniem:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła przewidziany dla roku 2020 wynosił 50 %;
- poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych przewidziany dla roku 2020 r. wynosił 70 %.

Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów nałożyła na kraje członkowskie konieczność osiągnięcia poziomu ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Dla Polski od wyznaczonych terminów została wprowadzona 4-letnia derogacja. Poziomy na poszczególne lata oraz sposób ich obliczania były określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz.U. 2017 poz. 2412). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w 2020 r. wynosił 35%.

⁴⁴ Rozporządzenie uchylone Ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 2361)

Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021 poz. 1648 z późn. zm.) od roku 2021, gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 20% wagowo – za rok 2021;
- 25% wagowo – za rok 2022;
- 35% wagowo – za rok 2023;
- 45% wagowo – za rok 2024;
- 55% wagowo – za rok 2025;
- 56% wagowo – za rok 2026;
- 57% wagowo – za rok 2027;
- 58% wagowo – za rok 2028;
- 59% wagowo – za rok 2029;
- 60% wagowo – za rok 2030;
- 61% wagowo – za rok 2031;
- 62% wagowo – za rok 2032;
- 63% wagowo – za rok 2033;
- 64% wagowo – za rok 2034;
- 65% wagowo – za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

Tabela 45. Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

Gmina	poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych				poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Gościeradów	20,36	24,81	49,56	51,75	0,73	1,11	0,44	0,87
Kraśnik	21,47	45,86	51,48	53,35	0,71	1,07	0,67	b.d.
m. Kraśnik	18,03	24,77	39,33	45,07	0,58	0,52	0,39	0,12
Urzędów	20,05	20,48	41,25	88,69	0,71	1,14	0,72	0,58
Wilkołaz	21,20	41,90	45,38	46,50	0,59	0,90	0,55	0,69
Zakrzówek	18,51	42,17	44,70	55,39	0,64	0,84	0,45	0,66
Annopol	17,63	25,06	35,68	46,20	0,53	1,0	0,66	18,89
Dzierzkowice	25,90	32,56	37,86	51,48	0,98	0,76	0,97	0,15
Trzydnik Duży	22,60	62,50	63,55	61,50	0,61	0,87	0,54	0,12
Szastarka	21,31	22,97	59,91	46,48	0,43	0,82	0,38	0,12

źródło: Urzędy Miast i Gmin na terenie powiatu kraśnickiego

Maksymalny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania wynosi 35 %, w związku z czym poziomy zostały osiągnięte.

Dzikie wysypiska

Pod pojęciem likwidacji dzikich wysypisk rozumie się czynności związane z usunięciem wskazanego miejsca zalegania odpadów komunalnych, gruzu i odpadów poremontowych, odpadów wielkogabarytowych, odpadów zielonych czy odpadów stanowiących pozostałości po sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. W myśl art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – likwidacją dzikich wysypisk zajmuje się gmina. Dane dotyczące dzikich wysypisk z ostatnich lat zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Dzikie wysypiska na terenie powiatu kraśnickiego

Dzikie wysypiska - podgrupa	Jednostka	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia istniejących – stan w dniu 31 grudnia	m ²	1 500	1 500	1 500	1 500
Istniejące – stan w dniu 31 grudnia	szt.	2	2	2	2

źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Odpady przemysłowe

Zgodnie z danymi GUS, w 2024 r. wytworzono 33 tys. ton odpadów przemysłowych.

W poniższej tabeli zestawiono pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu kraśnickiego wydane przez Marszałka Województwa Lubelskiego.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Tabela 47. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu kraśnickiego wydane przez Marszałka Województwa Lubelskiego

Lp.	Podmiot, adres	Rodzaj decyzji	Nr decyzji	Okres ważności (od do)
1.	Fabryka Łożysk Tocznych - Kraśnik S.A. ul. Fabryczna 6, 23-210 Kraśnik	pozwolenie na wytwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.2.2019.RSI	25.02.2020- 24.02.2030
2.	Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Graniczna 3A, 23-204 Kraśnik	pozwolenie na wytwarzanie odpadów z zezwoleniem na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.2.2020.RSI (ze zmianą z dnia 22.12.2022)	21.04.2022- 22.01.2026
3.	AKPOL Adam Kuś Rzeczyca Ziemiańska 225a, 23-230 Trzydnik Duży	pozwolenie na wytwarzanie odpadów z zezwoleniem na zbieranie i przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.10.2020.MCHW	23.07.2020- 22.07.2030
4.	AKPOL Adam Kuś Rzeczyca Ziemiańska 225a, 23-230 Trzydnik Duży	pozwolenie na wytwarzanie odpadów z zezwoleniem na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.15.2020.ILU (ze zmianą z dnia 28.02.2023 (MLD))	11.12.2020- 10.12.2030
5.	Przedsiębiorstwo Ekologiczne EKOFLORA ul. Kolejowa 14, 23-200 Kraśnik	pozwolenie na wytwarzanie odpadów z zezwoleniem na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.18.2020.EWF	17.06.2021- 16.06.2031
6.	GM STEEL Sp. z o.o. ul. Kolejowa 4, 23-200 Kraśnik	pozwolenie na wytwarzanie odpadów z zezwoleniem na zbieranie i przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7243.2.2021.PD	7.07.2022- 7.07.2032
7.	MAL-PLAST Konrad Rymarczyk ul. Armii Krajowej 32, 23-200 Kraśnik	zezwolenie na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7244.25.2019.MLD (ze zmianą z dnia 31.08.2022)	30.06.2020- 29.06.2030
8.	STRABAG Sp. z o.o. ul. Parzniewska 10, 05-800 Pruszków	zezwolenie na zbieranie i przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7244.6.2020.EWF	14.12.2021- 13.12.2031
9.	PBI WMB Sp. z o.o., ul. Błonie 8, 27-600 Sandomierz	zezwolenie na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7244.69.2020.MCHW	31.08.2021- 31.08.2031
10.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Kraśniku, ul. Klasztorna 3, 23-200 Kraśnik	zezwolenie na przetwarzanie odpadów	DŚ-III.7244.6.2024.MLD	05.06.2024 r.- 31.12.2026

źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

Starosta Kraśnicki wydał następujące pozwolenia na wytwarzanie odpadów:

1. TN Polska Sp. z o.o., ul. Fabryczna 6, 23-204 Kraśnik;
2. GUMET Sz. Geneja, Kozłowska, Latos Spółka Jawna, ul. Kolejowa 12, 23-200 Kraśnik;
3. Spółdzielnia „Jedność”, Al. Niepodległości 10, 23-204 Kraśnik;
4. MESKO S.A. w Skarżysku -Kamiennej, ul. Legionów 122, 26-111 Skarżysko-Kamienna;
5. Erkado Sp. z o.o., Gościeradów Folwark Os. POM 8, 23-275 Gościeradów.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Dla wszystkich Gmin powiatu kraśnickiego zostały opracowane i wdrożone *Programy usuwania wyrobów zawierających azbest*. Powyższe było konieczne ze względu na narastający problem bezpiecznego dla środowiska i kosztownego procesu unieszkodliwiania tych niebezpiecznych odpadów. Funkcjonowanie programów otwiera drogę do starania się o dofinansowanie działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwieniem) wyrobów azbestowych dzięki m.in. temu, że wraz z aktualną inwentaryzacją szacuje koszty stopniowego usuwania wyrobów azbestowych.

Celem każdego programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru gmin powiatu kraśnickiego. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację zadań określonych w Programach, takich jak:

- Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów);
- Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi;
- Stworzenie mechanizmów zapewniających mieszkańcom pomoc finansową podczas usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych w całym okresie działania programu;
- Skuteczny monitoring powstawania odpadów azbestowych i gospodarki nimi;
- Stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

Materiały zawierające azbest występują przede wszystkim jako pokrycia dachowe na budynkach mieszkalnych i budynkach gospodarczych (stodoły, wiaty, garaże, altany) oraz w rurach i złączach azbestowo-cementowych. Wyroby zawierające azbest składowane są także na posesjach mieszkańców i działkach gruntowych.

Ilości wyrobów zawierających azbest zestawiono w poniższej tabeli.

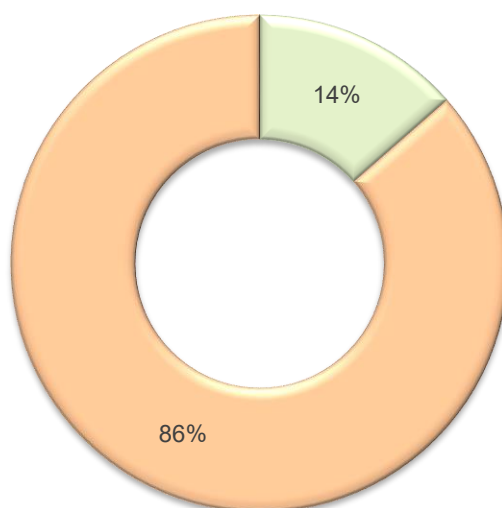
Tabela 48. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu kraśnickiego

Jednostka terytorialna	Ilość azbestu		
	Zinwentaryzowanego [kg]	Unieszkodliwionego [kg]	Pozostałego do unieszkodliwienia [kg]
m. Kraśnik	3 587 135	815 849	2 771 286
Annopol	10 371 831	517 942	9 853 889
Dzierzkowice	5 071 347	0	5 071 347

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Jednostka terytorialna	Ilość azbestu		
	Zinwentaryzowanego [kg]	Unieszkodliwionego [kg]	Pozostałego do unieszkodliwienia [kg]
Gościeradów	8 511 453	1 423 104	7 088 349
Kraśnik	4 745 084	532 212	4 212 872
Szastarka	3 016 303	77 460	2 938 843
Trzydnik Duży	8 563 274	1 721 404	6 841 870
Urzędów	10 075 964	1 915 764	8 160 200
Wilkołaz	6 646 036	1 283 253	5 362 782
Zakrzówek	9 648 102	1 237 413	8 410 689
POWIAT	70 236 528	9 524 401	60 712 128

źródło: bazaazbestowa.gov.pl, stan na 24.10.25 r.

■ unieszkodliwione [kg] ■ pozostałe do unieszkodliwienia [kg]

Rysunek 42. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu kraśnickiego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Azbestowej, stan na 24.10.2025 r.

Na terenie analizowanego powiatu, udało się unieszkodliwić 14% zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest.

Na ten sam dzień, dla województwa lubelskiego, poziom usunięcia azbestu kształtuje się na poziomie 17%.

Edukacja ekologiczna

Szczegółowy opis podjętych działań edukacyjnych dot. gospodarowania odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów zamieszczono w dziale 10.2. Edukacja ekologiczna.

5.8.3. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO)

W dniu 1 lipca 2017 r. wszedł w życie Wspólny System Segregacji Odpadów (WSSO), zgodnie z którym odpady są zbierane w sposób określony w ówczesnie obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2019 poz. 2028)⁴⁵.

Realizowana na terenie powiatu kraśnickiego gospodarka odpadami komunalnymi nakierowana jest na tworzenie warunków właściwego zbierania odpadów w sposób selektywny oraz zagospodarowania odpadów, zapewniających osiągnięcie określonych przepisami poziomów recyklingu i odzysku oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. 2021 poz. 906) pojemniki oraz worki do zbierania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych oznaczone powinny być w następujący sposób:

- 1) papier – odpady z papieru, w tym odpady z tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru niebieskiego, oznaczonych napisem „Papier”;
- 2) szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru zielonego, oznaczonych napisem „Szkło”;
- 3) metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady z tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe z tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe, zbiera się w pojemnikach lub workach koloru żółtego, oznaczonych napisem „Metale i tworzywa sztuczne”;
- 4) bioodpady - zbiera się w pojemnikach lub workach koloru brązowego, oznaczonych napisem „BIO”.

Gospodarka o obiegu zamkniętym – nowe wytyczne Komisji Europejskiej

2 grudnia 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet dotyczący budowania gospodarki o obiegu zamkniętym (tzw. circular economy). Idea gospodarki o obiegu zamkniętym polega na zamknięciu cyklu życia produktu, który w ujęciu linearnym oznacza sekwencję: produkcja - użytkowanie - usunięcie odpadu (ujęcie zwane "od kołyski do grobu" – ang. "from cradle to grave"). Zamykając cykl życia otrzymujemy zaś sekwencję: produkcja – użytkowanie – wykorzystanie odpadu w kolejnym cyklu produkcyjnym (ujęcie zwane "od kołyski do kołyski" – ang. "from cradle to cradle"). Istotą tego podejścia jest wykorzystanie odpadów powstałych w cyklu życia produktu i tym samym ograniczenie zużycia surowców, zmniejszenie ilości składowanych odpadów oraz zwiększenie strumienia odpadów wykorzystywanych w ramach odzysku i recyklingu.

Poprzez wdrożenie proponowanych rozwiązań planuje się na terenie poszczególnych gmin całego kraju m.in. osiągnięcie do 2035 r. poziomu 65% w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Strumień odpadów przeznaczonych do składowania ma wynieść do 2035 r. maksymalnie 10%. Zagadnienia te

⁴⁵Akt zastąpiony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. poz. 906)

uwzględnia zarówno *Krajowy plan gospodarki odpadami 2028*, jak również *Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2028*. W celu wdrożenia gospodarki odpadami w obiegu zamkniętym zostały już uruchomione fundusze na pilotażowe programy, których celem jest upowszechnienie doświadczeń we wdrażaniu gospodarki odpadami o obiegu w *Krajowym planie gospodarki odpadami 2028* wyznaczono następujące kierunki działań w zakresie powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Stosowanie działań na rzecz ZPO komunalnych m.in. przez: promowanie ponownego użycia produktów, tworzenie punktów napraw produktów, promowanie wytwarzania i użytkowania produktów o wydłużonym okresie użytkowania, tworzenie punktów ponownego użycia przy PSZOK-ach lub innych miejscach ogólnodostępnych dla społeczności lokalnej;
- 2) monitorowanie składu morfologicznego odpadów komunalnych, w tym fizycznych i chemicznych właściwości odpadów;
- 3) organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu zarówno ogólnokrajowym, jak i gminnym, mających na celu między innymi: podnoszenie świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, właściwe postępowanie z odpadami, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz korzyści z tego wynikających;
- 4) zapewnienie finansowania w obszarze ZPO w zakresie podnoszenia świadomości i wiedzy społeczeństwa;
- 5) zwiększenie dostępności PSZOK-ów dla mieszkańców;
- 6) zwiększenie efektywności prowadzenia selektywnego zbierania „u źródła”, w tym również komunalnych odpadów ulegających biodegradacji;
- 7) zagospodarowanie bioodpadów w biogazowniach rolniczych lub we własnym zakresie np. w kompostownikach przydomowych, również na terenach z zabudową jednorodzinną;
- 8) tworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego zachęt w zakresie zagospodarowywania bioodpadów w przydomowych kompostownikach (finansowanie lub współfinansowanie zakupu kompostowników);
- 9) budowa lub modernizacja instalacji recyklingu zgodnie z określonym zakresem zapotrzebowania, w tym instalacji do fermentacji bioodpadów z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu;
- 10) modernizacja instalacji MBP w kierunku przetwarzania odpadów selektywnie zbieranych; po modernizacji część mechaniczna w tych instalacjach powinna służyć do efektywnego sortowania odpadów zebranych selektywnie u źródła, natomiast część biologiczna powinna być wykorzystywana do fermentacji lub kompostowania zbieranych selektywnie bioodpadów i odpadów zielonych;
- 11) zmniejszenie ilości kierowanych do składowania odpadów komunalnych oraz pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych, które nie nadają się do przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu, przez zagospodarowanie tych odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w innych procesach odzysku, w tym przez termiczne przekształcanie z odzyskiem energii;
- 12) zapewnienie wysokiej automatyzacji linii sortowniczych w celu maksymalizacji odzysku surowcowego;
- 13) zapewnienie finansowania przedsięwzięć niwelujących zapotrzebowanie na obiekty i instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, o których mowa w załączniku

- nr 2 do KPGO 2028, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji do fermentacji bioodpadów;
- 14) zapewnienie finansowania przedsięwzięć w zakresie modernizacji instalacji przetwarzających odpady komunalne i pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, w tym odpady ulegające biodegradacji selektywnie zebrane, w celu zapewnienia wysokich standardów ochrony środowiska ich funkcjonowania;
 - 15) w przypadku odpadów żywności preferowanie technologii fermentacji z wytworzeniem biometanu, energii elektrycznej, ciepłej, chłodu, a dla pozostałych odpadów i przy mniejszych wydajnościach technologii tlenowych;
 - 16) kontynuacja zapewnienia bezpiecznego składowania odpadów powstałych po przetwarzaniu odpadów, w tym stabilizatu, które nie mogą zostać poddane innym procesom przetwarzania, w tym recyklingowi; budowa składowisk lub ich rozbudowa powinna zostać ograniczona wyłącznie do potrzeb wynikających z ilości odpadów wytwarzanych w instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych i odpadów, dla których nie ma innej możliwości przetwarzania;
 - 17) monitorowanie i kontrola przez gminy funkcjonowania systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym ograniczanie nielegalnego składowania odpadów komunalnych;
 - 18) poprawa jakości zbieranych i gromadzonych danych w BDO.

5.8.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Większość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska dotyczących gospodarki odpadami, jest związana ze składowiskami odpadów. Można do nich zaliczyć przedostawanie się odpadów poza miejsce wyznaczone do ich składowania, ruchy masowe ziemi a także samozapłon gazów składowiskowych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki powinny dotyczyć zagadnień, takich jak prawidłowa gospodarka odpadami, w tym przede wszystkim zapobieganie powstawaniu odpadów, znaczenie segregacji odpadów oraz obejmować akcje, takie jak „Sprzątanie Świata”.
Monitoring środowiska	Monitoringiem składowisk odpadów zajmują się jednostki zarządzające takimi instalacjami oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie, który zajmuje się działalnością kontrolną.

5.8.5. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest; - prowadzenie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów; - prowadzenie licznych akcji informacyjno-edukacyjnych. - wzrost udziału odpadów selektywnie zebranych w ogólnym strumieniu odpadów.	- niska świadomość społeczeństwa w zakresie należytego postępowania z odpadami; - nadal pojawiające się dzikie wysypiska odpadów

5.8.6. Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne usuwanie wyrobów zawierających azbest. - Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych.	- Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. - Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami. - Dalszy rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi poprzez wzrastający udział masy odpadów zbieranych selektywnie. - Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych. - Możliwość pozyskania dotacji na cele usuwania i unieszkodliwiania materiałów zawierających azbest. - Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów.	- Nieprzepisowe składowanie odpadów. - Spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach. - Zmiany prawne powodujące konieczność ciągłego dostosowywania się instalacji zagospodarowania odpadów oraz trudności organizacyjne i finansowe z tym związane. - Wciąż otwarty obieg gospodarki odpadami.

5.9. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszym Programie Ochrony Środowiska należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2024 poz. 1478 z późn. zm.) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380 z późn. zm.);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409);
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014. poz. 1408).

5.9.1. Formy ochrony przyrody

Zgodnie z CRFOP na terenie powiatu kraśnickiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 - Przełom Wisły w Małopolsce;
 - Gościeradów;
 - Świeciechów;
 - Dzierzkowice;
 - Szczecyn;
 - Polichna;
 - Małopolski Przełom Wisły;
 - Lasy Janowskie;
- Obszary chronionego krajobrazu:
 - Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu;
- Rezerwat przyrody:
 - Marynopolie;
 - Natalin;
 - Doły Szczeckie;
 - Wisła pod Zawichostem;
- 3 użytki ekologiczne;
- 64 pomników przyrody.

Ogółem, obszary prawnie chronione zajmują 23,5% powierzchni powiatu kraśnickiego.

Tabela 49. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu kraśnickiego

	jednostka	2021	2022	2023	2024
ogółem	ha	23 602,08	23 667,09	23 667,18	23 667,18
rezerваты przyrody	ha	676,20	676,20	676,20	676,20
obszary chronionego krajobrazu	ha	22 897,63	22 897,63	22 897,63	22 897,63
użytki ekologiczne	ha	30,60	95,61	95,70	95,70

źródło: GUS

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów).⁴⁶

Tabela 50. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
Kod obszaru	PLH060045	PLH060007	PLH060082	PLH060079	PLH060083	PLH060078	PLB140006	PLB060005
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa siedliskowa	Dyrektywa ptasia	Dyrektywa ptasia
Data wyznaczenia przez KE	2009-02-13	2008-01-15	2011-02-08	2011-02-08	2011-02-08	2011-02-08	-	-
Data wyznaczenia w Polsce	2022-11-05	2019-10-31	2017-05-26	2023-10-06	2019-11-09	2018-10-19	2004-11-05	2004-11-05
Powierzchnia [ha]	15170,8800	1752,6400	130,0900	247,0800	932,5200	368,4000	6972,7800	60235,7500
Powiaty	opolski, zwoleński, opatowski, sandomierski,	kraśnicki	kraśnicki	kraśnicki	stalowowolski, kraśnicki	kraśnicki	opolski, zwoleński, opatowski, kraśnicki, lipski,	niżański, janowski, stalowowolski, biłgorajski,

⁴⁶ Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1391,pojecie.html>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
	kraśnicki, lipski, puławski						puławski	kraśnicki
Gminy	Ożarów (gmina miejsko-wiejska), Chotcza (gmina wiejska), Solec nad Wisłą (gmina miejsko-wiejska), Zawichost (gmina miejsko-wiejska), Przyłęk (gmina wiejska), Kazimierz Dolny (gmina miejsko-wiejska), Annopol (gmina miejsko-wiejska), Łaziska (gmina wiejska), Puławy (gmina miejska), Wilków (gmina wiejska), Puławy (gmina wiejska), Józefów nad Wisłą (gmina miejsko-wiejska), Tartów (gmina wiejska), Janowiec (gmina wiejska)	Annopol (gmina miejsko-wiejska), Dzierzkowice (gmina wiejska), Gościeradów (gmina wiejska)	Annopol (gmina miejsko-wiejska)	Dzierzkowice (gmina wiejska), Urzędów (gmina miejsko-wiejska)	Zaklików (gmina miejsko-wiejska), Gościeradów (gmina wiejska)	Szastarka (gmina wiejska), Trzydnik Duży (gmina wiejska), Kraśnik (gmina wiejska)	Ożarów (gmina miejsko-wiejska), Przyłęk (gmina wiejska), Kazimierz Dolny (gmina miejsko-wiejska), Annopol (gmina miejsko-wiejska), Chotcza (gmina wiejska), Łaziska (gmina wiejska), Wilków (gmina wiejska), Józefów nad Wisłą (gmina miejsko-wiejska), Tartów (gmina wiejska), Solec nad Wisłą (gmina miejsko-wiejska), Janowiec (gmina wiejska)	Zaklików (gmina miejsko-wiejska), Radomyśl nad Sanem (gmina wiejska), Biłgoraj (gmina wiejska), Annopol (gmina miejsko-wiejska), Jarocin (gmina wiejska), Pysznica (gmina wiejska), Modliborzyce (gmina miejsko-wiejska), Dzwola (gmina wiejska), Potok Wielki (gmina wiejska), Gościeradów (gmina wiejska), Janów Lubelski (gmina miejsko-wiejska), Frampol (gmina miejsko-wiejska)

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
Dane aktu prawnego o ustanowieniu	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE)	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE)	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000
Dane pozostałych aktów prawnych	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 września 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Przełom Wisły w Małopolsce	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Gościeradów (PLH060007)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Świeciechów (PLH060082)	Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 sierpnia 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dzierzkowice (PLH060079)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 września 2019 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Szczecyn (PLH060083), Decyzja wykonawcza	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Polichna (PLH060078)	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
	(PLH060045)				Komisji Europejskiej 2023/244 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny		Natura 2000 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków	Natura 2000 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków
Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru	3150, 3270, 6120, 6210, 6430, 6440, 6510, 9170, 91E0, 91I0	6510, 9130, 9170, 91E0, 91I0	9170, 91F0	9170, 91E0	9170, 91I0	9130, 9170	-	-
Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/I EWG	<i>Angelica palustris</i> , <i>Aspius aspius</i> , <i>Barbastella barbastellus</i> , <i>Bombina bombina</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Cobitis taenia</i> , <i>Colias myrmidone</i> , <i>Cypridium</i>	-	<i>Bombina bombina</i> , <i>Cypridium calceolus</i>	<i>Cypridium calceolus</i> , <i>Castor fiber</i> , <i>Lutra lutra</i>	<i>Cypridium calceolus</i> , <i>Osmoderma eremita</i>	-	<i>Actitis hypoleucos</i> , <i>Alcedo atthis</i> , <i>Anas clypeata</i> , <i>Charadrius dubius</i> , <i>Charadrius hiaticula</i> , <i>Ciconia ciconia</i> , <i>Ciconia nigra</i> , <i>Circus aeruginosus</i> ,	<i>Acrocephalus arundinaceus</i> , <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> , <i>Acrocephalus scirpaceus</i> , <i>Aegolius funereus</i> , <i>Alcedo atthis</i> , <i>Anas crecca</i> , <i>Anas</i>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
	<i>calceolus, Emys orbicularis, Leucorrhinia pectoralis, Lutra lutra, Lycaena dispar, Misgurnus fossilis, Myotis bechsteinii, Myotis dasycneme, Myotis myotis, Ophiogomphus cecilia, Phengaris nausitous, Phengaris teleius, Rodeus amarus, Thesium ebracteatum</i>						<i>Circus pygargus, Crex crex, Dendrocopos syriacus, Haematopus ostralegus, Lanius collurio, Larus canus, Larus melanocephalus, Larus ridibundus, Limosa limosa, Mergus merganser, Philomachus pugnax, Sterna albifrons, Sterna hirundo, Sylvia Nisoria, Tringa totanus</i>	<i>platyrhynchos, Anas querquedula, Anser anser, Anthus campestris, Aquila pomarina, Aythya ferina, Aythya fuligula, Bonasa bonasia, Botaurus stellaris, Bubo bubo, Caprimulgus europaeus, Carpodacus erythrinus, Charadrius dubius, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Circaetus gallicus, Circus aeruginosus, Circus pygargus, Crex crex, Cygnus cygnus, Cygnus olor, Dendrocopos medius, Dryocopus martius, Emberiza hortulana, Ficedula albicollis, Ficedula parva, Fulica atra, Gallinago gallinago, Gallinula</i>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
								<i>chloropus</i> , <i>Glaucidium</i> <i>passerinum</i> , <i>Grus</i> <i>grus</i> , <i>Haliaeetus</i> <i>albicilla</i> , <i>Ixobrychus</i> <i>minutus</i> , <i>Lanius</i> <i>collurio</i> , <i>Locustella</i> <i>fluviatilis</i> , <i>Locustella</i> <i>luscinoides</i> , <i>Lullula</i> <i>arborea</i> , <i>Milvus</i> <i>migrans</i> , <i>Pandion</i> <i>haliaetus</i> , <i>Pernis</i> <i>apivorus</i> , <i>Picus</i> <i>canus</i> , <i>Podiceps</i> <i>cristatus</i> , <i>Podiceps</i> <i>grisegena</i> , <i>Porzana</i> <i>parva</i> , <i>Porzana</i> <i>porzana</i> , <i>Rallus</i> <i>aquaticus</i> , <i>Remiz</i> <i>pendulinus</i> , <i>Strix</i> <i>uralensis</i> , <i>Sylvia</i> <i>Nisoria</i> , <i>Tachybaptus</i> <i>ruficollis</i> , <i>Tetrao</i> <i>urogallus</i> , <i>Tringa</i> <i>ochropus</i> , <i>Upupa</i> <i>epops</i> , <i>Vanellus</i> <i>vanellus</i>
Czy obowiązuje ochrona na	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

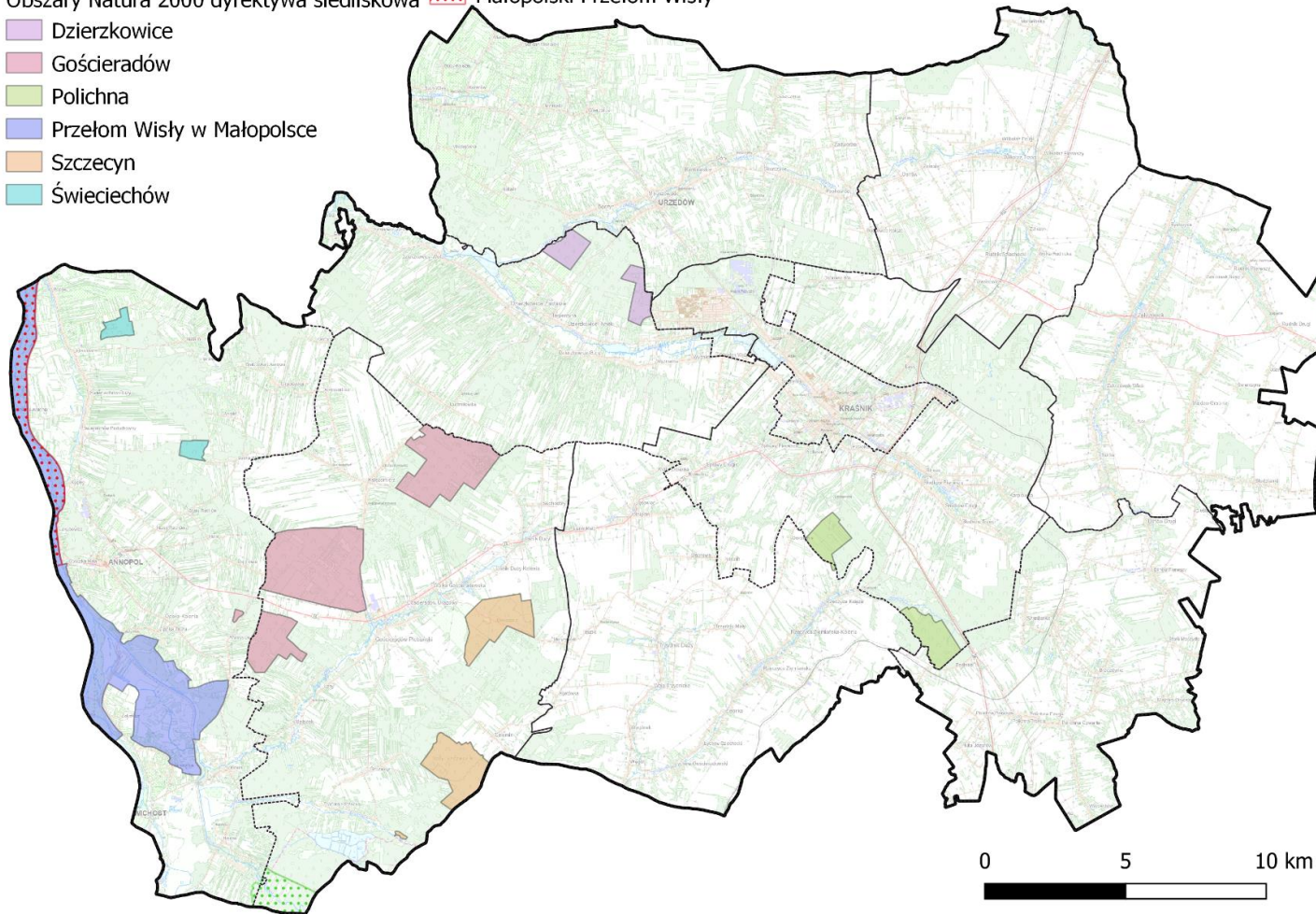
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Przełom Wisły w Małopolsce	Gościeradów	Świeciechów	Dzierzkowice	Szczecyn	Polichna	Małopolski Przełom Wisły	Lasy Janowskie
podstawie prawa międzynarodowego ?								
Czy plan zadań ochrony albo plan ochrony	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Gościeradów PLH060007	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Świeciechów PLH060082	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dzierzkowice PLH060079	NIE	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Polichna PLH060078	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Małopolski Przełom Wisły PLB140006	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Janowskie PLB060005

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Legenda

- granice gmin powiatu kraśnickiego
- granice powiatu kraśnickiego
- Obszary Natura 2000 dyrektywa siedliskowa
 - Dzierzkowice
 - Gościeradów
 - Polichna
 - Przełom Wisły w Małopolsce
 - Szczecyn
 - Świeciechów
- Obszary Natura 2000 dyrektywa ptasia
 - Lasy Janowskie
 - Małopolski Przełom Wisły

Rysunek 43. Obszary Natura 2000 na tle powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

PLH060045 Przełom Wisły w Małopolsce

Obszar obejmuje przełomowy odcinek doliny Wisły, od ujścia Sanny powyżej Annopola do miasta Puławy. Wiśle towarzyszą liczne starorzecza, łachy i zastoiska, piaszczyste wyspy, namuliska, rozległe płaty zarośli wierzbowych oraz - lokalnie - płaty łęgów nadrzecznych. Część koryta rzeki jest obwałowana, a obszar międzywala zajęty jest przez ekstensywnie użytkowane łąki i zarośla wierzbowe. W górnym biegu rzeki, na stromych, wapiennych i lessowych skarpach wznoszących się nad doliną (osiągających miejscami nawet do 90 m wysokości względnej) występują cenne płaty muraw kserotermicznych. Do Wisły uchodzą liczne mniejsze ciek wodne i w tych rejonach spotyka się interesujące siedliska ekotonowe.

Dolina Wisły jest jedną z niewielu w Europie dużych rzek, zachowanych w stanie względnie naturalnym. Dolina na tym odcinku ma charakter przełomu i posiada unikalne walory krajobrazowe. Stwierdzono tu 10 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (24% powierzchni) oraz 21 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Obszar obejmuje fragment ostoi ptaków wodno - błotnych o randze europejskiej (IBA E 63), ważnej zarówno dla gatunków łęgowych jak i migrujących. W "Paneuropejskiej strategii ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej" Dolina Wisły została zaliczona do 10 systemów rzek Europy, którym nadano priorytet ochrony naturalnych walorów. Uważana jest za korytarz ekologiczny rangi europejskiej.

PLH060007 Gościeradów

Pod względem fizycznogeograficznym obszar położony jest w obrębie Wzniesień Urzędowskich (zachodnia część Wyżyny Lubelskiej). Ukształtowanie rzeźby terenu jest odbiciem budowy geologicznej. Dominującym elementem są wierzchowiny rozcięte dolinami rzecznyymi. Obszar leży na dwóch poziomach: najwyższym na wysokości 210-240 m n.p.m. położonym na odpornych wapieniach, pokrytych lessami lub zwietrzeliną skał podłoża i poziomie niższym o wysokości 180-210 m n.p.m. Najczęściej zachował się on na gezach i opokach kredowych, które obecnie pokryte są zwietrzeliną lub utworami deluwialnymi. Zrównania wierzchowinowe rozcięte są przez doliny rzeczne oraz doliny denudacyjne i rozcięcia erozyjne. Część zachodnia obszaru - Las Dąbrowa - leży na miększej pokrywie piasków eolicznych tworzące wały wydmowe i pola piasków. W części wschodniej dominują lessy i piaski pylaste. Powierzchniowe utwory geologiczne warunkują rzeźbę terenu i stosunki glebowe, a pośrednio także roślinność. Las Dąbrowa leżący na piaskach podścielonych utworami węglanowymi to kompleks fitocenoz ciepłolubnego, ubogiego grądu (*Tilio-Carpinetum*) i świetlistej dąbrowy (*Potentillo albae-Quercetum*), zaś Las Gościeradowski to w przeważającej większości żyzne grądy (*Tilio-Carpinetum*).

Ważny obszar występowania świetlistej dąbrowy na Wyżynie Lubelskiej (9110 - siedlisko priorytetowe). We wschodniej części obszaru zwarte płaty grądu subkontynentalnego (9170) z dużym udziałem storczykowatych. Poza ww. występują też płaty siedliska łęgu olszowego (91E0 - siedlisko priorytetowe), żyznej buczyny (9130) i łąk kośnych (6510).

PLH060082 Świeciechów

Obszar Natura 2000 Świeciechów swoim zasięgiem obejmuje dwa płaty większego, rozczłonkowanego kompleksu leśnego i położony jest na terenie wsi Bliskowice i Świeciechów Poduchowny. Administracyjnie obszar położony jest na terenie województwa lubelskiego w powiecie kraśnickim na terenie gminy Annopol. Pod względem

fizycznogeograficznym jest to południowo-zachodni skraj Wyżyny Lubelskiej (Wzniesienia Urzędowskie). Regionalizacja geobotaniczna (Matuszkiewicz 1993) umieszcza ten obszar w: E4 – Kraina Wyżyny Lubelskiej, E4.1 – Okręg Wyżyny Lubelskiej, E4.1.e – Podokręg Urzędowski. Obszar charakteryzują płytko położone utwory kredowe (węglanowe) na których wytworzyło się płytkie i średnio głębokie rędziny. W południowej części obszaru występuje różnej miąższości nadkład piasków lodowcowych (miejscami zwydmionych) i utworów deluwialnych. Tu dominują gleby rdzawe. Na terenie obszaru nie występują stałe ciekły wód powierzchniowych i leży on w bezpośredniej zlewni Wisły, na wysokości od 160 do 230 m n.p.m. Płat północny charakteryzuje się bogatą rzeźbą terenu, przecięty jest dwiema dość głębokimi dolinami denudacyjnymi o układzie równoleżnikowym. Obszar charakteryzuje się występowaniem grądu subkontynentalnego (kod -9170-2) z dużą ilością storczyków w runie - buławnik wielkokwiatowy, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, gnieźnik leśny, podkolan zielonawy oraz najliczniejsze stanowisko w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej, obuwika pospolitego. Głównymi gatunkami lasotwórczym obszaru Świeciechów jest dąb i sosna. W całości obszar położony jest na terenie Lasów Państwowych – lasy gospodarcze - Nadleśnictwo Gościeradów.

PLH060079 Dzierzkowice

Obszar, składający się z dwóch enklaw Zwierzyniec i Glinianki, znajduje się na terenie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a także jest częścią korytarza ekologicznego Roztocze Lubelskie KPdC-1 D, istotnego dla migracji zwierząt między obszarami Natura 2000 oraz dla zachowania spójności siedlisk przyrodniczych. Enklawa Zwierzyniec położona jest na zachód od miasta Kraśnik. Enklawa Glinianki położona jest na północ od miejscowości Terpentyna, w części północnej przylega do doliny Urzędówki. Pod względem fizjograficznym obszar w całości leży w obrębie Wzniesień Urzędowskich będących mezoregionem Wyżyny Lubelskiej. W podłożu obszaru zaznaczają się płytko położone utwory węglanowe. Obszar jest hipsometrycznie zróżnicowany - najwyższy punkt (227,6 m n.p.m.) znajduje się w południowo-wschodniej części obszaru w okolicy wsi Kolonia Krzywie Górne, najniższy zaś (168,3 m n.p.m.) położony jest w dolinie Urzędówki przy północno-zachodniej granicy. Lasy użytkowane są gospodarczo, a gatunkami lasotwórczymi są: dąb szypułkowy *Quercus robur* grab zwyczajny *Carpinus betulus* oraz brzoza brodawkowata *Betula pendula*. Istotnym gatunkiem panującym jest również sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* i modrzew europejski *Larix decidua*. W domieszce występuje lipa drobnolistna *Tilia cordata*, topola osika *Populus tremula*, klon zwyczajny *Acer platanoides*, jawor *Acer pseudoplatanus*, a w miejscach wilgotnych jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i wiaź szypułkowy *Ulmus laevis*. Struktura wiekowa drzewostanów obszaru charakteryzuje się nierównomiernym rozkładem klas wieku. Dominują drzewostany w wieku 51-80 lat. Niewielki udział mają drzewostany w młodszych klasach wieku oraz powyżej 100 lat. Przeważającą część powierzchni obszaru (96,35%) zajmują siedliska grądu subkontynentalnego z dużą ilością storczyków. Występuje tu istotne stanowisko obuwika pospolitego. W enklawie Glinianki, w wyłączeniu taksacyjnym 352c na powierzchni około 0,20 ha występują liczne stare wyrobiska.

W obszarze PLH060079 Dzierzkowice zinwentaryzowano dwa siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (9170 grąd subkontynentalny – będący przedmiotem ochrony oraz 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe), a także obuwika pospolitego, bobra i wydrę z załącznika II tej Dyrektywy.

PLH060083 Szczecyn

Obszar Szczecyn zajmuje powierzchnię 932,52 ha i położony jest na pograniczu Wzniesień Urzędowskich (Wyżyna Lubelska) i Kotliny Sandomierskiej. Obszar składa się z 4 enklaw z czego 3 położone są w województwie lubelskim (Marynopol, Szczecyn, Wólka Szczecka) a jedna w województwie podkarpackim (Radna Góra). Część obszaru (ok. 363 ha powierzchni) znajduje się w granicach dwóch rezerwatów przyrody: Doły Szczeckie oraz Marynopol. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym przez obszar przebiega równoleżnikowo granica dwóch jednostek w randze prowincji: w północnej części Wyżyn Polskich, a w południowej Karpat i Podkarpacia. W prowincji Wyżyny Polskie na omawianym terenie wyróżnia się: podprowincję Wyżyna Lubelsko - Lwowska i makroregion Wyżyna Lubelska. Jednostką niższego rzędu jest tu mezoregion Wzniesienia Urzędowskie stanowiący wysoczyznę porożcinaną erozyjnie siecią dolin rzecznych (prawobrzeżne dopływy Sanny). Wzgórza zbudowane z utworów kredowych i miocenówskich pokryte są osadami lessowymi o bardzo zmiennej miąższości, natomiast obniżenia terenu wypełniają piaski czwartorzędowe. Płynące tu rzeki tworzą doliny nieraz o bardzo stromych i wysokich zboczach, jak np. dolina Karasiówki, mająca na pewnych odcinkach charakter przełomowy. Wysoczyznę od położonych na południe terenów nizinnych oddziela wyraźnie zaznaczająca się w terenie Krawędź Wyżyny Lubelskiej tworząca na północ od doliny Sanny wydłużoną strefę o szerokości od 1,0 do 3,0 km i względnej wysokości 10,0 - 15,0 m. Cała strefa krawędzi porożcinana jest poprzecznie przez liczne doliny i wąwozy. W południowej części omawianego obszaru wyróżnia się podprowincję Północne Podkarpacie z makroregionem Kotliny Sandomierskiej. Jednostką niższego rzędu jest mezoregion Równina Biłgorajska obejmujący obszary pomiędzy dolinami Tanwi, Dolnego Sanu oraz Wisły, a Wyżyną Lubelską i Roztoczem. Równina Biłgorajska jest to równina denudacyjna o powierzchni łagodnie pochylonej w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim. Obszar tworzą kompleksy leśne, w których skład wchodzi głównie lasy liściaste (ok. 65%) i iglaste (ok. 32%). Niewielką część terenu zajmują lasy mieszane. Występujące na obszarze płaty siedliska grądu subkontynentalnego wykształciły się w postaci z bukiem i jodłą oraz z roślinnością ciepłolubną z dużym udziałem storczykowatych. W celu ochrony zbiorowisk leśnych zostały powołane rezerваты przyrody: Rezerwat Marynopol oraz Rezerwat Doły Szczeckie. Luki w drzewostanie, obrzeża dróg leśnych i brzegi lasów zajmują niewielkie płaty świetlistej dąbrowy. Obszar stanowi jedno z nielicznych miejsc występowania pachnicy dębowej na Wyżynie Lubelskiej. Większa część powierzchni lasów znajdujących się w granicy obszaru Natura 2000 Szczecyn należy do Skarbu Państwa i jest zarządzana przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Gościeradów, pozostała część lasów należy do osób prywatnych. Obecnie na tym obszarze dla Nadleśnictwa Gościeradów obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na lata 2016-2025, który nie uwzględnia zakresu PZO. Lasy prywatne położone w ostoi, objęte są Uproszczonym Planem Urządzenia Lasu na lata 2017-2026. Ostoja wchodzi w skład krajowego korytarza ekologicznego Małopolski Przełom Wisły GKPdC-4A.

W obszarze PLH060083 przedmiotem ochrony jest siedlisko 9170 i 91I0 z Załącznika I Dyrektywy siedliskowej oraz pachnica dębową z Załącznika II.

PLH060078 Polichna

Obszar Natura 2000 Polichna PLH060078 składa się z dwóch enklaw wyznaczonych w obrębie jednego większego kompleksu leśnego. Administracyjnie obszar położony jest na terenie województwa lubelskiego w powiecie kraśnickim na terenie gmin: Szastarka, Kraśnik

i Trzydnik Duży. Pod względem geograficznym, obszar położony w środkowo-zachodniej części Wyżyny Lubelskiej, w strefie graniczącej z Roztoczem Zachodnim, w mezoregionie Wzniesień Urzędowskich. Krajobrazowo obszar leży w strefie Wyżyny Lubelskiej i jest to krajobraz wyżynny węglanowy i lessowy. Regionalizacja geobotaniczna (M.J. Matuszkiewicz 1993) umieszcza ten obszar na granicy Krainy Roztoczańskiej i Krainy Wyżyny Lubelskiej: C9 – Kraina Roztoczańska, C9.1 – Okręg Roztocza Zachodniego, C9.1.a – Podokręg Modliborzyczko-Kraśnicki oraz E4 – Kraina Wyżyny Lubelskiej, E4.1 – Okręg Wyżyny Lubelskiej, E4.1.e – Podokręg Urzędowski. W obszarze grzbiety wierzchwinowe pocięte są wąwozami i dolinkami denudacyjnymi. Wąwozy o dnie niekiedy podmokłym osiagają do kilkunastu metrów wysokości. Wzniesienia dochodzą do wysokości 290 m n.p.m. i zbudowane są z geiz i opok kredowych pokrytych różnej miąższości lessami, zwiertzeliną skał podłoża lub utworami deluwialnymi. Dominują tu gleby brunatne i płowe, rędziny występują sporadycznie. Obszar w większości położony jest na terenie Lasów Państwowych - lasy ochronno-gospodarcze - Nadleśnictwo Kraśnik (Leśnictwo –Mosty). Dominującym typem siedliskowym lasu jest las świeży. Enklawa położona w północno-zachodnim skraju kompleksu leśnego zdominowana jest przez siedliska grądu (9170) leży w południowo-zachodniej części tegoż kompleksu i przeważają tu buczyny (9130).

PLB140006 Małopolski Przełom Wisły

Obszar obejmuje odcinek doliny Wisły między Jakubowicami a Janowcem. Charakterystyczne dla niego są wysokie brzegi, meandry i liczne wyspy. Wyspy te mają różny charakter: od niskich, piaszczystych, nagich wysepek powyżej wyniesione, porośnięte roślinnością i np. wykorzystywane jako pastwiska. Brzegi rzeki i terena zalewowa. są pokryte zaroślami wiklinowymi i lasami wierzbowo-topolowymi, łąkami kośnymi i pastwiskami. Występuje tu co najmniej 17 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ważna ostoja rybitw - białoczelnej i rzecznej; jedno z nielicznych w kraju stanowisk lęgowych ostrzygojada. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna (PCK), ostrzygojad (PCK), sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, śmieszka, mewa siwa, mewa białogłowa mewa srebrzysta, mewa żółtonoga; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje płaskonos, nurogęs i zimorodek. Ważna ostoja dla ptaków wodno-błotnych.

PLB060005 Lasy Janowskie

Obszar obejmuje rozległy i zwarty kompleks leśny stanowiący północno zachodnią część Puszczy Solskiej oraz enklawę leśną "Rozwadów" dla ochrony głuszca (położoną na południe od głównego kompleksu). Rozciąga się od doliny Wisły i Sanu na zachodzie obejmując Lasy Lipskie i Lasy Janowskie pomiędzy krawędzią Wyżyny Lubelskiej na północy i doliną rzeki Bukowej na południu, sięgając do miejscowości Frampol na wschodzie. Na terenie obszaru Lasy Janowskie dominuje głównie krajobraz leśnej równiny, urozmaiconej licznymi (w części centralnej) wałami wydmowymi porośniętymi borami sosnowymi. Wg podziału fizjograficznego Polski (Kondracki 2000) w większości obszar położony jest w mezoregionie Równiny Biłgorajskiej zwaną Puszczańską, będącą częścią makroregionu Kotliny Sandomierskiej. Cechą charakterystyczną obszaru jest występowanie wielu stawów rybnych, gdzie prowadzona jest ekstensywna gospodarka rybacka. Znajduje się tu blisko 150 obiektów stawowych, o łącznej powierzchni ponad 1600 ha w kompleksach od 5 ha do 50 ha. Przez obszar ostoi przepływa kilka niewielkich śródleśnych rzek (rzeki: Biała, Łukawica, Branew, Czartosowa, Trzebiesz, Rakowa, Łukawica oraz Bukowa) i innych

cieków wodnych o nieokreślonej nazwie. W obszarze przeważają gleby utworzone na bazie czwartorzędowych piasków rzecznych i czwartorzędowych utworów wydmowych eolicznych. Są to gleby bielcowe i rdzawo bielcowe, które w sumie zajmują ok. 54 % powierzchni obszaru. Pozostałe to gleby glejowe, torfowo glejowe, brunatne bielcowane i inne. Deniwelacje terenu nie przekraczają kilkudziesięciu metrów. Okres wegetacyjny trwa tutaj średnio 217 dni, średnia wieloletnia temperatura 7,5°C, a suma opadów rocznych 600-700mm. Lasy Janowskie charakteryzuje niezwykła różnorodność siedlisk leśnych. Największą powierzchnię zajmują siedliska boru mieszanego wilgotnego i boru świeżego. Duży udział ma las mieszany wilgotny i bór mieszany świeży. W obszarze głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Zróżnicowana jest na tym terenie szata roślinna obejmująca 202 zespoły roślinne w tym 33 leśne. Największą różnorodnością charakteryzują się zbiorowiska wodno-torfowiskowe i wodne - w sumie blisko 100 zespołów. W wyniku badań florystycznych zinwentaryzowano ponad 800 roślin naczyniowych, wśród nich około pięćdziesięciu roślin objętych ochroną prawną. W obszarze występuje sasanka otwarta (*Pulsatilla patens*), największe w kraju nagromadzenie fiołka bagiennego (*Viola uliginosa*) według Polskiej Czerwonej Księgi gatunek krytycznie zagrożony (kategoria zagrożenia CR), ponadto rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), rosiczka pośrednia (*Drosera intermedia*), goryczka wąskolistna (*pneumonanthe*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), czosnek siatkowaty (*Allium victorialis*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*).

Obszary chronionego krajobrazu

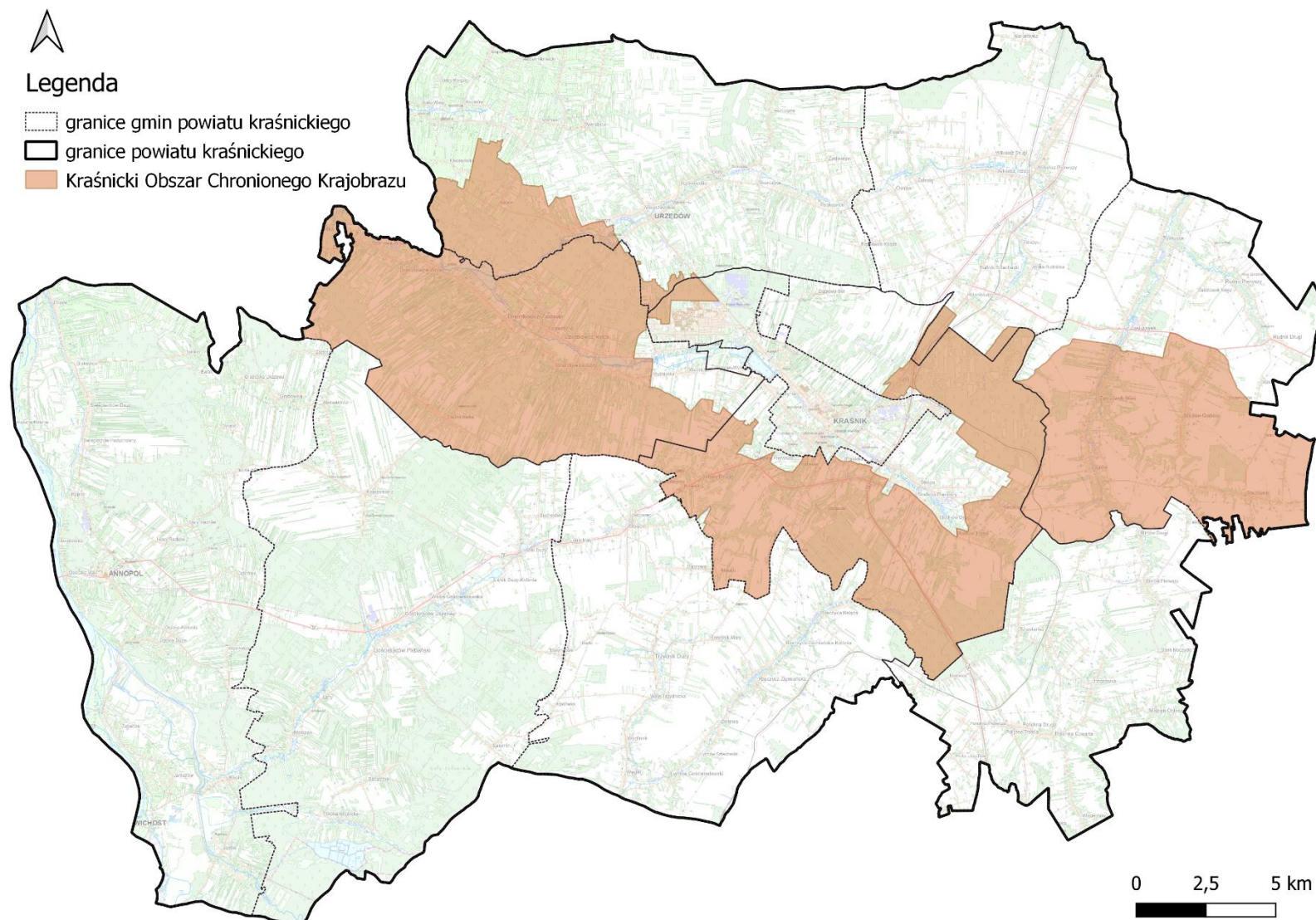
Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

Podstawowe informacje dotyczące obszaru zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 51. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu kraśnicki

Nazwa	Powiaty	Gminy	Data wyznaczenia	Powierzchnia [ha]	Akt prawny
Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu	opolski, lubelski, kraśnicki	Zakrzówek (gmina wiejska), Dzierzkowice (gmina wiejska), Kraśnik (gmina miejska), Józefów nad Wisłą (gmina miejsko- wiejska), Kraśnik (gmina wiejska), Zakrzew (gmina wiejska), Wilkołaz (gmina wiejska), Urzędów (gmina miejsko-wiejska)	1990-01-01	29 207,64	Uchwała Nr XI/56/90 WRN w Lublinie z dn. 26.02.1990 r. w sprawie utworzenia systemu parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. Lubelskiego Rozporządzenie Nr 28 Wojewody Lubelskiego z dnia 2 czerwca 1998 r. w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu Rozporządzenie Nr 39 Wojewody Lubelskiego z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu Uchwała Nr XXXVI/491/2017 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Rysunek 44. Obszary chronionego krajobrazu na tle powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi (art. 13 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Podstawowe informacje dotyczące rezerwatu przyrody występującego na terenie powiatu kraśnickiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 52. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa	Marynopol	Natalin	Doły Szczeckie	Wisła pod Zawichostem
Data uznania	1976-07-01	1976-07-01	1997-09-23	2008-11-01
Powierzchnia [ha]	156,7600	2,3500	203,6200	313,3254
Rodzaj rezerwatu	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	faunistyczny
Typ rezerwatu	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	faunistyczny
Podtyp rezerwatu	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	ptaków
Typ ekosystemu	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	wodny
Podtyp ekosystemu	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	nie określono w akcie prawnym	rzek i ich dolin, potoków i źródeł
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 maja 1976 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 maja 1976 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Lubelskiego z dnia 30 września 2008 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Wisła pod Zawichostem"
Dane pozostałych aktów prawnych	Obwieszczenia Wojewody Lubelskiego z dnia 7 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r.	Obwieszczenia Wojewody Lubelskiego z dnia 7 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r.	Obwieszczenie Wojewody Lubelskiego z dnia 7 stycznia 2002 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r.	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Marynopol	Natalin	Doły Szczeckie	Wisła pod Zawichostem
Gmina	Gościeradów (gmina wiejska)	Urzędów (gmina miejsko-wiejska)	Gościeradów (gmina wiejska)	Annopol (gmina miejsko-wiejska)
Czy obowiązuje plan ochrony?	Nie	Urzędów (gmina miejsko-wiejska)	Nie	Nie
Czy obowiązują zadania ochronne?	Nie	Zarządzenie Nr 15/2022 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 9 listopada 2022 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody Natalin	Nie	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania się lub miejsca sezonowego przebywania (art. 42 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Charakterystyka użytków znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 53. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego

Nazwa	Nie nadano nazwy	Nie nadano nazwy	Nie nadano nazwy
Rodzaj użytku	inne	bagno	inne
Data ustanowienia	1994-03-28	1995-10-31	1994-03-28
Powierzchnia [ha]	0,00	30,60	0,00
Opis wartości przyrodniczej	cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny obejmujące część doliny rzeki Wyżnicy	Brak danych	cenne przyrodniczo i krajobrazowo tereny obejmujące część doliny rzeki Wyżnicy

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Nazwa	Nie nadano nazwy	Nie nadano nazwy	Nie nadano nazwy
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Uchwała Nr XLIII/307/94 Rady Miejskiej w Kraśniku z 28.03.1994 r. w sprawie uznania użytków ekologicznych w dolinie rzeki Wyżnicy	Rozporządzenie Nr 7 Wojewody Tarnobrzieskiego z 28.09.1995 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny	Uchwała Nr XLIII/307/94 Rady Miejskiej w Kraśniku z 28.03.1994 r. w sprawie uznania użytków ekologicznych w dolinie rzeki Wyżnicy
Dane pozostałych aktów prawnych	-	Rozporządzenie Nr 145 Wojewody Lubelskiego z 16.07.2002 r. w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie woj. lubelskiego	-
Powiaty	kraśnicki	kraśnicki	kraśnicki
Gminy	Dzierzkowice (gmina wiejska), Kraśnik (gmina miejska), Kraśnik (gmina wiejska)	Gościeradów (gmina wiejska)	Kraśnik (gmina wiejska)
Czy obowiązuje ochrona na podstawie prawa międzynarodowego?	Nie	Nie	Nie

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf> [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej lub nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na terenie powiatu kraśnickiego zlokalizowanych jest 64 pomników przyrody⁴⁷. Przeważającą formą pomników są drzewa lub też grupy drzew, ale występują również źródła, skałka oraz głazy narzutowe.

Wśród gatunków drzew ustanowionych jako pomniki przyrody najwięcej jest Grabów zwyczajnych – *Carpinus betulus* (52 szt.).

Często występują także: Lipa drobnolistna – *Tilia cordata* (39 szt.), Dąb szypułkowy – *Quercus robur* (17 szt.), Kasztanowiec zwyczajny – *Aesculus hippocastanum* (6 szt.), Klon jawor – *Acer pseudoplatanus* (6 szt.) oraz Klon pospolity – *Acer platanoides* (5 szt.).

Rzadziej spotykane, pojedyncze egzemplarze reprezentują gatunki: Głóg szkarłatny – *Crataegus coccinea* (1 szt.), Grusza pospolita – *Pyrus communis* (1 szt.), Jesion pensylwański – *Fraxinus pennsylvanica* (1 szt.), Modrzew europejski – *Larix decidua* (1 szt.), Modrzew japoński – *Larix kaempferi* (1 szt.), Olsza czarna – *Alnus glutinosa* (1 szt.), Wiśnia ptasia – *Prunus avium* (1 szt.) oraz Korkowiec amurski – *Phellodendron amurense* (1 szt.).

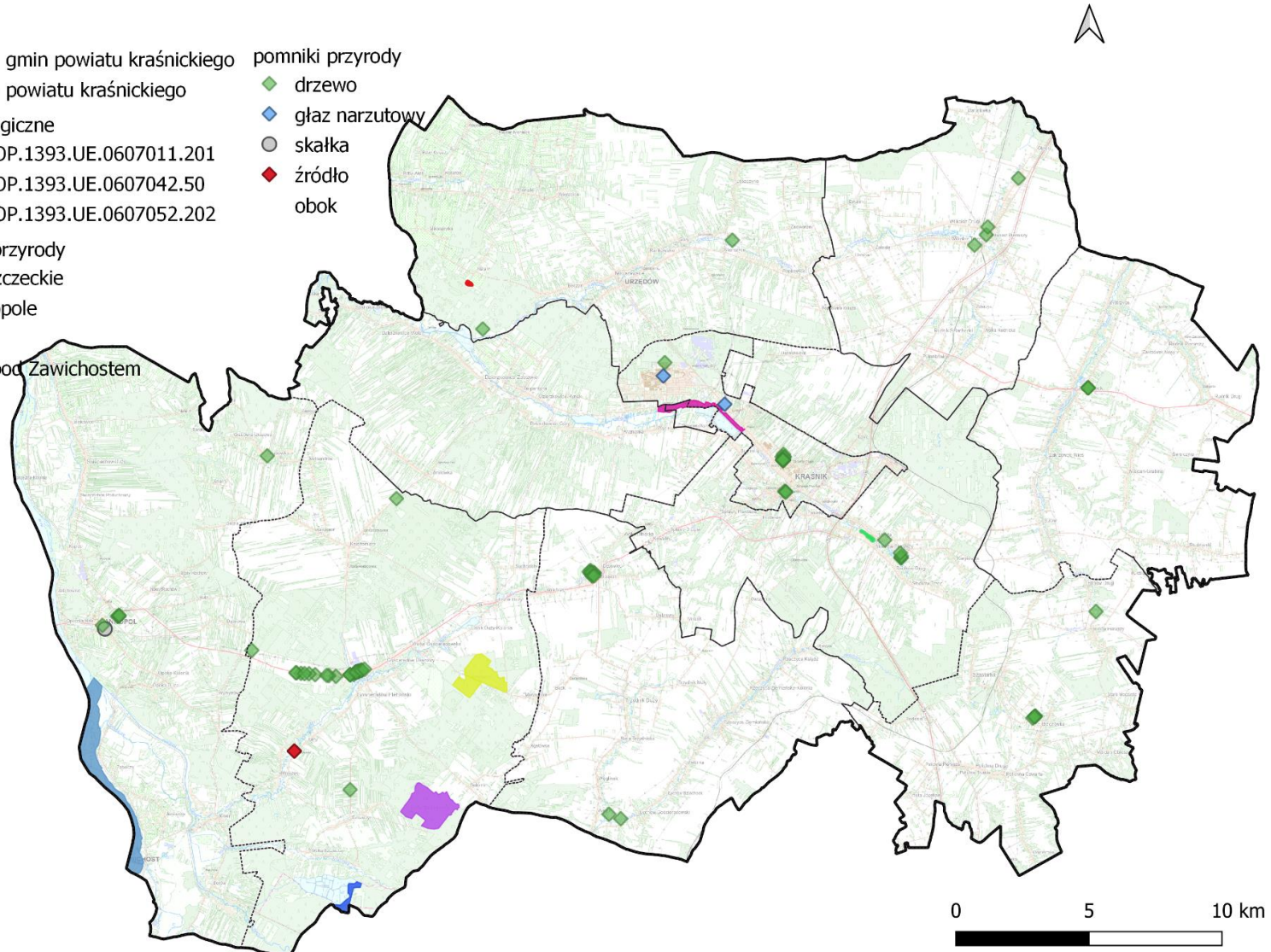
Niewielką liczebność mają również: Grujecznik japoński – *Cercidiphyllum japonicum* (2 szt.), Jesion wyniosły – *Fraxinus excelsior* (4 szt.) oraz Lipa krymska – *Tilia euchlora* (2 szt.).

Ich lokalizacje przedstawiono na poniższym rysunku wraz z rezerwatami przyrody i użytkami ekologicznymi.

⁴⁷CRFOP, dostęp: 24.10.2025 r.

Legenda

granice gmin powiatu kraśnickiego	pomniki przyrody
granice powiatu kraśnickiego	drzewo
Użytki ekologiczne	gład narzutowy
PL.ZIPOP.1393.UE.0607011.201	skałka
PL.ZIPOP.1393.UE.0607042.50	źródło
PL.ZIPOP.1393.UE.0607052.202	obok
Rezerваты przyrody	
Doły Szczeckie	
Marynopolie	
Natalin	
Wisła pod Zawichostem	

Rysunek 45. Pozostałe obszary chronione na tle powiatu kraśnickiego
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.9.2. Grunty leśne i tereny zieleni

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu kraśnickiego wynosi 21 614,32 ha, co daje lesistość na poziomie 21,1%, przy średniej krajowej kształtującej się na poziomie 29,6%. Największym stopniem zalesienia cieszy się gmina Gościeradów (45,6%).

Strukturę gruntów leśnych zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 54. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu kraśnickiego

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	21 652,71	21 556,95	21 437,78	21 614,32
Lesistość	%	21,2	21,1	21,0	21,1
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	13 848,15	13 847,33	13 854,42	13 864,42
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	13 783,30	13 782,48	13 789,57	13 799,57
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	13 662,50	13 661,72	13 669,28	13 679,19
Grunty leśne prywatne ogółem	ha	7 804,56	7 709,62	7 583,36	7 749,90
Powierzchnia lasów	ha	21 276,28	21 180,57	21 061,09	21 236,64
Lasy publiczne ogółem	ha	13 471,72	13 470,95	13 477,73	13 486,74
Lasy prywatne ogółem	ha	7 804,56	7 709,62	7 583,36	7 749,90
Sadzenie drzew	szt.	1 580	716	462	307
Sadzenie krzewów	szt.	7 592	7 848	1 255	162

źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

Charakterystyka terenów zieleni na terenie powiatu kraśnickiego.

Tabela 55. Tereny zieleni w powiecie kraśnickim

Struktura	jednostka	2021	2022	2023	2024
Zieleńce	szt.	111	111	112	112
	ha	50,08	50,08	50,82	50,82
Zieleń uliczna	ha	55,90	55,94	55,94	55,94
Tereny zieleni osiedlowej	ha	61,95	42,09	42,09	b.d.
Parki spacerowo - wypoczynkowe	szt.	3	3	3	3
	ha	10,10	10,10	10,10	10,10
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	122,13	102,27	103,01	b.d.

źródło: GUS [data dostępu: 24.10.2025 r.]

5.9.3. Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to formacje umożliwiające migracje licznych gatunków zwierząt, roślin a nawet grzybów między siedliskami. Tworzone są przez liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami. Korytarz ekologiczny powinien umożliwiać migracje w celu realizacji przynajmniej jednej z potrzeb:

- przemieszczanie się w ramach dobowej aktywności, np. w celu szukania pożywienia,
- migracje sezonowe następujące cyklicznie raz ze zmianami pór roku,
- rozproszenie się (dyspersję) młodych osobników,
- przemieszczanie się w odpowiedzi na niekorzystne zmiany w siedlisku, np. zmiany klimatyczne,
- przemieszczanie się w ramach mieszania się populacji, np. w czasie godów.⁴⁸

Zgodnie z danymi GDOŚ w 2005 r. opracowano mapę sieci korytarzy dla obszarów Natura 2000 z uwzględnieniem potrzeb ochrony kluczowych gatunków dużych ssaków.

Natomiast w 2011 r. Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków) pod kierownictwem prof. dr. hab. Włodzimierza Jędrzejewskiego we współpracy z Pracownią na rzecz Wszystkich Istot (w ramach projektu ze środków EEA/EOG) opracowano kompletną mapę korytarzy istotnych dla populacji dużych ssaków leśnych oraz spójności siedlisk leśnych i wodno-błotnych w skali krajowej i kontynentalnej.

Przebieg korytarzy ekologicznych przez powiat kraśnicki zobrazowano na poniższym rysunku.

⁴⁸ Źródło: <http://natura2000.fwie.pl/index.php/korytarz-ekologiczny>

Legenda

granicę powiatu kraśnickiego

Korytarze ekologiczne 2005 GDOŚ

Roztocze

Roztocze-Przełom Wisły

Sieradowicki PK i Dolina Kamiennej

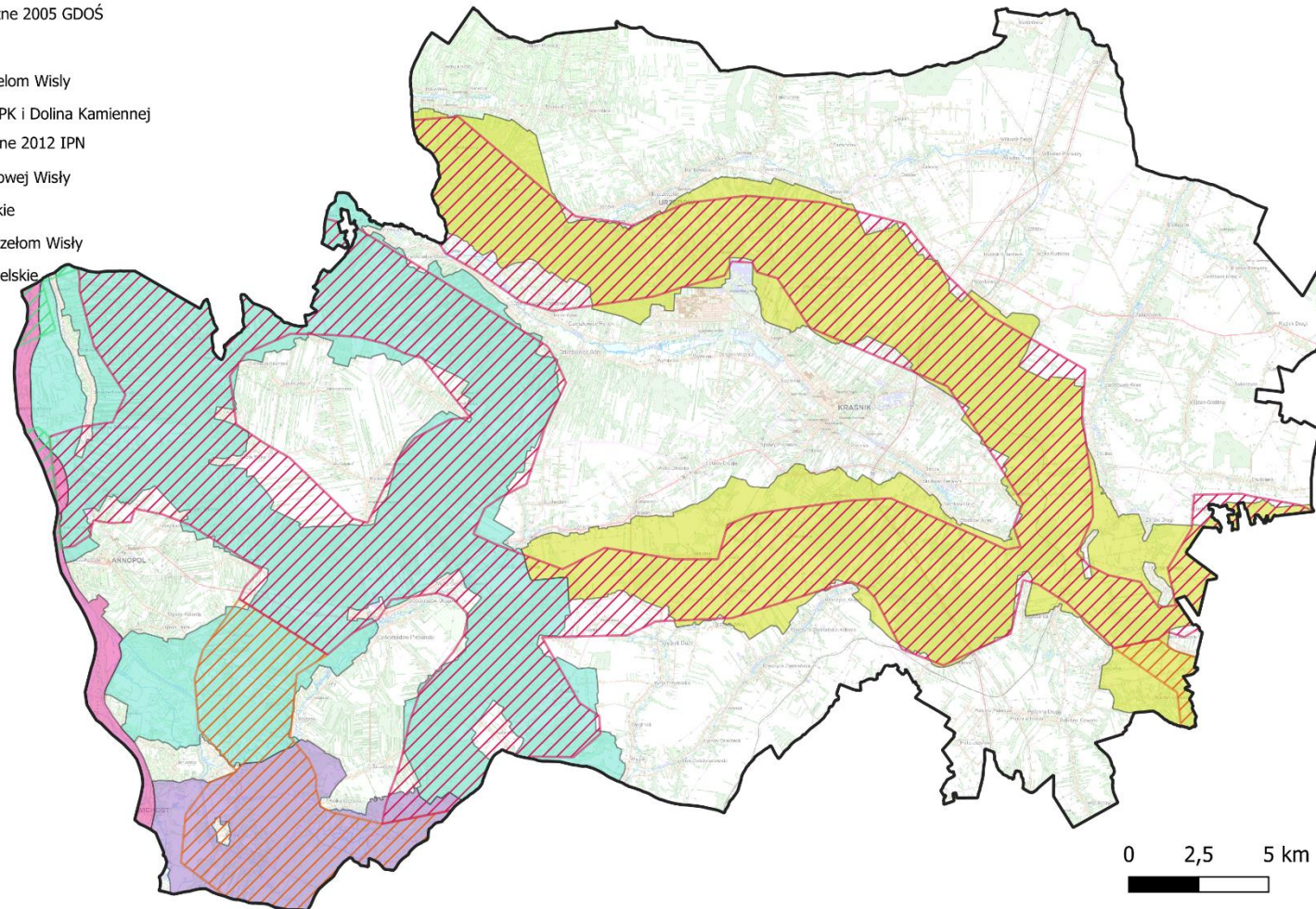
korytarze ekologiczne 2012 IPN

Dolina Środkowej Wisły

Lasy Janowskie

Małopolski Przełom Wisły

Roztocze Lubelskie

Rysunek 46. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu kraśnickiego
źródło opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych: <https://dane.gov.pl/pl/dataset>

5.9.4. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki. W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się: – utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych, – regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów, – wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych, – zwiększanie naturalnej retencji wodnej, – uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych, – odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, mających wpływ na zasoby przyrodnicze, można zaliczyć: • ekstremalne zjawiska pogodowe – huraganowe wiatry, ulewę, susze powodujące straty w siedliskach; • ekstremalne pożary stanowiące zagrożenie dla ekosystemów lądowych; • pojawienie się nowych wysoce zjadliwych patogenów; • niekontrolowane rozprzestrzenianie się obcych gatunków inwazyjnych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak wartościowe są zasoby środowiska występujące na terenie powiatu. Można to osiągnąć m.in. poprzez edukację w szkołach oraz tworzenie ścieżek edukacyjnych. Edukacja ekologiczna w szkołach, dotycząca zagadnień związanych z ochroną przyrody odbywa się poprzez odpowiednie programy edukacyjne. Ochrona przyrody jest dziedziną interdyscyplinarną i obejmuje zagadnienia dotyczące przedmiotów takich jak geografia, biologia, chemia oraz fizyka. Do działań, które należy wdrożyć na terenie powiatu należy kontynuacja działań edukacyjnych i informacyjnych w zakresie: • roli zasobów przyrodniczych, leśnych i zieleni w procesie adaptacji i

	łagodzenia skutków zmian klimatu; • ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz walorów krajobrazowych regionu; • ograniczeń i zasad udostępniania obszarów objętych ochroną prawną; • wdrażania działań w zakresie ekoturystyki i turystyki zrównoważonej; • korzyści wdrażania pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych; • konieczności przeciwdziałania ubożeniu różnorodności biologicznej w prywatnych ogrodach oraz na terenach zieleni zarządzanych przez gminy; • uświadamiania mieszkańcom oraz zarządom nieruchomości zagrożeń wynikających z wprowadzania do środowiska gatunków obcych, w tym inwazyjnych oraz konieczności podejmowania działań eliminujących te gatunki.
Monitoring środowiska	Stan zasobów przyrodniczych monitorowany jest przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Polsce. Celem ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

5.9.5.Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
• systematyczne nasadzenia drzew i krzewów; • monitoring stanu gatunków i siedlisk na obszarach Natura 2000; • wrastająca wiedza społeczeństwa na temat obszarów chronionych; • wzrost powierzchni obszarów chronionych;	• wzrost presji turystycznej na obszary chronione;

5.9.6. Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Występowanie obszarów chronionych na terenie powiatu. 2. Duże zróżnicowanie gatunkowe i siedliskowe, a także występowanie wielu gatunków chronionych oraz specyficznych siedlisk. 3. Na terenie powiatu prowadzone są działania mające na celu edukację ekologiczną społeczeństwa.	1. Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. 2. Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu. 3. Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. 4. Niepełny stopień opracowania planów ochrony dla obszarów objętych ochroną (obszary Natura 2000, rezerваты przyrody). 5. Występujące gatunki inwazyjne. 6. Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Uwzględnianie obszarów chronionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. 3. Ochrona i rozwój lasów poprzez realizację założeń Planów Urządzania Lasów. 4. Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji.	1. Wzrost presji człowieka na środowisko. 2. Brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną przyrody. 3. Pożary. 4. Zmiany klimatyczne powodujące, m.in. degradację siedlisk (przede wszystkim hydrogenicznych). 5. Ekspansja gatunków obcych, w tym inwazyjnych

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1. Stan aktualny

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. zm.) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii - rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Obejmują one takie rodzaje zdarzeń jak:

1. Pożary na dużych obszarach, pożary długo trwające, a także pożary towarzyszące awariom z udziałem materiałów niebezpiecznych, które powodują zniszczenie lub zanieczyszczenie środowiska;
2. Awarie i katastrofy w zakładach przemysłowych, transporcie, rozładunku i przeładunku materiałów niebezpiecznych i innych substancji, powodujących zanieczyszczenie środowiska;
3. Awarie budowli hydrotechnicznych, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska;
4. Klęski żywiołowe, powodujące zanieczyszczenie chemiczne lub biologiczne środowiska.

Na terenie powiatu kraśnickiego brak jest Zakładów Dużego Ryzyka i Zakładów Zwiększonego Ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W prowadzonej przez WIOŚ bazie znajduje się 1 zakład będący Potencjalnym Sprawcą Poważnej Awarii Przemysłowej (PSPAP) - jest nim Fabryka Łożysk Tocznych S.A. w Kraśniku.

Należy zaznaczyć, iż zagrożenie spowodowania poważnej awarii wynikać może także z transportu substancji niebezpiecznych. Przez teren powiatu kraśnickiego przebiegają m.in. drogi krajowe i drogi wojewódzkie. Należy pamiętać także o tym, iż paliwa płynne przewożone są praktycznie po wszystkich drogach, gdzie występują stacje paliw płynnych.

Na terenie powiatu kraśnickiego w okresie od 01.01.2020 r. do 23.07.2025 r. nie wystąpiła żadna awaria przemysłowa oraz zdarzenie o znamionach poważnej awarii przemysłowej.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Lublinie w kwietniu 2025 roku na terenie Zakładu znajdującego się na ul. Fabrycznej 6 w Kraśniku (niebędącego PSPAP) doszło do wycieku substancji (–mieszanin zawierających do 20-30% kwasów azotowych i siarkowych) z uwagi na miejsce (wewnątrz Zakładu oraz brak przedostania się substancji do środowiska tj. poza obręb Hali) nie zakwalifikowano go jako poważna awaria przemysłowa ani jako zdarzenie o znamionach poważnej awarii przemysłowej.

5.10.2. Działania kontrolne

W okresie 01.01.2020 r. –23.07.2025 r. na terenie powiatu kraśnickiego przeprowadzono dla Zakładu FŁT S.A. łącznie 11 kontroli w tym 9 kontroli dokumentacyjnych opartych na analizie badań automonitoringowych oraz 2 kontrole z wyjazdem w teren. Nie wystąpiły żadne nieprawidłowości oraz nie podjęto żadnych decyzji administracyjnych.

5.10.3. Zagadnienia horyzontalne

Adaptacja do zmian klimatu	Zmiany klimatu mają wpływ na zagrożenie poważnymi awariami. Ekstremalne zjawiska atmosferyczne takie jak zbyt wysokie temperatury powietrza, burze, wichury czy ulewy mogą doprowadzić do awarii urządzeń na terenie zakładów przemysłowych. Ponadto bodźce te mogą zwiększyć ryzyko wystąpienia wypadków oraz awarii podczas przewożenia substancji niebezpiecznych ciągami komunikacji samochodowej oraz kolejowej. Aby zmniejszyć ryzyko wpływu zmian klimatycznych na ryzyko wystąpienia poważnych awarii przemysłowych należy zaadaptować procedury przewozu substancji niebezpiecznych oraz funkcjonowania instalacji przemysłowych a także brać czynniki klimatyczne pod uwagę przy budowie dróg oraz instalacji przemysłowych.
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, należą w tej kategorii, głównie awarie pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, awarie w zakładach przemysłowych oraz ryzyko zagrożenia gwałtownymi zjawiskami pogodowymi oraz pożarami. W celu ich uniknięcia należy brać pod uwagę, możliwość nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, na etapie projektowania oraz budowy dróg oraz należy usprawnić systemy kontroli bezpieczeństwa instalacji oraz środków transportu substancji niebezpiecznych. Należy również na terenach zakładów przemysłowych projektować systemy do odpowiedniego zabezpieczania magazynowanych substancji niebezpiecznych.
Działania edukacyjne	Działania edukacyjne powinny uświadamiać mieszkańców, jak postępować w razie wystąpienia poważnej awarii oraz jak zmniejszyć jej skutki.
Monitoring środowiska	Zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej kontrolowane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie oraz przez Państwową Straż Pożarną. Transport substancji niebezpiecznych jest natomiast nadzorowany przez funkcjonariuszy: Policji, Inspekcji Transportu Drogowego oraz Straży Pożarnej.

5.10.4. Tendencje zmian stanu środowiska

Tendencje korzystne	Tendencje niekorzystne
- stała kontrola zakładów przemysłowych; - brak zdarzeń o charakterze poważnej awarii przemysłowej ani zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej;	- wzrastające zapotrzebowanie na paliwa płynne i gazowe; - wzrost natężenia ruchu pojazdów oraz zwiększenie przewozów substancji i preparatów niebezpiecznych.

5.10.5. Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Prowadzenie działalności inspekcyjnej zakładów przemysłowych. 2. Brak poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii.	1. Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. 2. Obecność na terenie powiatu potencjalnego sprawcy poważnej awarii przemysłowej. 3. Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Opracowanie metod postępowania na wypadek wystąpienia zdarzeń kwalifikowanych jako poważne awarie. 2. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. 3. Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych.	1. Możliwość wystąpienia poważnej awarii. 2. Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

6. Syntetyczny opis realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

W celu przeanalizowania aktualności celów wyznaczonych w dotąd obowiązującym Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego dokonano przeglądu ostatniego *Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego za lata 2023-2024*.

Jak wynika z analizy, stopień realizacji kształtuje się na dobrym poziomie i wynosi 76,98%,

Poniższa tabela przedstawia realizację zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego w latach 2023-2024.

Realizacja działań wyznaczonych w *Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego* została zaprezentowana z podziałem na obszary interwencji, cele, kierunki interwencji i zadania. Stopień realizacji zadań opisany został strzałkami:

↑ - zadanie zrealizowane → - zadanie w trakcie realizacji
↔ - zadanie ciągle ↑→ - zadanie częściowo zrealizowane
↓ - zadanie nie zrealizowane — - zadanie zrealizowane w latach wcześniejszych

Tabela 56. Realizacja zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego w latach 2023-2024

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa		
Cel: Poprawa jakości wód podziemnych		
Kierunek działań: Budowa sieci wodociągowej		
1.	Budowa wodociągu w msc. Zychówki	↑
2.	Budowa wodociągu w msc. Annapol, ul. Lubelska	↑
3.	Wodociąg dla miejscowości: Gościeradów Ukazowy, Gościeradów Plebański i Wólka Gościeradowska	↑
4.	Wodociąg Księżomierz - Aleksandrów	→
5.	Projekt i budowa sieci wodociągowej w ul. Widok	—
6.	Projekt i budowa sieci wodociągowej w ul. Armii Krajowej	—
7.	Budowa sieci wodociągowej, w miejscowości Stróża, ul. Malinowa	↑
8.	Rozwiązanie gospodarki wodnej Gminy Wilkołaz etap II -budowa sieci wodociągowej z przyłączami we wsiach Marianówka i Obroki	—
9.	Budowa wodociągu III etap w miejscowościach Rudnik Szlachecki, cz. Rudnik-Kolonia, cz. Wilkołaz Trzeci i cz. Pułankowice	—
10.	Budowa stacji i sieci wodociągowej zasilającej w wodę nowe tereny budowlane przy ul. Partyzantów	→
Kierunek działań: Rozbudowa sieci wodociągowej		
11.	Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Annapol, ul. Przemysłowa	↑
Kierunek działań: Modernizacja sieci wodociągowej		
12.	Modernizacja sieci wodociągowej w msc. Grabówka	↑
13.	Modernizacja węzłów i komór wodociągowych	↓

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
14.	Modernizacja sieci wodociągowej polegająca na wymianie rur i zasuw	→
15.	Wymiana pompy głębinowej wraz z wymianą głowicy pompy głębinowej oraz rur wraz z osprzętem na ujęciu wody w Zakrzówku Wsi	—
16.	Modernizacja sieci wodociągowej w Majdanie-Grabinie, Studziankach i Studziankach Kolonii	↓
17.	Legalizacja urządzeń pomiarowych	↓
Kierunek działań: Przebudowa wodociągu		
18.	Przebudowa wodociągu Wojciechów gm. Szastarka	—
Kierunek działań: Budowa sieci kanalizacyjnej		
19.	Budowa kanalizacji na ul. Lubelskiej w miejscowości Annopol	—
20.	Budowa kanalizacji na ul. Polnej w miejscowości Annopol	—
21.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Chopina 5, DN 200	—
22.	Sieć kanalizacji sanitarnej w rejonie Al. Tysiąclecia (Starej Baśni, Willowej, Ostrowieckiej)	—
23.	Sieć kanalizacji sanitarnej w rejonie zalewu	—
24.	Projekt i budowa sieci kanalizacji Sanitarnej w ul. Zachodniej	—
25.	Projekt i budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Kraśnik	—
26.	Budowa kanalizacji deszczowej w ramach zadania „Budowa drogi kategorii KDDG ul. Willowej w Kraśniku”	—
27.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Stróża, ul. Malinowa	↓
28.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Słodków Drugi	↑
29.	Budowa kanalizacji ściekowej w miejscowości Wilkołaz Drugi	→
30.	Budowa kanalizacji ściekowej w miejscowości Wilkołaz Pierwszy	→
31.	Budowa kanalizacji ściekowej w miejscowości Wilkołaz Trzeci	↓
32.	Budowa kanalizacji sanitarnej dla sołectwa Majdan- Grabina	↓
33.	Budowa kanalizacji sanitarnej Rudnik Pierwszy, Rudnik Drugi, Zakrzówek Nowy	↓
34.	Budowa kanalizacji sanitarnej Studzianki, Studzianki-Kolonia	↓
Kierunek działań: Modernizacja sieci kanalizacyjnej		
35.	Modernizacja kanalizacji sanitarnej w ul. Leśnej	↓
Kierunek działań: Rozbudowa sieci kanalizacyjnej		
36.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej ciśnieniowej z przebudową przepompowni sanitarnych na tłocznie w miejscowości Zakrzówek	—
Kierunek działań: Budowa oczyszczalni ścieków		
37.	Budowa gminnej zbiorczej oczyszczalni ścieków dla Gminy Wilkołaz	→
Kierunek działań: Modernizacja oczyszczalni ścieków		
38.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Gościeradowie Folwarku	↑
39.	Modernizacja reaktorów biologicznych w zakresie aparatury kontrolnopomiarowej	↑
40.	Modernizacja pompowni głównej	↓
41.	Modernizacja ciągu technologicznego w części mechanicznej oczyszczalni ścieków	↓
42.	Modernizacja systemu dozowania do reaktora biologicznego związków chemicznych	↑

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
43.	Modernizacja kotłowni ciepła technologicznego	↓
44.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Urzędowie	→
Kierunek działań: Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków		
45.	Budowa oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej na terenie Gminy Wilkołaz-etap I	↓
46.	Budowa oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej na terenie Gminy Wilkołaz-etap II	↓
Kierunek działań: Budowa kanalizacji deszczowej		
47.	Kanalizacja deszczowa w ramach zadania „Rozbudowa drogi powiatowej nr Al. Tysiąclecia w Kraśniku na odcinku 0+026 do km 1+243”	—
Kierunek działań: Budowa zbiornika i kanalizacji deszczowej		
48.	Budowa zbiornik wód opadowych wraz z kanalizacją deszczową w ul. Kolejowej w Kraśniku	↓
Cel: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa		
Kierunek działań: Modernizacja ujęcia		
49.	Modernizacja ujęcia wody w miejscowości Grabówka	↑
50.	Ujęcie Gościeradów Ukazowy	↑
51.	Modernizacja komór zasuw na SW Żwirki i Wigury	↓
52.	Modernizacja rozruchu i pracy agregatów głębinowych - Ujęcie Głęboka	↓
53.	Zakup agregatów głębinowych -Ujęcie Głęboka	↓
54.	Modernizacja węzła rurociągu tłocznego z magistralą wodociągową -Ujęcie Głęboka	↓
55.	Modernizacja sterowania agregatami głębinowymi -ujęcie Głęboka	↓
56.	Zakup agregatu głębinowego Ujęcie wody Żwirki i Wigury	↑
57.	Modernizacja sterowania agregatami głębinowymi Ujęcie wody Żwirki i Wigury	↓
58.	Budowa systemu pomiarowego sieci rozdzielczej Ujęcie wody 3 Maja	↓
59.	Przebudowa ujęcia (Wojciechów)	—
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami		
1.	Monitorowanie ilości odpadów na terenie powiatu, które zostają przekazane do składowania oraz podlegających recyklingowi	↑
2.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych	↑
3.	Identyfikacja i zwalczanie dzikich wysypisk śmieci	↔
4.	Realizacja programu usuwania azbestu	↑
5.	Osiągnięcie poziomu recyklingu odpadów komunalnych, co najmniej do 50% wagowo	↔
6.	Osiągnięcie poziomu recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych, co najmniej do 70% wagowo rocznie	—
Kierunek interwencji: Ochrona gleb		
1.	Okresowe badania gleb	↑
2.	Zachowanie potencjału gleb użytkowanych rolniczo	↑
3.	Ograniczenie zanieczyszczenia gleb	↔
4.	Wdrażanie programów rolno-środowiskowych uwzględniających działania	↔

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
	prewencyjne w zakresie ochrony gleb w tym erozji gleb	
5.	Rekultywacja terenów, na których występuje zanieczyszczenie gleb lub niekorzystne przekształcenie terenu (w tym wyłączonych z eksploatacji składowisk)	↑
6.	Poprawa odczynu gleb, spadek powierzchni gleb kwaśnych	↔
Kierunek interwencji: Ochrona przyrody i krajobrazu oraz lasów		
1.	Organizowanie konferencji, seminariów i warsztatów propagujących walory obszarów chronionych	↔
2.	Ochrona i pielęgnacja pomników przyrody	↑
3.	Obejmowanie ochroną nowych obiektów i obszarów	↔
4.	Zachowanie i ochrona istniejących zasobów przyrodniczych na terenach obszaru natura 2000, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, poprzez ścisłe egzekwowanie ograniczeń działalności gospodarczej na tych terenach	↔
5.	Egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w dokumentach planistycznych	↔
6.	Racjonalne wykonywanie w lasach zabiegów ochronnych zgodnych z planami urządzania lasu	↔
7.	Ochrona przeciwpożarowa lasów	↔
8.	Pełna inwentaryzacja różnorodności biologicznej: uzupełnianie wiedzy o rozmieszczeniu i zasobach składników różnorodności biologicznej	↑
9.	Utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, w tym zapobieganie ich fragmentacji	↔
10.	Zalesianie nowych terenów, szczególnie terenów zdegradowanych oraz wyłączonych z użytkowania rolniczego	↑
11.	Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania zagrożeniom ze strony czynników abiotycznych i biotycznych	↔
12.	Przeciwdziałanie nadmiernej eksploatacji lasów	↔
13.	Współpraca organów samorządowych z pozarządowymi organizacjami proekologicznymi	↑
14.	Renowacja terenów zielonych	↔
15.	Utrzymanie terenów zieleni przy drogach gminnych i osiedlowych	↔
16.	Wspomaganie urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków w tym wiejskich i miejskich	↑
17.	Utrzymanie naturalnej sukcesji roślinnej wzdłuż koryt rzek oraz na nieużytkach śródpolnych	↔
18.	Promowanie rekultywacji wyrobisk w kierunku leśnym lub wodnym	↓
19.	Wspieranie rozwoju agroturystyki i gospodarstw ekologicznych	↔
20.	Wytyczenie nowych ścieżek rowerowych i szlaków turystyki pieszej	↑
21.	Uwzględnianie zasad ochrony ustanowionych form przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania	↔
Obszar interwencji: Ochrona powietrza		
1.	Gminny Program "Eko Energia w Gminie Gościeradów" – 61 zestawów kolektorów słonecznych, 10 pieców na biomasę, 147 zestawów paneli fotowoltaicznych, 5 pomp ciepła	↑
2.	Dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych na terenie Miasta Kraśnik (25 szt.)	—
3.	Nowa energia dla Kraśnika III (fotowoltaika - 209 szt., kolektory słoneczne - 51 szt. piece na biomasę - 6 szt.)	—

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
4.	Odnawialne źródła energii - dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznych oraz kotłów na biomasę w gminie Wilkołaz	—
5.	Zakup Niskoemisyjnego Taboru autobusowego dla MPK Sp. z o. o. w Kraśniku	↓
6.	Zakup zeroemisyjnego taboru autobusowego dla MPK Sp. z o. o. w Kraśniku „Poprawa jakości usług w komunikacji miejskiej i jakości powietrza w mieście Kraśnik poprzez wymianę taboru autobusowego MPK Sp. z o. o.”	↑
7.	Modernizacja oświetlenia II	↑
Obszar interwencji: Ochrona przed hałasem		
1.	Modernizacja i bieżąca konserwacja nawierzchni dróg powiatowych	↑
2.	Prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	↑
3.	Instalowanie ekranów w najbardziej newralgicznych strefach przy drogach powiatowych	↓
4.	Modernizacja i bieżąca konserwacja środków transportu zbiorowego na terenie powiatu	↑
5.	Wyznaczanie obszarów „cichych”	↓
6.	Modernizacja i bieżąca konserwacja nawierzchni dróg gminnych	↑
7.	Konserwacja i prowadzenie nasadzeń zieleni ochronnej przy drogach gminnych	↑
8.	Lokalizacja zakładów uciążliwych ze względu na hałas z dala od zabudowy mieszkalnej, lasów i obszarów chronionych (decyzje lokalizacyjne)	↔
9.	Informowanie właściwych organów o nowych, uciążliwych źródłach nadmiernego hałasu	↔
Obszar interwencji: Promieniowanie elektromagnetyczne		
1.	Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi obiektów emitujących pola elektromagnetyczne	↔
2.	Modernizacja i bieżąca konserwacja istniejących sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowych	↔
3.	Rozwój systemu monitoringu pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie i aktualizacja bazy danych	↔
4.	Wprowadzanie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnień dotyczących pól elektromagnetycznych	↔
5.	Preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych	↔
Obszar interwencji: Nadzwyczajne zagrożenia środowiska		
1.	Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń związanych z transportem materiałów niebezpiecznych	↔
2.	Wzmocnienie instytucjonalne służb inspekcji ochrony środowiska, inspekcji sanitarnej i straży pożarnej	↑
3.	Prowadzenie baz danych dotyczących zakładów, które mogą być potencjalnymi sprawcami poważnych awarii	↔
4.	Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń przez zakłady, które mogą być potencjalnymi sprawcami poważnych awarii	↔
5.	Przygotowywanie oraz aktualizacja dokumentów planistycznych i map w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	↔
6.	Przygotowanie i modernizacja technicznego zaplecza w zakresie ochrony przed powodzią i suszą	↔
7.	Ochrona przed pożarami	↑

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
8.	Sporządzanie powiatowych planów zarządzania kryzysowego	↓
9.	Opracowanie procedur określania bezpiecznych tras przewozu substancji niebezpiecznych na terenie miejscowości	↑
10.	Kontrola przestrzegania europejskiej umowy „adr” o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych	↑
11.	Podejmowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa	↑
12.	Upowszechnianie kodeksu dobrej praktyki rolniczej w zakresie prawidłowego stosowania nawozów i środków ochrony roślin	↑
13.	Wprowadzanie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących obszarów osuwiskowych	↔
14.	Modernizacja i bieżąca konserwacja wałów przeciwpowodziowych	↔
15.	Modernizacja zbiorników wodnych stanowiących obiekty małej retencji oraz bieżąca konserwacja urządzeń wodnych (śluz, jazów, progów)	↑
16.	Bieżąca modernizacja i doposażanie w sprzęt remiz osp	↑
17.	Tworzenie systemu sprawnego informowania lokalnych społeczności o możliwości wystąpienia zagrożenia	↔
18.	Uwzględnienie zasad bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych w projektach organizacji ruchu na drogach gminnych oraz utrzymywanie ich nawierzchni w dobrym stanie	↑
19.	Budowa, modernizacja i bieżąca konserwacja obiektów małej retencji i urządzeń wodnych	↑
20.	Konserwacja i racjonalna eksploatacja sieci melioracyjnej	↔
Obszar interwencji: Ochrona zasobów kopalin		
1.	Racjonalne udzielanie koncesji na eksploatację złóż z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska (złoża o pow. do 2 ha)	↔
2.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z kierunkami optymalnymi dla każdego wyrobiska	↔
3.	Ewidencjonowanie i ograniczanie nielegalnej eksploatacji kopalin	↔
4.	Racjonalizacja wydobywania kopalin w lokalnych planach zagospodarowania przestrzennego	↔
Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna		
1.	Kontynuowanie dotychczasowych akcji dotyczących popularyzacji w zakresie ekologii, ochrony środowiska i gospodarki odpadami	↑
2.	Współdziałanie powiatu z lokalnymi mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych w sprawie jego ochrony	↓
3.	Wzmoczona współpraca starostwa ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego i pozarządowymi organizacjami	↑
4.	Informowanie społeczeństwa o możliwościach ich udziału w działaniach na rzecz ochrony środowiska	↑
5.	Dofinansowanie i finansowanie przedsięwzięć mających na celu propagowanie zagadnień związanych z ochroną środowiska	↑
6.	Prowadzenie akcji informacyjnych i szkoleniowych dotyczących zachowań proekologicznych	↑
7.	Zaangażowanie w sprawy edukacji ekologicznej grup dorosłych społeczeństwa	↑
8.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w szkołach oraz kształtowanie postaw dorosłych	↑

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa zadania	Stan realizacji
9.	Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu gospodarki niskoemisyjnej	↓
10.	Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców Gminy-Dzień Gospodarki Niskoemisyjnej	↓
11.	Promocja proekologicznych zachowań	↑

źródło: opracowanie własne na podstawie *Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego za lata 2023-2024*

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego wyznaczył 148 zadań w 10 obszarach interwencji. W okresie sprawozdawczym w ocenie ujęto 127 zadań, ponieważ 21 zadania zostały zrealizowane w poprzednich latach.

Analizie poddano 127 zadań, które zostały wyznaczone w ramach 10 obszarów interwencji. Podjęto się realizacji 97 zadań. Realizacja Programu kształtuje się na poziomie **76,38%**, co jest dobrym wynikiem.

Zadaniami niezrealizowanymi były:

- 1) Modernizacja węzłów i komór wodociągowych;
- 2) Modernizacja sieci wodociągowej w Majdanie-Grabinie, Studziankach i Studziankach Kolonii;
- 3) Legalizacja urządzeń pomiarowych;
- 4) Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Stróża, ul. Malinowa;
- 5) Budowa kanalizacji ściekowej w miejscowości Wilkołaz Trzeci;
- 6) Budowa kanalizacji sanitarnej dla sołectwa Majdan- Grabina;
- 7) Budowa kanalizacji sanitarnej Rudnik Pierwszy, Rudnik Drugi, Zakrzówek Nowy;
- 8) Budowa kanalizacji sanitarnej Studzianki, Studzianki-Kolonia;
- 9) Modernizacja kanalizacji sanitarnej w ul. Leśnej;
- 10) Modernizacja pompowni głównej;
- 11) Modernizacja ciągu technologicznego w części mechanicznej oczyszczalni ścieków;
- 12) Modernizacja kotłowni ciepła technologicznego;
- 13) Budowa oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej na terenie Gminy Wilkołaz - etap I;
- 14) Budowa oczyszczalni przydomowych w zabudowie rozproszonej na terenie Gminy Wilkołaz - etap II;
- 15) Budowa zbiornik wód opadowych wraz z kanalizacją deszczową w ul. Kolejowej w Kraśniku;
- 16) Modernizacja komór zasuw na SW Żwirki i Wigury;
- 17) Modernizacja rozruchu i pracy agregatów głębinowych - Ujęcie Głęboka;
- 18) Zakup agregatów głębinowych -Ujęcie Głęboka;
- 19) Modernizacja węzła rurociągu tłoczego z magistralą wodociagową -Ujęcie Głęboka;
- 20) Modernizacja sterowania agregatami głębinowymi -ujęcie Głęboka;
- 21) Modernizacja sterowania agregatami głębinowymi Ujęcie wody Żwirki i Wigury;
- 22) Budowa systemu pomiarowego sieci rozdzielczej Ujęcie wody 3 Maja;
- 23) Promowanie rekultywacji wyrobisk w kierunku leśnym lub wodnym;
- 24) Zakup Niskoemisyjnego Taboru autobusowego dla MPK Sp. z o. o. w Kraśniku;
- 25) Instalowanie ekranów w najbardziej newralgicznych strefach przy drogach powiatowych;
- 26) Wyznaczanie obszarów „cichych”;

- 27) Sporządzanie powiatowych planów zarządzania kryzysowego;
- 28) Współdziałanie powiatu z lokalnymi mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych w sprawie jego ochrony;
- 29) Warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej z zakresu gospodarki niskoemisyjnej;
- 30) Działania edukacyjne skierowane do mieszkańców Gminy-Dzień Gospodarki Niskoemisyjnej.

Sporo zrealizowanych zadań jest długofalowa, to znaczy, że przedsięwzięcia są działaniami ciągłymi (wykonywanymi na bieżąco w ramach potrzeb i dostępnych środków finansowych) i cyklicznymi (corocznymi).

Program Ochrony Środowiska, z którego wykonywany jest niniejszy raport, został uchwalony w 2021 r., stąd 22 zadania wyznaczone w POŚ zostały zakończone w latach wcześniejszych niż rok 2023 i 2024.

W ramach obszaru interwencji *Gospodarka wodno-ściekowa* do głównych zadań należała budowa, rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Prowadzono działania związane z modernizacją oczyszczalni ścieków. W analizowanych latach w trakcie realizacji była rozbudowa oczyszczalni ścieków w Urzędowie. KPWiK Sp. z o.o. w Kraśniku przeprowadziło m.in. modernizację reaktorów biologicznych w zakresie aparatury kontrolno pomiarowej oraz systemu dozowania do reaktora biologicznego związków chemicznych. Zakończono modernizację ujęcia Gościeradów Ukazowy oraz ujęcia wody w miejscowości Grabówka.

W obszarze *Gospodarka odpadami*, gminy na bieżąco monitorowały ilości odpadów, które były przekazywane do recyklingu oraz składowania. Gminy likwidowały wyroby zawierające azbest, przy wsparciu środków pochodzących z WFOŚiGW w Lublinie. Identyfikowano i likwidowano dzikie wysypiska odpadów w ramach bieżącej działalności gmin, każdorazowo w odpowiedzi na zaistniałą potrzebę. Przeprowadzono inwestycje związane z modernizacją infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych

W obszarze *Ochrona gleb* przeprowadzano okresowe badania gleb. Gmina Wilkołaz corocznie prowadziła miejscowe badania próbek gleb dla rolników, w celu zachowania potencjału gleb użytkowanych rolniczo. LODR w Końskowoli prowadził, w zależności od potrzeb, szkolenia oraz udzielał porady w zakresie rolnictwa, programów rolno-środowiskowych.

W obszarze *Ochrona przyrody i krajobrazu oraz lasów* przeznaczano środki na utrzymanie terenów zieleni przy drogach gminnych i osiedlowych. Przeprowadzano nasadzenia drzew i krzewów. W ramach ochrony przeciwpożarowej lasów, Nadleśnictwo Gościeradów oraz Nadleśnictwo Kraśnik prowadziło monitoring i reagowało względem zagrożenia pożarowego. Prowadzono stały monitoring środowiska leśnego wraz z prognozowaniem zagrożenia ze strony czynników biotycznych, zgodnie z zapisami aktualnie obowiązujących aktów prawnych. Gminy wprowadzały w dokumentach planistycznych odpowiednie zapisy dotyczące ochrony przyrody.

W obszarze *Ochrona powietrza* gminy zrealizowały inwestycje mające na celu rozwój OZE. Gmina Gościeradów w 2023 r. zainstalowała panele fotowoltaiczne i kolektory solarne w ramach projektu pn.: „Eko Energia”. Tabór autobusowy w Kraśniku został wyposażony w 4 zeroemisyjne autobusy dzięki uzyskanym środkom z NFOŚiGW w ramach Programu

Priorytetowego „Zielony Transport Publiczny 1.0”. Przeprowadzono modernizację oświetlenia w mieście Kraśnik, polegającą na wymianie opraw oświetleniowych na oprawy LED oraz zmodernizowano szafy sterujące oświetleniem. Zadanie zrealizowane zostało przy udziale środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

W obszarze *Ochrona przed hałasem* zostały modernizowane nawierzchnie dróg, kształtowano zieleń osłonową i izolacyjną oraz przeprowadzano inwestycje związane modernizacją transportu publicznego.

W obszarze interwencji *Nadzwyczajne zagrożenia środowiska* doposażano jednostki Straży Pożarnej. WIOŚ w Lublinie prowadzi na bieżąco Bazę „Poważne Awarie” dotyczących ZDR, ZZR i PSPAP. Funkcjonariusze WRD KPP w Kraśniku w ramach realizacji zadań doraźnych przeprowadzili 21 kontroli w latach 2023-2024. Realizowano działania związane z konserwacją i racjonalną eksploatacją sieci melioracyjnej oraz wałów przeciwpowodziowych.

W obszarze *Ochrona zasobów kopalin*, zadania były ukierunkowane na racjonalne wydobywanie kopalin ze złóż oraz rekultywację terenów po zakończeniu eksploatacji.

Edukacja ekologiczna była skierowana dla wszystkich grup wiekowych z zakresu ochrony środowiska.

Podmioty wyznaczone do realizacji zadań zawartych w *Programie* pozyskiwały środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, m.in. takich jak: Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego.

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa realizacji *Programu* na terenie powiatu wskazuje m.in. na wzrost długości eksploatowanej sieci wodociągowej oraz wzrost liczby przystanków autobusowych. Odnotowano także spadek zanieczyszczeń powietrza.

W dalszym ciągu konieczne jest inwestowanie w działania z zakresu ochrony środowiska. Opracowując nowy Program zaleca się wyznaczenie celów i zadań, które będą przyczyniać się do dalszej ochrony i sukcesywnej poprawy jakości środowiska, uwzględniając możliwości finansowe i organizacyjne poszczególnych jednostek.

Biorąc pod uwagę zawarte w opracowaniu informacje, wskazujące na liczne podejmowane działania oraz wynikająca z nich pozytywne aspekty, realizację Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kraśnickiego za lata 2023-2024 ocenia się pozytywnie.

7. Zidentyfikowane problemy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe problemy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu kraśnickiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 57. Najważniejsze problemy na terenie powiatu kraśnickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
— Wciąż występujące na terenie powiatu tradycyjne, nie ekologiczne źródła ciepła, w których spalane są paliwa niskiej jakości. — Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 w strefie lubelskiej. — Występowanie liniowych i punktowych źródeł zanieczyszczeń. — Emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych. — Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkaniowych. — Wzrost samochodów powodujących emisję spalin.	– Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej ekologicznym systemem (ciepło systemowe, gaz, OZE). – Zwiększenie świadomości mieszkańców powiatu na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza. – Rozwój oraz popularyzacja ekologicznych środków transportu. – Ekologiczne zarządzanie energią w gminnych budynkach użyteczności publicznej. – Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
Zagrożenia hałasem	
– Nadmierny poziom hałasu na terenach położonych wzdłuż dróg. – Brak zabezpieczeń akustycznych wzdłuż dróg wojewódzkich. – Drogi wojewódzkie wymagające modernizacji.	– Ograniczenie nadmiernych poziomów hałasu wzdłuż dróg. – Poprawa przepustowości dróg, wyprowadzenie ruchu tranzytowego z terenów mieszkalnych. – Stosowanie cichych nawierzchni oraz zabezpieczeń akustycznych. – Remonty dróg.
Pola elektromagnetyczne	
– Lokalizacja potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej. – Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej zwiększający ryzyko wzrostu natężenia pól elektromagnetycznych.	– Utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowym niskim poziomie. – Konieczność wykonywania pomiarów w miejscu przebywania ludzi.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Gospodarowanie wodami	
– Zły stan wód JCWP, w obrębie których leży powiat. – Brak oceny niektórych JCWP. – Narażenie na suszę a także na występowanie powodzi i podtopień.	– Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych. – Objęcie monitoringiem wszystkich JCWP. – Wsparcie dla projektów związanych ze zwiększaniem retencji. – Zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej.
Gospodarka wodno-ściekowa	
– Możliwe niewłaściwe opróżnianie zbiorników bezodpływowych przez mieszkańców tam, gdzie nie ma sieci kanalizacyjnej. – Awarie sieci wod-kan. – Nadal istniejące zbiorniki bezodpływowe na terenie powiatu.	– Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej i podłączanie do sieci nowych odbiorców tam, gdzie jest to możliwe. – Modernizacje sieci wod-kan. – Systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.
Zasoby geologiczne	
– Ingerencja w środowisko naturalne.	– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych. – Kontrole zakładów górniczych.
Gleby	
– Występowanie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i szkód w środowisku na terenie powiatu. – Wciąż występujące gleby zdegradowane i zdewastowane.	– Rezygnacja ze szkodliwej chemii w rolnictwie. – Edukacja rolników w zakresie dobrych praktyk rolniczych. – Dalsza rekultywacja gleb i późniejsze zagospodarowanie.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
– Niewystarczająca świadomość ekologiczna społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Wciąż istniejące wyroby azbestowe na terenie powiatu.	– Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w temacie gospodarki odpadami. – Usunięcie wyrobów azbestowych. – Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk. – Zwiększenie stopnia odzysku materiałów ze strumienia odpadów komunalnych.

Stan aktualny	Cel poprawy – działania naprawcze
Zasoby przyrodnicze	
– Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka. – Napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu. – Presja urbanistyczna wywierana przez człowieka na obszary chronione. – Niepełny stopień opracowania planów ochrony dla obszarów objętych ochroną (obszary Natura 2000, rezerваты przyrody). – Występujące gatunki inwazyjne. – Presja związana z rolnictwem, zabudową mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz wytwarzaniem zanieczyszczeń wywierana na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione	– Identyfikacja i ochrona terenów cennych przyrodniczo. – Gospodarka przestrzenna uwzględniająca obszary cenne przyrodniczo. – Ochrona drzewostanu. – Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. – Sporządzenie Planów Zadań Ochronnych dla obszarów Natura 2000 a także Planów Ochrony dla rezerwatów przyrody. – Usuwanie gatunków inwazyjnych.
Zagrożenia poważnymi awariami	
– Obecność dróg, którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne. – Obecność na terenie powiatu potencjalnego sprawcy poważnej awarii przemysłowej. – Zwiększenie natężenia ruchu na drogach oraz zapotrzebowania na transport paliw oraz materiałów niebezpiecznych.	– Minimalizacja skutków ewentualnych zdarzeń klasyfikowanych jako poważne awarie. – Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych. – Możliwość finansowania zakupu środków oraz sprzętu niezbędnego do usuwania skutków poważnych awarii ze środków krajowych i zewnętrznych. – Kontrole zakładów w celu zapobiegania poważnych awarii.

źródło: opracowanie własne

8. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu kraśnickiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Tabela 58. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Ochrona klimatu i jakości powietrza		
– Szereg prowadzonych działań zmierzających do obniżenia zanieczyszczeń powietrza pochodzących z niskiej emisji, takie jak: zastąpienie ogrzewania węglowego bardziej ekologicznym systemem (np. ciepło systemowe, gaz, OZE) w budynkach, termomodernizacje budynków, modernizacje kotłowni opartych na spalaniu węgla; – Coraz większe zainteresowanie mieszkańców montażem instalacji odnawialnych źródeł energii; – Rozbudowa sieci gazowniczej; – Rozwój publicznego transportu;	– 729 km sieci gazowej; – 714 przystanków autobusowych; – 23,6 km dróg dla rowerów – coraz więcej budynków jest termomodernizowanych;	– Kontynuacja wymiany źródeł ciepła, minimalizujących emisje zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim eliminujących wykorzystanie węgla; – Rozwój oraz promocja odnawialnych źródeł energii oraz technologii do magazynowania energii; – Dalsza termomodernizacja budynków; – Zwiększanie dostępności komunikacji zbiorowej; – Kontynuacja działalności kontrolnej, edukacja ekologiczna; – Budowa sieci gazowniczej;
Zagrożenia hałasem		
– Systematyczne prace związane z ograniczeniem nadmiernego hałasu – remonty, modernizacje, przebudowy dróg; – Monitoring hałasu drogowego;	– Wybudowana obwodnica Kraśnika;	– Modernizacje sieci drogowej; – Wykorzystywanie technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia; – Monitoring hałasu drogowego;
Pola elektromagnetyczne		
– Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych; – Stopniowo wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie zagrożenia PEM;	– Brak przekroczeń poziomu promieniowania PEM na terenie powiatu;	– Prawidłowa lokalizacja urządzeń emitujących PEM oraz stały monitoring poziomu promieniowania elektromagnetycznego;
Gospodarowanie wodami		

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
– Stały monitoring wód powierzchniowych i podziemnych;	– Prowadzony monitoring JCWP i JCWPd, w obrębie których leży powiat; – Utrzymany stan dobry JCWPd;	– Budowa i rozbudowa zbiorników małej retencji; – Dalsza edukacja społeczeństwa dotycząca racjonalnego użytkowania zasobów wodnych;
Gospodarka wodno-ściekowa		
– Systematyczne prace związane z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu; – Budowa, rozbudowa i usprawnianie funkcjonowania oczyszczalni ścieków; – Budowa i rozbudowa ujęć wód oraz stacji uzdatniania wód;	– 86,7% ludności korzystającej z sieci wodociągowej; – 45,8% ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej;	– Dalszy rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej;
Zasoby geologiczne		
– Stosowanie najnowszych technologii w czasie eksploatacji zasobów naturalnych; – Systematycznie prowadzone kontrole w zakładach górniczych;	– Regularne kontrole w latach zakładów górniczych przez OUG;	– Eksploatacja zasobów zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; – Dalsze kontrole zakładów górniczych;
Gleby		
– Rekultywacje gleb;	– 18,6 ha zrekultywowanych gleb w 2024;	– Dalsze rekultywacje gleb;
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
– Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych; – Budowa, rozbudowa PSZOK; – Usuwanie wyrobów azbestowych;	– Funkcjonujące PSZOKi na terenie powiatu;	– Racjonalna gospodarka odpadami; – Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami; – Dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest.
Zasoby przyrodnicze		
– Systematyczne działania na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych; – Nasadzenia drzew i krzewów;	– 23 667,18 ha powierzchni obszarów prawnie chronionych; – Cenne obszary przyrodnicze – wyznaczone m.in. obszary Natura 2000; – Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu; – Lesistość powiatu na poziomie 22,1 %	– Dalsze utrzymanie terenów zieleni i terenów cennych przyrodniczo; – Utrzymanie lesistości powiatu;

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Uwarunkowania lub podjęte działania w przeszłości	Stan aktualny	Zadania mające na celu utrzymanie dobrego stanu
Zagrożenia poważnymi awariami		
– Systematyczne kontrole podmiotów korzystających ze środowiska; – Prowadzenie działalności inspekcyjnej podmiotów gospodarczych o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii; – Podejmowanie kroków w zakresie usuwania poważnych awarii oraz ich skutków;	– Wykorzystywane najnowocześniejsze technologie przez zakłady; – Brak miejsca zdarzeń o charakterze poważnych awarii przemysłowych oraz zdarzeń o znamionach poważnych awarii przemysłowych; – Przeprowadzone kontrole zakładów przemysłowych;	– Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt ratowniczy; – Usuwanie skutków ewentualnych awarii; – Dalsze kontrole w zakładach przemysłowych;

9. Cele Programu Ochrony Środowiska, zadania i ich finansowanie

9.1. Wyznaczone cele i zadania

W ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030* wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

CEL: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

CEL: Poprawa klimatu akustycznego w powiecie kraśnickim.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

CEL: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

GOSPODAROWANIE WODAMI

CEL: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

CEL: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

ZASOBY GEOLOGICZNE

CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

GLEBY

CEL: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

CEL: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu.

ZASOBY PRZYRODNICZE

CEL: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele niniejszego Programu zostały wyznaczone na podstawie:

- zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych komponentów środowiska;
- możliwości finansowych;
- celów dokumentów wyższego szczebla (poziom krajowy i wojewódzki);
- celów dokumentów lokalnych (funkcjonujących na terenie powiatu).

Zadania wyznaczone w ramach kierunków interwencji zostały podzielone na:

- zadania własne: są to zadania, których wykonawcą jest jednostka samorządu, dla której utworzony został dokument.

- zadania monitorowane: zadania wyznaczone dla innych jednostek, organów oraz instytucji. Ich realizacja jest monitorowana przez jednostkę samorządu, dla której utworzony został dokument.

Działania obejmują również zagadnienia mitygacji i adaptacji do zmian klimatu.

9.2. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu kraśnickiego

Tabela 59. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu kraśnickiego

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie lubelskiej RWMS	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami	OP.1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń emitowanych do powietrza m.in. poprzez przejście na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	monitorowane: RWMS	-
		Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [t/r] GUS	33 603	<33 603		OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	monitorowane: Gminy	-
		Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem [t/r] GUS	12	<12		OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	własne: Powiat Kraśnicki monitorowane: gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	-
		Długość czynnej sieci gazowej ogółem [m] PSG Sp. z o.o.	729 048	>729 048		OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	monitorowane: Straż Miejska, Policja, Gminy	-
		Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności [%] GUS	64,9	>64,9		OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	monitorowane: PSG Sp. z o.o., właściciele budynków	brak środków finansowych, brak opłacalności ekonomicznej
		Długość sieci ciepłowniczej [km] GUS	25,2	>25,2		OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	monitorowane: zarządcy sieci ciepłowniczej	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Liczba przystanków autobusowych [szt.] GUS	714	>714	OP.2. Rozwój i modernizacja transportu zbiorowego w kierunku transportu przyjaznego dla środowiska; wspieranie ekologicznych form transportu - budowa dróg dla rowerów	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	-
						OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
						OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	
					OP.3. Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
							monitorowane: Gminy, zarządcy budynków	
						OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	monitorowane: Gminy, zarządcy budynków	brak środków finansowych
		Długość dróg dla rowerów [km] GUS	23,6	>23,6	OP.4. Rozbudowa energooszczędnych systemów oświetlenia budynków i dróg publicznych	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek
							monitorowane: Gminy	
						OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych, jednorazowy wysoki wydatek

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					OP.5. Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii i adaptacja do zmian klimatu	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu kraśnickiego	monitorowane: Gminy, mieszkańcy, przedsiębiorstwa	-
						OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-
						OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	monitorowane: Gminy	-
					OP.6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	własne: Powiat Kraśnicki	brak zainteresowania społecznego
							monitorowane: Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	
II ZAGROŻENIA HAŁASEM	Poprawa klimatu akustycznego w powiecie kraśnickim	Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem [os.] RWMS	0 [2021 r.]	0	ZH.1. Ochrona przed hałasem	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu kraśnickiego	monitorowane: RWMS	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
						ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	własne: Powiat Kraśnicki monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	brak środków finansowych, brak wystarczającej wiedzy
						ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	monitorowane: Gminy, zarządcy dróg	brak środków finansowych oraz odpowiednie

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródła danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
								infrastruktury
						ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	monitorowane: Gminy	-
						ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	monitorowane: zarządzający drogami, liniami kolejowymi	-
		Liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu [dB] <i>Starostwo Powiatowe w Kraśniku</i>	0	bieżący monitoring	ZH.2. Zmniejszenie hałasu	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
						ZH.2.2 Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	monitorowane: zarządcy dróg	-
					ZH.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	własne: Powiat Kraśnicki	brak zainteresowania społecznego
							monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	
III POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego [szt.] <i>RWMŚ</i>	0	0	PEM.1. Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	monitorowane: GIOŚ, podmioty zobowiązane do prowadzenia pomiarów	brak objęcia terenu powiatu punktami monitoringu PEM
						PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	monitorowane: Gminy	nieobjęcie wszystkich terenów dokumentacją planistyczną
						PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	własne: Powiat Kraśnicki	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					PEM.2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	monitorowane: PGE Dystrybucja S.A.	brak środków finansowych
					PEM.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	własne: Powiat Kraśnicki	brak zainteresowania społecznego
							monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	
IV GOSPODAROWANIE WODAMI	Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzi	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym [%] <i>RWMS</i>	0	100	GW.1. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, minimalizacja ryzyka powodziowego	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzi	własne: Powiat Kraśnicki	bariery techniczne, brak środków finansowych
		Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym [%] <i>RWMS</i>	100	100		GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	
						GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	monitorowane: PGW Wody Polskie (RZGW)	-
						GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	monitorowane: Gminy	-
		GW.2. Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie małej retencji				GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
							monitorowane: PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
							leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	
						GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	monitorowane: właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	brak zainteresowania społecznego
					GW.3. Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	monitorowane: RWMŚ, PIG-PIB	-
						GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	monitorowane: WIOŚ, PGW WP	brak środków finansowych
						GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	monitorowane: rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	brak środków finansowych, brak zainteresowania rolników
						GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy	-
					GW.4. Optymalizacja zużycia wody	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody)	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	opór społeczny, brak środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					GW.5. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
						GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
						GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	monitorowane: PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	-
V GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej [km] GUS	1 007,1	>1 007,1	GWS.1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%] GUS	86,7	>86,7		GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km] GUS	306,7	>306,7		GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%] GUS	45,8	>45,8		GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.] GUS	804	< 804		GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	własne: Powiat Kraśnicki	-
							monitorowane: Gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, WFOŚiGW	
		Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] GUS	10 125	< 10 125		GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	monitorowane: Gminy	brak zasobów kadrowych
		Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem [%] GUS	1,0	< 1,0		GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	monitorowane: przedsiębiorstwa	-
						GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
					GWS.2. Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	monitorowane: WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	-
					GWS.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	własne: Powiat Kraśnicki	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych
							monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa <i>źródło danych</i>	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
VI ZASOBY GEOLOGICZNE	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.	Liczba udokumentowanych złóż surowców [szt.] <i>PIG-PIB</i>	82	bieżący monitoring	ZG.1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Starosta	-
		Wydobycie surowców mineralnych [tys. t] <i>Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, 2024, PIG-PIB</i>	268	brak możliwości określenia wartości szacunkowych		ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	monitorowane: Marszałek Województwa, Minister Klimatu i Środowiska, Dyrektor OUG	
						ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	monitorowane: zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	-
						ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	własne: Starosta	-
monitorowane: Marszałek Województwa, Minister Klimatu i Środowiska								
VII GLEBY	Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	18,6	według potrzeb	GL.1. Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	monitorowane: RWMŚ, IUNG w Puławach, OSChR	brak punktów pomiarowych wyznaczonych na terenie powiatu
		Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji [ha] <i>Starostwo Powiatowe</i>	72,89	0		GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	monitorowane: ODR, ARiMR, KOWR	brak zainteresowania rolników
						GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepianiu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	monitorowane: Gminy i jednostki podległe JST	

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
					GL.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
							monitorowane: władający powierzchnią ziemi, sprawcy	
						GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	monitorowane: właściciele gruntów, RDOŚ	brak środków finansowych, brak zaangażowania właścicieli gruntów
						GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	własne: Powiat Kraśnicki	nieobjęcie w wykazie wszystkich terenów
					GL.3. Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	własne: Powiat Kraśnicki	-
						GL.3.2. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	monitorowane: Gminy	-
					GL.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	monitorowane: ODR, ARIiMR	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
VIII GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg] GUS	198	<198	GO.1. Racjonalna gospodarka odpadami	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu kraśnickiego	monitorowane: Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	-
		Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%] GUS	40,3	>40,3		GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	własne: Powiat Kraśnicki	-
						monitorowane: WIOŚ		
						GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku	monitorowane: Gminy	-
						GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	monitorowane: Gminy	niedostateczna świadomość społeczna
						GO.1.5. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	monitorowane: PGL LP, Gminy	-
		GO.1.6. Rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	monitorowane: Gminy	-				
		Istniejące dzikie wysypiska [szt.] GUS	2	0	GO.2. Gospodarka odpadami zawierającymi azbest	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	monitorowane: Gminy, mieszkańcy	-
		GO.3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	własne: Powiat Kraśnicki	brak zainteresowania społecznego, brak środków finansowych			
				monitorowane: Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe				

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	monitorowane: Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	możliwy brak zainteresowania inwestorów podjęciem inwestycji
IX ZASOBY PRZYRODNICZE	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Powierzchnia terenów chronionych [ha] GUS	23 667,18	≥ 23 667,18	ZP.1. Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	monitorowane: RDOŚ, Gminy	konflikty społeczne i przestrzenne, brak objęcia wszystkich terenów dokumentami planistycznymi
						ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	monitorowane: Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	-
						ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	monitorowane: RDOŚ	brak środków finansowych
						ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	monitorowane: Gminy	brak środków finansowych
						ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	brak środków finansowych, niska skuteczność metod stosowanych w eliminacji gatunków inwazyjnych
						ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	monitorowane: Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	brak środków finansowych
		Liczba pomników przyrody [szt.] CRFOP	64	≥ 64				

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
		Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej) [ha] GUS	103,01 [2023 r.]	> 103,01		ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	monitorowane: Gminy	-
						ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	brak środków finansowych, presja zabudowy, komunikacyjna i turystyczna na terenach przeznaczonych do zwiększania naturalnej retencji
						ZP.1.9. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody	monitorowane: RDOŚ	brak środków finansowych
		Lesistość [%] GUS	21,1	≥ 21,1	ZP.2. Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
						ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	monitorowane: PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	-
						ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	monitorowane: nadleśnictwa, właściciele lasów	brak środków finansowych
						ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	monitorowane: nadleśnictwa	brak środków finansowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródło danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
						ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	monitorowane: właściciele gruntów, PGL LP	brak zainteresowania właścicieli gruntów przystąpieniem do programów zalesieniowych
					ZP.3. Zarządzanie ruchem turystycznym w sposób zrównoważony	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
							monitorowane: Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	
					ZP.4. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	własne: Powiat Kraśnicki	-
						ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	monitorowane: PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	brak środków finansowych, akty wandalizmu i zniszczenie infrastruktury

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitoringu realizacji celu			Kierunek interwencji	Zadania	Charakter zadania, Podmiot odpowiedzialny*	Ryzyka
		Nazwa źródła danych	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]				
XZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii [szt.] WIOŚ	0	0	ZPA.1. Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	monitorowane: WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	-
						ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	własne: Powiat Kraśnicki	brak środków finansowych
						ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	monitorowane: sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	
					ZPA.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	własne: Powiat Kraśnicki	-
							monitorowane: Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	

* Należy wskazać, czy zadanie należy do zadań własnych samorządu (zadania finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu) bądź czy jest zadaniem monitorowanym (zadania, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych – będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla krajowego (centralnego), bądź instytucji działających na terenie powiatu, lecz podlegających bezpośrednio organom centralnym)

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubelskiego 2030, opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

9.3. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu kraśnickiego wraz z ich finansowaniem

Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Kraśnickiego wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	Powiat Kraśnicki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat Kraśnicki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Powiat Kraśnicki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Kraśnicki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	Powiat Kraśnicki	według kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.3. Prowadzenie i aktualizacja rejestru zgłoszeń źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Powiat Kraśnicki	bezkosztowo w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	Powiat Kraśnicki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Powiat Kraśnicki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	Powiat Kraśnicki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Starosta	koszty w ramach zadań własnych					budżet państwa i środki własne	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż.	Starosta	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet państwa i środki własne	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GLEBY	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	Powiat Kraśnicki	w zależności od inwestycji					budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.2.3. Identyfikacja i prowadzenie wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.3.1. Identyfikacja i monitoring osuwisk	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.2.1. Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Powiatu	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	-
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
ZAGROŻENIA POWAZNYMI AWARIAMI	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Powiat Kraśnicki	w zależności od inwestycji					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Powiat Kraśnicki	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Powiatu, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

źródło: opracowanie własne oraz na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej

9.4. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	OP.1.1. Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza	RWMŚ w Lublinie	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.2. Opracowanie i aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.3. Modernizacja, likwidacja lub wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i innych	gminy, właściciele i zarządcy nieruchomości, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe	według kosztorysów					budżet mieszkańców, przedsiębiorstw, spółdzielni, wspólnot mieszkaniowych, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.4. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych	Straż Miejska, Policja, Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Policji, Straży Miejskiej i Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.1.5. Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej oraz podłączanie budynków indywidualnych do sieci gazowej	PSG Sp. z o.o., właściciele budynków	według kosztorysów					budżet PSG i mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.1.6. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci ciepłownicze wraz z budową przyłączy i węzłów cieplnych	zarządcy sieci ciepłowniczej	według kosztorysów					budżet przedsiębiorstw ciepłowniczych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	OP.2.1. Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym wymiana taboru komunikacji publicznej na pojazdy ekologiczne, budowa i przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych	Gminy, zarządcy dróg, zarządzający komunikacją publiczną	290	6 067	5 000	według kosztorysów		budżet zarządców dróg, Gmin, zarządców komunikacji, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.2. Rozwój transportu rowerowego w tym rozbudowa spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Gminy, zarządcy dróg	312	3 038	927	98 708	według kosztorysów	budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.2.3. Czyszczenie powierzchni jezdni na mokro w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym	zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet zarządców dróg	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.3.1. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych	Gminy, zarządcy budynków	160	4 000	2 600	według kosztorysów		budżet Gmin, zarządców budynków i mieszkańców	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.3.2. Promowanie oraz stosowanie budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego	Gminy, zarządcy budynków	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Gmin, zarządców budynków, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	OP.4.1. Instalacja energooszczędnego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej	Gminy	według kosztorysów					Budżet Gmin, placówek oświatowych	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.4.2. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego – zmniejszenie zużycia energii i poprawa jakości i ujednolicenia barwy oświetlenia	Gminy	według kosztorysów					Budżet Gmin, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.1. Wprowadzenie w planach zagospodarowania przestrzennego zapisów stwarzających warunki do stosowania OZE	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					Budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	OP.5.2. Realizacja inwestycji z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu kraśnickiego	mieszkańcy, Gminy, przedsiębiorstwa	według kosztorysów					budżet Gmin, mieszkańców, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.3. Zwiększenie obszarów zieleni na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	OP.5.4. Zwiększanie retencji wód na terenach zurbanizowanych	Gminy	według kosztorysów					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	OP.6.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących rozwiązania przyczyniające się do podnoszenia świadomości mieszkańców i poprawy jakości powietrza, dotyczące m.in.: wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków, prowadzenia kontroli przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej i uchwał dotyczących programów ochrony powietrza, promocji ruchu pieszego i rowerowego, korzystania z transportu publicznego	Gminy, Samorząd Województwa, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, budżet samorządu województwa, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA HAŁASEM	ZH.1.1. Monitoring hałasu na terenie powiatu kraśnickiego	RWMŚ w Lublinie	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.2. Uspokojenie ruchu na terenach zurbanizowanych, poprzez wprowadzenie ograniczeń prędkości	Gminy, zarządcy dróg	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.1.3. Realizacja inwestycji drogowych ograniczających emisję hałasu (ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne)	Gminy, zarządcy dróg	zależności od inwestycji zaplanowanych w programach ochrony przed hałasem					budżet Gmin, budżet zarządców dróg	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZH.1.4. Planowanie przestrzenne uwzględniające politykę walki z hałasem	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZH.1.5. Sporządzanie map akustycznych dla terenów, dla których istnieje obowiązek prawny	zarządcy dróg, zarządcy linii kolejowych	koszty w ramach zadań własnych					budżet zarządców dróg, budżet zarządzających liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.1. Działania mające na celu poprawę stanu nawierzchni dróg	zarządcy dróg	959	5 742	1	1	według kosztorysów	budżet Gmin, budżet ZDP, budżet ZDW, budżet GDDKiA, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.2.2. Rozwój i usprawnienie systemów transportu o obniżonej emisji hałasu	Gminy, zarządzający drogami, liniami kolejowymi	według kosztorysów					budżet Gmin, budżet zarządzających drogami, liniami kolejowymi	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZH.3.1. Prowadzenie edukacji ekologicznej dot. klimatu akustycznego: w zakresie szkodliwości hałasu oraz promowania ruchu pieszego, jazdy na rowerze i transportu publicznego	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, organizacje pozarządowych, placówek oświatowych, zarządców dróg, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	PEM.1.1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	RWMŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.1.2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony przed polami elektromagnetycznymi	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	PEM.2.1. Przebudowa, modernizacja i rozwój sieci energetycznej oraz infrastruktury zapewniającej zaopatrzenie w energię elektryczną	PGE Dystrybucja S.A.	brak możliwości określenia całkowitej wysokości kosztów					budżet przedsiębiorstwa	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	PEM.3.1. Edukacja społeczeństwa z zakresu oddziaływania i szkodliwości PEM	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAROWANIE WODAMI	GW.1.1. Podejmowanie działań wspierających ochronę przed powodzią	PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządy Zlewni), Gminy	w zależności od inwestycji					budżet PGW Wody Polskie (RZGW i Zarządów Zlewni), budżet Gmin,	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.1.2. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi	właściciele gruntów, Gminne Spółki Wodne, PGW Wody Polskie	w zależności od inwestycji					budżet właścicieli gruntów, Gminnych Spółek Wodnych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GW.1.3. Zimowe i letnie utrzymanie drożności wód	PGW Wody Polskie (RZGW)	w zależności od inwestycji					budżet RZGW i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.1.4. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.2.1. Realizacja Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych	PGW WP, Gminy, ODR, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, rolnicy	w zależności od inwestycji					budżet RZGW, budżet Gmin, budżet ODR, budżet przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, budżet PGL LP, użytkownicy gruntów leśnych, właściciele urządzeń melioracyjnych, budżet rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GW.2.2. Budowa i rozwój małej retencji i mikroretencji a także błękitnej i zielonej infrastruktury, w tym realizacja programów dotacyjnych	właściciele nieruchomości, WFOŚiGW, PGW WP, Gminy	37	19	1 474	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, WFOŚiGW, budżet właścicieli nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GW.3.1. Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach PMŚ oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	RWMŚ, PIG-PIB	koszty w ramach zadań własnych					budżet RWMŚ, budżet PIG-PIB	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.2. Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty, posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód, warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, PGW WP	w zależności od inwestycji					budżet WIOŚ i zarządców zlewni	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.3. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody m.in. poprzez wdrożenie stosowania kodeksu dobrych praktyk rolniczych, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	rolnicy, Gminy, ARiMR, ODR, WIOŚ	w zależności od inwestycji					budżet rolników, Gmin, ARiMR, ODR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.3.4. Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GW.4.1. Ograniczenie zużycia wody w tym w gospodarce komunalnej, przemyśle i rolnictwie (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody)	Gminy, przedsiębiorstwa, przedsiębiorstwa wodociągowe, mieszkańcy, rolnicy	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, przedsiębiorstw, budżet mieszkańców i rolników	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GW.5.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód oraz protekcji przed powodzią i suszą	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PGW WP	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, RZGW, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.2. Promowanie katalogu działań i zadań służących minimalizowaniu następstw suszy (np. zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi, wprowadzania i utrzymania zadrzewień śródpolnych i przydrożnych)	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii					PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GW.5.3. Prowadzenie działań edukacyjnych propagujących mikroinstalacje do gromadzenia i przetrzymywania wody	PGW Wody Polskie, gminy, placówki oświatowe	w zależności od zakresu kampanii					PGW Wody Polskie, gminy, powiaty, placówki edukacyjne	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
GOSPODAR KA WODNO- ŚCIEKOWA	GWS.1.1. Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	7 300	354	w zależności od inwestycji			budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GWS.1.2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów wodociągowych	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	254	13 493	2	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	10 295	5 147	3 219	w zależności od inwestycji		budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.4. Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.5. Wsparcie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, dla których budowa sieci kanalizacyjnej jest nieuzasadniona ekonomicznie lub technicznie	Gminy, właściciele nieruchomości, WFOŚiGW	w zależności od inwestycji					budżet Gmin, budżet właścicieli nieruchomości, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz kontrola szczelności tych zbiorników	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.1.7. Ograniczanie ilości zużywanej wody poprzez zamykanie obiegów wody oraz recyrkulację wody w zakładach przemysłowych	przedsiębiorstwa	w zależności od inwestycji					budżet przedsiębiorstw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GWS.1.8. Identyfikacja alternatywnych miejsc poboru wody do spożycia	Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, budżet przedsiębiorstwa kanalizacyjne	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	GWS.2.1. Monitoring gospodarki wodno-ściekowej (badania wód, ścieków, odcieków, wizualizacja, kontrola parametrów ilościowych i jakościowych wód i ścieków)	WIOŚ, PGW WP, Gminy, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ, PGW WP, Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GWS.3.1. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków oraz oszczędnym korzystaniem z wód	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, przedsiębiorstw, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY GEOLOGICZNE	ZG.1.1. Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Marszałek Województwa, Minister Klimatu i Środowiska, Dyrektor OUG	koszty w ramach zadań własnych					budżet państwa i środki własne	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.2. Ograniczenie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów, poprzez prowadzenie systematycznych kontroli	OUG	koszty w ramach zadań własnych					budżet OUG	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZG.1.3. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin poprzez korzystanie z najnowocześniejszych technik	zakłady wydobywcze, przedsiębiorstwa	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet przedsiębiorstw, zakładów wydobywczych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZG.1.4. Wydawanie koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Marszałek Województwa, Minister Klimatu i Środowiska	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet państwa i środki własne	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
GLEBY	GL.1.1. Monitoring jakości gleb	IUNG w Puławach, GIOŚ, OSChR	koszty w ramach realizacji zadań zleconych					budżet IUNG, GIOŚ i OSChR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.2. Promocja rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz dobrych praktyk rolniczych	ODR, ARiMR, KOWR	koszty w ramach zadań własnych					budżet ODR, ARiMR, KOWR	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.1.3. Przeciwdziałanie zasklepianiu gleb przez stosowanie odpowiednich rozwiązań przy planowaniu Inwestycji (np. powierzchni półprzepuszczalnych), a także zapewnienie odpowiednich powierzchni biologicznie	Gminy i jednostki podległe JST	koszty w ramach zadań własnych					budżet gmin i jednostek podległych JST	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GL.2.1. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	władający powierzchnią ziemi lub inni sprawcy zanieczyszczenia	w zależności od inwestycji					budżet władających powierzchnią bądź sprawców zanieczyszczeń	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.2.2. Remediacja gleb na terenach, na których stwierdzono zanieczyszczenia w powierzchni ziemi	właściciele gruntów, RDOŚ	w zależności od inwestycji					budżet właścicieli budynków, budżet RDOŚ	zadanie inwestycyjne, realizacja w przypadku wystąpienia potrzeby
	GL.3.3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GL.4.1. Szkolenia rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin i nawożenia	ODR, ARIMR	koszty w ramach zadań własnych					budżet ODR, ARIMR, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	GO.1.1. Prowadzenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin powiatu kraśnickiego	Gminy, przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, przedsiębiorstw	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.2. Kontrola w zakresie przestrzegania warunków wydanych pozwoleń na wytworzenie odpadów oraz zezwoleń na przetwarzanie i zbieranie odpadów	WIOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.3. Egzekwowanie zapisów wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku na terenie gminy i regulaminu utrzymania czystości i porządku	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.4. Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.5. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	PGL LP, Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet PGL LP, Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.1.6. Rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy	-	1 475	1 475	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów		budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	GO.2.1. Sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gminy, mieszkańcy	60	385	366	23	3	budżet Gmin, budżet mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.2.2. Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gminy, mieszkańcy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, budżet mieszkańców, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	GO.3.1. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące właściwego postępowania z odpadami w tym zwiększenia efektywności selektywnego zbierania u „źródła” oraz edukacja w zakresie minimalizacji produkcji odpadów	Gminy, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	GO.3.2. Działania ukierunkowane na promocję, współpracę, wymianę doświadczeń i edukację w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym	Gminy, jednostki naukowe, instytucje szkoleniowe	w zależności od zakresu prowadzonej kampanii					budżet Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZP.1.1. Zapewnienie właściwej ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych	Gminy, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZP.1.2. Obejmowanie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	Ministerstwo Środowiska, Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Ministerstwa, RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.3. Monitoring obszarów chronionych oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków	RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet RDOŚ	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.4. Pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Gminy	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.5. Identyfikacja miejsc występowania oraz eliminacja gatunków obcych w tym inwazyjnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, Gminy, PGL LP, organizacje pozarządowe, zarządcy nieruchomości, zarządzający drogami	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, PGL LP, PGW WP	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.6. Poprawa stanu siedlisk i gatunków - wdrażanie działań ochronnych	Samorząd Województwa, RDOŚ, PGL LP, organizacje pozarządowe, wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, budżet RDOŚ, budżet Parków Narodowych, PGL LP, budżet organizacji pozarządowych	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.1.7. Leczenie, pielęgnacja drzewostanów oraz nasadzenia drzew i krzewów	Gminy	zgodnie z budżetem jednostek lub kosztami inwestycji					budżet Gmin, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZP.1.8. Działania zwiększające retencję oraz wspierające zachowanie naturalnych warunków hydrologicznych na terenach podmokłych, w dolinach rzek oraz w jeziorach	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, właściciele i zarządcy nieruchomości	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, PGL LP, budżet RDOŚ, budżet gmin, budżet organizacji pozarządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP 1.9. Kontynuacja prac nad opracowaniem i zatwierdzeniem planów ochrony dla obszarów Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody	RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet gmin, budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.2.2. Rozwój systemu monitoringu środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki, nielegalne wysypiska śmieci), inwestycje związane z ochroną przeciwpożarową lasu	PGL LP, nadleśnictwa, Straż Pożarna, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet PGL LP, Nadleśnictw, Straży Pożarnej, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.2.3. Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych	nadleśnictwa, właściciele lasów	koszty w ramach zadań własnych					budżet nadleśnictw, właścicieli lasów	zadanie ciągłe, wykonywane w ramach bieżącej działalności
	ZP.2.4. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	nadleśnictwa	koszty w ramach zadań własnych					budżet nadleśnictw	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZP.2.5. Zalesianie gruntów z uwzględnieniem warunków siedliskowych i potrzeb różnorodności biologicznej	właściciele gruntów, PGL LP	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet właścicieli gruntów	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.3.1. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, Gminy	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Samorządu Województwa, budżet Parków Narodowych, budżet PGL LP, budżet RDOŚ, budżet Gmin	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZP.4.1. Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Samorząd Województwa, PGL LP, RDOŚ, gminy, organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet nadleśnictw, Gmin, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
	ZP.4.2. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	PGL LP, gminy, RDOŚ, organizacje pozarządowe	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet nadleśnictw	zadanie realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania
ZAGROŻENIA POWAZNYMI AWARIAMI	ZPA.1.1. Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, przedsiębiorstwa, Straż Pożarna, Policja	koszty w ramach zadań własnych					budżet WIOŚ, przedsiębiorstw, Straży Pożarnej oraz Policji, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Szacunkowe koszty realizacji (tys. zł.)*					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
			2025	2026	2027	2028	2029-2030		
	ZPA.1.2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom, a także rozbudowa OSP	Gminy, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, PSP	koszty w ramach zadań własnych i kosztorysów					budżet Gmin, WIOŚ, PWIS, WFOŚiGW, fundusze krajowe i UE, PSP	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.1.3. Zapobieganie lub usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	sprawcy awarii, PSP, RDOŚ	koszty w ramach zadań własnych					budżet sprawców awarii, PSP, RDOŚ	zadanie inwestycyjne; realizacja zależna od dostępnych środków
	ZPA.2.1. Edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców	Gminy, służby interwencyjne, WIOŚ, Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego	koszty w ramach zadań własnych					budżet Gmin, WIOŚ, służb interwencyjnych, Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, fundusze krajowe i UE	zadanie ciągłe, edukacyjne; realizowane w zależności od możliwości oraz zapotrzebowania

źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletnich Prognoz Finansowych oraz informacji uzyskanych od Urzędów, Instytucji i przedsiębiorstw

10. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania Programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów Programu oraz ograniczy negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych zadań. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie Programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie Programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania Programu.

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- W czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych.
- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych.
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.
- Odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji oraz czas inwestycji uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.
- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.

10.1. Współpraca z interesariuszami

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Starostwa Powiatowego w Kraśniku,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego,
- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie,
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Lublinie,
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Warszawie,
- Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej,
- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie,
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie,
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie,
- Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie,
- Okręgowego Urzędu Górniczego w Lublinie,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Lublinie,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Lublinie,
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Powiatowego Zarządu Dróg w Kraśniku,
- Nadleśnictw,
- Urzędów Gmin powiatu kraśnickiego,
- zakładów wodno-kanalizacyjnych.

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne Starostwa Powiatowego w Kraśniku oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą m.in.:

- Mieszkańcy powiatu,
- Gminy powiatu kraśnickiego;
- Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie powiatu kraśnickiego,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie,
- PGW WP – RZWG;
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie,
- Zarządcy dróg,
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Okręgowy Urząd Górniczy,
- Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Zarządcy nieruchomości wielorodzinnych,
- Placówki oświatowe i organizacje pozarządowe na terenie powiatu kraśnickiego,
- Wspólnoty mieszkaniowe,
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza,
- Policja, straż pożarna,
- przedsiębiorstwa odbierające odpady komunalne, zakłady wodno-kanalizacyjne.

10.2. Edukacja ekologiczna

Prowadzenie edukacji ekologicznej we współczesnym świecie wymaga zintegrowanego podejścia do zagadnień ochrony środowiska. Zagadnienia w zakresie edukacji ekologicznej powinny obejmować szeroko pojętą dbałość o klimat, a także kwestie działań adaptacyjnych w zakresie najistotniejszych obszarów interwencji. Odbiorcy treści informacyjno-edukacyjnych mają coraz większe wymagania, którym można sprostać wykorzystując ogólnodostępny wachlarz sposobów prowadzenia edukacji ekologicznej. Zagadnienia i problemy edukacji ekologicznej można rozpatrywać w różnych kontekstach i aspektach:

- jako podstawowy obszar edukacji prowadzonej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej i nieformalnej,
- w kwestii konsumenckiej tj. w odniesieniu do cyklu życia produktów i świadomości ekologicznej konsumentów,
- jako element zarządzania środowiskiem i wdrażania opracowanych polityk, planów i strategii,
- jako praktyka społeczna.

Dla różnych obszarów edukacji trudne jest ustanowienie priorytetów edukacyjnych, gdyż powinny one być traktowane kompleksowo i równolegle, choćby z uwagi na fakt, że ochrona środowiska jest zagadnieniem interdyscyplinarnym, a wszystkie obszary interwencji wzajemnie się przenikają. Edukacja przez wieloaspektowe i interdyscyplinarne podejście: uwarściwia na problemy i zagrożenia środowiskowe, uświadamia ich przyczyny i skutki, uczy metod ich rozwiązywania oraz odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, a także mobilizuje do czynnego podejmowania działań (osobistych i grupowych) na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028 z perspektywą na lata 2029-2030* jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- 1) Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- 2) Budzenie szacunku do przyrody.
- 3) Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- 4) Zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- 5) Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- 6) WYROBIE NIE pocucia odpowiedzialności za środowisko.
- 7) Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

W realizacji Programu ważne jest:

- 1) Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie;
- 2) Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.;

- 3) Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach;
- 4) Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków;
- 5) Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji;
- 6) Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian;
- 7) Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych;
- 8) Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami;
- 9) Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Miasto Kraśnik

Działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska realizowane na terenie Miasta Kraśnik:

- Co roku jesienią w parkach miejskich organizowana jest akcja ustawiania domków dla jeży. W ramach wydarzenia prowadzone są pogadanki edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, podczas których omawiane są zwyczaje jeży oraz znaczenie tych zwierząt dla ekosystemu.
- „Miodobranie z pasieki miejskiej”. Dwa razy w roku organizowane jest miodobranie z pasieki miejskiej zlokalizowanej na dachu budynku Centrum Kultury i Promocji w Kraśniku. Wydarzenie połączone jest z pogadankami o roli pszczół w przyrodzie, ich znaczeniu dla bioróżnorodności oraz wpływie na środowisko naturalne.
- Montaż budek dla jerzyków (działanie jednorazowe). W 2020 roku zamontowano budki lęgowe dla jerzyków na budynku Urzędu Miasta, Szkole Podstawowej nr 4 oraz na budynku Centrum Kultury i Promocji przy ul. Niepodległości 44. Działanie to miało na celu wspieranie populacji tych pożytecznych ptaków ograniczających ilość owadów w środowisku miejskim.
- System monitoringu jakości powietrza. Na terenie miasta zainstalowano czujniki jakości powietrza, które umożliwiają bieżące śledzenie poziomu zanieczyszczeń. Urządzenia znajdują się m.in. na:
 - o budynku Szkoły Podstawowej nr 5 przy ul. Popiełuszki,
 - o budynku Szkoły Podstawowej nr 4 przy ul. Kolejowej,
 - o przy ul. Makuszyńskiego,
 - o przy ul. Olejnej,
 - o budynku Szkoły Podstawowej nr 3 przy ul. Urzędowskiej.
- Centrum Kultury i Promocji regularnie organizuje warsztaty, konkursy i wydarzenia promujące wiedzę ekologiczną, m.in.: „Ekofestiwal”, „Ekologiczne powitanie wiosny”, czy wakacyjne warsztaty ekologiczne.
- Oddział CKiP przy ul. Kościuszki 26 współpracuje z firmą „EKOLAND” – odbierającą odpady komunalne – która współorganizuje wydarzenia o tematyce ekologicznej. Poprzez zabawę i zajęcia praktyczne dzieci uczą się zasad prawidłowej segregacji odpadów i poznają sposoby ograniczania ilości śmieci.

- Warsztaty ekologiczne w szkołach. Firma „EKOLAND”, we współpracy z Urzędem Miasta Kraśnik, cyklicznie organizuje w szkołach spotkania i warsztaty poświęcone tematyce ochrony środowiska i gospodarki odpadami.
- Pracownicy Urzędu Miasta regularnie odwiedzają szkoły i przedszkola, prowadząc pogadanki i zajęcia o tematyce ekologicznej, dostosowane do wieku uczestników. Omawiane są zagadnienia związane z ochroną środowiska, segregacją odpadów, czystym powietrzem i ochroną przyrody.

Gmina Annopol

Działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska realizowane na terenie Gminy Annopol:

- Światowy Dzień Drzewa (10.2024 r.) – sadzenie drzew wokół szkół przy wsparciu Nadleśnictwa Gościeradów; zajęcia o znaczeniu drzew dla środowiska; ognisko integracyjne.
- Światowy Dzień Wody (03.2024 r.) – zajęcia w świetlicy szkolnej, filmy edukacyjne o oszczędzaniu wody, rozmowy o obiegu i zanieczyszczeniach wody.
- Akcja „Sprzątanie Świata” – udział uczniów i mieszkańców w porządkowaniu terenów gminy; promowanie postaw proekologicznych.
- Gminny Konkurs Plastyczny „Ocalmy naszą planetę” (04.2023 r.) – działania w Publicznej Szkole Podstawowej w Kosinie; rozwijanie kreatywności uczniów i uwrażliwienie na problemy środowiska.

Gmina Annopol, we współpracy z firmą Remondis działającą na podstawie umowy podwykonawstwa z EKO-KRAS, prowadziła działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowego gospodarowania odpadami. W ramach tych działań:

- przeprowadzono pogadanki w Szkole Podstawowej w Annopolu na temat zasad segregacji odpadów komunalnych,
- zorganizowano spotkania z mieszkańcami sołectw, podczas których przedstawiono informacje dotyczące obowiązującego systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz znaczenia właściwego postępowania z odpadami,
- do wszystkich właścicieli nieruchomości zamieszkałych, w trakcie wywozów odpadów w 2024 roku, rozdysponowano broszury i ulotki informacyjne dotyczące zasad segregacji. Wzory materiałów zostały wcześniej zaakceptowane przez Gminę Annopol.

Gmina Urzędów

W latach 2023-2024 na terenie Gminy Urzędów zrealizowano szereg działań i inicjatyw promujących postawy proekologiczne wśród mieszkańców, dzieci i młodzieży oraz pracowników instytucji publicznych:

- Zorganizowano akcję sprzątania terenu gminy, w której udział wzięli pracownicy Urzędu Miejskiego w Urzędowie. Celem przedsięwzięcia było dbanie o czystość przestrzeni publicznej oraz promowanie odpowiedzialnych zachowań wobec środowiska.
- Z okazji Międzynarodowego Dnia Krajobrazu, przypadającego 20 października, w Gminie Urzędów zorganizowano działania edukacyjne mające na celu promowanie świadomości ekologicznej, dbałości o otaczającą przyrodę oraz zrozumienia znaczenia krajobrazu w życiu człowieka. Wydarzenia towarzyszące obchodom odbywały się przez cały miesiąc październik.

- Placówki oświatowe z terenu gminy wzięły udział w ogólnopolskiej akcji „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”, której celem było kształtowanie postaw ekologicznych oraz edukacja w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym. Zebrane elektrośmieci zostały przekazane do recyklingu, co przyczyniło się do ograniczenia negatywnego wpływu odpadów na środowisko.
- Tradycyjnie na terenie Gminy Urzędów przeprowadzono akcję „Sprzątanie Świata”, w którą włączyły się szkoły, przedszkola, instytucje oraz mieszkańcy. Uczestnicy porządkowali tereny zielone, okolice szkół i dróg gminnych. Celem przedsięwzięcia było kształtowanie odpowiedzialności za wspólne dobro i zwiększenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności.
- Oddział przedszkolny w Moniakach zorganizował Ekologiczny Konkurs Plastyczny pt. „W marcu jak w garncu”. Celem konkursu było rozwijanie wyobraźni i kreatywności dzieci oraz promowanie postaw proekologicznych poprzez twórczość artystyczną.
- Uczniowie szkół z terenu gminy uczestniczyli w konkursie ekologicznym „Moja ekologiczna Mała Ojczyzna”, którego zadaniem było wykonanie makiet przedstawiających ciekawe i kreatywne rozwiązania proekologiczne możliwe do zastosowania w najbliższym otoczeniu. Konkurs rozwijał wśród uczniów poczucie odpowiedzialności za lokalne środowisko oraz zachęcał do poszukiwania ekologicznych rozwiązań.
- W ramach działań edukacyjnych prowadzono również kampanię informacyjną „Jestem EKO – Bądź i TY”, mającą na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania codziennych działań na rzecz ochrony środowiska, takich jak segregacja odpadów, oszczędzanie wody i energii oraz ograniczanie zużycia plastiku.

Gmina Dzierzkowice

Działania ekologiczne w Gminie Dzierzkowice:

- Wycieczka edukacyjna do Nadleśnictwa Gościeradów – uczniowie zwiedzili szkołę leśną, poznali pracę leśników, ochronę przyrody i znaczenie zrównoważonej gospodarki leśnej; zakończono ogniskiem integracyjnym.
- Akcja „Sprzątanie Świata” (wrzesień–październik 2023) – uczniowie wraz z nauczycielami porządkowali teren szkoły i pobliskie obszary, ucząc się jednocześnie prawidłowej segregacji odpadów.
- Międzynarodowy Dzień Ziemi (22–23 kwietnia 2024) – montaż słowno-muzyczny dla przedszkolaków i uczniów klas I–III, wręczenie „Kodeksu Małego Ekologa”, zajęcia edukacyjne na temat plastiku i ochrony środowiska.
- Ekologiczne powitanie wiosny (20 marca 2024) – udział uczniów w konkursach wiedzy ekologicznej, pokazach artystycznych, prezentacji EKO-kapeluszy i plakatów, rozgrywki sportowe.
- Łąka kwietna i nasadzenia roślin – uczniowie przygotowali podłoże i wysiali mieszankę kwiatów, posadzono bratki w skrzyniach przed szkołą i przedszkolem; działania wspierające bioróżnorodność i retencję wody.
- Konkurs plastyczny „Moje ekologiczne przedszkole” (28.11.2023) – promowanie postaw ekologicznych, rozwijanie wyobraźni i świadomości przyrodniczej wśród dzieci z przedszkoli.

- Warsztaty przyrodnicze (20.11.2023) – prezentacja jaszczurki agama brodata „Miguś”, pogadanka o zwyczajach zwierząt i życiu w naturalnym środowisku; możliwość bezpośredniego kontaktu z zwierzęciem.

Gmina Gościeradów

Działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska realizowane na terenie Gminy Gościeradów:

- Zakup i udostępnienie mieszkańcom gminy aplikacji „Moje odpady”, zawierającej m.in. aktualne zasady selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz harmonogram odbioru odpadów.
- Organizacja akcji sprzątania terenu gminy, mającej na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawę estetyki przestrzeni publicznej.
- Przygotowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych, w tym:
- drukowanie i rozdawanie ulotek dotyczących zasad selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- publikacja informacji w gazecie gminnej dotyczących prawidłowego segregowania odpadów.
- Zamieszczanie na stronie internetowej gminy aktualnych informacji dotyczących selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym harmonogramów, zasad segregacji oraz sposobów postępowania z odpadami problemowymi.
- Prowadzenie Punktu informacyjno-konsultacyjnego programu „Czyste Powietrze”, w którym mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w zakresie składania wniosków i wymiany źródeł ciepła.

Publikowanie na stronie internetowej gminy informacji dotyczących ochrony powietrza, w szczególności:

- zakazu spalania odpadów,
- obowiązku wymiany starych, nieefektywnych źródeł ogrzewania na ekologiczne.

Gmina Kraśnik

Edukacja ekologiczna w Gminie Kraśnik była realizowana m.in. za pośrednictwem pracowników Urzędu Gminy oraz placówek oświatowych. W ramach działań edukacyjnych w latach 2023–2024 przeprowadzono szereg inicjatyw i akcji proekologicznych, m.in.:

- „Dzień bez samochodu” – promowanie idei proekologicznych oraz ograniczanie emisji spalin poprzez organizację rajdu pieszego uczniów klasy IV,
- „Ścieżka ekologiczna Rudki” – rajd pieszy pod hasłem „Ekologicznie i bezemisyjnie”,
- „Porosty – naturalne wskaźniki czystości powietrza” – zajęcia w ramach lekcji biologii,
- „Nie pal przy mnie, proszę” – program edukacyjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kraśniku,
- Akcja #sadziMY – sadzenie drzew z leśnikami,
- „Czyste powietrze wokół nas” – program edukacyjny PSSE w Kraśniku,
- „Trzymaj formę” – program edukacyjny PSSE w Kraśniku,
- Powiatowy Alert Ekologiczno-Zdrowotny,
- „Bieg po zdrowie” – program edukacyjny PSSE w Kraśniku,
- „Przytul się do drzewa” – akcja promująca kontakt z naturą i dbałość o środowisko,

- Zajęcia terenowe w Punkcie Edukacji Leśnej Rudki oraz Uroczysku – we współpracy z Nadleśnictwem Kraśnik,
- Konkurs powiatowy „Gdzie poniosą mnie moje nogi”, organizowany w ramach Europejskiego Tygodnia Mobilności 2023 pod hasłem „Oszczędzaj energię”.

Działania mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej były również prowadzone podczas bieżącej obsługi mieszkańców w Urzędzie Gminy Kraśnik. W trakcie wizyt przekazywano informacje dotyczące ochrony przyrody, zagrożeń środowiskowych oraz sposobów dbania o środowisko naturalne. Ponadto realizowano cykliczne działania informacyjne i edukacyjne, takie jak:

- dystrybucja ulotek dotyczących zasad segregacji odpadów wraz z harmonogramem ich odbioru na początku każdego roku,
- organizacja spotkań w ramach Programu „Czyste Powietrze”,
- badania gleb dla rolników,
- akcje informacyjne dotyczące uchwały antysmogowej i obowiązku wymiany nieekologicznych źródeł ciepła.

Gmina Szastarka

Na terenie Gminy Szastarka w latach 2023–2024 realizowano liczne działania o charakterze edukacyjnym i ekologicznym, mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, oraz promowanie postaw przyjaznych środowisku:

Na terenie placówek oświatowych organizowano spotkania i zajęcia edukacyjne, podczas których uczniowie poznawali zasady prawidłowej segregacji odpadów oraz sposoby dbania o środowisko naturalne. Działania te miały na celu kształtowanie odpowiedzialnych postaw ekologicznych już od najmłodszych lat.

W ramach działań ekologicznych uczniowie wykonywali miniaturowe ekosystemy w szklanych słoikach, tworząc tzw. „lasy w słoiku”. Celem projektu było rozwijanie świadomości ekologicznej oraz zrozumienie zasad funkcjonowania zamkniętych ekosystemów i zależności panujących w przyrodzie.

W ramach obserwacji terenowych uczniowie poznawali mchy jako naturalne wskaźniki czystości powietrza. Porównywali ich wygląd w różnych miejscach, ucząc się, jak rośliny te pomagają w ocenie stopnia zanieczyszczenia środowiska.

Zrealizowano projekt fotograficzny przedstawiający to samo drzewo w różnych porach roku – jesienią, zimą i wiosną. Celem było ukazanie cykliczności zjawisk przyrodniczych oraz wrażliwości na zmiany zachodzące w naturze.

Na terenie szkół przeprowadzono zbiórkę makulatury. Działanie to miało na celu promowanie recyklingu oraz uświadomienie, że nawet drobne działania mogą przyczyniać się do ochrony środowiska i zmniejszenia ilości odpadów.

Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas”. W ramach programu edukacyjnego prowadzonego przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kraśniku zorganizowano zajęcia na temat ochrony powietrza, wpływu zanieczyszczeń na zdrowie oraz sposobów ograniczania emisji spalin i dymów.

Zorganizowano spotkanie z przedstawicielem Nadleśnictwa Kraśnik. Podczas prelekcji uczniowie poznali gatunki drzew występujące w lokalnych lasach, ich znaczenie dla środowiska oraz obowiązki leśników. Poruszono również temat ochrony zwierząt leśnych.

Akcja „Eko–karmniki”. W ramach działań proekologicznych uczniowie przygotowali karmniki dla ptaków z materiałów pochodzących z recyklingu, takich jak plastikowe butelki. Karmniki zostały zawieszone na drzewach w pobliżu szkół, a akcja dokarmiania ptaków była kontynuowana przez okres zimowy.

Akcja „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”. Placówki oświatowe z terenu Gminy Szastarka wzięły udział w ogólnopolskiej akcji ekologicznej, której celem była edukacja w zakresie prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym.

Konkurs „Ekologiczna ozdoba świąteczna”. Zorganizowano konkurs plastyczny, w ramach którego uczniowie tworzyli ozdoby świąteczne z materiałów wtórnych. Celem konkursu było rozwijanie kreatywności oraz promowanie idei ponownego wykorzystania surowców.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi, przypadającego 22 kwietnia, w szkołach przeprowadzono zajęcia, pogadanki i akcje porządkowe. Celem było przypomnienie, że troska o czystość środowiska i racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych to obowiązek każdego człowieka.

Na terenie szkół odbył się pokaz mody ekologicznej. Uczestnicy przygotowali stroje z materiałów przeznaczonych do recyklingu – m.in. kartonów, folii i butelek plastikowych. Pokaz miał na celu promowanie kreatywnego myślenia, idei recyklingu oraz świadomego gospodarowania odpadami.

Gmina Trzydnik Duży

Działania ekologiczne na terenie gminy Trzydnik Duży:

- Rodzinny Konkurs Ekologiczny „Ze starego coś nowego” – promowanie idei ponownego wykorzystania materiałów i rozwijanie kreatywności wśród dzieci i rodzin.
- Akcja „Sprzątanie Świata” – zaangażowanie uczniów i społeczności lokalnej w porządkowanie terenów gminy oraz kształtowanie odpowiedzialnych postaw ekologicznych.
- Obchody Dnia Ziemi – zajęcia i wydarzenia edukacyjne poświęcone ochronie środowiska i zachęcające do proekologicznych działań na co dzień.
- EKO-CHALLENGE – działamy ekologicznie – akcja sprzątania lasu połączona z dokumentacją fotograficzną efektów oraz nominowaniem kolejnych instytucji do podjęcia podobnych działań.
- Warsztaty „Energii odnawialnej” (22.04.2024) – zajęcia praktyczne dla uczniów poświęcone odnawialnym źródłom energii, z eksperymentami i pokazami naukowymi.
- Alert Ekologiczno-Zdrowotny – działania edukacyjne dotyczące wpływu środowiska na zdrowie człowieka i konieczności dbania o czyste otoczenie.
- Konkurs „Eko Pszczoła” – popularyzacja wiedzy o znaczeniu pszczół dla środowiska oraz kształtowanie postaw proekologicznych wśród uczniów.
- Konkurs plastyczny „Dbam o swoją planetę” (klasy I–III) – rozwijanie świadomości ekologicznej poprzez sztukę i twórcze podejście do ochrony środowiska.
- Konkurs „Lekcja Nieśmiecenia” – udział szkoły w ogólnopolskiej inicjatywie propagującej ideę ograniczania ilości odpadów i odpowiedzialnego ich segregowania; szkoła znalazła się wśród pierwszej setki wyróżnionych placówek.

Gmina Wilkołaz

Działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska realizowane na terenie Gminy Wilkołaz:

- Kampania „Sprzątanie Świata”. Do placówek oświatowych działających na terenie gminy przesłano pisma wraz z informatorem dla uczestników, plakatem tegorocznej edycji akcji oraz materiałami edukacyjnymi dotyczącymi zasad selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Urząd Gminy Wilkołaz zapewnił uczestnikom niezbędne materiały – worki do zbiórki odpadów oraz rękawice ochronne. Akcja miała na celu kształtowanie odpowiedzialnych postaw wobec środowiska oraz zwiększenie świadomości w zakresie właściwego gospodarowania odpadami.
- Program „Czyste Powietrze”. Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, w którym mieszkańcy mogą uzyskać informacje i wsparcie przy składaniu wniosków o dofinansowanie wymiany źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków. Prowadzone były również akcje informacyjne – w tym dystrybucja ulotek oraz publikacja aktualnych informacji w specjalnej zakładce na stronie internetowej Gminy Wilkołaz.
- W ramach działań edukacyjnych i profilaktycznych gmina prowadziła dystrybucję ulotek informacyjnych dotyczących obowiązującej uchwały antysmogowej. Celem było przypomnienie mieszkańcom o zakazie spalania odpadów oraz obowiązku wymiany nieekologicznych źródeł ogrzewania.
- Na terenie gminy organizowano rajdy rowerowe, mające na celu promowanie roweru jako ekologicznego środka transportu. Inicjatywa ta łączyła propagowanie zdrowego trybu życia z troską o środowisko naturalne poprzez ograniczanie emisji spalin.
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Wilkołaz realizowały różnorodne akcje, projekty i konkursy ekologiczne, których celem było rozwijanie wśród uczniów świadomości ekologicznej, zachęcanie do recyklingu, oszczędzania zasobów naturalnych i dbania o czystość otoczenia.

Gmina Zakrzówek

Działania z zakresu edukacji ekologicznej i ochrony środowiska realizowane na terenie Gminy Zakrzówek:

- „Przygody w lesie – grzybobranie”. Zorganizowano spotkanie z przedstawicielem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kraśniku, podczas którego uczestnicy poznali budowę grzybów, różnice między gatunkami jadalnymi a trującymi oraz zasady bezpiecznego zbierania grzybów. Omówiono również zasady właściwego zachowania się w lesie i przygotowania do grzybobrania.
- Placówki oświatowe z terenu gminy wzięły udział w ogólnopolskiej akcji „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”, której celem było propagowanie selektywnej zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych oraz uświadamianie dzieciom i rodzicom zagrożeń wynikających z niewłaściwego składowania tego typu odpadów.
- Z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi (22 kwietnia) w szkołach i świetlicach na terenie gminy przeprowadzono zajęcia, rozmowy i pogadanki poświęcone ochronie środowiska. Podkreślano znaczenie zasobów naturalnych, konieczność ich oszczędzania oraz wpływ człowieka na stan planety.
- W ramach Tygodnia Ekologicznego w świetlicy szkolnej przeprowadzono cykl rozmów i zajęć pod hasłem „Co możemy zrobić dla Ziemi?”. Dzieci wspólnie zastanawiały się

nad codziennymi działaniami, które pomagają chronić środowisko – takimi jak segregacja odpadów, oszczędzanie wody czy ograniczanie zużycia plastiku.

- W ramach obchodów Tygodnia Ekologicznego uczniowie wykonywali plakaty i prace artystyczne o tematyce ekologicznej, zwracając uwagę na potrzebę oszczędzania wody, energii, żywności i ubrań. Celem działań było pokazanie, że ekologia to nie tylko modny trend, ale odpowiedzialny styl życia.
- W 2023 i 2024 r. szkoły z terenu gminy wzięły udział w ogólnopolskiej akcji „Sprzątamy dla Polski”. Uczniowie porządkowali tereny zielone i okolice szkół. Działanie miało na celu kształtowanie odpowiedzialności za wspólne dobro i zwiększenie wrażliwości na problemy środowiskowe.
- W ramach Tygodnia Ekologicznego uczniowie przygotowali plakaty pod hasłem „Uratuję Ziemię!”, zwracając uwagę na znaczenie oszczędzania zasobów naturalnych, segregacji odpadów i sadzenia drzew. Działania te kształtowały świadomość ekologiczną oraz odpowiedzialność młodzieży za przyszłość planety.
- Zorganizowano spotkanie z leśniczym z Nadleśnictwa Kraśnik. Podczas zajęć omówiono budowę i znaczenie lasu jako złożonego ekosystemu, jego rolę przyrodniczą i gospodarczą oraz zasady zachowania się w lesie. Uczniowie poznali również podstawy ochrony lasów i gatunków roślinnych oraz zwierzęcych.
- W ramach zajęć edukacyjnych zorganizowano zabawy dydaktyczne dotyczące zasad segregacji odpadów. Dzięki wykorzystaniu pomocy edukacyjnych dzieci w praktyczny sposób uczyły się, jak prawidłowo rozdzielać odpady i dbać o czystość środowiska.

Nadleśnictwo Gościeradów

W latach 2021–2022 Nadleśnictwo Gościeradów realizowało działania związane z organizacją konferencji, seminariów oraz warsztatów poświęconych promocji walorów przyrodniczych obszarów chronionych. Podczas spotkań omawiano znaczenie ochrony przyrody, różnorodność biologiczną oraz sposoby racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi. Tematyka ta była również poruszana w trakcie zajęć z edukacji przyrodniczo-leśnej, prowadzonych przez pracowników Nadleśnictwa Gościeradów, co pozwoliło poszerzyć wiedzę uczestników i zwiększyć świadomość ekologiczną lokalnej społeczności.

10.3. Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 t.j. z późn. Zm.) Starosta Powiatu Kraśnickiego co 2 lata przedstawia Radzie Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu ww. raportu Radzie, należy przekazać go do organu wykonawczego województwa.

10.4. Monitoring realizacji Programu

W celu przedstawienia stopnia realizacji Programu Ochrony Środowiska oraz zobrazowania zmian zachodzących w środowisku na terenie powiatu kraśnickiego, należy posługiwać się wyznaczonymi wskaźnikami monitoringu. Wskaźniki te determinują wyznaczone zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu kraśnickiego.

Kontrola realizacji Programu Ochrony Środowiska wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań, jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ocena realizacji Programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja POŚ.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym Programie zaleca się dokonywanie analizy realizacji zadań Programu z uwzględnieniem mierników zestawionych w poniższej tabeli.

Tabela 62. Wskaźniki monitoringu Program Ochrony Środowiska dla powiatu kraśnickiego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
Ochrona klimatu i jakości powietrza					
1.	Zanieczyszczenia, dla których odnotowano przekroczenia stanu dopuszczalnego w strefie lubelskiej	-	RWMŚ	B(a)P	zgodnie z obowiązującymi normami
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	33 603	<33 603
3.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem	[t/r]	GUS	12	<12
4.	Długość czynnej sieci gazowej ogółem	m	PSG Sp. z o.o.	729 048	>729 048

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
5.	Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności	%	GUS	64,9	> 64,9
6.	Długość sieci ciepłowniczej	km	GUS	25,2	>25,2
7.	Liczba przystanków autobusowych	szt.	GUS	714	>714
8.	Długość dróg dla rowerów	km	GUS	23,6	>23,6
Zagrożenie hałasem					
9.	Szacunkowa liczba mieszkańców na terenach zagrożonych hałasem	dB	RWMŚ	0 [2021 r.]	0
10.	Liczba zakładów, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu	dB	Starostwo Powiatowe w Kraśniku	0	bieżący monitoring
Promieniowanie elektromagnetyczne					
11.	Liczba punktów pomiarowych, na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości promieniowania elektromagnetycznego	szt.	RWMŚ	0	0
Gospodarowanie wodami					
12.	Udział JCWP o stanie/ potencjale dobrym i bardzo dobrym	%	RWMŚ	0	100
13.	Udział JCWPd o dobrym stanie chemicznym i ilościowym	%	RWMŚ	100	100
Gospodarka wodno-ściekowa					
14.	Długość eksploatowanej sieci wodociągowej	km	GUS	1 007,1	>1 007,1

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
15.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	%	GUS	86,7	>86,7
16.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	GUS	306,7	>306,7
17.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	%	GUS	45,8	>45,8
18.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	GUS	804	< 804
19.	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	GUS	10 125	< 10 125
20.	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	GUS	1,0	< 1,0
Zasoby geologiczne					
21.	Liczba udokumentowanych złóż surowców	szt.	PIG – PIB	82	bieżący monitoring
22.	Wydobycie surowców mineralnych	tys. t	Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce	268	⁴⁹
Gleby					
23.	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	ha	Starostwo Powiatowe	18,6	według potrzeb
24.	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Starostwo Powiatowe	72,89	0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
25.	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	GUS	198	<198
26.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	GUS	40,3	>40,3
27.	Istniejące dzikie wysypiska	szt.	GUS	2	0
Zasoby przyrodnicze					

⁴⁹ brak możliwości określenia wartości szacunkowych

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2028
z perspektywą na lata 2029-2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło danych do określenia wskaźnika	Wartość bazowa [2024 r.]	Wartość docelowa [2030 r.]
28.	Powierzchnia terenów chronionych	ha	GUS	23 667,18	≥ 23 667,18
29.	Liczba pomników przyrody	szt.	CRFOP	64	≥ 64
30.	Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleń uliczna, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej)	ha	GUS	103,01 [2023 r.]	> 103,01
31.	Lesistość	%	GUS	21,1	≥ 21,1
Zagrożenia poważnymi awariami					
32.	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	WIOŚ	0	0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych zewnętrznych

W tabeli poniżej przedstawiono harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Kraśnickiego obejmujący wyżej opisane, cykliczne działania. Harmonogram ten ma charakter ramowy. Możliwe są jego modyfikacje – np. częstsza weryfikacja listy przedsięwzięć lub wcześniejsza aktualizacja programu – w zależności od zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także od oceny postępów w zakresie osiągnięcia celów programu.

Tabela 63. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2030

	2025	2026	2027	2028	2029-2030
Realizacja celów i kierunków działań na lata 2026-2030	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu			X		
Opracowanie Programu Ochrony Środowiska				X	

źródło: opracowanie własne

10.5. Źródła finansowania

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

10.6.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych (finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej) - obszarów ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych oznaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

• ochrona powietrza,	• edukacja ekologiczna,
• ochrona wód i gospodarka wodna,	• państwowy Monitoring Środowiska,
• ochrona powierzchni ziemi,	• programy międzydziedzinowe,
• ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo,	• nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
• geologia i górnictwo,	• ekspertyzy i prace badawcze.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja, czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nie inwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),

- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju, ponieważ:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- jest ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie⁵⁰

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie jako samodzielna instytucja finansująca zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej istnieje od 1993 r. Początkowo jako fundusz celowy, a od 2010 r. jako samorządowa osoba prawna w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Zakres i zasady działania Funduszu wynikają z ustawy Prawo ochrony środowiska.

Celem strategicznym Funduszu jest poprawa stanu środowiska i efektywne gospodarowanie jego zasobami przez wspieranie działań służących zrównoważonemu rozwojowi województwa lubelskiego.

Pomoc finansowa oferowana przez Fundusz to: niskooprocentowane pożyczki, dotacje, przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym, dopłaty do kredytów bankowych oraz częściowe umorzenie pożyczek. Ze środków Funduszu mogą korzystać samorządy, podmioty gospodarcze, jednostki publiczne, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne.

Fundusz dofinansowuje inwestycje i działania proekologiczne w zakresie: ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony ziemi i gospodarki odpadami, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej oraz zapobiegania i likwidacji poważnych awarii i ich skutków.

Fundusz bierze również aktywny udział w wypełnianiu zobowiązań wynikających z traktatu akcesyjnego poprzez maksymalną absorpcję środków Unii Europejskiej w zakresie inwestycji ochrony środowiska na terenie województwa lubelskiego.

Rządowy Fundusz Inwestycyjny Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład to Program Inwestycji Strategicznych, który ma na celu dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce. To Program, który jest zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu. Założenia Programu Inwestycji Strategicznych:

- pobudzenie aktywności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego,
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości,

⁵⁰ Źródło: <https://www.wfos.lublin.pl/o-funduszu.html> [data dostępu: 16.11.2025 r.]

- poprawa warunków życia obywateli,
- powstanie nowych miejsc pracy,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju,
- efektywne zaangażowanie sektora finansowego.

Program obejmuje ponad 30 obszarów gospodarki, w tym m.in.: inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycje społeczne tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe. Przekazane fundusze mają na celu wspomaganie ochrony środowiska naturalnego. Obejmą one „zielone” inwestycje i programy wspierające obywateli oraz dążące do poprawy jakości środowiska w Polsce.

Fundusze Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich, którymi są: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Dokument, jakim jest Umowa Partnerstwa, określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie będziemy mieli **72,2 miliarda euro**, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości **3,8 miliarda euro**. Łącznie to około **76 miliardów euro**.

Polityka spójności na lata 2021-27 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury (EFMRA). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają.

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Aby realizować założenia Umowy Partnerstwa, potrzebujemy programów krajowych i regionalnych. Określają one priorytetowe obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania.

Podobnie jak w latach 2014-2020 również w nowej rozpoczynającej się perspektywie około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw.

Znamy już podział środków na poszczególne programy krajowe:

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)** – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FENIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)** - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej

oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. W puli FEPW jest ok. 2,5 mld euro.

- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)** – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych, działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce. Budżet programu wyniesie 0,5 mld euro.
- **Fundusze Europejskie na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FEST)** – 4,4 mld euro
- **Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)** – 0,475 mld euro;
- **Fundusze Europejskie dla Rybactwa** – 0,5 mld euro;
- **Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej** – 0,56 mld euro;
- **Regionalne Programy Operacyjne:**

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027

Całkowita kwota przeznaczona na realizację programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, to ponad 2,43 mld euro. Składa się na nią blisko 1,73 mld euro pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 703 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego +. Pieniądze trafią do beneficjentów Programu w formie dotacji (ok. 2,09 mld euro) oraz instrumentów finansowych (ok. 344 mln euro). Instytucją Zarządzającą programem Fundusze Europejskie dla Lubelskiego jest Zarząd Województwa Lubelskiego w Lublinie.

Główne obszary dofinansowania:

- **Badania, Rozwój i Innowacje (B+R+I):** Wsparcie dla przedsiębiorstw na projekty R&D, transfer technologii, komercjalizację wyników badań, budowanie klastrów i ekosystemów innowacji, a także rozwój MŚP.
- **Cyfryzacja:** Rozwój cyfrowych usług publicznych (e-zdrowie, cyfryzacja transportu), wsparcie cyfryzacji lubelskich MŚP, wdrażanie rozwiązań TIK.
- **Transformacja Energetyczna i Ekologia:** Inwestycje w odnawialne źródła energii (OZE), efektywność energetyczną budynków, gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, czysty transport (miejski, kolejowy, paliwa alternatywne).
- **Turystyka i Dziedzictwo:** Rozwój infrastruktury turystycznej (ścieżki, mola, przystanie), tworzenie nowych produktów turystycznych, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego (ekoturystyka).
- **Zrównoważona Mobilność Miejska:** Inwestycje w transport niskoemisyjny (trolejbusy, autobusy), infrastrukturę rowerową, ładowarki do pojazdów bezemisyjnych, planowanie zrównoważonej mobilności.
- **Rozwój Społeczny:** Kształcenie i szkolenie zawodowe, wsparcie dla osób na rynku pracy, integracja społeczna, poprawa dostępu do usług zdrowotnych.
- **Infrastruktura:** Budowa i modernizacja infrastruktury biznesowej (parki przemysłowe), społecznej, zdrowotnej i mieszkaniowej.

Spis tabel

Tabela 1. Dane demograficzne powiatu kraśnickiego	19
Tabela 2. Liczba ludności powiatu kraśnickiego w latach 2015-2024	20
Tabela 3. Rodzaje zanieczyszczeń oraz źródła zanieczyszczeń powietrza	38
Tabela 4. Skutki zanieczyszczeń powietrza dla środowiska i organizmów żywych	39
Tabela 5. Podstawowe dane dotyczące sieci ciepłowniczej na terenie powiatu kraśnickiego	41
Tabela 6. Poziom zgazyfikowania gmin w powiecie kraśnickim	41
Tabela 7. Podstawowe dane techniczne dotyczące sieci gazowej na terenie powiatu kraśnickiego ...	42
Tabela 8. Aktualne pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza wydane przez Starostę Kraśnickiego dot. powiatu kraśnickiego	43
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych	48
Tabela 10. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	49
Tabela 11. Długość dróg dla rowerów [km] na terenie powiatu kraśnickiego	52
Tabela 12. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza	56
Tabela 13. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ , CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O ₃	56
Tabela 14. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O ₃) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)	58
Tabela 15. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2021-2024 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla strefy lubelskiej	59
Tabela 16. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin w strefie lubelskiej	61
Tabela 17. Wartości stężeń średniorocznych na terenie powiatu kraśnickiego	61
Tabela 18. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu	71
Tabela 19. Liczba zarejestrowanych pojazdów w powiecie kraśnickim w latach 2021-2024	72
Tabela 20. Ocena stanu dróg krajowych przebiegających przez powiat kraśnicki	72
Tabela 21. Zestawienie ekranów akustycznych wzdłuż dróg krajowych na terenie miasta Kraśnik	73
Tabela 22. Wyniki pomiarów hałasu drogowego zrealizowanych przez zarządzających drogami w 2021 r. - pomiary w trybie art. 175 ust. 1 Poś - pomiary okresowe w Kraśniku w 2021 roku	77
Tabela 23. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.	80
Tabela 24. Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne na terenie powiatu kraśnickiego	83
Tabela 25. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych wraz z wynikiem pomiaru 2022 r. na terenie powiatu kraśnickiego	88
Tabela 26. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu pól elektromagnetycznych na rok 2022 i 2024 na terenie powiatu kraśnickiego	89
Tabela 27. Wykaz JCWP, na obszarze których leży powiat kraśnicki	93
Tabela 28. Ocena stanu wód JCWP zlokalizowanych na terenie powiatu kraśnickiego	102
Tabela 29. Charakterystyka JCWPd na terenie powiatu kraśnickiego	108
Tabela 30. Charakterystyka GZWP na terenie powiatu kraśnickiego	110
Tabela 31. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie powiatu kraśnickiego	113
Tabela 32. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu kraśnickiego	117
Tabela 33. Ujęcia wód wykorzystywane do zaopatrywania mieszkańców w wodę na terenie powiatu kraśnickiego	119
Tabela 34. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu kraśnickiego	123
Tabela 35. Charakterystyka aglomeracji na terenie powiatu kraśnickiego	128
Tabela 36. Złoża kopalin występujące na terenie powiatu kraśnickiego	132
Tabela 37. Złoża znajdujące się na terenie powiatu kraśnickiego, na których terenie w 2024 roku prowadzono eksploatację kopalin	138
Tabela 38. Zestawienie wydanych koncesji przez Marszałka Województwa dotyczących złóż z terenu powiatu kraśnickiego	138
Tabela 39. Wyniki badań monitoringu gleb na terenie powiatu kraśnickiego w 2020 r.	144
Tabela 40. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie powiatu kraśnickiego	146
Tabela 41. Tereny zrekultywowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu kraśnickiego	148

Tabela 42. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku oraz masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca w latach 2021-2024 na terenie powiatu kraśnickiego	153
Tabela 43. Masa odpadów zebranych selektywnie [Mg] w latach 2021-2024 z terenu powiatu kraśnickiego.....	155
Tabela 44. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku z powiatu kraśnickiego	157
Tabela 45. Osiągnięte poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	159
Tabela 46. Dzikie wysypiska na terenie powiatu kraśnickiego.....	160
Tabela 47. Wykaz podmiotów posiadających pozwolenia na wytwarzanie, zbieranie i przetwarzanie odpadów na terenie powiatu kraśnickiego wydane przez Marszałka Województwa Lubelskiego	161
Tabela 48. Ilość azbestu zinwentaryzowanego, unieszkodliwionego oraz pozostałego do unieszkodliwienia na terenie gmin powiatu kraśnickiego	162
Tabela 49. Powierzchnia obszarów chronionych na terenie powiatu kraśnickiego	168
Tabela 50. Charakterystyka obszarów Natura 2000 na terenie powiatu kraśnickiego	169
Tabela 51. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego.....	182
Tabela 52. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego.....	184
Tabela 53. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie powiatu kraśnickiego	185
Tabela 54. Struktura gruntów leśnych na terenie powiatu kraśnickiego	189
Tabela 55. Tereny zieleni w powiecie kraśnickim	189
Tabela 56. Realizacja zadań wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego w latach 2023-2024	198
Tabela 57. Najważniejsze problemy na terenie powiatu kraśnickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	207
Tabela 58. Najważniejsze sukcesy środowiskowe na terenie powiatu kraśnickiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska	210
Tabela 59. Wykaz kierunków interwencji, celów oraz zadań wyznaczonych w ramach POŚ dla powiatu kraśnickiego.....	215
Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Kraśnickiego wraz z ich finansowaniem	230
Tabela 61. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem	236
Tabela 62. Wskaźniki monitoringu Program Ochrony Środowiska dla powiatu kraśnickiego	266
Tabela 63. Harmonogram wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kraśnickiego na lata 2025-2030	269

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie powiatu na tle województw	9
Rysunek 2. Powiat kraśnicki w podziale na gminy	10
Rysunek 3. Położenie powiatu kraśnickiego na tle mezoregionów	13
Rysunek 4. Średnie temperatury, opady oraz prędkość wiatru występujące na terenie powiatu kraśnickiego.....	14
Rysunek 5. Róża wiatrów powiatu kraśnickiego	15
Rysunek 6. Roczna zmiana temperatury na terenie powiatu kraśnickiego	16
Rysunek 7. Roczna zmiana opadów na terenie powiatu kraśnickiego	17
Rysunek 8. Scenariusze zmian klimatu w powiecie kraśnickim	18
Rysunek 9. Udział ludności w poszczególnych gminach powiatu kraśnickiego.....	20
Rysunek 10. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	21
Rysunek 11. Układ dróg na terenie powiatu kraśnickiego	51
Rysunek 12. Układ linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu kraśnickiego	51
Rysunek 13. Podział województwa lubelskiego na strefy ochrony powietrza	55
Rysunek 14. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa lubelskiego	59
Rysunek 15. Strefy energetyczne warunków wiatrowych	63
Rysunek 16. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu.....	64
Rysunek 17. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski.....	65
Rysunek 18. Mapa nasłonecznienia Polski	66

Rysunek 19. Pomiary hałasu drogowego prowadzone w 2021 r. na terenie województwa lubelskiego	76
Rysunek 20. Napowietrzne linie elektroenergetyczne na tle powiatu kraśnickiego	82
Rysunek 21. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie powiatu kraśnickiego	86
Rysunek 22. Wody powierzchniowe na tle powiatu kraśnickiego	92
Rysunek 23. JCWP rzeczne w zasięgu których znajduje się powiat kraśnicki	94
Rysunek 24. Mapa zagrożenia powodziowego powiatu kraśnickiego	96
Rysunek 25. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną	98
Rysunek 26. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną	98
Rysunek 27. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną	99
Rysunek 28. Klasy zagrożenia suszą rolniczą	99
Rysunek 29. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle powiatu kraśnickiego	100
Rysunek 30. Lokalizacja JCWPd w zasięgu których leży powiat kraśnicki	109
Rysunek 31. Lokalizacja GZWP w zasięgu których leży powiat kraśnicki	112
Rysunek 32. Obiekty hydrogeologiczne na tle powiatu kraśnickiego	122
Rysunek 33. Liczba zbiorników bezodpływowych w poszczególnych gminach w latach 2021-2024 na terenie powiatu kraśnickiego	126
Rysunek 34. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poszczególnych gminach w latach 2021-2023 na terenie powiatu kraśnickiego	126
Rysunek 35. Lokalizacja złóż kopalin na terenie powiatu kraśnickiego	137
Rysunek 36. Odczyn gleb w Powiecie Kraśnickim	142
Rysunek 37. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu	142
Rysunek 38. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości potasu	143
Rysunek 39. Procent gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości magnezu	143
Rysunek 40. Szkody w środowisku i zanieczyszczenia powierzchni w ziemi na tle powiatu kraśnickiego	149
Rysunek 41. Stosunek ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i odpadów zebranych selektywnie z terenu powiatu kraśnickiego	157
Rysunek 42. Stosunek ilości unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest do pozostałych do unieszkodliwienia z terenu powiatu kraśnickiego	163
Rysunek 43. Obszary Natura 2000 na tle powiatu kraśnickiego	176
Rysunek 44. Obszary chronionego krajobrazu na tle powiatu kraśnickiego	183
Rysunek 45. Pozostałe obszary chronione na tle powiatu kraśnickiego	188
Rysunek 46. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu kraśnickiego	191